

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam.

Szobotica, 1928. VASARNAP, július 22.

195. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8-58 Szerkesztőség 5-10. 8-52, 370.
Meggelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is.

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály, Szobotica
Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Véres operett

Forrong a katonaság, forrong a nép Mexikóban, a jelentések véres összeütközésekről és diktatórikus intézkedésekről számolnak be, mire az európai olvasó a Makó és Mexikó közti távolság biztos tudatában tér napirendre az újabb operettforradalom felett. Bármennyire emlékeztetnek a Mexikóban megismétlődő zavargások a déli latin vérországainak gyakori rapszodiáira, a mostani események mögött mégis komoly és sötét összeütközés lapang. A katolicizmus ellen viselt nyílt háborút a szabadgondolkodó kormányzat s a szabadgondolkodás álarcá mögött a banditaszellem, s így két gondolat hatalmas viaskodása adja az eszmei tartalmát a harcoknak. De ideálok mellett nagyszabású politikai és gazdasági hatóerők mozgatják Mexikó véres eseményeit.

Még mielőtt Obregon elnököt megölte egy revolvergolyó, amikor még elődje és pártkóna, Calles léptette életbe egymásután súlyos jelentőségű reformjait, az ellentétek már akkor permanens vérengzésben vezetődtek le. Az agrárreformos földosztás, amelyet a földművesréteg megnyerése végett foganatosított Calles, a katolikus egyházat óriási javaktól fosztotta meg s ehhez járult a templomok oknáikül való bezárása, a papok és hívők könyörtelen zaklatása és ebből a gyilkos konfliktusok hosszú sora, amely a legutóbbi elnökválasztás vérontásaiban és az Obregon elleni merényletben folytatódott. A mexikói parasztok földhétségével folytatott játszmá mögött pedig az északamerikai Egyesült Államok robusztus árnyéka is kirajzolódik, amely a mexikói bányákra és olajforrásokra próbálja kezét rátenni.

A mexikói operett: ismét fájdalom és véres tragédiája az ártatlanul szenvedőknek, a megaláztatottaknak és kijátszottaknak, akik az öskereszténység idejére emlékeztető mártírium részesei lettek.

Elszabadultak a viszálykodás furriái, elnyomás, igazságtalanság, embertelenség vérszopó lidérce nehezedik Mexikóra, földhésekre és hívőkre, a gazdasági és politikai hatalmi érdekek küzdelmének fázisai. És a világ katolikus sajtója ezekben a napokban az ártatlanul kiontott vér miatt sikoltja panaszát az egész emberiség közvéleményével. Ez a hangulat, ez a levegő indította el a gyilkos golyót s a revolverdörrenés hangjára az egész világnak fel kell figyelnie arra, hogy Mexikóban sötét idők szelleme ül véres orgiát. Azok az idők ismétlődnek meg az új világban, amelyekből az óvilág már annyit szenvedett. Azok az idők, amelyekben vallása, hitte, faja miatt üldözik az embereket, amikor gunyos nevetés közben pusztítanak el életüket és egzisztenciáikat.

A kulturvilág rokonérzésének kell megnyilatkoznia az üldözött mexikói katolikusok iránt s azok, akiknek lelke lázong az ellen, hogy népi, fajli, vagy vallási csoportot elnyomjanak, gyötörjenek, életükben, munkájukban zavarjanak, csak azért, mert más néphez, fajhoz, vagy valláshoz

tartoznak, akár milyen távol is van Mexikó, kell hogy az ottani események feletti megdöbbenésüknek hangot adjanak.

A vallási üldözésnek gonosz és kárhóztos szelleme Európából plá-

tálódott át Amerikába, amelynek első telepesei éppen azok voltak, akiket vallásuk miatt üldöztek ki hazájukból. A tengeren-túlról jövő hitek fényénél magukra kellene eszmélniök azoknak, akik Európában

gyűlölködést prédikálnak, mert a kulturvilág tiltakozásának csak akkor lesz sulya, ha Európa is megtisztul azoktól, akik a maguk mexikóiaskodására oly szívesen találnak magyarázatot.

Eredménnyel biztatnak Hadzsics tábornok kormányalakítási tárgyalásai

A deszignált miniszterelnök kérésére a horvát és szlovén miniszterjelöltek Beogradban maradtak — Sztanojevics Áca közbelépésének tulajdonítják a semleges kormány esélyeinek megjavulását — A négyes koalíció hívei most sem hisznek Hadzsics missziójának sikerében

Egy-két napon belül lesz döntés

Beogradból jelentik: **Hadzsics** tábornok missziója a semleges kormányalakítására még a szombati nap folyamán sem fejeződött be. Azzal a várakozással szemben, hogy Hadzsics tábornok belátva akciója sikertelenségét, visszaadja mandátumát, más következett be.

Hadzsics tábornok a szombati nap folyamán ismét teljes aktivitást tanúsított a kormány megalakítása tárgyában.

A deszignált miniszterelnök még péntek éjjel megkérte azokat a politikusokat, akikkel a kormányba való belépésről tárgyalt és akik éjszaka, illetve szombaton reggel el akartak utazni Beogradból, hogy maradjanak a fővárosban, ami meg is történt.

Hadzsics tábornok szombaton délelőtt hosszas konferenciát tartott a horvát és szlovén miniszterjelöltekkel a hadügyminiszteriumban.

A konferencián megbeszélték a kormányalakítás lehetőségeit és a konferencia után

a miniszterjelöltek optimisztikusabban ítéltek meg Hadzsics tábornok kísérletét és tovább is Beogradban maradtak.

Hadzsics tábornok közben beszámolt a királynak tanácskozásai eredményéről utána pedig kijelentette, hogy

egy-két napon belül várható a döntés

az ő missziója kérdésében.

Általában beogradi politikai körökben úgy fogják fel a helyzetet, hogy

fordulat állott be a semleges kormány esélyei javára.

bár a dolgoknak a szombati napon való alakulása valójában nem tekinthető fordulatnak, mert hiszen nyilvánvaló volt, hogy Hadzsics tábornok kísérlete nem egyszerű időhúzó taktikai lépés, hanem komoly kísérlet a helyzetből való kiút megtalálására és így csak azoknak jelent eselődést Hadzsics tábornok kiltartása, akik arra számítottak, hogy Hadzsics tábornok a felmerült nehézségektől visszariadva visszaadja megbízatását. Természetesen még sokan vannak, akik a szombati események ellenére sem bíznak a semleges kormány megalakításában és azt állítják, hogy Hadzsics mandátumának elhuzódása csak arra szolgál, hogy közben más kombinációt lehessen előkészíteni. Ez a kombináció ismét semleges kormányra vonatkozik, amelynek *Zsivkovic* Petar

tábornok, a királyi gárda parancsnoka volna az elnöke és tábornokok, továbbá állami főtisztviselők a miniszterei. Vannak azonban még olyanok is, akik még tovább mennek és tudni vélik, hogy még ez a második kombináció is csak a döntés elhuzására való és

végéredményben a négyes koalíció kormánya fog visszajönni.

Sztanojevics Áca szombaton az esti órákig nem volt kihallgatáson a királynál és így azt hiszik, hogy kijelentése ellenére pénteken volt audiencián és

Sztanojevics beavatkozásának tulajdonítják, hogy Hadzsics tábornok folytatja kísérletét.

miután Sztanojevics Áca a korona előtt szintén a mostani parlament feloszlata mellett nyilatkozott.

Fel lehet-e oszlatni a parlamentet?

Általában

a helyzet középpontjában az a kérdés áll, hogy fel lehet-e oszlatni a parlamentet, vagy tovább kell vele dolgozni.

A parlament további együttmaradása mellett eddig, mint legfőbb érvet a nettunói konvenciók ratifikálását és a dinárstabilizációs törvény meghozatalát hozták föl. Hadzsics tábornok eddigi tárgyalásai főként arra irányultak, hogy fennforog-e ennek a munkának szükségessége. Minden jel arra mutat, hogy a helyzet megvizsgálása negatív eredménnyel járt és pedig olyan értelemben, hogy megállapítást nyert:

sem a nettunói konvenciók megszavazása, sem a dinárstabilizációs törvény meghozatalának szükségessége nem forog fenn, különösen olyan mértékben nem, hogy indokoltá tenné a belpolitikai helyzet további kiélesítését.

Ezzel szemben egy másik körülmény szól a parlament további együttmaradása mellett és pedig az új egységes adótörvény, amelynek 1929 január elsején kell életbe lépnie. A törvény szerint

még ebben az évben el kell végezni azoknak a bizottságoknak megválasztását, amelyek a kataszteri tiszta jövedelem megállapítását fogják elintézni

az országnak olyan részein, ahol nincs kataszter. Ha ezt a munkát a parlament el nem végzi, akkor nem lehet életbe léptetni az új adótörvényt, különösen pe-

dig a legfontosabb adónem a földadó tekintetében. A prékói vidékeknek áll éppen érdekében, hogy a földadó kiegyenlítése megtörténjen, miután az új adótörvény néhány száz millió adókönyvitést hoz a földadó terén. Ezek a megfontolások arra vezettek, hogy most

a parasztdemokrata koalícióval is érintkezést keresnek, hogy az ő beleegyezését is megnyerjék arra, hogy a parlament elvégezze ezt a fontos feladatot,

amely főként a parasztdemokrata koalíció által képviselt vidékeket érinti. Hogy ezek a puhatolódzások milyen eredménnyel járnak a parasztdemokrata koalíciónál, előre nem lehet látni, de valószínű, hogy

a parasztdemokrata koalíció ez előtt az érv előtt sem fog meghajolni és továbbra is kitart követelése: a parlament feloszlata mellett.

Beavatott politikai körök ezt a kérdést tartják a legnehezebben megoldhatónak és bár nyíltan ez még nem mutatkozik, e körül a kérdés körül forognak az utolsó órák tanácskozásai. A neutrális kormány horvát miniszterjelölttel egyelőre még mindig a parlamenttel való dolgozás ellen nyilatkoznak.

Dr. Tartaglia optimista nyilatkozata

Hadzsics tábornok délelőtt kilenc órakor kezdte meg a tanácskozásokat a hadügyminiszteriumban. Elsőnek dr. *Pitamic* ljubljanaí egyetemi tanár jelent meg nála, majd háromnegyed tízkor dr. *Tartaglia* volt szpliti polgármester, dr. *Racics* és dr. *Stampar* jelentek meg a tanácskozásokon. A tanácskozások befejezése után Racics és Tartaglia beszélgetni kezdtek az újságírókkal:

— A tanácskozások folytatódnak — mondotta Tartaglia — de egyelőre semmi sincs.

— **Megegyeztek a parlamenttel való munkára?** — kérdezték az újságírók.

— **Ebben nem.**

— **Volt-e szó a nettunói konvenciókról?**

— **Erről nem volt szó.**

— **Olyan benyomásuk van-e, hogy Hadzsics visszaadja mandátumát?**

— **Ma reggel óta nincs.**

— **Megalakulhat-e ma a kormány?**

— **Nem tudom. Nem hiszem, hogy a délután folyamán megalakulhatna.**

Dr. Racics közbeszólt:

— **A tárgyalások tovább folynak egy**

semleges kormány esetleges összedőlésére.

— Ugy gondolkozik Pitamic is, mint Önök arról, hogy nem akarnak a parlamenttel dolgozni?

— Igen ő is úgy gondolkodik. Egyébként holnap is itt maradunk és a tárgyalásokat folytatjuk.

Pitamic, aki később jött el Hadzsics tábornoktól, semmi lényegeset nem volt hajlandó mondani.

Tanácskozások az udvarnál

Hadzsics tábornok negyed 12-kor jó hangulatban távozott az udvartól. Az újságírók kérdésére a következőket mondotta:

— Annyit mondhatok Önöknek, hogy megheszéleéseket folytattunk, de még nincs semmi. Ohajtanak még valamit az urak?

— Igen a kormányról szeretnék tudni valamit.

— Erről nem lehet szó. Önök azt akarják, hogy először önöknek referáljak arról, amiről az udvarban kell referálnom. Amint látják, ép most megyek az udvarhoz.

Később megjelentek az udvarnál *Markovics* pénzügyminiszter, dr. *Racics Szavcsics* Milos volt pénzügyminiszter, aki a Pribicevics-párt tagja és akit mint leendő pénzügyminisztert emlegetnek. Ez esetben Szavcsics kilépne a pártból. Az udvartól elsőnek dr. Racics távozott. Az újságíróknak kijelentette, hogy még nem utazik el, mert

esetleg holnap meg lesz az új kormány.

— Ez azt jelenti, hogy Ön mint miniszter fog hazautazni — mondották az újságírók.

— Ne kívánják, hogy erre válaszoljak.

Negyedkettőkor Szavcsics, öt perccel később pedig Hadzsics távozott az udvartól.

— Még mindig nem mondhatok semmit, — mondotta az újságíróknak Hadzsics tábornok. A dolgok a befejezéshez közelednek és döntés egy-két napon belül meg lesz.

— Tehát a kormány kész lesz — jegyezték meg az újságírók.

— Nem mondom, hogy kész lesz, csak a döntés lesz meg. Az ügy különben jól fog megoldódni.

Perics válasza Radicsnak

Radics István tegnapi nyilatkozatával kapcsolatban, amelyben ismét megtámadta Perics Ninkót, a parlament elnökét Racics Punisa merénylete miatt, Perics szombaton hosszabb nyilatkozatot tett. A házelnök határozottan viszszaautasítja azt az állítást, mintha ő hívta volna Racics Punisát a szónoki emelvényre.

— Racics Punisa — mondotta Perics — amikor kijött a padból, reám nézett, mondani akart valamit nekem és az emelvény felé közeledett. Én csak vártam, hogy mit fog mondani. Mikor hallottam, hogy elégtételt kér valami sértésért, nem tudván, hogy ki és mivel sértette meg, mert a nagy lármában nem hallottam, az ülést azonnal felfüggesztettem, minthogy az elnök ilyen esetekben mindig így is jár el.

Benzin robbanás egy szombori garázsban

Szomborból jelentik: A szombori *Vulkán* autogarázsban szombaton súlyos szerencsétlenség történt. *Füő Gábor* sofőr autóját tisztította a garázsban. *Petrov Jánosné* napszámosasszony a vizet hordta a sofförnek, aki munkájába elmélyedve dolgozott. Egyszerre eddig ki nem derített okból felrobbant az autóban a benzin, amiből viszont egy, az autó mellé állított benzines kanna explodált.

A sofför, hogy a garázst a tűzveszedelemtől megmentse, az égő benzines kannát kidobta a garászból az udvarra. *Ebben a percben haladt arra Petrovné, akire ráömlött az égő benzin és az asszony ruhája lángba borult.* A fáklyaként égő asszony segélykiáltásaira munkások siettek elő, akik eloltották az asszony ruháját. *Petrovné súlyos égési sebeket szenvedett és a kórházban élet és halál között lebeg.*

Állandó szintársulatot szervez a szubotici Népkör

Felépítik a Népkör szinpadát — Ősszel megkezdik működését a társulat

A vajdasági magyar közönség egyelőre nem számíthat arra, hogy bárki is koncessziót kapjon rendszeres színházi előadások tartására s hogy sikerül vajdasági vállalkozónak vajdasági örökből szintársulatot szervezni. A kormány ugyan egyizben már engedélyt adott egy csehszlovákiai magyar színigazgatónak a vajdasági magyar szintársulat megszervezésére, a társulat — mint ismeretes — Szomborban meg is kezdte működését, azonban a jugoszláviai magyar színházi életnek csakhamar végeszakadt, mert a belügyminisztérium megvonta a külföldről szerződöttnél tartózkodási engedélyt, ami a társulat megszűnését is jelentette. Azóta nem is kísérletezett senki azzal, hogy a Vajdaságban ismét színházi életet teremtsen és épp ezért figyelemreméltó a szubotici Népkör akciója, amely magyar szintársulat megszervezésére irányul.

A Népkör vezetősége figyelembe véve azt a körülményt, hogy külföldi színész nem kaphat Jugoszláviában működési engedélyt, a legjobb vajdasági műkedvelőkből szándékozik megszervezni a társulatot, amelynek minden egyes tagja megfelelő fizetést kapna, úgy hogy ide-

jét teljesen a színjátszásnak szentelheti. A Népkör vezetősége az erre irányuló tárgyalásokat nagyrészt már befejezte és így minden remény meg van arra, hogy ősszel már meg is kezdheti működését a társulat, amely az eddigi tervek szerint hetenként öt-hat előadást tartana.

Ezzel egyidejűleg a Népkör vezetősége tervbe vette a Népkör szinpadának a felépítését, ami mulhatalanul szükséges, ha rendszeres előadásokat akarnak tartani. A jelenlegi provizórikus szinpad egyáltalán nem alkalmas arra, hogy azon több felvonásos darabokat előadjanak. A Népkör augusztus 5-ikén rendkívüli közgyűlésen fog foglalkozni a szinpad felépítésének kérdésével és miután a kör tagjai egyhangúlag állást foglaltak a szintársulat megszervezése mellett, a szinpad felépítésének kérdése is elintéztnek tekinthető. Az építési munkálatokat még augusztusban megkezdendék és szeptemberre teljesen elkészülne a szinpad.

Szubotica magyar társadalmi örömmel fogadja a Népkör újabb kulturális akcióját, amely minden támogatást megérdemel a vajdasági magyar közönség részéről.

Hűvös üdvözlét a dobsinai jégbarlangból

És mindenféle gömörmegei nevezetességek kánikulában

Dobsinától másfélóra hegyi kanyargás autóval és nyakig vadregényben, a sztraceni völgyön át. Gyalog hosszabb idő és nagyobb romantika. A levegőben egész idő alatt ide-odaütáznak a vascsillék, szállítják a vasércet a gvarba. Merre hányva és vasvár is van erre, nemcsak jégbarlang. A sztraceni völgy egyik nevezetessége a *sziklakamu* s ezt a természeti szépséget is Kóburg Ágoston herceg gyvartulajdonos készítette a maga idején forgalmi célokra. További nevezetesség az *időszaki forrás*, amit, mint természeti tüneményt, dr. *Pelech E. János*, Gömör-Kishont megye tb. fő- és Dobsina város főorvosa, a sztraceni völgyről 1884-ben írott és nemes Dobsina város igen tisztelt közönségének ajánlott művében a *szivornya hígmozgatói törvényével* magyaráz. Amit Dobsina város nemes közönsége bizonyára meg is értett. Nyilván arról van szó, amit manapság *magyarítva* a hajcsövesség törvényének hív a fizika.

Kiszállás, dobsinai jégbarlang. Egyelőre azonban csak a Jégbarlang-vendéglő. Jégbehűtött ételekről s italokról gondolkodva van: a vendéglős egyuttal a barlang hérlője is. Illyen foglalkozással se dícselkedhetik el senki az egész Vajdaságban: *jégbarlangbéli*. Huszonöt éve látta el ezt a hivatást Fehér ur. Verencsiskás, diszkrét fizetőpincérkisei. Ingosmodoru bácsi. Szolid üzlet, az árak és belépődíjak a legnagyobb hőhullámzás idején sem emelkednek. Pedig télen az egész jégvállalat — befagy.

Hanem mostanság nem illik rossz vicceket mondani jégről. Az északsarki jégbarlangok mellett, amelyekben a földkerekség újszorgolvasó közönsége kollektíve résztvevett, az egész jégbarlang-ügy meglehetősen törpe élménynek mondható. Ceccioni szikratávirás bizonyosan nem kíváncsi rá, se Malgreen dőcens, szegény. Viglieri sem jön el meglátogatni a dobsinai jégsodát, se a Krasszin derék proletármatrózai. Mégis, csupán felebaráti szeretetből például a szubotici város háza toronyra iránt, küldöm ezt a hűvös üdvözlét s az izzadt kánikulai olvasó gondoljon kellemesen erre a nyugodalmas kis éjszákra, amely e napokban, július 15-ikén hűlte meg felfedeztetésének ötvenvenczedik évfordulóját.

A hegyi park szeptentínjein felszállva végre elér a ember a 900 méters magasságot, ahonnan leszállhat a barlang méhébe. Gyönyörűen hűvös jéglepcsőkön, ízfalak közt, jégpadlón, jégtermekbe, jégemeletről jégpincébe. Jégoltár, jégkisértek, jégfüggöny, jégiválda, jégfolyosók, jégvadon. Az árvalányhais szlovák vezetőfü a barlang tisztavirágairól magyaráz torokfájás nélkül, az apró jégcsillámokról, amelyek tavasszal ki-

nyílnak és ősszel lepotvognak, mint a legyek.

Csodaszép dolog, hogy ez a barlang nyáron is illyen kitünően hideg tud lenni. Illyen élvezetesen dermeszteni.

1870 július 15. napján is ekkora retentő forróság uralkodhatott. Azért volt kénytelen *Ruffinyi Jenő* dobsinai mérnök hasonosusza lemászni és felfedezni a jégbarlangot. S ma is testi önzés, nem a természetimádat hozza ide a világ minden tájáról a kihévílt vándorokat. Csak Jugoszlávia hiányzik a mult szezon statisztikáiból. Most azonban tért hódítottunk a dobsinai vendéglőnyben.

Legalul van a *jégpohár*, ami nem egy német szóvicc (*Eisköhle—Eishölle*), hanem járhatatlan járat, zsákutca, csupa vad jég és onnan nincs tovább. Lehetne, ha kivinnák. Am a folytatását közönséges cseppkőbarlangnak vélik, amiért nem boldog a hérlő megkockázatni azt, hogy egyetlen meleg fuvallat onnan tönkreválassza az egész egymillió méter-mázsányi jégmasszát. A jégbarlangot egyébként csehül *Jadova jászkiná*-nak hívják, ami azért érdekes, mert Kosztolányi Dezső ezt anagrammatikusan így fordítaná magyarra: *olvad a kaiszin*. Jó. De fordítsa le Kosztolányi azt, hogy hígmozgatói szivornya...

*

Dobsina és Pelsőc közt a vonat még erdős hegységek alján halad. Aki nem néz ki az ablakon, az is megtudhatja ezt onnan, hogy az utitársak nyárfáról és jegenyéről beszélnek. Nem dalban, hanem vagóntétellekben. Rozsnívó az száll, aki meg akarja tekinteni Krasznahorka büszke várát, vagy pedig fát ohajt kitermelni. Élénken folvik itt a fakereskedelem, ott a kohászat amott a Sajó, erre a Rima, arra meg a Murány. Izzadnak a favágók és a kohómunkások. Egy szenvedélyes bécsi turista a Rimamurányi árfolyama iránt érdeklődik... Délebbre, Tornalia, Rimaszecs irányába már síkság következik, alacsony dombos termőföldek. Mátyás király, ha igaz a legenda, ezen a tájon rendezett próbakapálást az urakkal, a jobbágyvén görnyedése láttán. Azóta már beletanult a paraszt abba, hogy a saját földjét művelje: erőfelé csupa kizsákdaföld sorakozik, alig egy-két nagyobb birtok.

*

Csizfűrdő következik és két földművesember így beszél:

— Haat hová megven?
— Idemegvek mán Csizre, megiszok egy-két pohár sauszvizet.

A sós viz: a csizi jódosforrás vize. Csodátévő híre van már a csizi viznek, vasárnaponként az egész környékről idetödul a nép megfürödni és gyógyvizet inni. Ez hosszú életet ad. A kis falu

különben is fontos hely: körjegyzőség, amelyhez négy-öt község tartozik, köztük Hanva, ahol Tompa Mihály lelkész-kedett valamikor.

A dombos-völgyes falu középpontját csinos fürdőhellyé képezték ki, a forrás körül nyaralók, fürdőházak, bazárak épültek, parkok és valóságos kis erdők középett. Hatvanhat évvel ezelőtt egy parasztember kufurálás közben bukkant rá a forrásra s annak vizét a nép egyideig egyszerűen sózásra használta, vagy a sót kifőzte belőle. Drága lehetett akkoriban a só és érzékeny kárt okozhatott az egvedarúságnak a csiziek élelmessége, mert a fináncok csakhamar betiltották az ingvenakciót. Mégsem sóhánya lett ezen a helyen, hanem gyógyfürdő, amikor a vevővizsgálat megállapította, milyen nagy mennyiségű jódot és brómot tartalmaz a forrás, amely mellett nem-sokára még két forrást fedeztek fel.

— Hovatovább második lourdesi busziaróhely lesz már ez — állapítja meg *Seidner Ernő* dr., az agilis fürdőorvos, aki arról is híres, hogy reggeltől estig a betegekkel foglalkozik fáradhatatlanul.

Valóban, messze földről gyűlnek ide a vendégek, felvonulnak a forrás előtt: apró gyerekek hosszú serege, ősz plébános urak az érelmeszesedéssükkel, csonthajos rokkantak, elhízott hölgyek, akik gyógykuráznak és halvány, cinéar leányzók, akik friss vért és izmokat akarnak. Isszák az életelixirt. Itt van az dömsödi néni, aki szemskrofulózisa miatt már négy éve vak volt és ma, csizi kura után — újságot olvas. S az ötvenes kura után, akik gyermekei paralízisével mindmostanáig kocsiban tologattak, ma pedig már saját lábán kezd botorkálni.

... A vakoknak megníválnak szemekük a béna felkel és jární kezd...

Pedig nincs itt semmi csoda. Csak jódbromviz van, fényterápia van, rádióaktív emanáció van, Seidner doktor van, egyszóval, mint a gömri magyar ember mondja: *sauviz* van. És dr. Szakáll, a vezérigazgató, aki éppen sajátkezüleg ügyel fel arra, hogy egy kisgyerek ne egyék nyers gyümölcsöt, mert az csizivizzel egybekötve veszedelmes. Meg Erdődy igazgató, aki a vendégek megloly aprócsperő gondját is magáévá teszi. Ezenkívül bácskai cigányzeno is van. Bácskában már ugysis ritka.

*

Sajnos, Rimaszombat legszembetűnőbb jellegzetességét el kell hallgatni. Pedig soha illyen...

E szavak elhallgatója egyrészt nem kíván elbizakodottságot okozni Szubotica város valamely illetékes hatóságának, másrészt nem is azért jön az ember Tompa Mihály szülővárosába, hogy a köztisztasági viszonyokat kipletykázza.

Ama bogárhátú kis házikó, amelyben a költő született, látható Rimaszombaton nagyban és kicsinyben: az egyszerű parasztház miniatűr és takarosabb mását a muzeum üvegszekrényében őrzik. A költő-pap dolgozószobája: szolid díofa-irásztal, duzzadó fekete bőrfotó. A borzótársaság poharai, bevéselt nevekkel.

Egy borostyán és egy babérlevél, *Béranger sirláról*, a párisi Pere Lachaise temetőből, fehér lapon, bekeretezve. Hanvay Zoltán földesur hozta onnan Tompa Mihálynak, 1862-ben, a kiegyezés előtt. Rebellis volt még egy kiesz a magyar nemes és *A madár fiaihoz* költője szerette a szimbólumokat.

M. P.

Tizenkéttagú cigánybanda arázdálkodott Apatinban

A rabló cigányokat egy bűnügyi gyilkosság elkövetésével is vádolják

Apatinból jelentik: Pénteken a hajnali órákban egy-tizenkét tagú kóbor cigánybanda kifosztotta Szokoli József volt apatini kishirő házát és a zsákmánnyal elmenekültek. Az apatini rendőrség több biciklis rendőre *Bellanszki Fülöp* rendőrmester vezetésével üldözöbe vette a rabló cigányokat, akiket Szombor közelében sikerült is elfogni.

A cigányokban *Franzia* János apatini béres felismerte azokat a rablókat, akik gazdájának földjéről az elmúlt napokban gabonát akartak lopni, de ő megakadályozta őket. A támadók a bérest ekkor véresre verték.

A cigánybandát a nyomozás legújabb adatai szerint egy Bánáthban elkövetett rablógyilkossággal is vádolják. A veszedelmes társaság bűnlajstromának összeállításán most fáradozik az apatini rendőrség.

Baltával, téglával és székkel verte agyon az urát a gyilkos apatini asszony

Felboncolták Brandt Antal holttestét
A férjgyilkos asszony tagad, de a tanúk ellene vallanak

Apatinból jelentik: Brandt Antal halálát ügyében pénteken olyan tanuvallomások hangzottak el, amelyek arra mutatnak, hogy a szerencsétlen embert egy veszekedésből kifolyólag valóban a felesége tette el láb alól.

Pénteken délelőtt Szomborból Apatinba érkeztek Csóvics Mladen szombori főügyész és dr. Jovicsics Dusan, valamint dr. Grgur Sztóján törvényszéki orvosok, akik dr. Dungserszki Lázár orvos közreműködésével felboncolták Brandt Antal holttestét. A boncolás során megállapítást nyert, hogy a szerencsétlen ember halálát egy tompa tárggyal gyakorolt hatalmas ütés idézte elő.

A bizottság a boncolás megejtése után a gyilkosság színhelyére szállt ki. Itt valamástételre jelentkezett előtűnik két apatini leány, akik azt vallották, hogy a tragédia időpontjában látták, amint Brandt a feleségén térdelt és ültelgette az asszonyt.

Amikor az asszony kiszabadult, felkapott egy balját és azzal több hatalmas ütéssel mért le a fejére. Amikor a szerencsétlen ember az ütések folytán eszméletét veszítette, a felbőszült asszony egy tégláért rohant ki az udvarra, azzal is többször Brandt fejére sújtott, majd a konyhaszékekkel ültelgette az eszméletlen ember fejét, aki négy órára a kinzások után anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, meghalt.

A tanuvallomásokkal szemben Brandt-né továbbra is megmarad amellett, hogy férjét nem ő ütötte agyon. A bizottság egy határozott, hogy a beteg asszonyt egyelőre nem helyezik letartóztatásba, hanem felgyógyulása után fognak további sorsáról dönteni.

Nehéz hozzájutni a régi magyar és osztrák postatakaréknál elhelyezett betétekhez

A postatakarék és a minisztérium házasosan ismertették a konvenciókat

Beogradból jelentik: A postaügyi minisztérium néhány héttel ezelőtt felhívást adott ki, amelyben felszólította a volt osztrák-magyar monarchia postatakarékpénztárai által kiállított takarékkönyvek és értékpapírok tulajdonosait, hogy az igényeiket az illetékes postatakarékpénztáraknál jelentésük be. A postaügyi minisztérium felhívását a Romániában 1922. április 6-ikán és a Budapesten 1922. november 7-ikén kötött konvenciók alapján becsatolták ki.

A beogradi postaügyi minisztériumnak ez a felhívása azonban nem volt egészen világos, ezért illetékes helyről nyert információk alapján még a következőket közöljük.

A jugoszláv állampolgároknak a magyar, illetőleg az osztrák postatakarékpénztárakkal szemben fennálló követelési tulajdonképpen két kategóriába sorozhatók. Az első osztályba tartoznak azok a takarékkönyv-tulajdonosok, akik az úgynevezett »norminativ« idöben a mai Jugoszlávia területén tartózkodtak és akik ezen idő óta a lakóhelyüket nem változtatták meg. Norminativ idöpontnak tekintik a konvenciók azt az időt, amikor az osztrák, illetve a magyar bankjegyeket lebélyegezték.

A norminativ idö az osztrák területekből Jugoszláviához csatolt területre 1919. március 26. a magyar területre vonatkozólag pedig 1919. február 28.

A második kategóriába tartoznak azok, akik bár nem jugoszláv állampolgárok, de akik a norminativ idöt valamilyen utódállam területén töltötték, kivéve Ausztriát vagy Magyarországot. Idetartoznak azok is, akik a lakóhelyüket valamilyen utódállamból a norminativ napok után Jugoszláviába tették át. Valamint ugyanebbe az osztályba tartoznak azok is, akiknek a budapesti vagy a bécsi postatakarékpénztárnál le-tették vagy folyószámlahitelük volt.

Azok a jugoszláv állampolgárok, akik

Állandóan Ausztriában vagy Németországban tartózkodnak és épen úgy azok az állampolgárok, akik a norminativ idöben Olaszországban, Lengyelországban, Romániában, Csehszlovákiában éltek és még most is ott élnek, igényeiket az illető államban tartoznak bejelenteni. A takarékkönyvek tulajdonosainak a betéti könyvek kifizetését kérvényben kell kérni.

Ha a betéti könyv nincsen meg, akkor ezt a kérvényben meg kell jelölni. A második kategóriába tartozók kötelesek a jelenlegi állampolgárságukat és a lakóhelyet igazolni. A lakóhelyet közszélgel igazolvánnyal kell igazolni. Járadékkötvények tulajdonosai a betéti igazolványt kötelesek bemutatni és abban az esetben, ha az elveszett, akkor azt igazolni kell.

Jogi személyeknél a lakóhely igazolványt a kereskedelmi bíróság cégkivonatával helyettesíti.

Az osztrák postatakarékpénztár Ju-

goszlávtal szemben 39.132.153 koronával, vagyis 9.860.000 dinárral tartozik, a budapesti postatakarékpénztár 50 millió koronával, vagyis 124 millió dinárral tartozik. A beogradi postaügyi miniszterium a betétkönyvek bejelentési határidejét június 9-ikében határozta meg, azonban a konvenciók szerint június 9-ike után is kötelesek az illetékes postatakarékpénztárak a bejelentést elfogadni, mert a konvenciók szerint a bejelentést az összes érdekelt államok ratifikációjától számított három hónap alatt kell elvégezni.

Pedig eddig még nem ratifikálták az összes utódállamok ezeket a konvenciókat. Jugoszláviában a betétkönyvek valorizálása egy dinár — négy korona arányban fog valószínűleg megtörténni, de a beváltási kulcs végleges megállapítása csak az összes bejelentések után történhetik meg.

Ujabb forradalom tört ki Portugáliában

Lisszabon körül ágyuk szólnak

Párisból jelentik: A portugál határról érkező jelentések szerint Portugáliában ismét lázadás tört ki.

A fővárosból érkező hírek szerint a mozgalom rendkívül komoly. Lisszabon körül ágyuk dörög-

nek és a fővárosban elrendelték az ostromállapotot.

A lisszaboni uccák péntek este tíz óra óta teljesen néptelenek. Közlebbi részletek a forradalomról még nem érkeztek, mert a kormány a külföld felé elzárta a forgalmat.

A Krasszin javításra szorul és néhány napig nem vehet részt a további kutatásban

A svédek és oroszok közösen akarják folytatni a kutatást Amundsen és az Itáliával csodort csoport után

Kopenhágából jelentik: A Politiken nagy feltűnést keltő híreket kapott Klugsbayból a Malgreen-csoport elméneyciről. Zappi elmondotta, hogy Malgreen professor haldokolva arra kérte őt és Marianot, hogy folytassák utínkat. Zappi elmondotta, hogy abban az időben, amikor már csak Marianoval volt együtt, társának olyan súlyos volt az állapota és annyira kifogytak már az élelmiszereiből, hogy Mariano azt mondta neki, hogy halála esetén egye őt meg. Marianot az utolsó pillanatban mentették meg és állapota még a hajón is olyan súlyos volt, hogy halálától kellett tartani, az operáció azonban jól sikerült és Marianot megmentették. A lap megemlíti, hogy

Csuznovszky orosz pilótát nagyon meglepte. Hogy a két olasz tiszt semmit sem hozott magával Malgreen felszerelési tárgyai közül és különösen, hogy a svéd tudós naplóját sem hozták el.

aminek az olaszok egyelőre még nem adták magyarázatát.

Berlini jelentés szerint

a Krasszin orosz jégtörőhajónak javítás végett hajógyárba kell menni és nem valószínű, hogy augusztus 12-ike előtt visszaérkezhet a Spitzbergákra.

Az oroszok feljegzése szerint Amundsen az Alessandri-csoportnál tartózkodik és ezért

a svéd segélyexpedíció most egyelőre csak az orosz mentőexpedícióval, hogy együtt folytassák a kutatást Amundsen és az Itáliával csodort csoport után.

Mint Cherbourgól jelentik, pénteken indult a Spitzbergákra a Durance szállítógyőzős, amely a francia tengerészeti minisztérium által az Amundsenek keresésére kirendelt két repülőgépet és azok személyzetét szállítja. A hajó elindulását megható ünnepség előzte meg.

Valamennyi európai külügyminiszter jelen lesz Párisban a Kellog-paktum aláírásánál

Augusztus 28-ikán ünnepélyes keretek közt történik meg a háboruellenes szerződés aláírása

Párisból jelentik: Azt a washingtoni táviratot, amely hírül adta, hogy

a háboruellenes paktumot augusztus 28-ikán Kellog jelentésében fogják aláírni.

megerősíti az a tény, hogy Clodel washingtoni francia nagykövét, aki már a jövő héten Párisba készül, augusztus 22-ikére halasztotta elutazását, mert Kellogal együtt fog megérkezni Párisba.

Ebből az alkalomból

Párisban együtt lesznek az összes európai nagyhatalmak külügyminiszterei

és innen fognak Genfbe utazni a Népszövetség szeptemberi ülészakára. A háboruellenes szerződések aláírásának

jelentőségét nagyszabású ünnepséggel akarják a közvélemény előtt demonstrálni. Németország szempontjából ez az alkalom azért lesz különösen érdekes, mert

ezuttal fog a világháború óta első ízben aktív német külügyminiszter a francia fővárosban megjelenni,

tekintve, hogy Stresemann is résztvesz a szerződés aláírásán.

Newyorki jelentés szerint, a Newyork Herald Tribune széleskörű agitációt kezd a Kellog-paktum ellen, amelynek aláírását azzal próbálja megakadályozni, hogy főleg a szenátus tagjai közt csinál hangulatot a szerződés ellen. Álláspontját a lap a következőkkel indokolja:

1. A Kellog szerződés pacifista elveken nyugszik amit

Anglia minden bizonytalán ki fog használni arra, hogy lépéseket tegyen az Egyesült Államok kormányánál az amerikai hadiflotta létszámának csökkentése érdekében.

2. A szerződés szövege bizonytalan és kétértelmű, lényegét mindenki úgy értelmezheti, ahogy akarja.

3. A szerződés aláírása az Egyesült Államok részére egyet jelent azzal, hogy

Amerika ismét belekeveredik az európai ügyekbe.

4. A szerződés a népekben azt a tévhitet keltheti, hogy most már tényleg megtörtént az első komoly lépés a világbéke megvalósítására.

Az amerikai lap propagandája kinyilvánított kelt.

A rendőrfőnök betörőbandája

Letartóztatták egy bukovinai államrendőrségének egész személyzetét

Csernovitzból jelentik: A bukovinai dornesti állomáson pénteken letartóztatták az államrendőrség egész személyzetét, köztük Zacharescu rendőrfőnököt és helyettesét. A letartóztatás nagy feltűnést keltett, de még nagyobb volt a szenzáció, amikor nyilvánosságra jutott a letartóztatások oka.

Kiderült ugyanis, hogy a rendőrfőnök már évekkel ezelőtt zsebmetézőbandát szervezett és a két előkelő rendőrségi bandája évek óta fosztogatta az utasokat. A zsákmányt a rendőrfőnök irodájába vitték és ott megosztották rajta. Évek óta folytak a banda üzemei, míg most Csernovitzban letartóztatták a banda egyik tagját, akinek vallomása alapján megtörténtek a feltűnést keltő letartóztatások

Elejtik a bolgár emigráció internálásának tervét

Atanaszov és Sztójánov volt miniszterek tiltakoznak a bulgáriai lapok vádjai ellen

Beogradból jelentik: Az Avala-ügynökség szombaton a következő közleményt adta ki:

Szófiai lapok olyan híreket közölnek, hogy a közbiztonsági osztályfőnök merénylője Szófiában néhány levelet hagyott hátra az SHS. hatóságok részére. Ez a manőver túlságosan átlátszó, mert a merénylő, aki rendeletre gyűlkölt, annál inkább irhatta mindazt, amit a komité diktált neki. Ez újabb bizonyíték arra, hogy nem egyéni merénylőről van szó, hanem szervezeten készítették elő.

Egyik beogradi reggeli lap jelentése szerint a belügyminisztérium értesítette a bolgár emigrációt, hogy a bolgár menekülteket az egész országból Beeskekre internálják. Ezt az értesítést megkapták Atanaszov és Sztójánov, a Sztambolijiski-kormány volt miniszterei is.

Ezzel kapcsolatban Korosec belügyminiszter szombaton hosszabb tanácskozást folytatott Marinkovics külügyminiszterrel. Általában azt hiszik, hogy a kormány a rendeletet vissza fogja vonni.

Atanaszov és Sztójánov volt miniszterek a következő nyilatkozatot küldték a lapoknak:

— Különböző tendenciózus hírekkel ellentétben, amelyekkel a bolgár lapok tele vannak a Lázics Zsika elleni merénylővel kapcsolatban, kijelentjük, hogy egyetlen emigráns, aki a mi vezetésünk alatt áll, nem tartóztattak le a merénylő miatt és nincs közülük senki ellen eljárás. A bolgár emigráció soraiból eddig egyetlen agent provokateur, sem áruló, sem fizetett merénylő nem került ki.

Elkészült a Kis parókia

Szétküldésre készen állnak Alphonse Daudet nagyszerű regényének: a Kis parókianak izléses kötetei

A Bácsme gyei Napló olvasó könyvkiadójának legújabb kötete, mint arról már többször hírt adtunk Alphonse Daudet lebilincselően érdekes regénye a Kis parókia lesz. Az irodalmi értékű, de amellett az első mondatától az utolsóig szóragoztató és izgalmas cselekményű könyv előállításának munkái a befejezéshez közelednek és a Bácsme gyei Napló könyvosztálya a jövő hét folyamán megkezdte a Kis parókia szétküldését azok számára, akik a könyvet előzetesen megrendelték.

A Bácsme gyei Napló olvasó könyvkiadójának főként azt célozza, hogy mindenki számára hozzáférhető áron valóban becses és komoly értékű olvasmányokat adjon a közönség kezébe. Mint könyvkiadónak rendkívüli sikere igazolja, az olvasópublikum megértéssel és méltánnyal fogadta ezt a célkitűzést. Ezt bizonyítja a beérkezett több ezer megrendelés is. A Kis parókia izléses kiállításban, jó papíron és tartós, tetszetős fedlappal hozzuk forgalomba, úgy hogy a regény vaskos, mintegy 400 oldalas kötete díszes lehet a legexkluzívabb könyvszekrénynek is.

A szétküldés megkezdésével egyidejűleg közölni fogjuk, hogy a Kis parókia megrendelt példányait melyik napon melyik községbe, illetőleg városba indítottuk utnak, ahol a könyvek a Bácsme gyei Napló egyes árusítójánál az igazolószelvény ellenében átvehetők lesznek.

Abból a célból, hogy a Kis parókia 15 dináros megrendelési árban való megszerzését azok számára is lehetővé tegyük, akik eddig elmulasztották megrendelni a könyvet, egy határidőtünk, hogy a Kis parókia megrendelési határidejét e hó végéig meghosszabbítjuk.

Azok, akik a »Kis parókia«-ra igényt tartanak, szíveskedjenek az alábbi megrendelőlapot kitölteni és egy levelezőlapra ragasztva mielőbb a Bácsme gyei Napló kiadóhivatalába juttatni, mert a könyvből már csak korlátozott példányszám áll rendelkezésre.

Kérem alanti címre

Daudet:

KIS PAROKIA

című híres regényét bekötve megküldeni. A 15 dináros vételár beküldésére kérek postatakarék-pénztári befizető lapot.

Cím:

Lakhely:

társadalmi akció indult meg a monarchista vezér megkegyelmezése, esetleg perújítás érdekében. Wolf ezredes kijelentette, hogy mint legitimista nem fordul a köztársaság elnökéhez kegyelemért.

A megkegyelmezési akcióval egyidejűleg Wolf ezredes védői mérlegelés tárgyává teszik a perújítási kérelem lehetőségeit is. Wolf ezredes ugyanis a bíróság annak a törvénynek az alapján ítélte el, amely a régi monarchikus államforma védelmére vonatkozott. Az ügyész a császárság kifejezés helyett önkényesen a köztársaság szót alkalmazta, noha a köztársasági államforma védelmére Ausztriában nincsen törvény.

Az osztrák-német egyesülés propagandája a bécsi dalosversenyen

Százezernyi közönség előtt folyna Bács'en a dalos ünnepek

Bécsből jelentik: A már harmadik napja tartó dalos ünnepek folyamán, amelyen a dalosok tizezre in kívül mintegy 100.000 idegen gyűlt össze Bécsben, nap után nagyszabású előadásokat tartanak, főleg a Práterben az erre a célra épített hatalmas csarnokban. Pénteken 40.000 dalos énekelt 60.000 főnyi hallgatóság és a hatalmas csarnokból kiszorult mintegy százezernyi közönség előtt, amelyhez megafonnal közvetítették a hangokat.

Az ünnepek rendkívül megerősítette a hangulatot az osztrák-német egyesülés mellett. Szombat délben a nagy dalcsar-

nokban tartották meg a világháborúban elesett dalosok emlékünnepejét. Liszt Frigyes, a dalosszövetség elnöke 100.000 főnyi közönség előtt tartotta meg emlékbeszédét, amelyben többek közt a következő kijelentést tette:

— Bele akarjuk énekelni minden német szívébe az egységes nagy német haza gondolatát.

A beszédet különböző dalok és zeneszámok előadása követte.

Vasárnap délelőtt a dalosok és a közönség óriási felvonulást rendeznek Bécsben a Ringen keresztül és a felvonulás valószínűleg tíz órán át fog tartani.

Megalakult a szubotocai filharmonikus társaság

Az egyesület szeptemberben megkezdte működését

Jelentős lépés történt Szubotica kulturális fejlődése érdekében. Hosszu vajúdás után megalakult a filharmonikus társaság, amely rövidesen meg is kezdi működését.

Szubotican évekkel ezelőtt rendkívül fejlett zenei élet uralkodott, azonban Lányi Ernő elhalálása után sokáig nem akadt senki, aki átvegye az elhunyt zeneszerző örökét és tovább fejlessze a város zenei kulturáját. Éveknek kellett eltelni, míg ismét felmerült az egykori filharmonikus társaság életre keltésének terve, de az első kísérletek fiaskóval végződtek. Emlékeztetes, hogy Manojlović Cvetko zenedeigazgató kezdeményezésére akció indult meg a szubotocai műkedvelő muzsikuskok összetoborzására, az akció azonban anyagi hiánya miatt eredménytelenül végződött.

Néhány héttel ezelőtt dr. Vécsei Jenő szubotocai orvos több zenebaráttal újabb mozgalmat indított a filharmonikus társaság megalakítására. Ezúttal sikerült minden akadályt elhárítani és lehetővé tenni az egyesület zavartalan működését. A megalakulást csak az a körülmény nehezítette meg, hogy a műkedvelő muzsikuskok között nem talál-

tak megfelelő számmal olyanokat, akik fuvós hangszereken is tudnak játszani. Ezért felmerült az a terv, hogy bevonják a városi zenekar fuvósait és ezekkel egészítik ki a filharmonikus zenekart. Dr. Vécsei Jenő felkereste dr. Sztipics Károly polgármestert, akivel közölve a mozzalom elindulását és célját, engedélyt kért arra, hogy a városi zenekar fuvósai működhesse a filharmonikusoknál. Dr. Sztipics Károly polgármester a legnagyobb készséggel teljesítette a kérést, úgyhogy a zenekar most már komplettnek tekinthető.

A filharmonikus társaság miután minden akadály elhárult, hivatalosan is megalakult. A társaság elnökségébe Nojcsék Gézát, a Népkör elnökét, Szántó Róbertet, Kladek Jenőt, Szilbertner Ferencet, dr. Kunecz Bélát és dr. Pirnitzer Mihályt választották be. A filharmonikus társaságnak előreláthatólag ötven-hatvan működő tagja lesz, a karmesteri tisztséget pedig Hermann József zenetanár vállalta.

A filharmonikus társaság szeptemberben kezdi meg a próbákat és a terv szerint november hó első felében tartja első hangversenyét.

A sziámi király unokaöccse Jugoszláviában egészségügyi tanulmányokat folytat

Az exotikus királyi herceget Őfelsége kihallgatáson fogadta

Beogradból jelentik: Érdekes vendég érkezett pénteken a fővárosba. Varavari-Szakol sziámi herceg, a sziámi uralkodócsalád egyik legmagasabb rangú tagja egy heti tartózkodásra Beogradba jött, hogy megtekintse a jugoszláv főváros közegészségügyi és higiéniai intézményeit.

Varavari-Szakol, aki Beogradban a Palace-szállóban szállt meg, harminc év körüli fiatal ember, jellegzetes ázsiai arcúval. Hosszabb ideig a cambridgei egyetemen folytatott tanulmányokat és tökéletesen beszéli az angol, valamint a francia nyelvet. Kifogástalan eleganciájú európai öltözkében Stampar dr. egészségügyi minisztériumi osztályfőnök társaságában látogatta végig első nap a főváros nevezetességeit.

Őfelsége Alekszandar király pénteken félórás kihallgatáson fogadta Varavari-Szakol herceget, aki az audiencia után a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott Őfelsége szeretetreméltó modoráról és arról a nagy tájékozottságról, amelyet az uralkodó az egészségügyi és higiéniai kérdésekről a vele való beszélgetés folyamán elárult.

— Alekszander király Őfelsége — mondotta a herceg nyilatkozatában, amelyet az újságírók előtt tett — annak elienére, hogy rendkívül el van foglalva politikai kérdésekkel, mégis egy teljes félórát szentelt számomra ma délután. Az Őnök királyi dolgozó ember a szó legnemesebb értelmében. Hallották volna csak, hogy mennyi szakértelemmel és érdeklődéssel beszélt az egészségügy és a higiénia legégetőbb problémáiról. Valódi szakember benyomását tette rám.

A sziámi herceg ezután érdekes részleteket mesélt el hazája politikai és társadalmi berendezkedéséről: — Nálunk nincs parlament — mondotta — minden hatalom a mi családunk kezében összpontosul. Az uralkodó család elég népes és kiterjedt ahhoz, hogy minden felelősségteljes állami pozícióba araváló férfit tudjon állítani. Igaz, hogy megalkottuk mi is az arisztokráciát, de ez nem a születés, hanem a munka és tehetség arisztokráciája. Sziámban semmi akadály sincs annak, hogy a tehetős és rátermett ember a legalsó nyabb sorsból a legmagasabb pozíciókig felverekedhesse magát. A mi ideálunk

Plátó arisztokráciája és igyekszünk magunkat ehhez az ideálhoz tartani.

Beogradról is nyilatkozott Varavari-Szakol.

— Az Őnök fővárosa — jelentette ki keveset hangoz — egyszerűen gyönyörű. Jugoszláviára egyébként már Londonban felhívták a figyelmemet és tanácsolták, hogy európai tanulmányutam során hosszabb időt szenteljek ennek az országnak. Jugoszlávia szociális intézményei és a közegészségügy fejlettsége mintául szolgálhat minden országnak. Bevallom, hogy tanulni jöttem Önökhöz és most az intézmények megtekintése és a viszonyoknak legalább is általánosságban való megismerése után azt is kijelenthetem, hogy nem jöttem hiába.

A herceg első unokaöccse a jelenleg uralkodó sziámi királynak. A királyi család valamennyi tagja és Varavari-Szakol is angliai egyetemeken folytatták tanulmányaikat és több évi külföldi tartózkodás után tértek haza Sziámba, ahol legkülönbözőbb pozíciókban hasznosították európai tapasztalataikat.

Az egzotikus vendég szombaton egy napi tartózkodásra Szkopljébe utazott. A város és intézményeinek megtekintése után a fenséges vendég visszatért Beogradba, ahol egy hétig fog tartózkodni. Jugoszláviából Csehszlovákiába és Romániába megy, ahol az ottani egészségügyi intézményeket fogja tanulmányozni. A herceget jugoszlávai tartózkodása alatt minden utjára elkíséri Stampar dr. a közegészségügyi minisztérium osztályfőnöke is, akinek oroszlanrésze van abban, hogy Varavari-Szakol első ízben Jugoszláviát látogatta meg.

Bécsbe szökött a sikkasztó zagrebi vámhivatalnok

Hafner Zvonimirt egy bécsi varietében látták

Zagreből jelentik: A zagrebi postai vámraktárban — mint a Bácsme gyei Napló jelentette — csütörtökön nagyarányú sikkasztásnak jöttek a nyomára. A pénztárvizsgálat alkalmával megállapították, hogy Hafner Zvonimir, a postai vámraktár pénztárosa, akinek a kezén naponta milliók összegek fordultak meg, a hivatalos pénzből több mint hatszáz ezer dinárt elsikkasztott és a hatalmas összeggel külföldre szökött. A nyomozást megnehezítette az a körülmény, hogy Hafner a sikkasztást még június 14-én, tehát öt nappal a büntény felfedezése előtt követte el és így öt napi idő állott a megtévedt tisztviselő rendelkezésére, hogy elmeneküljön.

Szombaton a hünügyben érdekes fordulat állott be. A rendőrség már a nyomozás megindulásakor valószínűnek tartotta azt a feltevést, hogy a sikkasztó az egyik szomszédos országba menekült és ezért az összes határállomásoknak megküldte Hafner pontos személyleírását. Mint szombaton kiderült, a vámhivatalnoknak mégis sikerült elhagynia az ország területét. Ugyanis a zagrebi rendőrségen szombaton megjelent egy zagrebi kereskedő és bejelentette, hogy Hafner Zvonimirt két nappal ezelőtt az egyik legismertebb bécsi mulatóban látta. A sikkasztó igen jó hangulatban volt, egymásután bontatta a pezsgősüvegeket és vidám hölgytársaságban szórakozott. A kereskedő csak a horvát fővárosba való visszaérkezése után értesült arról, hogy a vámtisztviselő ellen félmillió dinár el-sikkasztása miatt körözőlevelet adtak ki és nyomban a rendőrségre ment, hogy bejelentést tegyen Hafner Zvonimir tartózkodási helyéről.

A zagrebi rendőrség a fordulatot jelentő értesítés vétele után nyomban megkeresést intézett a bécsi rendőrhatalóságokhoz és kérte Hafner Zvonimir azonnali letartóztatását és kiadatását.

Modern férfiruhaszabásati tanfolyamra
helybéli jelenikezőket jul. 16-iki, vidékieket aug. 6-iki kezdettel felvez.
F u t ó T a m á s
szabómester Subotica, Terezijska ul. 3.
Csirkepac mellett. Népkörrel szemben

Nemzeti ellenállás készül Egyiptomban

Az egyiptomi miniszterelnök kijelentette, hogy jóakaratu diktatorként akar kormányozni — Tüntetések Kairóban az alkotmány felfüggesztése ellen

Londonból jelentik: Kairóból érkező jelentések szerint Nahab pasa, a nemzeti párt vezére, kiáltványt fog intézni Egyiptom népéhez.

A manifesztumban tiltakozik az államcsíny ellen és felszólítja híveit, hogy fogjanak össze a törvénytelen kormány ellen.

Amikor Nahab pasa híveivel ülést tartott, hogy a kiáltványt megszövegezzék, Kairó utcáin hívei tüntetni kezdtek.

A tömeg követ dobálta meg a rendőröket, akik feltűzött szuronnyal kergették szét a tüntetőket és tíz embert letartóztattak.

A Times tudósítója előtt az egyiptomi miniszterelnök kijelentette, hogy jóakaratu diktatorként

akar kormányozni.

hogy Egyiptomot átvezesse a krízisen. Hangsúlyozta, hogy a közigazgatás minden ágában ki kell takarítani a korrupció Augiász-istállóját és politikájának legfőbb célja, hogy az ország gazdasági érdekeit szolgálja.

Az új kormány végleg és kielégítő módon rendezni akarja Anglia és Egyiptom viszonyát

— mondotta a miniszterelnök — de minden ilyen megállapodást életbe léptetése előtt a parlament elé fog terjeszteni.

Pénteken lepecsételték a parlament épületének valamennyi kapuját és a kapuk előtt megerősített készült-ség őröködik. Az országban egyelőre teljes a rend és a nyugalom.

Löwenstein családja is azt hiszi, hogy meggyilkolták a belga bankárt

Ujabb vizsgálat indul meg Löwenstein rejtélyes halálának tisztázására

Párisból jelentik: Löwenstein Alfréd holttestét még mindig nem szállították Calaisból Brüsszelbe, holott eredetileg úgy tervezték, hogy a koporsót már péntek délben vonatra teszik. A késedelem oka az, hogy

Löwenstein rokonai újabb szakorvosi vizsgálatot kértek

és megneveztek egy párisi törvényszéki orvost, hogy az mégegyszer vizsgálja meg a holttest fogazatát és végleg állapítsa meg, hogy azonos-e Löwenstein-mal. A párisi orvosszakértő szombat reggel érkezett Calaisbe és délelőtt megvizsgálta a holttestet.

Löwenstein sógora újságírók előtt úgy nyilatkozott, hogy

a család maga sem hisz sem a szerencsétlenségről, sem az öngyilkos-

ságról terjesztett mesékben, hanem sokkal valószínűbbnek tartja, hogy bűncselekmény történt.

Löwenstein sógora kijelentette, hogy nem akar senkit sem gyanúsítani, de az esetet tisztázni kell, mert meg kell akadályozni azt, hogy Löwenstein eltemetése után újabb kombinációk merüljenek fel, amelyeket azután majd nem lehet ellenőrizni.

Nincs kizárva, hogy Löwensteint még a repülőgép indulása előtt megmérgezték és a repülőgépen halt meg, ahonnan a tengerbe dobták.

A rokonok kívánságára újabb vizsgálat fog indulni, amely hivatva lesz világosságot deríteni a belga bankár halálának rejtélyes körülményeire. A vizsgálatot a napokban kezdik meg.

Augusztus elején tartják meg a kisantant-repülőversenyt

Utirány: Prága—Krakó—Varsó—Lemberg—Bukarest—Beograd—Zagreb—Brno—Prága — A jugoszláv repülők szívesen győzelemre

Jugoszlávia, Csehszlovákország, Románia és Lengyelország katonai repülői ezidén is megismétlik a kisantant katonai repülőinek nagy távversenyét, amelyen tudvalevőleg tavaly a jugoszláv repülők vitték el a pálmát.

A jugoszláv katonai repülőparancsnokság most állította össze a versenyen résztvevők névsorát. A jugoszláv csapatot Radovics Dusan őrnagy, a noviszadi repülőter parancsnoka vezeti és a versenyen hat jugoszláv repülőgép vesz részt. A repülők augusztus elején indulnak Noviszadról, ahol már napok óta erős tréningben vannak, Zagrebbe onnan másnap Prágába és augusztus nyolcadikán indulnak a kijelölt versenyutra.

A verseny feltételei a következők: augusztus elején reggel nyolc órakor, a hat jugoszláv repülőgép elindul a noviszadi repülőterről és Zagrebbe repül. Zagreből másnap Bécsen és Brnon keresztül Prágába repülnek. Prágában a repülők a távverseny előtt magassági, gyorsasági és műversenyben vesznek részt. A távverseny, augusztus nyolcadikán kezdődik, amely Prágából kiindulva Krakón, Varsón, Lembergen, Jassin, Bukaresten, Beogradon, Zagrebben, Brnon át ismét Prágában zárul. A távversenyt két nap alatt kell lebonyolítani és augusztus 10-ikén és 11-ikén ismét Prágában kell különleges repülési produkciókat bemutatni. Augusztus 12-én a jugoszláv repülők Brnon Bécsen és Zagrebben át visszatérnek Noviszadra.

A jugoszláv repülők közül a főparancsnokság a következőket jelölte ki: első gép (Breguet XIX.) pilóta: Radovics Dusan őrnagy, ezredparancsnok, meg-

figyelő Sondermayer Vladisláv, elsőosztályú százados; második gép (Potez XXV.) pilóta Zsupancsics Jócó, elsőosztályú százados megfigyelő: Karacsin Dusan, másodosztályú százados; harmadik gép (Breguet XIX.) pilóta Markicsevics Jank másodosztályú százados, megfigyelő Szkrivanics Gavra repülőfőhadnagy; negyedik gép (Fizir) pilóta Rupsics Dragutin, elsőosztályú százados, megfigyelő: Gvozdanovics Dragutin, elsőosztályú százados; ötödik gép (Potez XXV.) pilóta Gradisnik Ferdo, másodosztályú százados, megfigyelő Lukanovics Kamilo, másodosztályú százados; hatodik gép (Fizir) pilóta Jaklics Bogomil őrmester, megfigyelő Russ Franjo, másodosztályú százados.

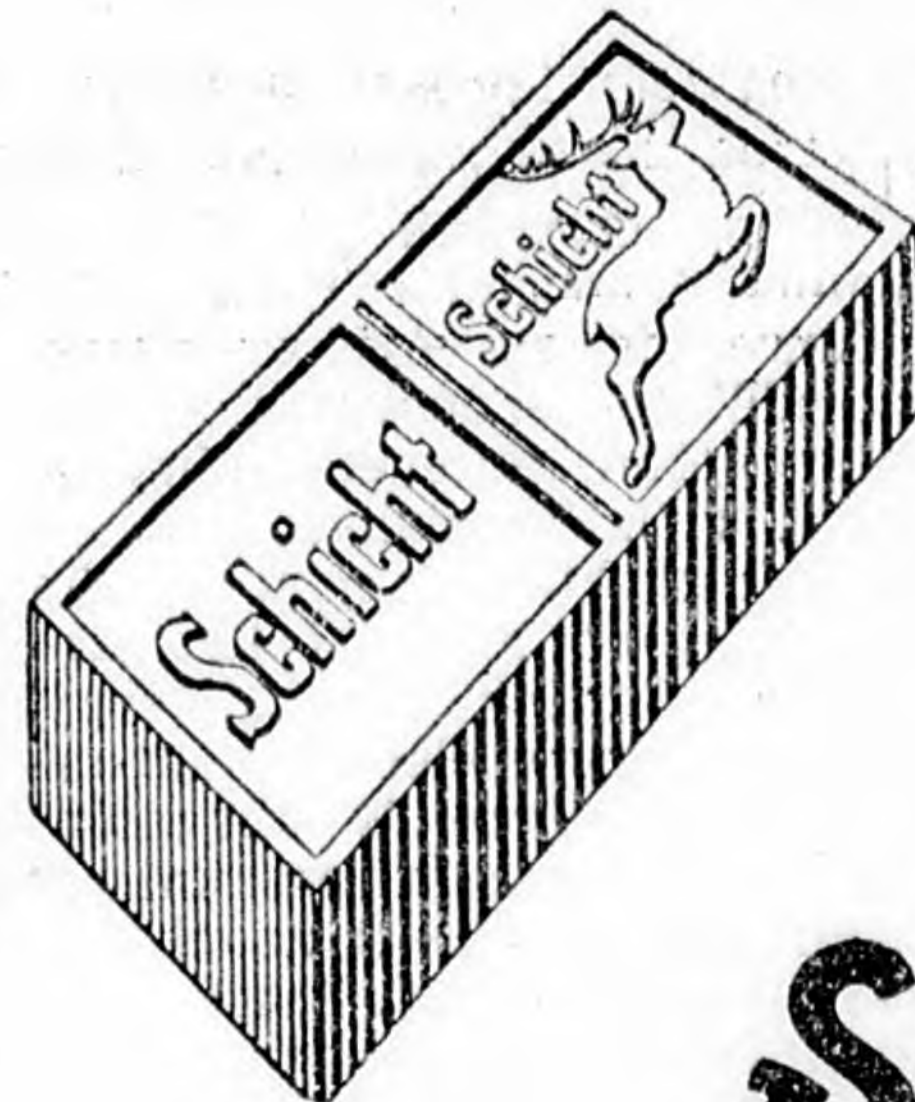
A hat versenygépén kívül, amelyek mind iskolagépek, még két tartalékgép indul és pedig mind a kettő Potez XXV. szisztémájú. Az egyiket Bjelanovics Milán őrmester lesz a pilóta és Dolanski Dragutin főhadnagy a megfigyelő a másikon Hubl Hinkó másodosztályú százados a pilóta és Lazics Miodrág főhadnagy a megfigyelő.

A verseny egyes etapjainak távolsága a következő: Prága—Krakó 419 kilométer, Krakó—Varsó 246 km., Varsó—Lemberg 336 km., Lemberg—Jassi 401 km., Jassi—Bukarest 320 km., Bukarest—Beograd 454 km., Beograd—Zagreb 359 km., Zagreb—Brno 394 km., Brno—Prága 177 km. Összesen 3106 kilométer.

A jugoszláv repülők, akiknek sorában több olyan kiváló pilóta szerepel, akik nemzetközi repülőversenyeken méltóan képviselték Jugoszláviát, számít-

A szép szlovén

nő szereti a szép fehérneműt, amely mindig ragyogó tiszta és tartósan jókarban marad. Ezért mosáshoz csakis

SCHICHT
SZAPPAN-t
használ.

nak arra, hogy a versenyből győztesen kerülnek ki. Egyéni győztesnek Rupsics Dragutin, repülőszázadosot vélik, aki több versenyben első díjat nyert és Páris—Noviszad távot leszállás nélkül

nyolc óra alatt tette meg és ezzel a nemzetközi aviatika terén európai hírnévre tett szert.

A verseny egyéni győztese 100.000 csehkorona jutalmat kap.

Franciaország gyarmatokat akar ajándékozni Csehszlovákiának, Lengyelországnak, Romániának és Jugoszláviának

Bécsből jelentik: Diplomáciai körökből nyert értesülés szerint a lengyel kormány azzal a kéréssel fordult Franciaországhoz, hogy

a volt német gyarmatok közül valamelyiket engedje át Lengyelországnak a lengyel kivándorlók gyarmatosítása céljából.

A lengyel kormány állítólag Kamerunt szemelte ki. A francia kormány a lengyel kezdeményezést nagy rokonszenvvel fogadja, mivel 1931-ben aktuálisává válik a volt német gyarmatok feletti mandátumok revíziója és tekintve Németország hatalmas fellendülését, valamint azt a körülményt, hogy a német birodalom elszigeteltsége fokozatosan megszűnik.

Ezt Franciaország a gyarmatok szétosztásával akarja megelőzni. A lengyel

kezdeményezés eredményeként a francia kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy

valószínű, hogy a Népszövetség és a többi hatalmak a gyarmatok egy részét visszaadják Németországnak, a volt német gyarmatok közül többet, természetesen olyanokat, amelyek felett ma a mandátumot Franciaország gyakorolja, átenged kolonizálás céljából keleti szövetségeseinek, Lengyelországnak, Csehszlovákiának, Romániának és Jugoszláviának.

Az érdekelt kormányok között már hetek óta folynak a tárgyalások és a francia kormány a Népszövetség őszi közgyűlésén valamilyen formában nyilvánosságra akarja hozni.

Egyre bonyolódik a lainzi gyilkosság rejtélye

Bécsből jelentik: A lainzi állatkertben, mint ismeretes, meggyilkolva találtak egy nőt, akinek kilétét pontosan nem tudták megállapítani.

A rendőrség azt hitte, hogy az áldozat egy auszgí kávéház pénztárosnője, Müller Katalin. A *Stunde* most prágai jelen-

tést közöl, amely szerint az auszgí rendőrségen jelentkezett Müller Katalin és bejelentette, hogy az utóbbi időben nem is volt Bécsben. Megdől az a föltevés is, hogy az áldozat egy lainzi táncosnő, mert az is jelentkezett a lainzi rendőrségen.

Sztrájkba léptek a vasuti fűtőházi munkások a zagrebi vasutigazgatóság területén

A sztrájk bérmozgalomból keletkezett

Zagrebból jelentik: A zagrebi vasutigazgatóság területén sztrájkba léptek a vasuti fűtőházi munkások. A sztrájkot bérmozgalom előzte meg. A sztrájkolók sérelmezik azt is, hogy a vasutigazgatóság fizetés nélküli szabadságra küldi őket.

A sztrájk szombaton délben kezdődött meg és a sztrájkolókhoz csatlakozott a raktárszemélyzet is. Szusakról érkezett jelentés szerint ott szintén kitört a sztrájk a fűtőházi munkások közt.

A sztrájkolók táviratot intéztek Oélségéhez, akitől védelmet kérnek.

HÖLZ

Berlin, július hó.

A kommunista rablóvezér porében egy csendőrkapitány volt a koronatanu. Az ő vallomásától függött körülbelül, hogy halálraítélk-e a »vörös generális«, mint az ügyész indítványozta, vagy csak életfogytiglani fegyházra. A csendőrkapitány súlyosan terhelt vallomást tett Hölzre.

A tanu kihallgatásának a befejezése után a főtárgyalási elnök a perrendtartás értelmében megkérdezte a vádlottól: — Van valami kérdése a tanuhoz?

Hölz felállt. Vékony, fekete ember volt a hirhedt, gyűlölt forradalmár, mélyen beesett szemekkel, a haja mint valami égnekefordított ruhakefe inzultálta a nézőközönség szemét, az egész ember tele elfojtott vadsággal és sötét energiával. — Van — felelte szárazon az elnök kérdésére.

— Tessék, kérdezzen! — intett az elnök.

Hölz odafordult a csendőrkapitányhoz: — Mondja meg a tanu, hány sniclit és milyen mennyiségű pirított burgonyát eszik meg naponta, hogy ekkora pocakja van?

A rögtönítélő bíróság életfogytiglani fegyházzal büntette Max Hölzt hazarülésért, tiltott fegyverviselésért, lázításért, rablásért és gyilkosságért. Az elítelt a sonnenburgi fegyintézetben töltötte ki büntetését egészen a mai napig. És esztendő őta nem telt el egyetlen nap sem, hogy ne tartottak volna valahol népgyűlést, vagy ne jelent volna meg egy újságban cikk, amely azt követelte, hogy Hölznek meg kell kegyelmezní. Elsősorban természetesen a kommunisták küzdöttek Hölz szabadlábraheleyezése és porének újrafelvétele érdekében, de ehhez a mozgalomhoz lassankint csatlakozott a német szellemi élet valamennyi előkelősége s szót emeltek a kommunista bandavezér érdekében olyan szigoruan polgári mentalitású férfiak is, mint Thomas Mann. Minden amnesztiarendelet kibocsátása alkalmával ujra és ujra kampány indult meg Hölz érdekében nemcsak a munkássajtó, hanem a liberális polgári lapok hasábjain, de eredménytelenül, mert az eddigi amnesztiarendetek kizárták a közkegyelemből azokat a politikai bűnösöket, akiket gyilkosságért ítéltek el. Hölz ugyan kezdettől fogva tagadta a terhére rótt gyilkosságát és a rendőrségen később jelentkezett is egy *Friede* nevű bányamunkás, aki magára vállalta, hogy ő lötte le azt a földbirtokost, akinek a meggyilkolása miatt Hölzt elítélték, de mostanáig tartott, amíg a legfelsőbb bíróság helyt adott a védelem előterjesztésének, elrendelte Max Hölz szabadlábrahelyezését és porének újrafelvételét.

Kicsoda Hölz?

Egy negyvenkét éves, nagyon intelligens és még temperamentumosabb munkás. Az apja fűrészmalmomban volt napszámos, ő maga béres volt egészen tizenhét éves koráig. Akkor kivándorolt Angliába, ahol gyári munkás lett és szerzett holmi technikai ismereteket. Később, hogy visszatért Németországba, vasutépítésnél dolgozott, mint lakatos, és tetszési kurzust végzett, hogy megsze-

rezze az egyévi önkéntességi jogot, majd beiratkozott a műegyetemre. Közben mint mozgipész kereste a kenyerét. Később megházasodott és maga nyitott egy kis, külvárosi mozi. — ha a világháboru véletlenül ki nem tör, Max Hölz mint jólsituált polgár maga is szert tett volna alkalmasint arra az embonpoint-re, amit a csendőrkapitánynál háborzongató akasztófahumorról kicsufolt.

A világháboru azonban kitört. A mozi tulajdonos rögtön bevonult és huszár lett. A véres négy esztendő alatt, mint anynyian, Hölz őrmester ur is leszokott a polgári erkölcsökről, megtanulta, hogy a rablást adott körülmények között rekvirálásnak és a gyilkosságot ugyanilyen esetben hőstettnék nevezik, de mert nyitott szemü ember volt egyébként, arra is rájött, hogy ebben a gyönyörű világrendben nincs is minden olyan kifogástalan rendben. Különösen, amikor a háboru véget ért és az 1919-es esztendő beköszöntött a munkanélküliség jegyében, rettenetes tömegnyomorúsággal. Hölz szocialista lett, nem anynyira intellektuális, mint érzelmi alapon; hangadó szerepet kezdett játszani a munkanélküliek között. Népgyűléseket rendezett, egyre élesebb hangon izgatott és lázított, végre is elfogatóparancsot adtak ki ellene a falckensteini hatóságok. Az elfogató parancsot azonban nem lehetett foganatosítani, mert ha letartóztatták Hölzt, a munkanélküliek nyomban kiszabadították. Végre is katonaságot vezényeltek ki Falkensteinbe, de az is tehetetlennek bizonyult Hölzszel szemben, aki úgy tudta fanatizálni a tömegeket, hogy miatta szembeszálltak a legnyilvánvalóbb tulerővel is Tizenegy hónap telt el így el. Végül is vérdíjat tüztek ki a hatóságok Hölz fejére. Tovább nem lehetett folytatni a játékot.

A barátai mindent előkészítettek, hogy Hölz kiszökhessen Oroszországba. A szökés előestéjén azonban kitört a Kapp-puccs. Mindenki tudta, hogy ha győznek Ludendorfiék, abból a legrettegetesebb vérfürdő, munkásirtás, fehér terror lesz. A baloldali elemek összefogtak, a munkásság felfegyverezte magát és ezekben a napokban alakította meg a szász ipari vidékeken. Németország legvörösebb részében Hölz a maga regimentjét. Ahogy a háboruban tanulta: rekvirált. Pénzt, fegyvert, autót és mégegyszer pénzt. Rendes zsoldot fizetett a csapatának. Hogy ez a rekvirálás nem ment minden erőszak nélkül, az természetes. Hölzék raboltak, tuszokat ejtettek, sőt egy földbirtokost, aki ellentállt, arvon is löttek. Szóval ugyanugy viselkedtek, mint mondjuk a Rossbachdandár Sziléziában. Azzal a különbséggel, hogy Rossbach egy napie sem ült fogságban, rögtön amnesztiát kapott és ma nemzeti hős. Rossbach ellenforradalmár, Hölz viszont »revoluzzer«. A földbirtokos meggyilkolásában Hölznek, aki kétségtelenül idealista és éppoly tisztességes, mint fanatikus ember, alkalmasint nem volt személy szerint semmi része, a felelősséget azonban vállalnia kellett csapatái tevékenységéért. A *Heeresgruppe Hölz* mint legális katonai alakulat működött Sangerhausen és Eisleben vidékén, megszállva tartották a középületeket, utleveleket adtak ki, militarizálták a közigazgatást, — védtek a maguk módja szerint a köztársaságot. Amikor a Kapp-puccs vesze-

delme elmúlt, Hölzék valószínűleg bánatlatlanul elvonulhattak volna és összes cselekményeikért, amelyeket tényleg zavaros és felfordult napokban követtek el, nyilván amnesztiát kaptak volna. A »vörös generális« azonban nem akarta a megszerzett pozíciót kiengedni a kezéből és továbbra is ellentállt a hatóságoknak, valószínűleg abban a reményben, hogy felkelésük tovább fog terjedni és majd egész Németországban a proletárdiktatura kikiáltására vezet. Ez a remény nem teljesült. Hölz csapatait szétkergették, ő maga egy régi lovagvárba menekült, ahol sokáig védte magát, de végül is kikezítették és elfogták.

Kiszabadulása után elmondotta, hogy egész életét arra fogja szentelni, hogy a fegyencek helyzetének a javításáért küzdjön. Szolidáris minden rabbal és ismeri életük összes nyomorúságát. A legrettegetesebb fejezet — Hölz őszintén kimondja — az erotika. Tizenkét órák fejszakát alvással, reggel felkelés éjszakkal. Aki megpróbálta, nem vállalhat más feladatot, mint ez ellen küzdeni.

d. t.

HIREK

Halló, nagyvilág! . . .

Mint a finom ideghálózat, úgy köti össze a világ távoleső pontjait a telefon- és táviróhuzal. A telefon mindennapi szükségletünké lett, úgy megszoktuk, mint a villanyvilágítást. Mégis néha tudunk még csodálkozni ezeken a megszokott mindennapos dolgokon is. Megcsavarunk egy kis kapcsolót és napali fény ragyog fel a sötét szobában, felveszünk egy telefon-hallgatót és valahol a világ másik részéből emberi hang telet a kérdésünkre... Megfejtett, modern misztikumok, de néha mégis csodálkozásba ejtenek bennünket.

Ez az álmos alföldi város most kapcsolódik bele a telefon ideghálózatának távoli ereibe. Közelhozzák a francia, német, svájci városokat hozzánk, folyókon, havasokon és tengereken át közvetítik a hangunkat és elhozzák idegen hangok rezgését... A szerkesztőségi telefon csilingel és a központ bejelenti, hogy próbabeszélgetéseké adnak az ujjonnan bekapcsolt német állomásokkal. A következő percben már megszólal a drót tulsó végén egy női hang:

— Halló! Hier Hefstädt! Spricht dort Maria-Theresienopel?

Hefstädt... csodálkozunk, bizonyára rendes, tiszta német kisváros, ahol Szubotit még Maria-Theresienopel-nek nevezik... Eddig hírét sem hallottuk Hefstädt-nek és most beszélgetünk egy német kisasszonnyal, aki ugyanolyan keveset tud rólunk és erről a városról, mint mi örölük. De már beszélgetünk egymással, rendszertelenül, össze-vissza, mindenről, mert lüszen ennél a »próbabeszélgetésnél« csak az a fontos, hogy megállapítsuk, megértjük-e egymás hangját. Hogy a gondolataink is találkoznak-e, az egészen mellékes. Csodálatos szimbólum egy ilyen »próbabeszélgetés«, az egymást hangosan tularsogó, de meg nem értő emberek hangzavarát juttatja az észünkbe.

Egy kedvesen csengő, dallamos női hang, mint a conferencier, közbeszól:

— Hier Berlin Zentrale! Jetzt schalte ich Eisleben!

Berlini nő... Szép-e vagy csunya, asszony vagy lány, boldog vagy boldogtalan?... A keze most gyors mozdatokkal kapcsol össze drótokat és ezzel elveszi tőlem Hefstädtet és hoz egy másik idegen várost: Eisleben. Drága berlini központ, hol vacsorázik ma este? És mi a neve, azonkívül, hogy »Zentrale«?...

— Hier Eisleben!... — harsogja már egy mély férfihang és megint uj emberrel ismerkedünk a titokzatos telefontárlatokon keresztül ezernyi kilométeres távolságból. Meleg, rokonszenves férfihang... Ott még nagyon meleg van?... Kérdi. Felelek neki és megismertetem Palccsal is, ő pedig az ő strandfürdjükről beszél. Aztán a természérl érdekli. Borzasztó, hogy Eislebenben mi-

lyen drága az ideu a gyümölcs... Irigyel, amikor közlöm vele, hogy nálunk olcsó... Ugyáltszik vegetáriánus... Tíz perce beszélgetünk egymással és már jóbarátok vagyunk... A jövő hónapban kiutazom hozzájuk Németországba — mondom neki, mire a hangja c van örömet fejez ki, mintha régi iskolatársa lennék és évtizedek után készülnék a boldog viszontlátásra.

— Jöjjön ki hozzánk Eislebenbe is! Mindössze másfél óra Lipcsetől... Nagyon örülnék, ha meglátogatna... — hiv barátian.

Néhány perccel ezelőtt még nem is tudtunk egymásról és most... most sem tudunk még semmit, de azért barátságot kötöttünk... Mennyi új barátot szereztem tegnap este távoli országok ismeretlen városaiban... Mert a »próbabeszélgetések« még folytatódtak tovább, jöttek más német állomások és aztán drága francia nők hangja duruzsolta a fülembé ezer, meg ezer kilométerről:

— Allo... Allo...

Ismeretlen városnevek, ismeretlen emberek, akikkel a nagy kerítő, a telefon hozott össze... Cél nélkül beszélnek velük és nem tudok rólok semmit, nem fogom őket sohasem látni, amint ők sem ismernek meg engem soha...

— Halló, nagy világ! — kiáltanám bele a telefon érzékeny ideghálózatába — ismerkedjünk össze! A szívek között nem lehetne próbakapcsolást csinálni? Hátha sikerülne!? Ismerjük és szeresük egymást!

...Különös, hogy néha ilyen egyszerű dolgokon is így el lehet csodálkozni...

László Ferenc

— Időjárás. A Meteorológiai Intézet jelenti: Nyugtalan, inkább derült és mérsékelt meleg idő várható.

— Heves harcok kínai és japán csapatok között. Londonból jelentik: A kínai és japán csapatok pénteken heves harcot vívtak a Santung-i vasut mellett, Csingtautól száz kilométernyire nyugatra. A kínaiak kísérletet tettek, hogy a japánokat elűzzék arról a helyről, amelyet a csinaifui események után szálltak meg.

— Costes francia pilóta az ocean átrepülésére készül. Párisból jelentik: A Journal jelenti, hogy Costes, a világhírű francia repülő Prégouet rendszerű gépén, amelyre 600 lóerős motor van felszerelve, készen áll az Atlanti Ocean átrepülésére. Costes, aki pénteken két sikeres próbarepülést végzett, valószínűleg egyedül fog utra kelni. A francia pilóta gépét vörösre festette és látható a gépen repülőosztagának jelvénye, a két golya, valamint egy óriási fehér kérdőjel.

— Vasuti szerencsétlenségek Németországban. Düsseldorfból jelentik: Szombaton hajnalban Neuss és Düsseldorf között a Rajna hidjától háromszáz méternyire két tehervonat összeütközött. Az egyik vonaton, amelynek tizenkét kocsija tönkrement, tűz ütött ki és a mozdonyvezető szénné égett. Az egyik kocsi, melyben sósavat szállítottak, felrobbant és ez okozta a tüzet. Németországban az utolsó napok sorozatos vasuti szerencsétlenségei nagy nyugtalanságot keltenek.

— Szaporítják a beogradi vízvezeték ivóvízszolgáltatását. Beogradból jelentik: Beograd város tanácsa szombaton meghívta a sajtó képviselőit és bemutatta nekik a beogradi vízvezeték kibővített felszerelését, amely lehetővé teszi, hogy naponként hatmillió literrel több ivóvíz álljon a lakosság rendelkezésére, mint eddig. Beograd a meleg nyári hónapokban mindig nagy vízhiánnyal küzdött, amikor a város magasabb fekvő részeit a vízvezeték nem volt képes ellátni vízzel. Most a második forrásvíz mellett a vízmennyiség növelésére a Száva vizét használták fel, amelyből megfelelő filtrálás és chlorozás után igen élvezhető vizet nyernek. Csak az a baja, hogy nem olyan hideg, mint az eddigi forrásvíz. További nagyarányu hővitési munkálatok is készülnek, amelyek lehetővé fogják tenni, hogy a beogradi vízvezeték ötvennégy millió liter vizet szolgáltatson naponta.

A tuberkulózis okozza a legtöbb halálesetet Pancsevón. Pancsevóról jelentik: Pancsevó város most tette közzé 1928. év első felének népesedési és halálozási statisztikáját. Eszerint Pancsevón a halálozások száma csökkent. Míg az 1927. év első felében Pancsevón 307 haláleset fordult elő, az 1928. év első felében 289. Az elhaltaknak 22 százaléka, számszerint 60, két éven aluli gyermek volt. A halál okozója a legtöbb esetben a tuberkulózis, ötvenegyen lettek az áldozatai. Rákban huszonötön pusztultak el. Járványos betegségben az egész hat hónap alatt öten haltak meg. Öngyilkos lett kettő, szerencsétlenség folytán pusztult el négy, gyilkosság áldozata pedig egy ember lett. A születések száma még a halálozások számánál is nagyobb mértékben csökkent. Az 1928. év első felében Pancsevón a születések száma 257 volt, a 289 halálesettel és a 281 múlt évi első hat hónapi születéssel szemben. A házasságok száma is állandó csökkenést mutat, amennyiben az 1926. év első felében Pancsevón a házasságkötések száma volt 85, az 1927. év első felében 67, míg ez év első felében csak 60.

Országos tanítókongresszus Mariborban. Mariborból jelentik: A Tanító Egyesület idei kongresszusát augusztus második felében Mariborban tartja meg. A rendezőbizottság körülbelül 5000 résztvevőre számít. A közlekedésügyi miniszter 75 százalékos vasuti utazási kedvezményt engedélyezett a résztvevők részére.

Törvényszéki szünet Kikindán. A kikindai törvényszék nyári szünete július hó 15-ikétől augusztus 20-ikáig tart. Elnökhelyettes dr. Lakovics Dusan törvényszéki bíró.

Nagy terméstüzek Szlavoniában. A szlatinai vasuti vonal mentén, a vonatok mozdonyából kipattant szikráktól több helyen terméstüzek támadtak, amelyek nagy kárt okoztak. — Szremszki-mitrovica környékén ugyancsak kipattant szikráktól kigyult két helyen is a termés és igen jelentékeny kárt idézett elő. — Vogány környékén szintén mozdonyszikra felgyújtott 1500 kereszt buzát és egy cséplőgépet, a kár 800.000 dinár. — Martinci mellett a kigyulladt termés 500.000 dinár kárt okozott.

Lopott, hogy a kedvesének ruhát vehessen. Oszijekről jelentik: A napokban betörték az Oszijeken vendégségben tartózkodó Igalics kaliforniai farmer lakásába és onnan háromszáz dollár készpénzt, valamint ruhaneműt elloptak. A megindult nyomozás folyamán a gyanu Vukovics Jelka adolfóváci asszonyra irányult, ki gyakrabban megfordult Igalics lakásában és a betörés napján is látták a házban. A rendőrség Vukovics Jelkát, valamint Morgantics Márton nevű kedvesét előállította. Hosszas vallatás után Vukovics beismerte, hogy a lopást ő követte el csak azért, hogy a kedvesének — ki munkanélküli — ruhát vehessen. A lopott holmit Adolfóvácon, Vukovics lakásán hiánytalanul megtalálták.

Friedler-féle
GAMMA
ha szer már
2-3-zer használt után ujjszűrés
töle a haj, mert
megzúnt a haj, hullt, elűnt a haj, a hajpát, a hajnyál, és a haj zsírosodását továbbha a zónánál újra életképessé teszi az ósztatult hajgyökereit és hatására a kopasz fejen is kiad a haj!
S keresen kipróbálva hatszáz esetben és orvosilag ajánlva Siker biztosítva. Haszná a egyszerű
Kapható minden gyógyszerüzletben és drogériában. Amennyiben nem volna kapható, forduljon a jogszilviai vezérképviselőhöz:
Drogerija Nada, Ko'ar és Gábrics
Szubotica — Telefon 637
Nagy üveg ára 85 dinár, kis üveg 65 dinár

Megszökött a börtönőr mellől. Pancsevóról jelentik: Sztójkov Laza vrsaci születésű cigány néhány hónappal ezelőtt több betöréses lopást követett el Pancsevó környékén. A dolovói csendőrség hosszas nyomozás után letartóztatta és beszállította a pancsevói ügyészség fogházába. A fogházból Sztójkovot a fogház egy börtönőre a mintegy háromszáz lépésre levő törvényszéki épületbe kísérte a vizsgálóbíróhoz kihallgatásra. A kihallgatásról délelőtt tértek vissza a fogházba. Sztójkov egész nyugodtan ment a szuronyos börtönőr előtt, de amikor a fogház kapujához értek és a börtönőr fellépett a lépcsőre, hogy becsöngessen, Sztójkov váratlanul ököllel úgy csapott az arcába, hogy a börtönőr megtántorodott. Ezt a pillanatot felhasználva Sztójkov, futásnak eredt. Az őt és a közönség kiabálására csakhamar több börtönőr vetette magát a szökevény után. Izgalmas hajszja fejlődött ki. A menekülő a városi kórház közelében beszaladt egy ház udvarába és több kerítést átugorva eltűnt a kukoricásban. Kézrekerítésére minden intézkedést megtettek.

Megtalálták a vízbelet dr. Kutyanicsanin semmitűszéki bíró holttestét. Noviszadról jelentik: Emlékezetes az a néhány nap előtt Oszijeken történt szerencsétlenség, amelynek halálos áldozata lett dr. Kutyanicsanin Jován. A közszeretben és közbecsülésben álló semmitűszéki bíró nyári szabadságát töltötte nővéreivel Oszijeken. A nyári hőségben a Drávában fürdött, közben egy lélekvesztőbe szállt, de a sebesfolyású folyó a baranyai parton levő uszályokhoz sodorta és a lélekvesztőt felborította. Dr. Kutyanicsanin az uszályok alá került és elmerült. Napokig nem lehetett a holttestét megtalálni. Amikor a szerencsétlenség történt, a bíró két leánytestvére fivérük kutatására a Dráva-partihoz sietett és mert már nem volt remény, hogy fivérüket élve megtalálják, a két leány öngyilkossági szándékából fivérük után a Drávába ugrott. Az egyik leányt, Natáliát sikerült kimenteni, míg Jelka, a fiatalabbik leány a Drávába fullt. Csak most napok mul-tán találták meg dr. Kutyanicsanin teljesen felélesztnak indult holttestét, míg húgának holttestét ma sem vetette fel a víz. Karavukovó és Bogojevó között a víz felszínre vetette dr. Kutyanicsanin holttestét, amelyet — miután agnoszkálták — Oszijekre szállították, ahol szombaton délután hat órákor temették. Noviszadról dr. Nikolic Bránko tartománygyűlési képviselő, dr. Maties Milán ügyvéd, mint a noviszadi demokráta párt elnöksége, Aranicki Stan-kó és dr. Popovics Milivoj semmitűszéki bírók, dr. Marics Rafo felehbivitelí bíróság tanácselnök, Csuk Dániel nyugalmazott pénzügyvizsgálói inspektor, Balibdzsics Mirko fúgimnáziumi igazgató és Jakovljevic Pája vettek részt a temetésen.

Tolvaj cselédány. Titelről jelentik: A titeli csendőrség letartóztatta Babics Marica ottani cselédányt, aki munkaadójának, Sirin Jelenának lakásáról öt-ezer dinár készpénzt lopott el. A lopott összeget megtalálták nála. A tolvaj cselédányt beszállították a noviszadi ügyészség fogházába.

Ujtárszervezték a radikális párt pancsevói járási szervezetét. Pancsevóról jelentik: A radikális párt pancsevói járási szervezetében Markuc Márkó volt a lelkész — mint ismeretes — heves agitációt kezdett a pártszervezet elnöke, dr. Hadija Gyura nemzetgyűlési képviselő ellen. Mivel a harc mindjobban kiéleződött, szükséges volt a járás egyes közösségi szervezeteit közös konferenciára hívni. Ezt a konferenciát a múlt hó végén tartották meg Pancsevón és ekkor kimondták a pártvezetőség reorganizálásának szükségességét. Nyomban meg is választották az új vezetőséget: elnök 24 szavazattal 2 ellenében ismét dr. Hadija Gyura nemzetgyűlési képviselő lett, al-elnökök Sztójkov Laza görögkeleti as- peres Sefkelinből, dr. Zsivoinovics Dam-ján orvos Dolovóról, Kaszner József gazda Jabukáról; titkár Rauschenberg evangélikus lelkész Vojlovicáról, pénztár- nok Popovics Andrea gazda Ovcáról. Markuc Márkó eddigi alelnök nem tudott helynyugodni bukásába és ezért Popov Dusan alibunári főszolgabíró támogatá- sával megfélebbizte a választást a kerü-

El nagy mosás - szappannal
ALBUS
nem okoz gondot a háziasszonynak

BÁRMILY SOK IS A FEHÉRNEMŰ ALBUS-SZAPPANNAL GYORSAN HÓFEHÉR LESZ. KÉRJEN KIFEJEZET- TEN CSAKIS
ALBUS-SZAPPANT ÉS SEMMI ESETRE SE ENGEDJE, HOGY BEVÁ- SARLO TÁSKÁJÁBA, MÁS SZAPPANTTE- GYENEK, BÁRMENNYIRE IS DICSERIK AZT.

leti konferenciához. Az Alibunáron meg- tartott délbánati kerületi konferencián, amelyen Sztankovics Szvetozár földmi- velésügyi miniszter személyesen elnökölt, Markuc panaszát szóval és írásban is elő- adta. A kerületi konferencia a panaszt vissza akarta utasítani, azonban dr. Hadija Gyura képviselő maga kérte, hogy a ke- rületi pártszervezet főbizottsága küldjön ki egy bizottságot a panasz tárgyilagos megvizsgálására. A kerület erre dr. Juga Velimir vrsaci nemzetgyűlési képviselőt bízta meg, hogy hívja össze Pancsevóra újra a pancsevói járási pártszervezet konferenciáját. Dr. Juga ennek eleget is tett és az újabb konferencián részletesen informálódott a választások lefolyása iránt, majd újra leszavaztatta a községi delegátusokat és így megállapította, hogy az első választás teljesen rendben és sza- bályszerűen folyt le. Dr. Hadija és tár- sainak megválasztása tehát nem kifogá- solható. Dr. Juga vizsgálata eredményé- ről jelentést tett a kerületi főbizottsá- gnak, mely megállapítva Markuc kifogá- sainak alaptalanságát, a pancsevói járási pártszervezet vezetőségének megválasz- tását helyben hagyta.

Románia elzalogosította az állam- vasutakat. Londonból jelentik: A Fi- nancial News hosszabb cikkben foglal- kozik azokkal a bukaresti hírekkel, hogy a román kormány és a kölcsönt kibocsátó pénzesoport között ideiglenes megállapodás jött létre, amelynek értel- mében Románia rövidesen előleget kap a kölcsönre. Az angol lap szerint a kölcsönt a román államvasutak bevéte- lei fedezik. A bukaresti kormány angol, francia és amerikai szakértőket neve- zett ki, akik felül fogják vizsgálni az államvasutak ügymenetét. A kölcsön egy részét vasuti beruházásokra kell Romániának fordítani.

Műlábbakkal a világ körül. Egy sereg épkézláb földkörüli utazó tizhaza- kadt fiatalember és jól megtermett hölgy után egy száz százalékos rokkant elho- betrotter érkezett Szubotica-ra. Kedves kis kocsi jött Rudolf Nacsasz, aki a cseh- szlovákiai Brünnből 1927 november ol- seien indult el a földkörüli utra — láb nélkül, illetve műlábon. Bejárta kis kocsián Ausztriát, Csehszlovákiát, Jugoszlávia nagyrészét s most Olaszországon Francia- és Spanyolországon keresztül Amerikába megy. Két lábát az olasz fronton hagyta 917-ben, de azért jókedvű. Két farkaskutvatól vont kis kocsi indult el, de a kutvák Boszniában kidőltek, pe- dig meg volt mind a négy lábuk, mire rokkant gazdájuk 1500 dinárért vett egy

kislovát. A kutvák most csak követik — és esznek, de azért nem válik meg tö- lük. Nyolc év alatt akarja megtenni az utat — beutazni a világot. Ebben negy- ven éves lesz, mire visszakerül a családjához — mert ez is van: feleség és egy nyolc éves kislány, akiből talán akkorára asszony lesz. Nevet a szöke csel, mikor ezt mondom. Nyolc évig nem látja családját, akiktől még csak levelet se kaphat. Kérdem: miért indult el? Felel: embereket akar látni. Jutal- mat nem kap a nyolc éves utért, de tapasztalatokat szerez. Jegyzeteket ké- szít az utról, de nem ír újságoknak. Pu- ritán globetrotter, kopott katonaruhában, ahogy 1917-ben kikerült a vérzivatarból. Nem volt kalandja sehol. Szívesen látják s körül állják bájos gyerek-fogatát. Az eddig látott globetrottereket nem tud- tam becsülni: piros volt a képük, tele voltak albumokkal, pózzal, hajmeresztő kalandokat meséltek — s mindegyik öcska képeslapot akart rámszóni. Szinte látszott rajtuk, hogy csak azért indultak el, hogy a képeslap forgalmat fellendít- sék. A rokkant globetrotter három napig lesz Szubotican.

Meghalt a leghiresebb angol tra- gika. Londonból jelentik: Ellen Terry a világhírű tragika, a legidősebb angol szí- néssző, akit Edward király nemesi rang- ra emelt, rövid betegség után szombaton nyelvezanegy éves korában meghalt.

Exhumálták a gyanus körülmények között elhunyt gospodjincei gazdálko- dót. Noviszadról jelentik: Lucics Milán gospodjincei gazdálkodó — mint ismer- tetes — gyanus körülmények között meg- halt. Miután a haláleset kapcsán az a feltevés alakult ki, hogy Lucics nem ter- mészetes halállal halt meg, a noviszadi ügyészség elrendelte a holttest exhumá- lását és felboncolását. A boncolást pént- ken délután meg is ejtették és annak során megállapítást nyert, hogy a gaz- dálkodó halálát belső vérzésből származ- zott szivparalízis okozta, a belső vérzés pedig külső sérülések idézték elő. A boncolás eredménye után a noviszadi ügyészség a haláleset ügyében elrendelte a vizsgálat lefolytatását.

Igmándi
TERMÉSZETES KESERŰVIZ
gyomor- és bűltisztító hatása páratlan!
Ne tévesse össze más keserűvízzel.
Mindenütt kapható.
Vezérképviselő és raktár:
CESELIKOVICS TESTVÉREKNÉL, NOVISAD

FILM

Egzotikus asszonyok
A Városi-Mozi új műsora

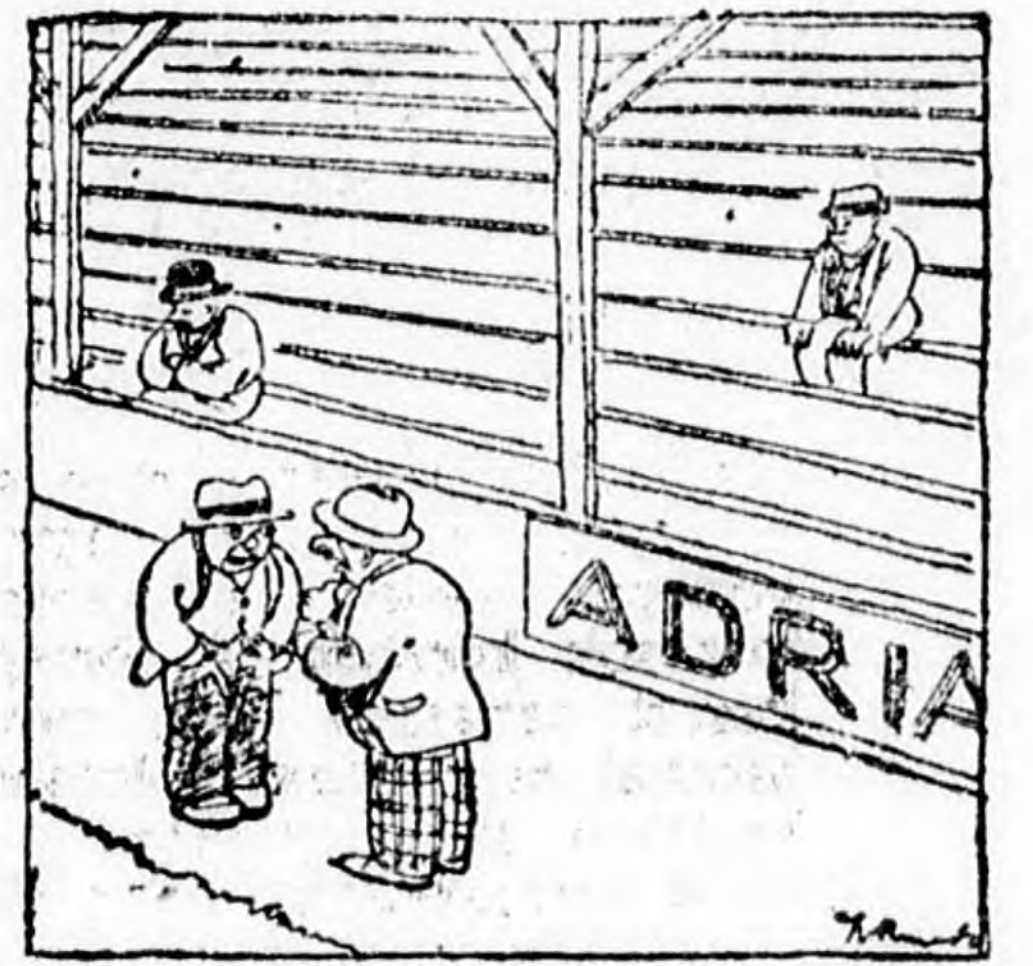
A film elsősorban vizuális művészet és ezért mindig jól hatnak az egzotikus festői szépségű helyeken fotográfált filmek...

A szereplők, élükön a kitűnő Georg O'Briennel, valamennyien jók. Ez a rokonzenves férfiú ebben a szerepben is kitűnő és úgy játéka, mint sport-szerűen is szép produkciói figyelemreméltóak.

A Városi Mozi hétfőtől kezdve előadásra kerülő új műsorát »Bikaviadal« címmel egy pompás burleszk-vígjáték egészíti ki...

(I. I.)

KINTORNA

Cirkuszgizagató (a pénztároshoz): Néze meg ezt az üres nézőteret! És még mindig vannak emberek, akik túlnépességről beszélnek!

A kis Palit, aki nagyon mohón eszi a tésztáját, az anyja figyelmeztett, hogy lassabban egyék.

Miért? — kérdi ez. Mert a gyors evés veszedelmes. Én ismertem egy kisfiút, aki nagyon mohón evett s még alig kezdett bele a tésztája evésébe, már meg is fulladt.

Palit egy kissé gondolkodóba ejti a dolog, ezután megkérdi az anyjától: — Na és mi történt a megmaradt tésztával?

Egy meglehetősen epés hajlandóságu embert megharapott egy kutya.

Menj a Pasteur-intézetbe ezzel a harapással, — mondta neki egy barátja — mert ki tudja, ez a kutya veszett is lehet s akkor négy nap alatt kitör rajtad is a veszettség.

Mit tudnak azok segíteni — mondta a megharapott ember s a Pasteur-intézet helyett hazament és három napig folyton irt.

Mit irsz te anyit? — kérdezte tőle a barátja, aki éppen meglátogatta.

Azoknak az embereknek a neveit, akiket én akarok megharapni.

Az érettségizett diák panaszkodik egyik barátjának:

Az anyám megiltotta a dohányzást.

Miért? — Azt mondja, túlságosan nagy a kísértés számára.

A le jobb hirdetési orgánus a „BACSMEGYEI NAPLO„

Javitják a Pancsevó-Vrsac közti országutat. Beogradból jelentik: Az építészeti miniszter a napokban arról értesítette a beogradi tartományi építészeti szekció igazgató mérnökét...

Orvosi hír. Dr. Vajda Félix külföldre utazott. Visszaérkezését a lapban közölni fogja.

Tűzoltó-szaktanfolyam Szentán. Szentáról jelentik: A bácskai tűzoltószövetség Szentán tűzoltószaktanfolyamot rendez. A tanfolyamra, amely augusztus 5-ikén kezdődik, csak olyanokat vesznek föl...

A termés Felsőbánában. Mint sejtethető volt, az idei rekordtermésben Felsőbánát sem maradt el. A cséplések eredménye átlag 14 mázsának felel meg holdanként.

Emésztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorégés, rosszullet, fejfájás, szemkáprázás, idegizgalmak, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség esetén a természetes »Ferenc József« keserűvíz megszünteti az emésztési zavarokat...

Csaló cigányasszony. Osziyekről jelentik: Stefanovics Ljubica harmincegy éves donjimiholjai cigányasszony Novoselic Barica leánytól, ki kártyát vetetett vele, különböző ékszereket és ruhameűeket csalt ki azon a címen, hogy a »tündérek« jóindulatát kell ezekkel az ajándékokkal megszerezni.

Láb- és hónal izzadást azo nal meg züntet ANTISUDORIN Kapható a Szent Teréz gyógyszerárban Mr. J. Richter, Subotica

Betörés Rumenkán. Noviszadról jelentik: Rumenkán péntekről szombatra virradó éjjel ismeretlen tettesek betörték Bányai János gazdálkodó házába és onnan nagyrértékű ruhameűeket és egyéb értéktárgyakat vittek el.

A villám felgyújtott egy vasuti fűtőházat. Osziyekről jelentik: A Szlavónián átvonuló vihar közben egy villám lesújtott a Noskovci vasútállomás fűtőházába és azt felgyújtotta.

Tennis-játékosok és egyletek figyelmébe! Rendkívül olcsó versenylabdákat egyszer játszott (1 sutt) Dun o p p- versenylabda tucatonként 160 dinárért kapható a fürdőigazgatóságnál, Palics

Áthelyezések a vajdasági vámhivataloknál. Noviszadról jelentik: A pénzügyminiszter előterjesztésére Öfelsége a király Gromesz Ivánt, a szubotici vámhivatal főnökét a központi vámpénztárhoz főellenőri, Schram Vilmost, a szubotici vámhivatal főellenőrt hasonló minőségben Susákra és Jovanovics Riszto dubrovnikai vámraktárnokot hasonló minőségben Velikakikindára helyezte át.

Eljegyzés. Tausz Rózi Vrsac és Plohn Marcel Temesvár jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Nászajándékok, leguább iparművészeti különlegességek Balog Lina cégnél Szubotica.

Eetetség elől a halálba. Osziyekről jelentik: Gyarmati Ádám hatvan éves osziyei háztulajdonos lakása padlásán felakasztotta magát. Mire megtalálták, már halott volt. Tettének oka gyógyíthatatlan betegség.

Kérien Gerber-féle Góliát-sört!

Kifosztották a surcsini takarékpénztárt. Noviszadról jelentik: Surcsinban péntekről szombatra virradó éjjel ismeretlen tettesek behatoltak a takarékpénztár épületébe, ahol a pénztárszobában elhelyezett páncélszekrényeket felfeszítették és azt kifosztották. A betörők 82.000 dinár készpénzt, 30.000 dinár értékű hadikárpótlási kötvényt és 1.700.000 dinár értékű váltót vittek el.

Jegyzőválasztás Mokrinban. A napokban Mokrinban megejtették a jegyzőválasztást és egyhangulag Gruity Milivoj jegyzőt választották meg.

Demokrata kerületi konferencia Beeskereken. Kikindáról jelentik: A Beeskerek—kikindai kerület demokrata pártja vasárnap Beeskereken kerületi konferenciát tart, melyen dr. Setyero Szlávko képviselő tart beszámolót.

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalonja különleges arc- és bőrápolás, villany- és kvarcfénykezelés. Lakás: Trg Ciril i Metod 5. I. Tel. 539.

Csehszlovákiai tanítók Beogradban. Beogradból jelentik: Néhány nappal ezelőtt huszonöt csehszlovák tanító indult el a Balkánra tanulmányi kirándulásra. A kiránduló csoport bejárta Törökországot, Bulgáriát és Jugoszláviát és visszatérőben Beogradban ismét megszállt hosszabb tartózkodásra.

A világhírű VERTEX izzó ámpik kaphatók MALLER BELA okl. gép szemérvök Subotica. Pet: og adska ulica 8. Tel. 55

Dr. Szilárd Tibor belgyógyász-speciálista rendeléseit Bene Sudarević ul. 14. sz. alatt megkezdté. Rendel délelőtt 8—10-ig és délután 3—5-ig. Telefon 554.

TŐZSDE

Zürich, július 21. (Zárlat.) Beograd 9.13, Páris 20.33, London 25.25 és háromnyolcad, Newyork 519.31, Brüsszel 72.36, Milánó 27.21, Madrid 85.85, Amstercrdám 209.025, Berlin 123.97, Bécs 73.24, Szófia 3.745, Prága 15.30, Varsó 58.20, Budápest 90.53, Bukarest 3.17,

Noviszadi terménytőzsde, július 21. Buza bácskai uj 79—80 kg. 245—250, bácskai uj VII. 79—80 kg. 245—250, bácskai uj VIII. 79—80 kg. Tiszavidék 250—252.50, bánáti uj 79—80 kg. 237.50—240, szerémi uj 79—80 kg. 242.50—247.50, Árpa bácskai és szerémi uj 64 kg. 205—210, macedoniai 205—207.50, Zab bácskai, szerémi és szlavoniai uj VIII. 190—195, Tengeri bácskai és szerémi 292.50—295, bánáti 290—282.50, Lisztek: bácskai 0gg és 0g uj 390—400, kettes számu 370—380, ötös számu 350—360, hatos 310—320, hetes 265—270, nyolcas 180—190, kórpa bácskai és szerémi uj jutazsák 160—165, bánáti 155—160. Irányzat: kellemesebb. Forgalom: 115 vagon.

Budapesti gabonátőzsde, július 21. A gabonátőzsdén vontatott forgalom mellett az irányzat tartott és csak az utótőzsdén javult meg az irányzat. A határidőpiacon a termésről szombaton kiadott jelentések hírére fedezésvásárlások jutottak túlsúlyra, jobb árfolyamokat hozva felszínre. Hivatalos árfolyamok pengő-értékben a határidőpiacon: Buza októberre 28.48—28.58, zárlat 28.46—28.48, márciusra 30.70—30.84, zárlat 30.68—30.70, rozs októberre 25.30—25.50, zárlat 25.28—25.30, márciusra 27.10—27.30, zárlat 27.10—27.12, tengeri júliusra 29.74—29.80, zárlat 29.72—29.74, májusra 25.94—26, zárlat 25.96—25.98. A készárúpiacon: Buza 27.55—27.95, rozs 24.25—24.50, árpa 24.25—25.25, repce 41.50—42, tengeri 29—29.95, zab 31.50—34, kórpa 21.75—22.

Vizállás A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Apatin 278 (—10), Bogojevó 284 (—10), Vukovár 236 (—8), Noviszad 208 (—12), Zemun 140 (—12), Pancsevó 112 (—12), Szmederevó 218 (—10), Orsova 188 (—9), Dráva: Osziyek 140 (—). Száva: Mitrovica 88 (—3), Beograd 68 (—12), Tisza: Szentá 10 (—10), Tittel 186 (—14).

Szent Rokus Lábsó. Eralatt az idő alatt a láb megdagadása, a feldörzsölés és a kintöz, égető érzés egyszerre megszűnik. A lovábli áztatással a nyúlás és a bőrkeményedés annyira megpuhulna, hogy azok kesz vagy beretva nélkül is könnyen eltávolíthatók. — Legyon meggyőző lve, hogy a Szt. Rokus lábsó a lá at teljesen újá varázsolja. 1. ELSŐ NAP, 2., 3., 4. NEGYEDIK NAP. Nagy esomag Szent-Rokus lábsó ára 16 dinár. Minden gyógyszerárban és dro. ériában kapható. Ahol nem lenne raktáron, forduljon az SHS főlerakathoz: Kollár és Gabrié — Nada drogeria — Subotica 7180

KÖZGAZDASÁG

Ráfizetnek a sóra a vajdasági kereskedők

A kiskereskedők mozgalma a monopoliumpolgazgatóság eladási feltételeinek enyhítése érdekében

A vajdasági kereskedők körében egyre fokozódik az elkeseredés a sórendelet ellen. A legutóbbi időkig nem volt szabályozva a konyhasó eladási ára és így a kiskereskedők között szabadverseny indult meg, amelynek a fogyasztók aránylag jól jártak. Az egyedárusítási vezérigazgatóság azonban megállapította a só forgalombahozatalának kiskereskedelmi árát, mely örölt sónál 2.75 dinár, darabos sónál 2.50 dinár. A kiskereskedők jutalék fejében darabos sónál 100 kilónként 25 dinárt, örölt sónál 100 kilónként 45 dinárt kapnak. Ez a jutalék azonban nincs arányban a kiskereskedők költségeivel és ennek tulajdonítható, hogy széleskörű mozgalom indult meg a monopoliumpolgazgatóság eladási feltételeinek módosítására. A rendelet szerint a kereskedő a kerület központjában felállított sóraktárban köteles a sót beszerezni és azt métermázsánként huszonöt dináros áron árusítani. Arról azonban megfeledezett a rendelet, hogy a raktárdíj címén fizetendő két százalék, a fuvardíj, az elporlás és egyéb költségek minimálisan harminc dinárt emésztenek fel métermázsánként. A kereskedők panaszaikban tételenként kimutatták a sóeladási kalkulációkat és ezek alapján bebizonyították, hogy a vajdasági kiskereskedők,

különösen olyan helyeken, ahol a vasúti állomás távol esik a közsétől, ráfizetnek a sóra. A noviszadi kamara átvizsgálta a betérjesztett adatokat és dr. Mirkovics Mijó kamarai titkár pénteken Beogradban az egyedárusítási vezérigazgatóságnál interveniált a sókereskedelmi feltételek enyhítése érdekében.

Dr. Mirkovics Mijó közölte a vezérigazgatósággal, hogy mozgalom indult meg és a kereskedők nem fognak sótot árulni, ha a vezérigazgatóság nem változtat a feltételeken, mert a vajdasági kiskereskedők a só kicsinyben való eladásánál legalább két százalékot ráfizetnek az üzletre.

A vezérigazgatóság az intervenció ellenére hajthatatlan maradt és ragaszkodott a megállapított eladási feltételekhez. Arra az esetre, ha a kereskedők megszüntetik a só árusítását, a vezérigazgatóság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fogyasztók ez esetben közvetlenül a sónagykereskedésekből szerezhetik be szükségleteiket.

A kamara nem elégszik meg a vezérigazgatóság elutasító álláspontjával, akcióját tovább folytatja és mindent el fog követni, hogy a kiskereskedők jogos követelése érvényre jusson.

A szubotcai kereskedők a zárórarendelelet azonnali revízióját követelik

„A rendelet a kereskedők egzisztenciáját teszi tönkre“

A zárórarendelet — mint ismeretes — az egész országban nagy elégtelenséget keltett a kereskedők és iparosok körében. A tömegesen érkezett panaszok arra indították a bácskai tartományi főispánt is, hogy hatályon kívül helyezze a rendeletet újabb intézkedésig, azonkívül a szociálpolitikai minisztérium is tervbe vette a generális rendelet revízióját. Arra a híre, hogy a tartományi főispán felfüggesztette a zárórarendelet életbeléptetését, a szubotcai kereskedők remélték, hogy Szubotcán hasonló intézkedés fog történni. Szubotcán azonban egyelőre még érvényben van a zárórarendelet, amelynek sérelmes intézkedéseit tárja fel az alábbi cikk, amelyet az egyik szubotcai kereskedő küldött be hozzánk közlés végett.

Még ki sem hevertük a vasárnapi teljes munkaszünetből kifolyólag benünket ért veszteségeket, máris újabb rendelettel korlátozzák a súlyos adóterhekkel agyonsanyargatott kereskedők boldogulási lehetőségét. A július kilencedikén életbe léptetett zárórarendelet azon kívül, hogy kínos helyzetbe sodorta a kereskedőket, a fogyasztókönzöniséget is olyan probléma elé állította, amely probléma nem egykönnyen nyer megoldást az esetben, ha az illetékes fórum hamarosan revízió alá nem veszi ezt az egész világon precedens nélküli zárórarendeletet, amely alig egy hét óta van érvényben és már is kiszámíthatatlan veszteséget okozott a kereskedőknek, tömértelen bosszúságot a fogyasztókönzöniségnek. Különösen végzetes hatással van a rendelet azokra, akiknek vevőkora a koránkező külvárosi szegény munkásnép köréből kerül ki és napi forgalmukat a kora reggeli és késő est órákban bonyolították le. Ezeknek a külvárosi kiskereskedőknek az egzisztenciáját veszélyezteti a fogyasztókönzöniségre nézve is sérelmes zárórarendelet.

A zárórarendelet revíziójánál a következő fontos tényeket kell figyelembe venni: Szubotica olyan határmenti agrárváros, amelynek gyáripára alig van, kereskedelme pang és megkisebbedett vidéke miatt nagy mértékben csökkent a tanyai forgalma is. Csupán a hetipiacokon látunk némi forgalmat, amelyet a tanyáknak köszönhetünk és üzleteinkben is csak hetipiacok van egy kis elevenség. Már most, ha a zárórarendelettel szabályozott nyitás és zárás miatt bevásárolni nem tudó tanyai nép elszokik a várostól, akkor nagyon sok üzlet kénytelen lesz személyzetét redu-

kálni. Mi tehát a rendeletnek a reakciója? Az, hogy apad a tanyai vásárlókönzöniség száma — ami által csökken a város idegen forgalma — ellenben megnövekszik az állástalan kereskedelmi alkalmazottak száma. Vagyis nem érték el a tulajdonképeni célt: az alkalmazottak szociális helyzetének a megjavítását. E cél elérése érdekében szükséges, hogy a kereskedőknek meg legyen a korlátlan nyitási- és zárási szabadsága. Egy kereskedő sem nyit paszsióból korán, vagy zár későn, hanem azért, hogy a vevőkörének igényeihez alkalmazkodjék. Nem a vásárlók alkalmazkodnak a kereskedőhöz, hanem fordítva: a kereskedőnek kell alkalmazkodnia a fogyasztókönzöniség szokásaihoz. És ez mindaddig így lesz, amíg egy valamilyen rendelet azt is szabályozni nem fogja, hogy a fogyasztók, mikor kelhetnek reggel és fehetnek le este.

Ismert dolog, hogy a tanyai nép leginkább hetipiacok jön be a városba és már korán reggel — nyáron öt órakor — bevásárolnának, hogy a mezei munka elvégzése miatt minél előbb hazamehessenek. De ha az üzletek csak hét órakor nyitnak, ezt a tanyai nép nem várja meg, hanem hazamegy vásárlás nélkül. Azonban tegyük fel, hogy egyéb ügyes-bajos dolga miatt mégis kénytelen a városban maradni, amikor a délelőtti eltelik a hivatalos ügyeinek intézésével és a déli órákban tudná bevásárlásait eszközölni, ha nyitva lennének az üzletek, de minthogy három óráig zárva vannak, így nincs módjukban bevásárolni ekkor sem. A tanyai népet nem lehet sem rászoktatni, sem rendelettel arra kényszeríteni, hogy a délutáni három órai nyitást megvárja. Inkább nem vásárol semmit Szubotcán, mert a tanyai ember nem szeret éjjel kocsival kalandozni. Tehát a legjobb esetben a tanyaiak, ha már be is jönnek Szubotcára el viszik a pénzt a gabonájukért, nekünk pedig marad a »dusan felszerelt raktárunk«, amelyet pontosan nyitunk és zárunk, mindaddig, amíg egyszer csak zárva nem maradunk teljesen! Hol van tehát a zárórarendeletnek a hatóság által remélt előnye? És mi a tanulság az eddig felsorakoztatott tényekből? Az, hogy a zárórarendeletet nem szabad egyoldaluan kezelni — nem csak az alkalmazottak érdekeit kell szemelőtt tartani, hanem a kereskedőkét is.

Tudjuk, hogy a rendelet megváltoztatása nem a helyi hatóságok hatáskörébe tartozik, azt is tudjuk, hogy a helyi hatóság a legmesszebbmenő jóindulattal és megértéssel kezeli a rendeletet. Ezért

A reggeli toillettenél

teljes meglegedést kelt csak az új, erősei és válogatottan parfümözött, kiválóan finom

Elida Puder.

ELIDA PUDER

a helyi hatóság révén szeretnénk oda-hatni, hogy a szociálpolitikai minisztérium változtasson a rendeleten, mégpedig olyanképen, hogy a nyitási-zárást ne korlátozzák.

Az alkalmazottak továbbra is nyolc, illetve tíz órát dolgoznának. Ilyen értelmű intézkedésnek meglebbe az a haszna, hogy az egyes üzletek kénytelenek lennének több személyzetet alkalmazni, akik felváltva foglalkoznának az üzletben. És viszont azt eredményezné, hogy az állástalan kereskedelmi alkalmazottak száma apadna.

Addig is, amíg a helyi hatóság kieszközli a rendelet ilyen értelmű változta-

tását, kérjük a helyi hatóságot, hogy azt tegye lehetővé, hogy az üzletek hetipiacok egy órával korábban nyithassanak, délben — hetipiacok — egy óráig tarthassák nyitva, szombaton pedig legalább két órával tovább lehessenek nyitva az üzletek. Természetesen az alkalmazottaknak hetipiacok is meglebbe a három órai ebédidőjük és a szombat esti két órát vagy külön-órás címén külön díjaznánk, vagy a két óra helyett három óra szabadidőt engedélyeznénk.

Hisszük, hogy az illetékes hatóságok be fogják látni érveink helyességét.

Egy szubotcai kereskedő.

Az oszijekki nagyvásár

Augusztus 5-ikén ötödik ízben nyitja meg kapuit az oszijekki nagyvásár, hogy alkalmat nyújtson gazdasági köröknek arra, hogy termelvényeiket a látogatók ezreinek bemutatassák. A vásár rendezősege ezuttal is minden lehetőet elkövetett, hogy a kiállítás minél nagyobb és szebb legyen és ez az igyekezet a legnagyobb mérvben sikerült is, amennyiben a vásáron majdnem minden hazai termelési ág képviselve van.

A vásár látogatói tíz dináros vásárigazolvány felmutatása ellenében az összes vasutakon és gőzhajókon ötven százalékos menetdíjkezdményben részesülnek és pedig olyképen, hogy az odautazás alkalmával a teljes menetdíjat fizetik, míg a visszautazás a vasúti menetdíj felmutatása ellenében díjmentes. Ugyanezt a kedvezményt adják a magyar és a csehszlovák vasutak, míg az osztrák vasutakon huszonöt százalék a kedvezmény. A vasúti kedvezmények folytán nagyon sok külföldi vásárlátogatót vár a kiállítás rendezősege.

A vásáron különösen szép számban lesznek képviselve a következő terme-

lési ágak: mezőgazdasági gépek, különösen azok, amelyek az őszi földmunkákhoz szükségesek, mütrágya, különféle butorok, divatcikkék, kézimunkák, játékaruk, hangszerek, rádiókészülékek, író- és számológépek, szücsárak, bőripari cikkek, rövidáru és még sok más egyéb iparcikk. A kiállítás keretében az Aero-Klub nagy aeroplan- és repülőgépfelszerelési kiállítást rendez, amely alkalommal külön repülőgépjáratok lesznek, amelyek a vásárlátogatók is résztvehetnek. A »Hrvatski Radiša« nevű egyesület külön pavilonban mutatja be növendékei munkáit és modelljeit. Az oszijekki Eszperantó-klub eszperantó könyveket, folyóiratokat és más, az eszperantó propagálását célzó ujdonságokat állít ki. Külön ki kell emelni a vásárrendezőség vigalmi osztályát a kiállítás területén felállított éttermekkel, cukrászdákkal és más egyéb szórakozó helyiségekkel, ahol naponként katonazenekar hangversenyez, hogy ezáltal még kellemesebbé tegye a vásárlátogatóknak a kiállítás látogatását és az ottartózkodást.

SPORT

Nagyszerű küzdelmek
a palicsi tenniszversenyen

Vasárnap lesznek a döntők

A palicsi tennisz klub nemzetközi versenyén pénteken délután és szombaton délelőtt mintegy ötven mérkőzést bonyolítottak le, amelyek közül sok igen érdekes és nívós küzdelem után dönt el. Megállapítható, hogy a közönség érdeklődése nem áll arányban a verseny magas színvonalával és a pénteki és szombati mérkőzéseket meglehetősen kevés számú közönség nézte végig, remélhető azonban, hogy vasárnap, amikor a döntő mérkőzésekre kerül sor, a közönség is nagyobb érdeklődést mutat a valóban élvezetes verseny iránt. A szombaton délelőtt lejátszott elődöntőkből már következtetni lehet arra, hogy a döntőkbe kik fognak kerülni. A férfi egyesben előreláthatólag Balázs, Schäffer, Silbersdorf és a budapesti Takács maradnak a döntőkben és, ha a döntőre Takács és Balázs kerülnek össze, akkor a közönségnek kivételes élvezetben lesz része. Takács ugyanis Kehrling után a legjobb magyar játékos, aki szegedi vereségeért akar revansot venni a kitünő formában levő Balázzsal.

A női egyes favoritja Schréderne, aki a szombati elődöntőkben szenzációs játékkal verte meg a szintén jó Pleplárt. A Bokorné—Schréger meccs győztesével fogja lejátszani a döntőt. A nagy konkurenciában Schréger Lily csak helyezéshez juthat, de kitünő játéka a verseny egyik legkellemesebb meglepetése volt.

A páros versenyekben Szuboticáról, illetve a vajdaságiak részéről a Balázs—Schréger Lily és a Balázs Csernák pár felé irányul a bizalom, akiknek azonban a kitünő budapesti és zagrebi párosok ellen nagyon nehéz dolguk lesz.

A vasárnapi középdöntők reggel 8 órakor kezdődnek, míg délután a férfi egyes döntője fél ótkor lesz.

A verseny legutóbbi eredményei a következők:

Férfi egyes bajnokság

Kaciancsics—Radovics 6:3, 6:3, Silbersdorf—Karácsonyi 6:0, 6:1, Löbl—Jakobcsics 6:2, 8:6. **Elődöntők:** Balázs—Vilicsics 6:1, 6:2, dr. Csernák—Kiss J. 6:3, 6:0, Silbersdorf—Shelleus 6:2, 6:3, Schäffer—Löbl 6:2, 6:4.

Női egyes bajnokság

Vattay—Dr. Gáborné 6:1, 6:2, Bokorné—Vattay 6:1, 6:0, Nojcsék—Kovácsné 6:2, 7:5, Pleplár—Nojcsék 6:4, 6:0, Halászné—Beno 6:1, 6:2. **Elődöntők:** Bokorné—Paunoviczné 6:1, 6:1, Halászné—Kádár 6:2, 6:3, Schréderne—Pleplár 6:2, 6:1, Schréger—Lily—Fülöpné 6:4, 6:3.

Női páros bajnokság

Nojcsék, Fränkl—Lederer, Liechtnecker 6:1, 4:6, 6:4.

Férfi páros bajnokság

Dr. Szántó, Shellenz—Goldmann, Gábor 6:3, 6:0, Balázs, Csernák—Réthy, Singer 6:2, 6:1, Kiss, Singer M.—Vig, Mészáros 6:3, 7:5, Konyovics, Vass—Nojcsék, Kemény 6:2, 6:0, Silbersdorf, Schäffer—Kiss, Singer 6:2, 5:7, 6:1.

Vegyes páros bajnokság

Schäffer, Bokorné—Vig, Gálffy 6:0, 6:2, Schäffer, Bokorné—Karácsonyi, Halászné 6:2, 6:3, Gradjanszki, Sár—Kovács B., Juszkó 6:0, 6:4, Kovács, Bachrichné—Schréger I., Temmer 8:6, 6:1, Kaciancsics, Halászné—6:2, 2:6, 7:5.

Férfi egyes II. osztályu

Kniesel—Kemény 6:2, 6:1, Singer M.—Vig 6:2, 6:3, Paunovics—Csonka 6:2, 6:4.

Singer M.—Kniesel 6:4, 6:3, Vass—Murányi 3:6, 6:3, 6:4, Freund—Réthy 7:5, 6:1.

Férfi egyes kezdők

Krammer—Sudár 6:2, 6:0, Vilipics—Nojcsék 6:2, 6:2, Singer I.—Schindler 6:4, 6:1, Murányi—Kemény 2:6, 8:6, 6:2, Gradjanszki—Csonka 7:5, 6:3, Löbl A.—Karácsonyi 6:1, 6:3, Vig—Réthy 2:6, 6:2, 7:5, Kovács—Goldmann 6:0, 6:0, Kovács L.—Kovács B. 6:2, 7:5.

Női egyes Gortva-serleg

Bokorné—Sár 6:0, 6:1, Schréger—

Krausz 6:3, 6:2, Benó—Gálffy 6:1, 6:0, Schréger—Krausz 6:3, 6:2.

Női egyes II. osztályu

Paunoviczné—Juszkó 3:6, 6:2, 6:3, Temmer—Lederer 6:2, 6:2, Gálffy—Herzog K. 6:0, 6:1, Nojcsék—Liechtnecker 6:4, 4:6, 8:6, Gálffy—Nojcsék 6:1, 6:4, Herzog L.—Fränkl 6:3, 6:1, Pleplár—Herzog 6:3, 6:1.

Női egyes junior

Nojcsék—Herzog K. 1:6, 6:1, 6:3, Halász—Herzog L. 6:2, 6:2, Halász B.—Sár 6:1, 6:1, Halász B.—Temmer 6:0, 6:1.

Nemzetközi agyaggalamblovó verseny
Palicson

A Sporting Klub, Palics lövészszaosztálya Palicson július hó 25, 26, 27, 28 és 29-ikén nemzetközi agyaggalamblovóversenyt rendez a következő programmal:

I. 25-ikén és 26-ikén gyakorlólovés tetszészerinti számú, 5 galambból álló sorozatra. A távolság tetszés szerint, 5 galamb ára 12.50 dinár.

II. 27-ikén: I. Versenylövés tetszészerinti számú, 5 galambból álló sorozatokra. Távolság 15 méter, fegyverkaliberkülönbség nélkül. Jegyek három öt-öt galambból álló sorozattal. A legjobb sorozatjegy eredménye szerint. Legalább három sorozatjegy váltása kötelező. Egy sorozatjegy ára 60 dinár. Három tiszteletdíj.

2. A Sporting Klub palicsi bajnoksága, 30 galambra, távolság 14 méter, 10-es sorozatokban. Ebben a versenyszámban csak a Sporting Klub rendes vagy pártoló tagjai vehetnek részt. Az első díjon kívül a Sporting Klub Palics 1928. évi bajnoki címét is nyeri. Nevezési díj a galambok árával együtt 130 dinár. Három tiszteletdíj.

3. Nemzetközi megnyitóverseny, 25 galambra, távolság 15 méter. Verseny 5-5 galambból álló sorozatokban. Nevezési díj a galambok árával együtt 100 dinár. Tiszteletdíj a győztesnek és

a második helyezettnek.

III. 28-ikén és 29-ikén: 1. Grand Prix de Palics. A Sporting Klub Palics vándordíjért, amely háromszori sorrend nélküli győzelemmel nyerhető el. 100 galamb. Távolság 15 méter, fegyverkaliberkülönbség nélkül. A galambok sorozata a következő: 10, 10, 10, 15, 15, 20, 10, 10 galamb. Nevezési díj a galambok árával együtt 500 dinár.

I. díj. Vándorserleg, tiszteletdíj és plakett 3000 dinár értékben. II. díj. Tiszteletdíj 1500 dinár. III. díj. Tiszteletdíj 1000 dinár. IV. díj. Tiszteletdíj 700 dinár. V. díj. Tiszteletdíj 500 dinár.

2. Verseny 10 páros galambra, távolság 12 méter. Nevezési díj a galambok árával együtt 80 dinár, 3 tiszteletdíj.

3. Handicap 20 galambra, távolsági előnnyel, melyet a jury az összes versenyszámokban elért eredmény alapján állapít meg. Nevezési díj a galambok árával együtt 100 dinár, 3 tiszteletdíj.

IV. Nemzetközi záróverseny, 40 galambra, távolság 16 méter, galambok 10-es sorozatokban. Nevezési díj a galambok árával együtt 150 dinár, 3 tiszteletdíj.

Poulok mindennap tetszés szerint. A verseny feltételei mindenkire nézve kötelezők. A díjak június 29-én este megtartandó társasvacsorán kerülnek kiosztásra.

ERŐS MÁTYÁS
MESTERSÉGE

TAMÁS ISTVÁN regénye

13

Am Aranyos Csaba tanár ur más, képzett, művelt, világlátott. Itáliában élt esztendőkön keresztül. Néha civilnek érezte magát, ilyenkor beleavatkozott a politikába és szembeszállt az egyházzal. Ateizmusáért pár száz évvel azelőtt legalább is máglyára vitték volna.

Mátyás ép a pipáját tömte, amikor megszólalt:

— Élneél te egy olyan városban, ahol sohasem tudod melyik pillanatban ütnek le orvul az uccán? Vagy lepnek meg álmodban, az otthonodban? A kedvesed mellett, vagy az édesanyád ölében?

Mátyás áhitattal rebegte el a nemet.

— Lásd ez Isten, aki a rettegésre alapította uralmát. Mindig félni kell tőle és alázattal járulni a helytartói elé. Én szégyellem magam, amikor kezét csókolnak az egyszerű emberek és akár a naccságák, pirulva kapom el a kezem, »de ugyan, csak hagyja!«

Ezen mindaketten jót nevettek.

— Aranyos tanár ur! — kiáltotta Mátyás elragadtatással.

Ilyenkor imádattal csüngött a rebellis papon. Hisz ez egy Savanarola! Gyújtogató! Az ifjúsága izgalmasabb a Dumas regényeknél. Első prédikációjának története: úgy vezették le a szöszékről karhatalommal, mert kipredikálta a földesurat.

— Zsarolta és fosztogatta a falut. Egyszer kimeszeltette a sekrestyét és ettől kezdve a sajátjának tekintette az egész templomot.

Nyitott szemmel járt az emberek között.

— A papok nem mindig állanak hivatásuk magaslatán — morfondírozott. — Például: egy

zsellérasszonyoknak meghalt a gyermeke. Alig pár hetes volt. Elküld a papért, de az visszajűzen: »Nem megyek, hozza el ide beszentelni«. A szegény asszony, aki nagyon vallásos, szépen ölbefogta a halott csecsemőt és betántorgott vele a plébániára. »Tessék«. Ugyanez a szegény asszony elűzent a halottkémhez is, aki szintén vonakodott ingyen megtenni az utat. Mire az anya ismét ölbefogta a kis halottját és elsétált vele a halottkém lakására.

— Ilyen tökmag, hisz jóformán még nem is ember! — kedélyeskedett a halottkém, aki épen az ebédétől kelt fel, zsiros szájjal és mig kiállította a bizonyítványt körülötte sivalkodtak a saját élő gyerekei.

Csaba tanár ur szerette a falusi népet és a munkásokat. Bántotta, hogy azok bizalmatlankodtak vele és nem egyszer utánakiáltottak a gyártelep inasokai, hogy: »csuhás!« Lobbanékony természetű lévén, ilyenkor ölni tudott volna, de amilyen hirtelen jött a haragja, ép olyan gyorsan derült ismét jókedvre.

— Érthetetlen előttem — vallotta — hogy a tömeg, amely kenyérért folytatott küzdelmeiben annyira pozitívista, reális, hogy hihet olyan abszurdumban, mint az isten. Hogy szolgáltathatja ki magát testestül lelkestül, szőröstül-bőröstül valakinek, akit sohase látott!

A nyitott ablakon át hársfa illatot sodort be a szél. Mátyás a könyvespolcon turkált és imakönyvek és lexikonok társaságában egy vastag albumra bukkant, amelyben mezitelen férfiak és nők képei gomolyodtak, perverz, fantasztikus összevisszaságban.

A professzor kitepte a kezéből és rákvörös lett:

— A nyolcadikban koboztam el egy fiutól — mondta — valószínűleg konferencia elé kerül a szerencsétlen flótás.

Kinos percek teltek el.

Minden modern dologért lelkesedett.

— Cézárt tönkre tehetnék volna egyetlen gépfegyverrel — magyarázta — és Napóleont két repülőgéppel. Vagy képzeld el a rádiót Leonardó da Vinci idejében!

Mátyás belekapaszkodott a paptanárral lobogó

fantáziájának a szárnyába és együtt száguldoztak a lehetőségek végtelen országútján.

— A technika megváltja az emberiséget — lelkesedett Mátyás — közös akarattal... — és visszhangozta, amit előző este hallott a szervezetben az egyik ifjumszónoktól.

A pap idegesen rángatta a reverendáját:

— Hazugság fiam, nincs önzetlenség nem is lenne jó, ha ezek a frázisok valóra válnának. Az istenfélelmük is — igen helyesen — haszonlesés. Így a menyországba jut aránylag olcsón, mig a pokolban állítólag tűz van és az fáj. Na és ha már a vallásnál tartunk: hát nem eléggé utálatosak ezek a mindenféle szentek, ezek a pót- és alistenek, akik Krisztust utánozták eszelősen és mindenáron olyanok akartak lenni mint ő, az Egyetlen! Szobrot és glóriát vereitékeztek ki maguknak és a bazilikákban az oltár mellé tolatkodtak! Ezek a vértanúk! elmebajos barátok és vallási örvények, akik az egyházi számarlétrán érvényesültek! Hát nem megcsufolása ez az egész katolikus hitnek? Csudákat tesznek és megbolondítják a népet! Mért másért adott volna Isten erőt az erős embernek, minthogy éljen boldogul? De a baromain egészséges ember, aki meghasonlott a társadalommal, ahelyett, hogy fellázadna, vagy megnősülne és családot alapítana, elvonul az erdőbe remetének!

A kételkedő napok után penitenciát rakott magára. Ilyenkor a hit visszatért belé buzogva, mint az árvíz, Mátyást egyszerűen kizavarta, vezekelt és másnapra a bőre tele volt sebes, vörös csikokkal. Szentül hitte, hogy a megpróbáltatások ideje érkezett el számára, hogy az ur kiszámíthatatlan kegyelme folytán szenvedés hívségét vetik kemény próba alá. Hangosan beszélgetett istennel. Ezer kérdést intézett hozzá, ezer fohászt és fogadkozást, megadta magát kenyre kedvre és ismét felajánlotta szolgálatait. Néha éjszakákon keresztül diskurált cserépes szájjal, széthulló lélekkel, de az isten — saját bevallása szerint — nem felelt soha.

— És ez titokban nagyon fáj Csaba tanár urnak.

Mellözve érezte magát.

(Folyt. köv.)

Hat Rasputin-film keres egy nézőt

Nem szokatlan jelenség a filmiparban, hogy »divatba jön« egy témakör és akkor aztán ahány istentől elrugaszkodott filmgyáros csak van a világnak, az mind erre veti magát. A Cserépy-féle »Fridericus Rex« nagy sikere után legalább két tucat Nagy Frigyes-filmet gyártottak a német vállalkozók, az »Aschermittwoch« és a »Zapfenstreich« sikere után véget nem érő áradata következett a katonatiszti miliőben játszó drámának, a »Blau Donau« az operettes ál-bécsi filmek sorozatát nyitotta meg, a »Big Parade« a világháborús filmekét: minden siker újból és újból leleplezte a nagy filmcsászárokat, hogy ha találnak véletlenül egy témát, ami a közönségnek tetszik, kénytelenek azt végkimerülésig utánózni, kopírozni, plagizálni, mert csak a mindenható a megmondhatója, hogy — mikor jut megint valami az eszükbe.

De addig legalább csak akkor vetették rá magukat egy és ugyanarra a témára, ha azt már kipróbálta valaki, ha az már beütött. Így valahogy még lehetett mentegetni a dolgot kéznél található frázisokkal: »minden ipari produkció a sokszorosítás felé tendál« stb. Most azonban a filmprodukció teljes szemléi szegénysége kiviláglik abból a tényből, hogy Rasputinnak, az utolsó cár mindenható tanácsadójának az életéről *egyszerre hat filmgyár készít filmet.*

Nagy szellemek találkoznak? Nem. A filmgyártásnak semmi köze a szellemhez és a Rasputin-hausenak a véletlenhez. Miért gyárt ma mindenki Rasputin-filmet?

Rasputin nem aktuális. Több, mint tíz évvel ezelőtt gyilkolták meg. Életéről biográfiák és regények légiója jelent meg azóta. Minden anyag, amiből egy Rasputin-film szüzséjét össze lehet fabrikálni, évek óta együtt van. Igaz, most folyt nemrégiben egy kártérítési pár Rasputin gyilkosai ellen Párisban, de ez annál kevésbé magyarázat egy Rasputin-film aktualitására, mert az egész pört egy francia filmgyár rendelte meg Rasputin leányánál, reklámul a már készülő »Rasputin lánya« című filmhez.

Az utolsó tíz évben ismert és ismeretlen filmscenáriumírók szerényen számítva legalább tizezer Rasputin kéziratot nyújtottak be a világ különböző filmgyárainak dramaturgiai irodájába. Nyilvánvaló volt, hogy a parasztfilmből lett izákos és kéjenc háziprófétája a cári udvarnak érdekes figura és hogy élete, akár regényben, akár a filmben, hálás téma. Ezt minden értelmes ember tudta, csak a derék filmesek nem, (bár a »csak« szó itt határozottan fölösleges, sőt értelemzavaró, mert azt a látszatot kelti, mintha a filmeseket az értelmes emberek közé számítanám.) A derék filmesek rendíthetetlen nyugalommal utasították vissza a Rasputin-szüzséket, olyan írók szüzséit, mint *Klabund*, azzal az indokolással, hogy nem jó filmtéma. *Nekik* nem volt jó filmtéma Rasputin. *Ők csak tudják*, hogy mi a jó filmtéma! A virstilnagypárosokból és kávéházi főpincérekéből lett filmistenségöknek el kellett hinni, hogy Rasputinról nem lehet filmet csinálni, mert ha lehetne — ez az ő titkos logikájuk és minden szürke, gyáva, ostoba embernek a titkos logikája — akkor már biztosan csinált volna róla filmet valaki. (Hogy évekkel ezelőtt tényleg volt már egy egész gyege Rasputin-film, azt persze egy vérbeli filmes megint nem tudja, hiszen a vérbeli filmet éppen az jellemzi, hogy nemcsak az általános műveltsége hiányzik, hanem a saját szakmáját sem ismeri.)

S itt jött aztán a meglepetés. Rasputin témára, aki évekig házalt Amerikában egy filmkéziratát, aminek »Rasputin lánya« a címe, összehozott Párisban néhány pénzembert, akik finanszírozták egy Rasputin-film elkészítését, amiben Rasputin lánya maga is játszik. A film már el is készült és az őszi szezonban fogják Párisban bemutatni.

Ez a tény már meglepetést okozhatott a csalhatatlan szimatu filmbolitosokat. Ugy látszik mégse olyan rossz téma az a Rasputin.

Nemsokára jött a második számú meglepetés. A moszkvai Mesrabpom-

Russ-Film megkezdte annak a Rasputin-filmnek az elkészítését, amit Alekszej *Tolsztoj* írt a Berlinben is bemutatott szindarabijából.

Hohó! Hiszen ez a Rasputin nagyszerű filmtéma! Már két filmtársaság is forgatja. Jönnek az »ugye mondtam« emberek, akik verik a mellüket, hogy ők már három évvel ezelőtt megmondták, hogy csak Rasputin-filmet szabad csinálni. (Ezek rugták ki Klabundot, amikor Rasputin-filmjét el akarta helyezni, a harmadik emeleti irodából egyetlen lendülettel direkt a földszintre.)

Az egyik »ugye mondtam«-nak eszébe jut, hogy évekkel ezelőtt nála járt *Jussupoff* Félix herceg, Rasputin gyilkosa, aki írt az esetről egy filmdarabot és maga akarta eljátszani a főszerepet. El még ez a herceg? Igen, sőt könyvet is írt a gyilkosságról »Rasputin vége« címmel. Nagyszerű cím, még ma táviratozni kell neki, hogy megvesszük a könyvet filmre. Majd a dramaturg átdolgozza!

Egy emelettel feljebb szintén van egy filmgyár. Meghallják, hogy már Németországban is filmesítik Rasputint. Hü nekünk sem szabad kimaradni a nagy Rasputin-konjunkturából. Szaladjon csak le a könyvkereskedésbe, ott láttam va-

lami könyvet erről a Rasputinról, ve-
gyen gyorsan egyet. A szolga visszajön,
hogy Rasputinról sok könyv jelent meg,
ez volt a legvastagabb. A direktor ur
megnézi, René Fülöp-Miller: »A szent
ördög«. Jó lesz. Gyorsan lekötik a
könyv filmjogát s minthogy a cím tény-
leg kitünő és nem sablonos, tehát meg-
változtatják »Rasputin szerelmi kaland-
jai«-ra.

Minthogy a viszonyok Hollywoodban
sem jobbák, ott is sietve elhatározták,
hogy csináljanak egy Rasputin-filmet.
Persze Janningsszal. Nem tud Lubitsch
mester egy jó Rasputin-manuscriptet
véletlenül? Lubitsch a Klabundét ajánlja.
Kábel Berlinbe: a hatezerszer visszautasi-
tott szüzsét lekötik, Lubitsch rendezi,
címe »A kétféjű sasos lobogótól a vör-
s zászlóig«.

Ha az amerikalak szovjetfilmet csinál-
nak, akkor a szovjetfilmgyárak sem
hagyhatják magukat és a leningradi
Szovkino gyorsan elkezdi forgatni
mégegy Rasputin-filmet »Az utolsó mas-
kara« címmel.

Hat Rasputin-film egyszerre. Hat szí-
nész, aki ugyanazt a történelmi személyt
fogja elakítani. Hat filmgyár, amelyek
egyike sem felejt ki soha a reklámjából,
hogy a film-művészet.

A szódabikarbóna biztosan hat akut
gyomorémelygés ellen.

s. k.

KOZMETIKA

Rovatvezető: dr. Vécsei Jenő

Művészi testápolás

I.

A régmúlt idők kultüreseményeit sok-
szor áthatolhatlan homály fedi és kuta-
tó szemünkkel csak mintegy sűrű kö-
dön át nézve tudunk tapogatózva előre
haladni. A feledés, az enyészet futóho-
mója vastag réteggel borítja a régmúlt
időket és csak néha-néha jutnak
felszínre olyan maradványok, amelyek-
ből következtetni lehet, hogy milyen is
volt azoknak a régen kihalt népeknek
élete, kultúrája. De már ezekből a rit-
kán felelhető maradványokból is kide-
rül, hogy már a történelmi ó-korban élő
népeknél is a testápolás valóságos fény-
korát élte.

Az ókori népek vallási szertartásába
erősen belejátszik a test kultusza és az
azon alapuló művészet. Az Isteneket ha-
talmos, erős, kiváló testű egyénekké
azonosították, akiknek tisztületére ün-
nepélyeket rendeztek, amelyek a ki-
váló versenyzése által tulajdonképpen
a test erejét voltak hivatva hirdetni.
Az ünnepeknek az egészséges, erős,
kiváló férfi és női test volt a központja,
az embereket az erő, a szépség hozta
mozgásba és lelkesítette.

A régi görögknél nagy becsülete volt
a szép testnek. Phidias és Praxiteles a
legszebb férfi és női testet mintázhat-
ták, olyant, aminőt ma már a legritkáb-
ban lehet látni. Mert művészet csak
ott fejlődhetik — különösen a szobra-
szatban — ahol rendelkezésre állhatott
a teljesen megfelelő testű modell.

A régi görög művészet tökéletesen
visszaadja az akkori nők formáját. ki-
fejezésre juttatja a karcsúságot, a kifej-
lett és szép alakot formáló izmokat, a
hibátlan testtartást és mindazt, ami
széppé, tetszetőssé teszi a nőt. A szob-
rok meztelensége nem érzéki, — igaz
művészet árad ki belőlük. A szemlélő
csak a művészi szépet látja, — a nő
utáni érzéki vágy elhal, vagy elgyengül
benne. Ők a művészi szépet látták nem-
csak a holt szobrokban, hanem az ele-
ven mintáikban is. Legfőbb vágyuk, a
legkivánatosabb céljuk a szép test el-
érése volt, ebben találták legkiválóbb
ideáljukat. Ez a gondolkodás, amely
őket így áthatotta, alkalmas volt arra,
hogy megteremtse a művészi testápolás
aranykorszakát.

Az ókori tornagyakorlatok nem voltak
léleknélküliek, mert életet öntött belé-
jük a mozdulatok ritmusa, az erő rugé-
konysága és frissesége. A testet gya-
korlatok közben nem fedte ruha. A mű-
vészetből a tornaiskolákba kikerült mez-

telenség azonban üde, szeplőtlen volt
és nem homályosította el a sexualis
gondolatok lehellete.

Változatos gyakorlatok foglalták le az
ó-kori görög ifjak idejét, amelyek azon
alapultak, hogy az erón kívül a test kul-
tuszt szolgálják. Nagy gondot fordít-
ottak a járás szépségére. E gyakorla-
tokban a nők is résztvettek — a görög-
gök a testápolás e fájából őket sem
zárták ki.

A női test rugalmasságát, mozdulatai-
nak nemességét, báját, főleg azonban a
ritmusát a tánc adta meg, amelyet álta-
lánosan űztek. Nem tudjuk szabatosan
meghatározni a régi görög klasszikus
táncokat, azt azonban le kell szögez-
nünk, hogy erős kihatással volt az a
női testre és annak mozgására. Hatá-
sára eltűnt a nőből a merevség, a
szögletesség. Megnemesítette a görög
nők testét, finomította izlését és kifej-
lesztette a szép, a művészi iránti sze-
retetet.

Az ó-kori görögök testápolása minta-
képe annak, hogy mint kellene a jelen
nőinek a testükkel foglalkozniok.

A felsoroltaktól eltért a spártai nők
testápolása. A spártaiak a táncval ellen-
tétben a gimnasztikai tornát tartották a
nők számára legfőképpen szükségesnek
és azt is alkalmazták. Nem a szépség,
a megragadó külső, hanem az erős test-
alkat volt a cél. Éppen ezért a spártai
testápolás a legszigorubb egészségügyi
étrendi szabályokat tette magáévá, — a
női test edzését, szívósságát, kitartását,
ügyességét igyekezett elérni. A spártai
nők gyakorlatozás közben nem viseltek
ruhát, testüket a párolgás csökkentésé-
re olajjal kenték be, a szabad levegő
medegzette a testet, az izmokat, idege-
ket erősítette és a testgyakorlatokkal
kapcsolatban létrehozta a spártai nők
híres testalkatát. Erő, de mindamellert
nőies báj sugárzott a spártai nőkből.
Egyszerűség, háziasság és tiszta er-
kölcök honoltak közöttük és ismeretlen
volt náluk az elpuhultság gyönyört ke-
reső érzése. A spártai nők egyedül ál-
lottak e tekintetben a görög nők között,
mert a többi városok lakóinak nőit a
művészi szép vonzotta és irányította.
És mégis tulajdonképpen ez képezte a
helyes utat. A test erős lehet túlzás nél-
kül is, de szépségét csak a mértékletes-
ség biztosítja. Ha követni akarnók a
testápolás terén a görögöket, ez eset-
ben a ritmikus táncot kell előnybe ré-
szesítenünk, mint olyant, amely nemes,
az izmok önállóságát működésbe jutta-

tó mozdulatokból áll és alkalmas arra,
hogy a testet tökéletesítse.

A görög uralommal a görög művelt-
ség és vele a célszerű és eredményes
testápolás is megszűnt.

*

ÜZENETEK

Melitta 18, Velikibecskerek. Van az
u. n. *napténypuder*, amelyet főleg sokat
sportoló hölgyek használnak, akik a nap-
fény erős behatásának nagyon is ki-
vannak téve — és amelyet önmek is
ajánlhatok. Ezt a pudert akként állítják
elő, hogy hintőporhoz 10—12 százalék
umbrát kevernek. Dacára annak, hogy
az arcbőre rendkívül fehér, sőt annál is
inkább feltétlenül jó lesz, ha használja,
mert köztudomásulag a nagyon is fehér
arcbőr az intenzív napfény behatására
nagyon is érzékeny.

Z—a, Beodra. A füstölő salétromsa-
vat szemölcsök elpusztítására nem aján-
lom, mert könnyelmű és nem szaksze-
rű alkalmazása helyrehozhatatlan hibá-
kat idézhet elő.

Hü olvasó, Csurug. Az egyszerű tol-
lette hintőpor szárításra, fehéritésre és
az arcbőr fényének tompítására való.

Julia, Čenta. A toilette ecet használá-
tát ép úgy alkalmazhatja, mint a pipe-
revizeket, amelyekből különben is csak
ecettartalmuktól különböznek, — hogy
t. i. reggeli mosakodásnál körülbelül
egy kávéskanálnyit önt a mosdóvízbe.

P. S. Sztaribecsej. Ha — amint írja —
ideges és túlérzékeny, úgy célszerűbb,
ha fürdést reggel, felkelés után végzi,
mert a lefekvés előtti fürdés vagy le-
mosás, letörlés izgató hatásánál fogva
álmatlanságot idéz elő.

— Nyár — **Mol.** A leirt hajelváltozás
kétségeknél patológikus. De hogy en-
nek a kiinduló pontja hol és miben van:
a fejbőrben, a hajszálabban vagy a haj-
tűszökben, azt látatlanban eldönteni nem
lehet és így tanácsos sem szolgálha-
tok, mert bármelyikében is volna az
előidéző ok, más-más orvosi beavatko-
zást követelne. Ami a másik kérdését
illeti, az persze — amit ön nem tudhat,
többé-kevésbé a nők legfőbbjénél fenn-
áll, oka pedig a mitrigyek túltengésében
keresendő, aminek semmi különösebb
jelentősége nincs. De ha a különbség
olyan nagy, hogy pl. az egyik a má-
siknak a kétszeresét éri el, úgy annak
már valami patológikus oka lehet, mely-
nek felderítése orvos feladata.

Szerkesztői üzenetek

J. J. »Távol vannak«. Nem közölhető.
Hü olvasó Vel. Kikinda. A záróra-
rendelet az egész ország területére szól.
Ha az ottani hatóságok ennek nem akar-
nak érvényt szerezni, forduljanak a mun-
kaskamarához, amely az ügyben el fog
járni.

J. G. Ternerin. Amerikában tartózkodó
rokonainak lakimét bajos megtudni,
amennyiben az Egyesült Államokban nin-
csenek bejelentő hivatalok az idegenek
nyilvántartására. Forduljon esetleg az
Amerikai magyar Népszava szerkesztő-
ségéhez, 24, Union-Street, New York, U. S.
A. és kutasson hozzátartozói után az eb-
ben a lapban feladott hirdetések útján.

K. E. Belisó. A kedvezményes magyar
vizum elnyerésére jogosító igazolványok
tulajdonosai a magyar vasutakon is kap-
nak felőru kedvezményt, ha igazolják,
hogy az alatt felsorolt fürdőhelyek vala-
melyikén 14 napig tartózkodtak: Szent-
Gellértfürdő, Margitszigetfürdő, Szeče-
nyí—Szentlúkács—Erzsébetfürdők, Balf-
fürdő, Balatonfüred, Almádi, Boglár,
Földvár, Siófok, Parád, Harkány, Erdő-
bénye, Keszthely, Hévíz.

»Észak«. A kérdezett svéd és norvég
vállalatok címeit nem áll módunkban
megadni. Sziveskedjék német nyelven
megírt levelében a stockholmi (svéd), ille-
tőleg az oslo (norvég) kereskedelmi- és
iparkamarához fordulni.

O. J. Vel. Beckerek. Az egész régi Ma-
gyarország területén csak egy Kápolnás
község volt. Ennek pontos címe most
Capalna (Krasso-Szörény Románia). Ha
önnek keresztlevélre van szüksége, akkor
a »parochia ortodoxá-tól kell kérnie (mert
csak görögkeleti plébánia van). Ha azon-
ban születési anyakönyvi kivonatra van
szüksége, akkor azt Birchis-ről (Berkes)
kell kérnie. A berkesi anyakönyvi hivatal
címe: Oficial Matricolei de Stat, Birchis,
Szörény, Romania.

Figyelő Pál, Sztarihecselj. Természetes, hogy egy újságról, amelynek minden betűje a nyilvánosság számára készül, amely egész életét a nyilvánosság előtt éli le, külfölből legendák terjednek el. A *Bácsmegyei Napló*-t a világ minden táján látják és olvassák, nem lehet tehát csodálni, ha anyagi erejét, befolyását túlozzák. Hogy végezzünk mindenképp a legendáknak azzal a részével, amelyek sértők és rágalmozók s amelyek az ön anonim levélből is felénk csendülnek, leszögezzük azt, hogy a *Bácsmegyei Napló* sem koránnyitól, sem párttól, sem senkitől a világon semmi formában semmiféle támogatást nem kap és nem fogad el. A *Bácsmegyei Napló* független lap, amit az olvasói és hirdetői tartanak el s mi hajlandók vagyunk minden illegális jövedelmünk minden parájáért százezer dinárt jótékony célra adni, ha van illegális jövedelmünk. De nincs s ez a mi erőnk és büszkeségünk. A *Bácsmegyei Napló* nem gazdag, hanem anyagiakkal küzködő vállalat, amely nem a feleslegből, hanem szegénységéből áldoz kulturális és jótékony célokra. 2. Ami a lap munkatársainak vallási viszonyait illeti, mi azt soha nem vizsgáltuk. Nem is tartjuk fontosnak, hogy ki milyen imakönyvből imádkozik. A szabadkőműveséget pedig igen magasra emeljük és kulturális társadalmi mozgalomnak tartjuk, ami iránt teljes hódolattal és elismeréssel adózunk. Mégis az ön levele folytán tüzetesen és részletesen megvizsgáltuk munkatársaink vallási és a szabadkőműveséssel való viszonyát s megállapítottuk, hogy köztük egyetlen szabadkőműves sincs, vallási tekintetben pedig 4 római katolikus, 5 zsidó, 1 görögkeleti s egy református van a szerkesztőség belső munkatársai közt. Ellenben a között a hét szerény család közt, amelyet a lap állandóan segélyez egy zsidó van, s hat római katolikus. Az a hadiárva fiú, akit a lap szerkesztője három év óta Kalocsán taníttat, hogy majdan katolikus pap legyen, szintén — római katolikus. 3. Önnek az a véleménye, hogy a *Bácsmegyei Napló* ellensége a katolicizmusnak. Nagyon pirulnánk, ha ez a feltevés igaz volna. Azonban ön feltevése bizonyításában annyi rosszhiszeműséget árul el, hogy szinte céltalannak látjuk preokupált, ellenségeink rágalmozó fűtött felfogásával vitába szállni. 4. A mexikói katolikus üldözésről, mint mindenről, ami üldözés, igazságtalanság és gazság, mi már többször elmondottuk véleményünket. Az, hogy az új mexikói elnök merénylőjéről azt irtuk, hogy vallási fanatizmusból gyilkolt, nem annyit jelent, mintha mi a mexikói keresztényüldözést védenénk, vagy helyeselnék. Ellenkezőleg azt jelenti, hogy az üldözés fanatikusokat nevel, akik a revolver alkalmazásától sem riadnak vissza. 5. Levelet ön is, meg azok is, akik névtelen levelekkel tisztelnak meg bennünket, nyugodtan teljes nevével aláírhatia. A mi tiszta lelkiismeretünk a legjobb bíránk s az a meggyőződésünk, hogy ön még egy tisztább kor, amelyben nagyon szégyelik majd magukat azok, akik nem a legnagyobb szeretettel, elkésedéssel álltak a *Bácsmegyei Napló* mellett, amelynek gyarapodására, fejlődésére minden magyarunk büszkének kellene lenni.

A. G., Čoka. Az ajándékozás illeték 200.000 Din. becsértékénél 11%, ha a felesége kap ajándékot a szülője testvérétől, ha pedig ugyanattól a személytől ön kap ajándékot, az illeték 200.000 dinárnál 18%. Ha az ajándékozó az ajándékozott tárgy hasznélvezetét fenntartotta magának, ezen a címen nem lehet semmit levonni az illeték alapjánál. — A természetben, vagy pénzben kikötött szolgáltatás értéke tehernek számít. Minthogy több személy életidejére terjed, az évi szolgáltatás értékének 15-szörös veendő számításba. Havi 400 dinár esetén 72.000 dinár összeget tehernek kell számítani.

H. M., B. Manastir. Ha hegedüt akar becsülni, legmegfelelőbb, hogyha Bécsbe, vagy Budapestre viteti fel azt valamelyik hangszergyárba, mint pl.: Sternberg Armin és Testvérek hangszergyár, Budapest, VII., Rákóczi-ut 60., Brüder Geiger, Wien, XVII. Weidmannsgasse 43., Anton Poller, ger. beeid. Schätzmeister f. Streichinstrumente, Wien, I., Bösendorferstr. 1.

N. K., Pančevo. Ha a biztosítást nem kívánja fenntartani, nem kötelezhetik a második és további részletek fizetésére, ha mindjárt a kötvényt át is vette. Viszont a már teljesített részletfizetést nem kapja vissza.

F. St. Darda. Szuboticán a »Sęgrtski Dom« (Državna Zaštita Dece), Palički put, szokott kiadni gyermekeket tanoncoknak. E pillanatban ugyan, amint értesültünk, nincs náluk tanoncnak való fiú. Azonban csak tessék levélben oda fordulni, hogy előjegyeztesse magát.

S. M., Petrovac. A kabátón lévő festék-folt eltávolítására valószínűleg rosszminőségű terpentint használt. De az is lehet, hogy túlságos kevés terpentint vett a tisztításhoz s az így feloldott festék a szövétlen csak széjjelkenődött. Vegyen a gyógyszerárban finom francia terpentint, vagy legfinomabb könnyű benzint. Készítsen abból ebből liszttel hig pépet, kenje rá a foltra s hagyja megszáradni. Ez a pép feliszvíja a feloldott festéket és a megszáradt lisztet könnyűszerrel kikéfélteti a szövétlenből. A biztos sikert persze nem garantálhatjuk, miután a folt eredete kétséges.

Ami a szagot illeti, el fog tűnni a szövétlenből, ha azt erős napra teszik.

A. F., Beograd. A bábaképző tanfolyam a beogradi és zagrebi állami kórháznál van. Egy évig tart. Persze szükséges az államnyelv tudása. Egyébként forduljon a beogradi Opšta Državna Bolnicához, ahol mindenről felvilágosítást kap.

F. I., Stari Bečej. Tanulmányainak kölföldön való folytatására a helybeli hatóságok utján kell a Ministarstvo Prosvetához fordulni. A kérvényhez csatolni kell születési és iskolai bizonyítványt.

Egyebekben sziveskedjék valamelyik franciaországi egyetemhez fordulni, például a párisi Sorbonne-hoz.

B. W. Crvenka. Alant közöljük néhány németországi utóállambeli gyümölcsészeti és borászati szaklap címét: Allgemeine Obst- und Gemüse-Zeitung, Heidelberg, Deutschl., Badische Monatschrift f. Obst- und Gartenbau, Karlsruhe, Der Deutsche Weinbau, Karlsruhe, Wein und Rebe, Mainz, Allgemeine Weinzeitung, Wien, Neue Wienzeitung, Wien, Schweizerische Weinzeitung, Zürich, Borászati Lapok, Budapest.

Keresztsoros rejtvény

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16														
17					18					19				
20				21	22				23	24				
25			26		27			28		29	30			
		31					32							
33	34		35				36	37			38		39	
40		41			42		43				44			
45			46	47						48				
49				50					51	52				
53			54			55		56		57	58			
		59					60							
61	62		63				64				65		66	
67		68			69					70				
71			72		73			74		75				
76														
77					78					79				

Vízszintes sorok:

1. Franciaországi folyó
2. Római istennő
3. Rossz írásról mondjuk
4. Közmondás
5. Kofának, hordárnak stb.-nek van
6. Helyhatározó ikerszó — egyik felje
7. Mindahány
8. Bővítés, nagyobbítás egy módját kifejező ige
9. Mutatónévmás tárgy esetben
10. Angol város — más vonátközásban — közismert neve
11. Árpádházi király egyik neve
12. Uri fogat elé való
13. Kocsin van
14. Mássalhangzó fonetikusán
15. Csatakiáltás
16. Folyó
17. Turfűszó
18. Suly
19. Talál
20. Műdell
21. Tér, hely — németül
22. Sziget az Indiai Óceánban
23. Enélkül csak lassan halad a szekér
24. Lapos süveg
25. Vasúttársaságok egyezménye valamely utvonalon közös használatára
26. A rab életének legszebb napja
27. Amit a futó fokozni igyekszik
28. Ital, amelytől nem lesz mámoros a fő
29. »Öt« államnyelven
30. Aki a »2x2=4«-et is papiroson számítja ki

31. Azonos a 25. vízszintes sorral
32. Szin
33. Május 25-ike a napja
34. Német előjáró szócska
35. Az idén még májusban is volt
36. Török férfinév
37. Idegennyelvű címzés rövidítés
38. »Sem . . . sem« gallérja
39. Magyarul — olaj
40. Német helyhatározó
41. Péretett lapok a kártyában
42. Helyhatározó
43. Butordarab, főként gyermekszobában
44. Ady-vers
45. A cinege német neve
46. A csiga nevezetes erről a tulajdonságáról
47. Hires zsoloké volt

Függőleges sorok:

1. Lajstrom, névjegyzék
2. Közmondás
3. Olasz autógyár
4. »... a dolgok veleje«
5. London külvárosainak neve
6. Istenek — latinul
7. Kényszeredetten, nem szivesen
8. Értesítés — idegen szóval fonetikusán
9. Csinost, takarost jelent
10. Magyarul: művészet
11. Az ékezet pótlásával — fonál készülő belőle
12. Pesti, kültelki sportklub
13. Magyarul: kanca
14. Lengye író

15. Nyelvtani fogalom
16. »Gép is van ilyen«
17. Órizzkedi tőle
18. Az ifjabb nővér
19. A 10. függőleges — visszafelé olvasva
20. Villára is szurjuk
21. Ruházati cikk
22. Érdekszövetség az árak irányítására
23. Vizi közlekedési eszköz
24. Szinonim a harapás szóval
25. Az »akar« ige egy lehetséges, de alig előforduló alakja
26. Lámpaláz
27. Tömeget, csöcseléket jelent
28. A francia forradalom egy kimagaslóan nagy alakja
29. A német »sein« ige egy alakja
30. Bécsi profi futball klub
31. Asztalosnál készül
32. Testrészt, jelző is
33. Fénykurát élte India uralkodása alatt
34. Érzékszervünk
35. Igen nagy edény
36. Magyarul: pézma
37. Valódi
38. A hitrege szerint számfűleli nőttek
39. Mesterember
40. Versenynem a turfón
41. A civakodás istennője
42. Fának van
43. A köszönettel rokonfogalom
44. A 16 vízszintes 3., 9. és 10. betűje
45. Hely Tiroi határán
46. A »focus« ilyen pont
47. Rövidítés

NYILT-TÉR

Köszönetnyilvánítás

Képtelenek vagyunk mindenkinek külön-külön köszönetet mondani a részvénytulajdonosokért, mellyel szeretett fiam, fivérünk illetve sógorunk elhunytával bennünket felkerestek és ezért ezúton mondunk mindenkinek hálás köszönetet.

Novisad, 1928 július 20

A gyászoló Guttmann család

7217

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik teletelhetetlen férjem, illetve apánk váratlan elhunytával a temetésen résztvettek, részvénytulajdonosokkal felkeresve, bánatunkat enyhíteni igyekeztek, a nehéz napokban másrészt is támogattak, ezúton mondunk hálás köszönetet. Külön is kifejezzük köszönetünket a noviszádi állomásfőnök urnak, aki meleg és őszinte szavaival igyekezett vigasztalást nyújtani, férjem hivatalnok- és vasutas társainak, a noviszádi Labdarugó Alsövetségnek és a Juda Makkabi Sportklubnak.

Novisad, 1928 július 20.

Özv. Guttmann Ignác
és gyermekei

7218

Földbirtokos, gazdálkodó ügyfeleink szíves figyelmébe!

A kedvező terméseredmények folytán ezúton kérjük fel tisztelt ügyfeleinket arra, hogy **tűzbiztosítási** kötvényeiket átvizsgálják és a **gabonatermés** stb. **többeti** értékét **utánbiztosításra** akár nálunk, akár képviselőteinknél sürgősen bejelenteni szíveskedjenek.

Rossija-Foncière

biztosító- és viszontbiztosító-társaság
fiókigazgatósága
SZUBOTICA

7263

Dražbena objava

Dr. Jovan Jagedić, advokat u Somboru, kao staratelj stečajne mase prezadužene Novosivačke Štedionice D. D. u Novom Svcu, ovim objavljuje, da će se u Novom Svcu, u prostorijama Novosivačke Štedionice 29. jula 1928. god. u 4 sata po podne prodavati razne kancelarijske stvari, i to: 2 gvozdena kase, 1 pres-kopir-mašina, 1 šifonjer, 1 američanski pišaći sto, 1 pišaća mašina sa stolom, 1 ormar za knjige, 5 pišaćih stolova, 2 zidna sata, 2 gvozdena peći, 1 divan i t. d.

Naznačene stvari može se pregledati u prostorijama Novosivačke Štedionice D. D. u Novom Svcu izmedju 3 i 5 sati po podne, osim prazničkih i nedeljnih dana.

Kupac je dužan kupljene stvari odmah i odneti i kupovnu cenu u ruke staratelja stečajne mase isplatiti.

Ispod procenbene vrednosti predmeti neće se prodavati.

Procena stvari može se videti u kancelariji dr. Jovana Jagedića advokata u Somboru svakog dana izmedju 9 i 12 sati pre podne, osim praznika i nedelje i u prostorijama Novosivačke Štedionice izmedju 3 i 5 sati po podne.

Dr. Jovan Jagedić

advokat u Somboru

kao staratelj stečajne mase
Novosivačke Štedionice D. D.

7270

Gradsko Porezno Zvanje u St. Kanjiži.

Broj: 3459/928.

Stečaj

Na osnovu overenog zaključka gradske skupštine u St. Kanjiži od 30. maja 1928. god. ima se izdati pod zakup putem javne licitacije, koja će se održati na dan 28. jula 1928. god. u 10 sati pre podne u zgradi gradske kuće soba br. 13. zaključivanje poreznih glavnih knjiga za god. 1924., 1925., 1926. i 1927. uz uvjete koji se mogu videti kod šefa poreznog zvanja. Stara Kanjiža, 20. jula 1928. god.

7273

Nečitljiv potpis
porezni savetnik.

Oglas

Opštinsko poglavarstvo Padej potrebuje 16 vagona drva po 10.000 kgr. za gorivo.

Pravilno istavljene zapečaćene ponude imaju se podneti opštinskom poglavarstvu Padej najkasnije do 1. avgusta 1928. god. do 12 časova. Kasnije prispele ponude neće se uzeti u obzir.

Uslovi se mogu videti u beležničkoj pisarni preko celoga dana.

Padej, 17. jula 1928. god.

7207

Opštinsko Poglavarstvo Padej.

ÓVÁS

Naptárárusítók figyelmébe

A naptárárusítókat ügynökök keresik fel, akik idegenben készült és itt csak megfelelt naptárakat kínálnak eladásra.

Figyelmeztetjük a naptárárusítókat, hogy ne hagyják magukat félrevezetni. Külföldön készült naptárakat az országba nem szabad behozni és nem szabad árusítani. Az a naptárárusító, aki a külföldön készült és belföldön megfelelt naptárakat hoz forgalomba, könnyen kerülhet kellemetlen helyzetbe a hatóságokkal szemben.

A kereskedőnek ugyanis épen elég kellemtelensége van, elég zaklatásban van része, még ha legjobban vigyáz is, minék vállalja az elkobzás, birságolás, letartóztatás veszedelmét, amikor arra semmi szükség nincs.

Belföldön is készülnek úgy magyar, mint német naptárak.

A Minerva naptárak 1929-re

is idejében megjelennek s ezek árusítása nyugodt és biztos keresetet jelent.

A közönség megismerte, megszerette, s keresi a Minerva naptárakat.

Az 1929-es esztendőre a következő naptárak jelennek meg kiadásunkban:

1. Vajdasági Magyar Naptár
2. Petőfi Naptár
3. Gazdák Naptára
4. Jézus Szent Szive Naptár
5. Szőlősgazdák Nagy Naptára
6. Kis Naptár

Mi a Minerva naptárak előnye minden más naptár felett:

1. Olcsóbbak, mint a többi naptárak.
2. Tartalmasabbak, vaskosabbak, mint a többi naptárak.
3. Kiállításuk csinos, tetszetős, művészi.
4. Szerkesztésük gondos.
5. Minden naptár más-más szövegű.
6. Igen sok és szép kép van benne.
7. Tartalmuk élvezetes, tanulságos.
8. A benne foglalt adatok pontosak. Minden más naptárkiadó kivágja és lenyomatja a tavalgyi Minerva naptárak vásári adatait. Mi minden évben revideáljuk az adatokat.
9. Minden naptárhoz ingyen regénymelléklet van hozzáílvve.
10. A naptár részben a római katolikus, protestáns és görögkeleti ünnepeken kívül a nemzeti ünnepek és a holdtölte is vörös betűkkel van feltüntetve.

Aki naptárárusítással foglalkozni akar, kérjen tőlünk árajánlatot:

Minerva-nyomda r. t. Subotica

BAČKO-GRADIŠTEI IZR. HITKÖZSÉG

Pályázati hirdetmény

A Bačko-Gradištei Izr. Hitközség pályázatot hirdet kántor-metszői állásra. Az állás legkésőbb augusztus 15-ig betöltendő. Javadalmazás: természetbeni lakás kerthasználattal és fizetés meg egyezés szerint. Lehetőleg olyan kántor-metszők pályázzanak, akiknek egyéb foglalkozásuk is van. Utiköltségmentés csak azoknak jár, akik a Hitközség próbára meghív. A pályázatok Pilscher Albert hitközségi elnök címére küldendők. 7121.

Meghívó

A Szubotica-i Népkör augusztus 5.-én (vasárnap) délelőtt 9 órakor megtartandó

rendkívüli közgyűlésre

amely határozatképtelenség esetén aznap d. u. 4 órakor tartatik meg.

Tárgysorozat: 1. Alapszabálmódosítás
2. Szinpadépités

Szubotica, 1928 július 20.-án.

Nojcek Géza,

elnök

7212

A Bácsme gy ei Napló 1928. szeptember 1-től kezdve tíz hónapon keresztül hat kisebbségi diáknak biztosít élelmezést és lakást. Erre az időre Szubotica n, a központtól nem távol

két egymásba nyíló világos, száraz

butorozott szobát keres

A szükséges berendezés minden szobában 3—3 ágy matraccal (ágy neműről a bentlakók gondoskodnak), asztalok, székek, szekrények.

A kiszolgálást, takarítást, télen a megfelelő fűtést is, a lakásadó végzi.

A diákok lakásáért s az adandó szolgáltatásokért illő bért fizetünk.

Akinek két megfelelő szobája van, szíveskedjék írásbeli ajánlatot küldeni a Bácsme gy ei Napló kiadóhivatalába. 7008

Könnyítések a magyar vizumok beszerzésénél

Folyó évi július 3-ikától kezdődőleg a Budapestre való utazás céljából nem szükséges a beogradi vagy zagrebi m. kir. utlevélhivataloknál előzetesen vizumot szerezni, mert az utasok magyar vizum nélkül is átléphetik a magyar határt, mely esetben Budapesten kaphatnak hatvan napi tartózkodásra jogosító vizumot. Ez az útjás lényeges idő- és költségmegtakarítást jelent, főleg azoknak, akiknek üzleti vagy magánügyekben gyakran és sürgősen kell átlépni a magyar határt. A vizum nélküli utazáshoz a beogradi Magyar Királyi Kereskedelmi Képviselő Utazási Osztálya hivatalos bélyegzőjével ellátott igazolvány szükséges, mely ugy a beogradi m. kir. kereskedelmi képviselőnél (Beograd, Palata Akademije, Jakšičeva ul. 2.), mint pedig a felkért SHS vidéki kereskedelmi tes-tületeknél és

Szubotica n: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Lloyd, Általános Hitelbank, Közgazdasági Bank, Bácsme gy ei Napló kiadóhivatala, Rádió Reklam Jugoszlavia, Manojlovičeva ul.

Novi Vrbas: Takarékpénztár, Mezőgazdasági Bank, Schmiedt Frigyes,

Bácska Topola: Közgazdasági Bank, Bácsstopolai Takarékpénztár,

Veliki Bečkerek: Kereskedelmi Kamara, Takarékpénztár,

Szombor: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Bácskai Gazdasági Egyesület,

Szenta: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Gazdakör,

Velika Kikinda: Centralna Štedionica,

Osziyek: Kereskedelmi Kamara, Jugoszláv Bank,

Čakovec: Horvát Általános Hitelbank,

Novisad: Kereskedelmi és Iparbank, Putnik Utazási iroda, Merkurbank, Lusztig Bank,

Kula: Hitelbank,

Odzsaci: Takarékpénztár,

Vrsac: Kereskedők Egyesülete, Srpska Zanatlijska Banka, Szalay Utazási Iroda.

Ada: Leszámitolóbank,

Az apatini járás részére Berlekovich Sándor utaságíró Apatin.

Sztari Becsej: Népbank, Potiska Banka,

Novi Becsej: Általános Hitelbank,

Bela Crkva: Trgovačko Uduženje,

Pancevo: Kereskedők Egyesülete, Népbank,

Sarajevo: Kereskedelmi Kamara, Agrárbank, Putnik,

Skoplje: Kereskedelmi Kamaránál személyenként 35 dinár árban kapható. Az igazolvány alapján a vizum Budapesten 50%-os kedvezményrel adatik ki és az igazolványok birtokosai részére a Duna Szövetségi Utazási Vállalat a budapesti szállodákban, éttermekben, gyógyfürdőkben és a gyógycélokat szolgáló vasúti utazásoknál jelentékeny árengedményeket is biztosít. Az igazolványok alapján egyébként a szabályszerű magyar vizum a beogradi m. kir. utlevélhivatalnál 50-os engedménnyel előzetesen is beszerezhető.

MESNI ŠKOLSKI ODBOR U ČANTAVIRU.

Stečaj

Mesni Školski Odbor u Čantaviru održaće prvu ofertnu licitaciju za nabavku 16 vagona prvoklasnih, dvogodišnjih, suvih, bukovih drva. Propisno taksirane ponude treba podneti najkasnije do 1. avgusta potpisanom odborom.

Čantavir, 20. jula 1928.

7310 Mesni Školski Odbor u Čantaviru

Izveštava se publika da će se dne 24—VII. o. g. pre podne u 9 časova održati javna licitacija na željezničkoj teretnoj stanici u Subotici, gde će se prodavati raznovrstna roba i stvari, kao, lak, ogledalo, venci, glava od šivaće mašine, koža, flobert patrone i. t. d.

Subotica, 21. jula 1928.

Nečitljiv potpis
šef magazina.

Obr. Keletl Szerb Hitköztség Obilicevo.

Hirdetmény

Az obilicevo i gör. kel. szerb hitköztség 1928. július 29-én d. u. 2 órákor nyilvános árlejtésen kiadja a templom javítási munkálatait.

Előirányzott összeg 92.800 dinár.

Feltételek és költségvetés megtekinthetők az Elnökségnél.

Obilicevo (Banat), 1928. július 15.

Olvashatatlan aláírás
elnök.

7206

Hatóságok és gazdák!

Artézi kutakhoz évtizedekig tartó vasvályut készítek modern gyári kivitelben. Kérjenek ajánlatot.

6937

Biliczki Károly Senta

Felhívás

Alóírott felhívom Kolheh Jakob torzjai téglagyáros hitelezőit, hogy esetleges követeléseiket nálam, mint az üzlet átvevőjénél 15 nap alatt jelentsék be, mert különben a bejelentéseket nem veszem figyelembe.

Torža, 1928. július hó 19.

7284

Metzger Andrs.

Motor- és malomtulajdonosok figyelmébe!

24 óránként 3—3½ dinárba kerül lóerőnként az üzeme, ha a benzin, szivógáz vagy nyersolaj motorját, a legújabb rendszerű szögmeteszésű fafűtéses generátorral látja el. Üzeme a legtekintélyesebb és leggazdaságosabb. Teljes kátránymentességgel dolgozik.

Malom és gépépítészeti, műszaki tervek, lóerőszámítások.

Szabadalmak 6 államban bejelentve.

A komoly érdeklődőknek szívesen szolgálak közelebbi utasításokkal.

Tisztelettel: Kladek Károly
Subotica, Frankopanska ul. 24.

6847

ELADÓ HÁZAK

melyek tőkebefektetésnek biztos bázist nyújtanak. Főtéren 2 emeletes ház 8 teljes komfortos uri lakással, 5 üzemhelyiséggel kifogástalan állapotban 1.700.000 dinárért ELADÓ

KÖZPONTBAN 2 emeletes ház 7 teljes komfortos lakással és 4 üzemhelyiséggel abszolút prima állapotban 1.400.000 dinárért ELADÓ

LEGSZEBB utvonalon 5 szobás teljes komforttal felszerelt uri lakház 600.000 dinárért eladó és azonnal beköltözhető

GRÜN WALD ÜGYNÖKSÉG**ZSAK és PONYVA**

minden nagyságban és minőségben legolcsóbban kapható

"IMPEX-JUTA" D. O.

cégnél ZAGREB

Ilica 54. 7274

Zongoramestert keres

azonnali belépésre éjjeli üzlet Sarajevóban. Jó jövedelem biztosítva. Ajánlatok „Bijela lampa” Sarajevo, Nova ulica 7. címre küldendők 7204

Villaépítésre alkalmas telek eladó

nagyon szép helyen Petrovaradin, a Tekia mellett. Érdeklődni lehet a novisadzi kiadóban 714

Erdeklődni lehet a novisadzi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

százi kiadóban 714

SENAT GRADA STARA KANJIZE.

Br. 4211/1928.

Oglas

Pošto I. ofertna licitacija nije uspela, to se ovim raspisuje ponovna ofertna licitacija za nabavku 25 vagona drva za ogrev.

Drvo ima biti I. kl. bukove cepanice bez panjeva, oblika i truleža. Drva se imaju smestiti u gradsko dvorište ili na drugo mesto iste daljine.

Rok isporuke 1. septembra t. g.

Drva će se komisijski preuzeti.

Pozivaju se svi oni, koji žele gornju liferaciju primiti, da svoje propisno taksirane ponude podnesu gradskom savetu zapečaćenu do 28. jula t. g. 10 sati pre podne.

Netaksirane i kasnije prispele ponude neće se uzeti u obzir.

Stara Kanjiža, 17. jula 1928. god.

A. Tatić
vel. beležnik.

7202

Mesni Školski Odbor u Bačkom Gradištu.

Br. 36/1928.

Oglas

Mesni školski odbor u Bačkom Gradištu želi putem ofertne licitacije nabaviti 10 vagona prvoklasnih bukovih ili grabovih drva za gorenje bez oblika, panjeva i truleži, stavljeno na željezničku stanicu vBačko Gradište.

Ponude se imaju dati po vagonu od 10.000 kgr. u zatvorenim kovčezima, taksirano sa 100 din. do 1. avgusta 1928. god.

Drva se imaju izliferovati u jedanput do 1. septembra t. g.

Iz sednice Mesnog Školskog Odbora, držane 15. jula 1928.

7241

Školski Odbor.

SENAT GRADA SUBOTICE

Broj: 11275/1928. sen.

Oglas

Gradski Senat stavlja gradjanstvu do znanja, da je zadnje odredjivanje cena električne struje obavljeno odlukom gradskog senata Br. 27385/1924. sen. od 5. XI. 1924., te prema tome i danas važe sledeće

1. Grupa. Barovi, kina, kafane, gostione i slično tarifo:

Din. 0.95/HW.

2. Grupa. Trgovački lokali svake vrsti

Din. 0.85/HW.

3. Grupa. Potrošači za osvetljenje stanova i motora za bunare

Din. 0.68/HW.

4. Grupa. Za industriju

Din. 0.52/HW.

5. Grupa. Državna železnica

Din. 0.78/HW.

6. Grupa. Vojska i Državna Nadležstva

Din. 0.78/HW.

Po odredbama iste odluke u prepornim slučajevima u koju grupu pripada pojedini konzument merodavno je rešenje gradskog senata.

Električna Centrala nesmiže napred navedene cene samovoljno povisivati.

Pozivam gradjanstvo, da svaki pojedini slučaj neodržavanja navedenih cena prijavi gradskom Inžinjerskom Odelenju.

Ovaj se oglas izdaje obzrom na činjenicu, da je Električna Centrala u jednom slučaju samovoljno povisila ustanovljene cene.

U Subotici, 14. jula 1928. godine.

7152

Gradonačelnik.

Szeresse**a pénzét****és gyűjtsön »AMICIJA« bélyeget!****Julius 25-én lesz az első „AMICIJA” huzás!****Hétfőn d. e. 12 óráig beérkezett iven még résztvesznek a huzáson.****MINDEN „AMICIJA” IV NYER!**

Képviselőt:

Radio Reklam Jugoszlavija, Subotica

5302

LEVELEZÉS

Leveleznek disztíngvált arakkal. Leveleket »Falu szöve« jeligére a kiadó továbbít. 7307

L. B.-nek levele van. »Al-landó«-tól. 7316

Regina. Hát mi kutyák vagyunk? Thomas, Muki.

HÁZASSÁG

Negyvenéves Beogradban élő özvegyasszony házasság céljából komoly ismeretséget keres. Cim a kiadóban. 7179

29 éves, róm. kath., állami tisztviselő keresi házasság céljából komoly, háziasszony nevelt leány ismeretséget. Teljes című, fényképpel ellátott leveleket »Komoly elhatározás« jeligére a kiadóba kér. 7288

21 éves róm. kath. félárva, szépnek mondott urileány 60.000 dinár azonnali és későbbi nagyobb örökséggel kereskedő vagy hivatalnok ismeretséget keresi házasság céljából. Teljes című, fényképes leveleket »Nemeslelkű« jeligére a kiadó továbbít. Közvetítők kizárva. 7287

Bácskai nagyközségben önálló, konkurrencianélküli, jólmenő üzlet tulajdonosa vagyok. Házasság céljából keresem tisztességes leányt vagy elvált asszonyt ismeretséget, akiknek 80-100.000 dinár hozománya van. Részletes, lehetőleg fényképpel ellátott leveleket »1928« jeligére a kiadóba kérek. 7150

Műveltség céljából megismerkednék polgári családból való, 18-22 éves, tiszta, multu leánnyal, akinek legalább 100.000 dinár hozománya van. Leveleket »Önálló kereskedő« jeligére a kiadóba kérek. 7149

Házasságot urikörökben ügybel, mint külállamokból is létrehozok a legnagyobb diszkrecióval. Marie Fejes, Vel. Kikinda, Nikole Pašića ul. 1591. 7076

FOGLALKOZÁS

Fiatalkorú kereskedősegéd állást keres. Más állást is vállal, vidékre is elmegy. Cim: N. L. Subotica, Paje Kujundžića ul. 97. 7314

Könnyű rajzolásban ügyes leányt vagy fiút keresek. Cim a kiadóban. 7308

Némi irodai gyakorlattal bíró kisasszony gyári manipulációhoz kezdő fizetéssel felvétetik. Jelentkezés d. e. 11 és 12 között. Cim a kiadóban. 7312

Ügyvédi irodába kisasszony felvétetik. Gyorsiró előnyben. Cim a kiadóban. 7260

Kocsist tisztességest, megbízható keresek. Mavro Lipković lisztüzlet. 7268

Bábaasszony, okleveles, ügyes, kerestetik 4000 lakosú, gazdag bánáti község részére, a törvényben előírt javadalmazással, jó kereseti kilátásokkal. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít. 7251

Gazdasági gépész, vizsgázott stabilgépész, villany-szereléshez és áramfejlesztő dinamo kezeléséhez is ért, vizsgázott sofőr és autószerelő, állást változtatni óhajt. Ugyanott egy jókarban levő Ford-autó eladó. Megkereséseket a Szentai Újság szerkesztőségébe, Senta. 7293

Sucha tüchtige, solide Kindergartenin zu 2 kleinen Kindern, mit Kenntniss der kroatischen Sprache. Somborski put 3. 7280

Télikabátja vagy öltönye olyan lesz mint az új, ha már most 350 dinárért kifordítottatja V. Kuntscher szabónál, Zrinjski trg 2. 7304

Elhelyező irodámba keresek főpincért, szobaasszonyt, éthordót, szakácsnőt, pincérlányt. Házi személyzetet elhelyezek. Kiadok butorozott és butorozatlan szobákat. Földeket, házakat közvetítek. Lang agentura, Paje Kujundžića ul. 4. 7297

Zongorista éjjeli üzletbe azonnali belépést. Előnyben részesülnek, akik éjjeli üzletben már alkalmazva voltak. B. Šriřl, noćna radnja, Koprivnica. 7306

Rasulgép-kezelőt keres azonnali belépésre beogradi vállalat. Ajánlatok Josif S. Almulj, Beograd, Cara Uroša 6. a. cimre küldendők. 7296

Almolnár, önálló munkaerő, azonnali belépésre állást keres. Cim a kiadóban. 7236

Gazdasszonynak elmenne idősebb urhoz, csinos 21 éves fiatalasszony. Vidékre is elmegy. Cim a noviszadi kiadóhivatalban. 7210

Főmolnárt keresek rögtöni belépésre, csakis elsőrangú erőt sok évi praktissal automatikus malmoknál. Ajánlatokat kérem az igények megjelölésével, Gizela Paromlin, Virovitica. 7255

Ügynökök helyben és vidékre új házi cikk eladására, 4-5000 dinár havi keresettel azonnali felvétetnek. Vojvodina ügynökség.

Szabászónő, akinek női konfekcióban nagyobb gyakorlata van, gyári üzemhez azonnali belépésre felvétetik. Cim a kiadóban. 7315

Portás, nős, gvermektelen kerestetik. Írásbeli ajánlatok Fabrika Aeroplana Beograd, Vladetina ulica 13 cimre küldendők. 7220

Potrebujemo portira zenjenog bez dece. Pismene ponude slati na fabriku Aeroplana Beograd, Vladetina ulica broj 13. 7219

Kádas Ignác leckéket és fordításokat vállal. Lakás 13-og Novembra ul. 38. (Bajai ut). 7119

Szakácsnőt keresünk, magyar vagy németet, a bécsi konyhában perfect, 2 személyes családhoz, azonnali belépésre. Csak olyanok ajánlkozzanak, akik a főzésben tényleg jártasak és hosszúévi elsőrendű bizonyítványokkal rendelkeznek. Ajánlatok Rudolf Schwarz, Beograd, Građanička ulica 20/II. cimre küldendők. 7194

Szükségem volna 2½, 9 és 11 éves gyermekeim mellé idősebb szerbül és németül jól beszélő intelligens, lehetőleg zsidó vallású nevelőnőre. Részletes ajánlatok Hauer József, Senta cimre küldendők. 7182

Fiatalkorú csinos pincérlányt keres azonnali belépésre elsőrangú vidéki kávéház. Ajánlatokat »Jó fizetés« jeligére a kiadóba kérek. 7178

Iccést keresek kaucióval Frank Pál, II., Oslobođenja ul. 34. 7227

GRÜN WALD ÜGYNÖKSÉG HIRDETÉSEI

Paja Kujundžićeva ulica, broj 3.

GRÜN WALD ÜGYNÖKSÉGHEZ fordulhat bizalommal bármily ügyben készséggel áll rendelkezésére és minden ügyét lelkiismeretesen elintézi, de csakis utólagos díjazás mellett.

ELADÓ FÖLDEK

- 30 lánca szubotica határban, szép tanyával és hizlaldával.
- 50 lánca Šomšičnál szép tanyával.
- 110 lánca szubotica határban, megfelelő tanyával.
- 320 hold Felső Bácskában szép uri lakás, tanyával.
- 38 lánca tanyával szubotica határban.
- 5 lánca ugarakban, 7 lánca Radonovácon tanyával.
- 1½ lánca szőlő Palicson villával együtt eladó Grünwald ügynökségnél.

ELADÓ GÉPEK

- 1 dinamógép egyedáramu 110 volt, 45 amp. kapcsolótáblával, teljes komplett, kitűnő állapotban.
- 1 Fräser (Maró) gép, fagymunkáló, kitűnő állapotban.
- 1 Misel-motor, 8 HP, nyersolaj, Benc gyártmányu, modern típusu, kitűnő karban.
- 1 45 HP félstabil gőzgép.
- 1 drb 3 HP benzínmotor, 1 drb 4 lukas kukoricamorzsoló.
- 1 drb 33 HP Dieselmotor, 1 drb 5 HP nyersolajmotor.
- 1 drb 35 HP szivógázmotor, Schlich-Nickolson, jó állapotban, nyersolajmotor, 30 HP Swinderson gyártmányu, törött jó tengellyel.
- 45 drb akkumulátor cella, ólom telekkel, kb. 50/25 m.
- Márványkapcsoló tábla, volt ampere mérővel, 200 × 1.60 méretben.
- 22 cm belmértű centrifugaszivattyú, 6 fm csövel.
- 7 m hosszú 80 m/m-es transzmisszió tengely 3 szíjtárcsával.
- 1 drb 4 HP Waterloo szivógázmotor 8 éves.
- 3½ HP villanymotor 110 volt 3½ amp. Grünwald ügynökségnél.

ELADÓ ÜZLETEK

- Sentán, főtéren, legforgalmasabb helyen egy igen jó menetelű rövidáru-üzlet előnyomdával, berendezve, biztos megélhetést nyújt, más vállalat miatt eladó. Grünwald ügynökség.
- Manikűr, elsőrangú főtéri üzlet Szubotican, 20.000 dináros tirsat keres, lehet nő is. Grünwaldnál.
- Mérgespusztán, piactéren egyedülálló fűszerüzlet-ház áru nélkül eladó, azonnal átvehető. Grünwald ügynökségnél.
- Kávéház, vendéglő, bánáti nagy német községben, kaszinó az épületben, egyedülálló üzlet, valóságos aranybánya, eladó Grünwald ügynökségnél.
- Eladó kávéház, egyedülálló üzlet, jól menő mozival felszerelve, szép urilakással 10.000 lakosú bácskai községben, teljes újépület a főtéren, jutányosan eladó Grünwald ügynökségnél.
- Szálloda és kávéház, nagy horvát városban 15 vendégszobával, összes berendezéssel, egyedül álló fürdővel, a városban rendezve, igen jó forgalmu üzlet elhalálozás miatt bérbeadó. Grünwald ügynökség.
- Szálloda, kávéház, Szlavóniában egyedülálló üzlet 12 vendégszobával, nagy táncteremmel, nagy kerthelyiséggel, étteremmel, üzlet kitűnő menetelű, kimutatható nagy forgalommal, teljes berendezéssel más vállalat miatt eladó. Grünwald ügynökség.
- Vendéglő Sistaknál, kimutatható nagy forgalmu üzlet, amely nagyobb italforgalmat csinál, mint bármelyik beltéri üzlet, tekepályával felszerelve, új épület, italmérsi engedéllyel, azonnal átvehető, biztos megélhetést nyújt.
- Fűszerüzlet házzal együtt Reinitz telepen eladó, azonnal átvehető.
- Gyógyszertárt keresek megvételre, Szlavóniában, Szmében vagy Bácskában, 50.000 dinártól egymillió dinárig.
- Fagymunkálógyár tirsat keres 20.000 dinár tőkével. Bővebbet: Grünwald ügynökségnél.

ELADÓ BUTOROK

Gyönyörű faragott diófa-ebédlő 12 drb gobelin-székekkel, 2 kredencsel, jutányosan kapható. 1 drb nagy arany konsultükör, 1 drb 120 éves antik íróasztal.

ELADÓ AUTÓK

- Grünwald ügynökséghez. Lakást mindig kaphat azonnali beköltözésre. Grünwald ügynökségnél.
- Forditunk francia, angol, olasz, spanyol, orosz, görög iratokat szerb, német, magyarra. Bővebbet Grünwald ügynökségnél.
- Ház eladó 2 lakással Reinitz telepen beton és téglából épült szilárd épület 70.000 dinárért, azonnal elfoglalható. Grünwald ügynökségnél.

Műszerész, ki a varrógépek, speciális gépek és kerékpár javításokban teljesen jártas, azonnal felvétetik Stern Adolf varrógépraktárában Subotica, Jelačićeva ul. 2. 7184

Perfekt negatív és pozitív fényképező, ki a fényképezés szakmában teljesen jártas, állást keres. Cim a kiadóban. 6896

Főgépész felsőiskolai képzettséggel, nagy gyakorlattal, állást keres azonnalra bármilyen üzemhez. Cim: Proka Krisztica, Nova Kanjiža. 7161

Ügyvédjelöltet keresek, aki a szerb és magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja, telekkönyvben peres és perenkívüli ügyekben nagyobb jártassággal bír és gépelni is tud. Olyan kész ügyvéd, aki ezeknek a feltételeknek megfelel és irodámban ellátandó munkája mellett kisebb irodája ügyeit ellátni képes — meg egyezés szerjnt — felvehető. Cim a kiadóhivatalban. 7156

Autógarage, javítóműhely, autó és kerékpárgumi vulkanizáló. Speciális alumínium hegesztés. Bata-garage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanoncok felvétetnek. 4289

Diákok előkészítése. Diákokat, kik osztályvizsgán elbuktak, tanárok előkészítik. Siker garantálva. Közelebbit Sokolska ulica 19. 7155

Bőrönd és bőrdíszműáru javítására teljesen perfect munkaerő állandó munkára felvétetik. Ajánlatokat »514« sz. a. Radio Reklam Jugoslavija, Subotica, postafiók 48. továbbít. 7223

Srpska Trgovačka Banka automatikus malma Skoplje keres néhány molnársegédet és egy gyakorlott gépezést, aki a »Gracer« rendszerű dieselmotor kezelésében jártas. 7209

Palicson Nagy Sándor uriszabó a Vermes Béla villában elvállal mindennemű, a szabószakmába vágó munkát. 6936

Levelezőt, perfect magyar-német gyorsirót, lehet nő is, keresünk. Ajánlatok »Gabonakereskedő« jeligére kiadóba. 7249

Tanulóknak fiut fölvesz Kapiszta fényképező. 7252

Kályhássegédek, formázók és rakók, állandó munkára kerestetnek. Gregorits Gyula kályhásmeister, Senta. 7257

Két jó munkás kovácssegéd állandó munkára felvétetik. Üveges Antal, Bačka Topola. 7287

Gyakornokot felveszünk azonnali belépésre. Drogerija »Nada« Kolar és Gabrics, Szubotica. 7199

Gyógyszerész-segéd (assistent sharmatie) jó praxissal állást keres. Cim a kiadóban. 7195

Szakácsnőt, jól főzni tudó, rendes, tisztaságszeretőt, keresek. Somborski put 3. 7213

Jó házból való fiut tanoncnak felvesz, Mandics szabó, Vermes-ház (barátok temploma mellett.) 7234

Utazóknak Jugoszláviában, főleg Szerbiában igen kedvező alkalom nyílik autokatrészek eladása által (jóval napiáron alul) kis kollekcióval jelentékeny keresethez jutni. Ajánlatok »Alkatrészek« jelige alatt a kiadóhivatalba intézendők. 7254

Fényképezéssegéd, negatív és pozitív retusor azonnali belépésre állást keres. Ajánlatokat Vojvodjanaki oglasni zavod, Novisad, Kralja Petra 29. továbbít. 7147

Főmolnári állást keres 35 éves, nős, józan, teljesen szakképzett főmolnár, aki a vám és kereskedelmi örlésben teljesen szakember 1-től 3 vagonos malomban vagy annak önálló kezelését vállalja. Szabó Tamás főmolnár, Stara Kanjiža, Princeze Jelene ul. br. 5. (Bačka). 7109

Alexa nyakkendőipar, 10 dinárért fordítja ki nyakkendőjét. Korzó. 6708

Nevelőnőket, nyelv- és zenetudással, okl. nép- és középiskolai tanerőket, bíró, német Hortnerinnek, gyermekmentésznőket, gyermekszobalányokat, játszóterásokat, vakáción át fizetés nélküli tanuló- és diák (lányokat) ajánl a legelkiesmertesekben: »Pädagogenbund, Wien, IV., Karlspl. 7. Saját tudakozó szolgálat. 429

Főpincér, intelligens, szorgalmas, jóméjelenésű szakember, augusztus 1-re állást keres. Cim a kiadóban. 7220

Gyakornokot keresünk. Gyorsirók előnyben. Ajánlatok »Gabonakereskedő« jeligére kiadóba. 7248

VÉTEL-ELADÁS

Grafonola, Columbia typra, 52 darab kitűnő művész és tánclemezrel nagyon olcsón eladó. Somborski put 52. 7261

ELADOM Amerikába költözés miatt korcsmáztulomat házzal együtt. Dušan Miatović, Mol (Bačka). 7272

Eladó jó karban levő 6-os magánjáró szivógázmotor. Fürstner Márton, Feketics, vasuti állomás közelében. 7295

Kukoricamorzsoló 4 lyukkal, jó karban, eladó. Sipoš András, Kula. 7291

Stari Bečejen a Kralja Petra ulicán (a főtéren) jóforgalmu, több mint 40 éve fennálló fűszerüzlet teljes felszereléssel együtt azonnali átvételre eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál Schik és Spitzer nagykereskedő cég Stari Bečejen. 7271

Eladó 2 méter hosszú pult, egy négy gummikerektől sport gyermekkocsi. Mucsi telep 85. sz. 7303

Rövid kereszküros zongorát keresek megvételre. Lang agentura, Paje Kujundžića ul. 4. 7298

Ötven év óta fennálló kocma, házzal együtt eladó. Subotica, Poštanska ulica 7. 7266

Eladó egy-egy lánca föld a zentai ugarakban. V., Varoška ul. 18. 7292

Csészlőszekrény, teljesen új, golyócsapágyas, olcsón eladó. Alkalmi vétel. Cim megtudható Neumann, Subotica, Mazuranićeva ulica 11. 7286

Nincs többé lábizzadás: vegyen »Pedikol« cipőfertőtlenítőt, a »Vojvodina« ügynökségtől főposta mellett. 7247

Kaszálószena préselve és mindennemű tűzifa bármely mennyiségben méréselt áron kapható. A. Schetterlein, Osijek, donji grad, Prestolonaslednikova ulica 31. 7247

LIFKA KERT-MOZI

Óriási siker! Telt házak!
Conrad Veldt **John Barrymor**
Máglya és élet
 előadásain vasárnap 4, 6 és 9 órakor utoljára.

Hétfőtől szerdáig a nagy érdeklődés folytán
 2 előadás 6 és 9 órakor
EWELIN HOLT
 ártatlan fiatalok és mélyreható tragédiák interpretálóinak kimagasló ujdonsága

Csókös hetek

A szív hurjain játszó történet az ifjúkori szerelemtől

„PLANINKA“

havasi gyógyfűtea

felfrissíti és tisztítja a vért, megjavítja a rossz emésztést, a rendszertelen bél-működést és kiváló hatású altesti bántalmaknál, a húgyhólyag, máj, epe megbetegedéseknél és epekövénél. A „PLANINKA“ tea étvágygerjesztő, különösen jó hatásúnak bizonyult eredményelmeszesedésnél.
 A „PLANINKA“ havasi gyógyfűtea csak fenti védjeggyel és leplombált dobozokban valódi, egy doboz ára 20 dinár. Kapható gyógyszerárakban Készült: Mr. BAHOVEC gyógyszerész Ljubljana

Jugovié-féle Salvator sajtó, amely öt perc alatt édes turót ad, 6 dinár, vaj-és sajtófesték 5 dinár, — Vízszontelárusítók kerestetnek. Szétküldi Jugovié gyógyszerár, Novisad. Kérjen mintát és csatoljon a levélhez 10 dinárt. 7277

Házak különféle eladók. Lakások 2-3 szobás, a város minden részében azonnal kiadók. »Vojvodina« ügynökség főposta mellett.

Földjeink kisebb-nagyobb tételekben Subotica határában eladók és bérbeadók. »Vojvodina« ügynökség főposta mellett.

Eladással és bevétel foglalkozó vidéki urak üzleti összeköttetés végett küldjék be címüket. »Vojvodina« ügynökség Subotica. 7245

Abrihter (egyengető gyalu), Kirchner gyártmány és 1 drb 4 HP villanymotor, használt állapotban, eladó. Bori Béla lakatosnál. 7233

Jómeneteli vendéglő, nagy kerthelyiséggel, nyári és téli üzlet, 6 berendezett vendégszobával, vendéglő-lakással, jutányosan eladó. Bővebbet Massong P., Novisad, Njegoševa ul. 8. 7240

Préseket és hordókat, használt de kitűnő állapotban levőket, 10, 5 és 3 hektoliteres Reöckpréseket, szüretelő-kádakat 50 és 100 hektos lagerhordókat és bor-szivattyút gumikkal ke-resek megvételre. Cim a kiadóban. 7238

Bor eladó 45 hektó ke-lebiai rizling, 25 hektó siller. Bammer, VII., Jugovičeva ul. 36. 7246

Fiat-autó jókarban sűrű-gösen eladó. Subotica, Frankopanska ulica 35. 7088

Használt ablakok, ajtók, épületbontásból kikerült, kifogástalan állapotban, olcsón eladók. Sipos butor-asztalos, Senčanski put 3. 6930

Előszobaberendezés, kom-plett, eredeti fazonu, épít-kezés miatt visszamaradt, jutányos áron eladó. Sipos butorgyár, Senčanski put 3. 6929

+Műlábak+

műkarok, gyógyfűzők, tám-gépek betegelő-kocsik, Schönbrunnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20. 8756

Poghagyma, vöröshagyma nagyobb mennyiségben el-adó. Schwartz Antal, Nova Kanjiža. 7217

Hofherr-Schrantz gyártmá-nyu 6 HP gőzlokomobil és 52 colos cséplőszekrény kifogásnélküli, üzempképes állapotban, együttesen és külön-külön is eladók. — Agrikultura, Sombor. 7205

Veszek libassirt minden mennyiségű. Roth, Pal-motičeva 79. Subotica. 7200

Emeletes ház egészen, vagy lakrészenként is eladó. A ház évi jövedelme 60.000 dinár. Bővebbet dr. Biró Andor ügyvéd irodájában, Park Kralja Petra 10. 7192

18.840 korona értékű 20%-os bon 3500 dinárért eladó. Cim a kiadóban. 7183

Mozisoki Komplet géphá-zi berendezés és padok el-adó. Cim a kiadóban. 7228

70 család méh új kaptáro-kban kisebb tételekben is jutányos áron eladó. Vá-radi Lukács méhészte, Horgoš, Kamarás. 7140

Gőzkazán, 8 légkörös, sta-bil, Dröszler Pozsonyi gyártmányu, 1907-beli, 78 csővel, komplett, teljes ar-matúrával, olcsón eladó. Zoltan Engelsmann, Subo-tica, Oslobodjenja (Zentai ut) 138. 7114

Eladó egy jókarban lévő 4 HP álló gőzgép. Tóth bog-nár Stara Moravica. 7110

Kétemeletes bérház, mo-dern épület, Pančevon a város közepén szabadkéz-ből eladó. Érdeklődni a tulajdonosnál. Vojvode Put-nika 5. 7017

Ingyen kap 1 próbadoz eredeti Daruvary krémet, ha portóra beküld bélyeg-ben 2 dinárt. A Daruvary krém ezideig a legjobban bevált szer arcisztáttalan-ságok, szeplők, májfoltok ellen. Kapható szaküzle-tekben. — Készíti Blum gyógyszerár, Subotica, fő-postával szemben. 5190

Nagyszabású teljes fűszér-üzlet-berendezés, irodai üvegezett fal aítós stb. el-adó, üzlethelyiség kiadó. Üzlethelyiség nagysága és fekvésénél fogva gabona becserélésére kiválóan al-kalmas. Szilágyi István, gázgyárral szemben. 7230

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vasárnapra és ünne-peknapra számít. Legtöbb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felhívogott jelzés leveleket továbbítunk. Kérve tartózkodni a válaszlevegő mellőzéstől.

Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

A legújabb és eredményesben felülmúlhatatlan gyógyszer reuma, köszvény, ischias, lum-bago, és neuralgikus fájdalmak esetel-ben. Legbiztosabb sikerű paraffinos pakolásos fogyasztás az egész testre, vagy annak egyes részekre berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére lakás és ellátás. Kivánatra prospektust, vagy szó-bell felvilágosítást ad: 6831

Dr. Vécsei Jenő, orvos

Nyári olcsósági vásár

július 24.-én

kedden kezdődik

Ennek dacára az áruk kifogástalan minőségűek

Szenzációs árak!

Egyes dolgok 30-40, sőt 50%-al olcsóbbak a ren-des árnál

PERO VUJKOVIĆ

DIVATÁRUHÁZA, SUBOTICA

Gyakorlati Gazdalexikon

Mit nyújt a

?

Közérthető, lényegét megvilágító tájé-koztatót a mezőgazdaság minden kér-désében, ez a két könyv tehát a gazda nélkülözhetetlen kitéje, utmutatója és tanácsadója. Aki tehát a legkisebb költséggel a legnagyobb termelési eredményt akarja elérni, az saját jól felfogott érdekét követi és egyuttal a köznek is szolgálatot tesz azzal, hogy a

Gyakorlati Gazdalexikon

nemcsak megveszi, de tanulságait a gyakorlatban is érvényesíti.

Főbb tartalma:

Konyhakertészet, szőlőművelés, baromfi-tenyésztés, méhészet, tejgazdaság, állat-gyógyászat, talajművelés, gyöngyövények, vetőmagismeret, dohánytermesztés, gyü-mölcsstermesztés, növénynevelés, erdő-szet, borászat, gazdasági gépek ismerete, állattenyésztés, műtrágyázás, takarmá-nyozás, vadászat, halászat, burgonya-termesztés, komlótermelés, paprika, ken-der, len, falusi konyha, háziipar, rovar-kártevők, nyulitenyésztés, ló-, szarvas-marha-, juh- és sertésnevelés stb., stb.

Két kötet ára közel 2500 oldalon 480.— dinár Kapható a BACSMEGYEI NAPLÓ könyvosztályában

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára
A CSAPDÁBAN

Stuart Webbs vidám és szomorú kalandjai a puzhamisítókkal vívott küzdelmében. — Főszereplők: Imogen Robertson, Aud Egede Nissen, Siegrid Arno

Hétfő — Szerda Ujdonsági
EKZOTIKUS ASSZONYOK

Dráma a távoli titokzatos déli tengerről. — Főszereplők: George O'Brien és Billie Dove. — Küzdelem a víz alatt a csapával. A bátor néger nő erősebb a legerősebb hálnál. Fehérek kalandja a néger nők között.

Már a kisgyerekek is tudják, s a közönség ezrel bizonyítja, hogy a kánikulai hőség előtt csak a Városi Mozi-ba menekül-het. Modern hűtőkészülékünk állandó 16-18 fokos hűs leve-gőt áraszt úgy, hogy sokkal hűvösebb, mint a szabadban. Por- és szunyogmentes, ózdonu levegő

Villanytelep 17.000 lakosu nagyközségben, újonnan fel-szerelve eladó Sztaramora-vidán. 7105

Bélyeggyűjtőknek ajánlom hogy szerezzenek be ná-lam 500 teljesen különböző bélyeg-et tartalmazó bélyeg-gyűjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző álla-mainak bélyegeit tartal-mazó 1000 darabos gyűjte-mény ára 65 dinár. A pénz előzetesen bekülden-dő és a gyűjteményt aján-lott levélben küldöm a rendelőnek. Minden ren-deléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyegjeg-yékét tartalmazza. Az SHS legrégibb bélyegkereskedé-se. Izidor Steiner, Brod na Savi. 7118

Központban több lakással, nagy udvarral V. kör, Devo-jačka ulica 2 számú ház el-adó. Érdeklődni a kiadó-ban. 6593

Magyarboly község (Vil-lány mellett) kellős kö-zepén eladó 4500 négy-szögletes béisőség, rajta több épülettel. Igen alkal-mas nagy vállalat létesí-tésére. Kövezzet ország-ut, posta, telefon, autójá-rat a szélrózsa minden irányába. Tulajdonos cí-me: Milić Jován, Sakula (Banát, SHS). 6633

Tisza folyó és vasuti állo-más mentén levő városban, nagy buzatermő vidéken 2½ vagon kapacitásu, modern berendezésű malom hajtó-erővel együtt bérbeadó. — Cim a kiadóban. 5934

Malomberendezés: 1 drb 21-es hengerek, 1 pár francia 42 colos vasrámas és más apróság eladó Buzogány István, Bačko Pet-rovoselo. 7134

Azonnali szállításra aján-lak köris-, szil- és égetü-zifát hajótételekben, osijeki paritással. Érdeklődökkel tárgyal megbízottunk Maut-ner Dezső, Belišće. 7080

Sarokház nagy jövedelem-mel, modern lakásokkal posta közelében, kisebb házak nagy telekkel épí-tésre alkalmas, eladók. Földes ruházlet.

Bácskai függő elevátor 54 colos cséplőhöz eladó. Ag-rikultura, Sombor. 6989

Mintázott gyógynövényeket vesz Blum gyógyszerár Subotica, főpostával szem-ben. 5190

Nagyon olcsón vásárolhat ma délután három óraker-verésen, Paličson az »Abazija« vendéglőben kü-lönbféle kávéház-korcsmai tárgyakat. 7157

Használt gyalupadokat és asztaloszerszámokat veszek. Sipos butorasztalos, Sen-čanski put 3. Ugyanott tanulók felvétetnek. 6921

Modern és stílus butorokat

továbbá e szakmába vágó összes munkákat készítünk az újonnan átépített mű-torgyárunkban

SIPOS FIAI

Zentai ut 3. Allandó raktár! 7049

FORD-autókat

Fordson traktorokat becserelek, ha Chevrolet autót; vagy Cornick ille-tve Holherr traktort vesz. **Földvári Béla** Stari Bečej

KÜLÖNFÉLE

Két szoba, konyhából álló lakás a város központjában augusztus 1-re kiadó. Cim: Dr. Bárdos ügyvédnél, Su-botica. 7313

Üzlethelyiségek kiadók. So-kolska ulica 2. 7259

Elegánsan butorozott uccai szoba három ágyval, vala-mint egy szoba két ágyval kiadó. Ivicsné, Vilsonova ulica 60, ócskapiacnál.

2 szoba-előszobás-konyha, mellékhelyiséges lakást ke-res kisebb család a belté-ren. Fizet havi 1000-1200 dinárt. Cim a kiadóban.

Ház 3 mellékhelyiséggel, 2 lakással, kerttel eladó, eset-leg kiadó. Iparosnak na-gyon alkalmas. Cim a ki-adóban. 7285

Fűszerüzlet, kocsmahelyi-ség lakással együtt kiadó. Cim. VI., Praška ul. 48. 7305

Szoba, konyha, kamrából álló üres lakás, valamint egy üres szoba augusztus 1-re kiadó. Párhuzamos ut 32. 7301

Éjjeli füzetlet keresek bérbé. Szilágyi Mátyás, Novisad, Kamenička ulica 12. 7276

Kiadó egy szoba, konyha, kamrából álló lakást ke-resek. Cim: Madjarska uli-ca 12. 7314

Négyszobás lakás előszobá-val, fürdőszobával és víz-vezetékekkel, minden mellék-helyiségekkel augusztus el-sejőre kiadó. Kumičičeva ul. 3. 7176

Elegáns, különbejáratu ut-cai parkettás szoba vasut-tal szembe augusztus 1-re kiadó. Bővebbet Ivan An-tunović ul. 3, földsz. 7242

Kiadó azonnali beköltözés-sel egy elegánsan buto-rozott, különbejáratu gar-zon szoba. VII., Uspored-na 4. h. sz. a. 7232

Különbejáratu butorozott szoba és egy üres kis szoba azonnalra kiadó. VII., Ha-đžičeva ul. 4. 7130

Válság

Évek óta emésztik ennek az országnak az erőt a különféle válságok. Ez a szó: *válság* úgy hangzik nálunk, mint egy borzasztó vészkiáltás és olyan sünn, mint most az északi sark felől az S. O. S. A kereskedelem válságban van — kiáltják évek óta riadtan a kereskedők. A gyáripárt megöli a válság — halljuk évek óta a gyárosoktól. A mezőgazdaság válságba jutott — panaszkodtak tavaly a földmivelők.

A mostani politikai válság egész állami életünket juttatta kritikus helyzetbe. Ez már nem annyira politikai és parlamenti krízis, hanem az egész ország súlyos válsága. Látnivalók a külomszfégek méreteiben és tartalmában az eddigi gyakori kormányválságok és a jelenlegi nagy és súlyos államkrízis között. Ezt már nem fogadja higgadtan, megszokottan, szinte unottan és közömbösen az ország népe, mint az eddigieket, hanem idegesen, izgatottan, ökölheszorított kezekkel és egymással elkeseredetten farkasszemet nézve a Száván innenek és tuliak.

Né gondolja senki, hogy ezt a nagy és fájdalmas államkrízist csupán egy elvetemült vagy örült ember gyilkos golyói idézték elő. Az ötször egymásután eldördült revolver csak kirobbantotta a végsőkig feszített ellentéteket, a lelkek feszültségét, a lappangó gyűlöletet. A parlamenti vérengzésnek előzményei vannak, még pedig évekre visszanyúló sorozatos előzményei, amelyek nem maradhattak következmények nélkül és a túlfeszített húrnak előbb vagy utóbb el kellett pattannia. A gaz merényletet egy féktelen obstrukció előzte meg, amely nem válogatva az eszközökben a végsőkig kiélezte az ellentéteket. Az obstrukciót megelőzőleg a prékól front jelszavával szították az ellentéteket, a prékól front gondolatát pedig egy igazságtalan, elkeserítő, szinte elnyomó, prékóellenes politika váltotta ki.

Igy lehet lépésről lépésre visszamenni az elkövetett tévedések, hibák és hünyök láncolatán, amelyeket sohasem akartak jóvátenni és amelyek együttesen, egymásba fonódva egymást kiegészítve, erősítve és fokozva kikerülhetetlenül előidézték a mostani helyzetet. Most aztán itt állunk a végén, az örvény legszélén, a végső állomáson, ahonnan nem lehet ideiglenes intézkedésekkel, átmeneti megoldásokkal és félreformokkal kimenekülni. Itt csak végleges intézkedés, gyökeres megoldás, erőteljes és döntő elhatározás segít, itt nem apró politikai trükkökkel, kicsinyes intrikákkal, ügyeskedő fogásokkal, hanem csak egész elhatározással, biztos cselekvéssel és az összes produktív erők összefogásával lehet az országot a válság fojtogató öleléséből kiszabadítani.

Nem az a fontos, hogy minek nevezik azt a megoldást, ami most következik, ahnem hogy mi a tartalma lényege. Nem az a döntő, hogy koncentrációs kormány alakul-e, a négyes koalíciót újítják-e fel, átmeneti neutrális kormány alakul-e, kiírják-e rögtön, vagy az ősszel, vagy csak egy év múlva a választásokat. Ezek a kombinációk, amelyeket mint döntő kérdéseket vitatják, forszírozzák, tisztára csak külső megnyilatkozási formái a várható és beható megoldásoknak és mint rendesen, most is a legtöbben összetévesztik a formát a lényeggel. A lényeg az, hogy az új kormány, bármilyen legyen is az, akár a jelenlegi parlamenttel, akár új választás lefolytatása után, akár választások és parlament nélkül, de nyújtson garanciát arra, hogy jóváteszi a múlt hibáit, hüneit és tévedéseit, félreléki az önző, egyéni és pártszempontokat, egyesíti magában az összes állami és nemzeti termékeny erőket és erős kézzel hozzáfog az ország nagy, fájó, kínos és égető problémáinak sürgős és végleges megoldásához.

Nem az a fontos tehát, hogy milyen az alakulandó kormány formája pártszempontból, vagy parlamentáris szempontból, hanem az a fontos, hogy milyen ennek a kormánynak a programja és az ereje, képessége a program végrehajtására. A pártok tehát, amelyek a válság megoldásánál szerepet akarnak játszani, először dolgozzák ki az új alakulat elvi és tartalmi programját, a megoldandó feladatokat, a legsürgősebb és a későbbi

tanulivalókat, ezeket vitassák meg, ezeket egyeztetéssé ösze, azután ezeknek a megoldására egyesüljenek. Ha a program kész, ha a munkaterv megvan és ha tudjuk, hogy az a program az országot kivezeti az örökös válságok kátyujából, akkor a formát, a keretet könnyű lesz megcsinálni.

Hogyan ez a közös nagy program mit

fogaljon magába, azt az illetékesek keressék meg a lelkiismeretüktől és az ország szenvedő népétől. Legyen benne a békés fejlődés garanciája, az ország gazdasági problémáinak egészséges megoldása, a tartományok és népek ösztönös és valódi egyenjogúsága és az országban élő különféle nemzetiségek testvéri ölekezése.

Munka és semmittevés

Irta: Baedeker

Kitünő férfi halt meg, olyan, akit a *munka emberének* hívnak; azok közül egy, akiről — nem megszólásból, hanem magasztalásul — azt szokták mondani, hogy *agyon dolgozott magukat*. Eltűnődünk az eseten és sajnálkozva állapítottuk meg a Természet furcsa erőadományozását és sehogységszágos munkamegosztását, amely abban nyilvánul meg, hogy olyik embertársunk egyáltalában nem munkaerő, a másik meg őt helyett dolgozik. Előbb az elhunytól beszélgettünk, az energiáját és a szívósságát dicsértük s aztán lassan igazat is adva egymásnak, disputálva is azokkal, akik más szavakkal vitatták azt, amit magunk is gondoltunk, *vom Hundersten in's Tausendste* jöttünk, s magáról a munkáról kezdtünk vezércikkezni, csevegni, értekezni, erkölcsprédikálni (kiki a maga mentalitása szerint), a munkáról mint erényről, mint a gazdasági élet leghatalmasabb emelvényéről, mint a közvagyonosság és a magánjólét tápláló forrásáról, mint insztruktív tényezőről és követendő példáról.

Igy folyt ez, amíg a vita hevében el is felejtettük, hogy gyászoljuk egy szeretett barátunkat s hogy parentálunk egy nemes munkaerőt, — már nem is gondoltunk arra, akinek a temetéséről jöttünk, és egy barátunk, aki szeret előadásokat tartani, egyszerűen csak »betette a garast«, s a többiek hallgatták.

Az 1914-ben megindult és még ma se befejezett nagy folyamat — emberpusztítás, népvándorlás, erkölcsrombolás és új értékmeghatározás — a munka dolgában is nagy változást idézett elő.

A háború előtt több volt a semmittevő, mint most, ellenben ma több a munkanélküli, mint amennyit az akkori statisztika kimutatott. Az egyes ember erkölcsi fölfogására és kötelességtudására ez az adat talán kedvezőbb világot vet, a népek szociális szempontjából az bizony kedvezőtlen tünet. A nagy tanulságok után mindenki belátja, hogy nincs többé szükség herékre, akiket a latin költő így hív: *iruges consumere nati*, s akik abból élnek, néha fényesen, amit a mások kezemunkája teremt elő, sokszor keservesen, s ennél fogva dolgozni kíván a bukott hercegektől és emigrált latifundumosoktól kezdve egészen a paradirozáshoz szokott exkatonatisztekig mindenki, akinek ép a kezelába — sőt a rokkant is, ha van még egy kis szussza.

Amde ennek az általános munkavágyagnak nincs meg a kellő visszhangja. Szemben áll vele a szomorú dekonjunktúra: a riasztó munkasorvadás. A gyakorlati államférfiak csak úgy, mint az emberiség boldogulásán dolgozó teoretikusok, utópisták és egyéb fantaszták liába törekednek arra, hogy mindenki kapjon munkát, aki akar dolgozni. *Nincs elég munka*. (Vagy — óh szörnyiség! — *sok az ember?*) A régi semmittevők helyébe, akik boldogan éltek, mert hiszen nem volt muszáj dolgozniuk, a kényszersemmittevők jöttek, a munkanélküliek, akik boldogtalanul vegetálnak, mert élni, azaz dolgozni szeretnének, ha lenne mit.

Mi jobb? A régi állapot, amelyben egy sereg gondtalan ember kupónvágásból élt s legfeljebb műkedvelésből végzett egyet s mást, ami a munkához hasonlított, de nem volt az, vagy a mostani, amikor a régi munkakerülőket igába fogta a háborúutáni szomorú kénytelenség, s a

valamikor excellenciásnak szólított kényelmes ur épp úgy végez, ha nem is oly jól, testi és szellemi munkát, mint bármelyik kispolgár, ellenben a proletárok tömege, amely szeretne dolgozni (amelynek a semmittevéshez nincsen semmi tehetsége), nem kap munkát, nem adhat neki dolgot sem az állam, sem a társadalom, sem a Népszövetség. Melyik jobb? Azt hiszem, az utóbbi még rosszabb. A római imperátorok kenyérrel és cirkuszi játékokkal nyugtatták meg az unatkozó vagy elégedetlenségre hajlamos tömegeket, — ma nincs annyi cipő és annyi mozi, ami erre a célra elegendő lehetne. Kiderül, hogy két évtized előtt könnyebb volt jóllaktatni és szórakoztatni a tömeget, mint azt ma munkával látni el. Ugy látszik, még nem volt elég történelmi tanulság, amellyel az elmúlt századok szolgáltak, újabb leckékre szorultak az államok, hogy megoldhassák a legfontosabb kérdést s megteremthessék az egészséges gazdasági életet.

Mily szép szociális rendelkezés például a vasárnapi munkaszünet, amely megengedi, hogy a köztünk legszegényebnek is legyen egy szabad napja, amelyen nem kénytelen robotolni. Ám ez csak félmunka, sőt csak hetedgyógykezelés. Mit ér az a vasárnapi munkaszünet, amellyel szemben ott ágaskodik sőtélen, rémesen, vizasztalanul, éheztelően sokezer munkaerőnek a hétközi munkaszünet? A vasárnapi *otium* akkor volna csak igazi érték, ha a hét többi napjaira biztosítva volna mindenki részére a munka. Az ünnepnapot csak az élvezheti, akinek szombaton volt és hétfőn lesz biztos kezesete. S higyjétek meg: kisebb haj volna, ha az emberiség vasárnap is dolgozna (ami most szigorú bírsággal terhe alatt tilos!), mint az, hogy annak egy része hétköznap se kap hat munkát.

Mindannyian viharosan helyeseltük a barátunk fejtegetéseit, s a munkának oly dicsőítése indult meg, aminőt csak olyanoktól lehet hallani, akik nem kénytelenek nehéz munkát végezni. Többen ismételték a sok ezer-szer hallott mondást, amely szerint »a munka nemesít«, hogy a munka meg a morál egyívé tartoznak, hogy mindenki annyit ér, amennyit dolgozik, stb. A munkáról mindig többet beszél az, aki ráér pihenni, mint az, aki nagyon elfoglalt, — az intező többet, mint az arató, a munkakiosztó többet, mint az, aki a leckét fölkapja... Volt a társaságunkban egy festő, könnyen dolgozó és elegetkereső művész, aki esztéta-magaslatról nézi az életet, s így a munkát is, amelyet ő és mások végeznek. Őt nem bántották a népboldogság problémái, a »szépség« szempontjából tárgyalta ezt a kérdést is. És szóla imígyen.

Mindaz a sok erkölcsi tantétel, amely nemesít, s a teljesített kötelességről, amely boldogít, mind igaz, — a munka csakugyan a legszebb foglalkozás, amelyet gyakorolhat valaki, s a kötelességteljesítés az embernek egyik legkülönb erénye. De nem tagadhatom, szebb látvány az ember, amikor mulat mint akkor, a mikor dolgozik, s különösen sokkal épületesebb és gyönyörködtetőbb látvány egy mulató, szórakozó, ünneplő embersokaság mint egy tömeg munkás, amely izzadva dolgozik.

Egy gyártelep szabad munkásainak (azaz: rabszolgáinak) a keserves munkája zilált vonásokat vetit a dolgozók arcára, — egy mulatózó társaság vígsága boldog mosolyt varázsol a vigadó ábrázatára. Ha nézem a munkások raját, a mint terhet cipelve vagy gépeket forgatva verejtékezik és sokszor ziháló mellett végez emberfölötti munkát, a szána-lom érzése fog el, sőt olykor a borzalom, mert a megfeszített munkában már elmúlt forrongásoknak az enlékét és jövődő szociális fölfordulásoknak a képét is látom, s az egyént is végtelenül tudom sajnálni, aki a legtöbbször több munkát kénytelen végezni mint amennyi az erejétől telik, rosszabb levegőt szív be, mint amilyen megilleti és valószínűleg otthon a családi körben is rosszabb viszonyok között él, mint amint Marx és Lassalle, Wells és Bernard Shaw szántak neki. És eszembe jut az is, hogy az ilyen ember, akit így megdolgoztat a társadalom, nem szereti a társadalmat, nem szeretheti azt, s legkevésbé annak azt az osztályát, amelynek a kedvéért, a javára és a hasznára első sorban izzad, a kapitalistákat, kik közé ő — a munkás — mindazokat odaszámítja, akik nem kézi- vagy gyárimunkások, tehát Benneteket is, tisztelt barátaim, és engem is, akik ugyan-azak nem vagyunk kapitalisták... És arra kell gondolnom, hogy az ilyen ember, akivel olyan kevéssé emberségesen bánnak, nem lehet maga se igazán emberséges, s akit annyira kiaknáz az önző társadalom s az önző osztályérdek, maga se lehet önzetlen. És az is eszembe jut, hogy ez a szegény ember, aki a mások kulturális érdekeiért dolgozik, maga nem lehet igazán kulturális, mert nincs ideje hozzá, hogy azzá legyen, s hogy így elzárva a közművelődés legnemesebb áldásaitól, azok tudatalanul is hiányzanak neki, — nem is szólva azokról a tehetségesebb és értelmesebb munkásokról, akiknek kulturálgyaik vannak, amelyeket tudatosan ápolnak és busan nem eléghetnek ki.

Ezek a nélkülözések és szenvedések kiülnek e szegény küzdőknek arcára, s aki érdeklődéssel nézi őket, bizony ráeszmél arra, hogy az szomorú látvány. S az ember, amikor nézi őket, kénytelen azt gondolni, hogy csupa boldogtalan emberrel van dolga, sőt kísértetbe jön azt hinni, hogy talán az egész emberi nem — egy pár egészen butát s néhány kivételesen igénytelen lelket leszámítva — boldogtalan.

Ellenben, ha egy szórakozó társaságot, akár uri népet, akár munkások tömegét vagy paraszti csoportot néztek, csupa mosolygó, sugárzó arcot láttok. A gondok redői elsimultak ezeken a derüs ábrázatokon — az emberek vasárnap tiz esztendővel ifjabbak mint a hétnék köznapjain —, azt hinnéd, egy egészen más korban és világban vagy, amelyben az embertársaid még nem küzdöttek lekiüzdhetetlen nehézségeivel a rájuknehezülő sorsnak, a súlyos időknek és a kegyetlen gazdasági és társadalmi konjunkturának. Csupa derü és nevetés itt minden, a táncoló párok s a koccintgató jóbarátok nem forradalmi képeket rajzolnak elébed, hanem az aranykorszak vidámságát s a rég elmúlt jó idők gondatlanságának a képeivel gyönyörködtetnek. Ez bizony más, egyszerűsőbb és ugyanannyiszor jólesőbb, látvány mint a verejtékező munkásoké. A táncolók és poharazók izzadásának is mintha kevésbé volna verejtékszága mint a pörölyzőknek és a kötöröknek, a dáridózók éneklése zeneibben, rokonszenvesebben hangzik mint a verejtéket csöpögtető nehéz-munkások szomorú sóhajtása. Az ember hajlandó azt hinni, hogy itt csupa boldog emberrel van dolga, s elfeledkezve arról, hogy nincs mindennap vasárnap, s hogy nem mind arany ami fénylik, nem mind boldogság ami kacag, hinni kezdi, hogy talán az egész emberség, Európa és a többi világrész

boldog, s hogy mindaz a sok fekete felhő, amely fölvonul a politikai és társadalmi élet égboltján, mind csak bárányfelhő, amelyet csak a mi aggodó lelkiünk láthatott még tegnap feketéknek.

Bizony, kellemesebb látvány a mulatókat nézni mint a dolgozókat...

*

Néhányan igazat adtak a piketorknak, de azok is megtoldották a végső mondatát azzal, hogy:

— Legszebb látvány mégis azt a munkát nézni, amely vigan folyik, s azt a munkást, aki jókedvű.

Egy másik meg így szól:

— Még megériük azt az időt. Bizunk a költőben, aki megjövendölte, hogy: »lesz még egyszer ünnep a világon«.

Arra az indítványra ellenben, amelyet valaki tett, hogy mindnyájan mondjuk el, mi tartunk a kérdéssel, én mégis kénytelen voltam így felelni:

— Ugyan minek? Nem elég, hogy ily sok a munkanélküli? Még szaporítsuk a semmittevők számát is?

TINTA

Virágok beszéde

Napraforgó:

— Szó sincs róla, jellemem nem valami erős. Polyton hajladozom, nyugtogatom a nyakam, úgyhogy a hőre már egészen megráncosodott. Azzal vádoltok, hogy köpönyegforgató vagyok? Igazatok van. De ti, akik a földre süti-tek fejeteket s a sötétséget imádjátok, tudjátok meg, hogy én a napot bámulom, ezt a mindig-mozgó, izzó bálványt, mely úgy változik, mint az élet és úgy fénylik, mint az igazság.

Papsajt:

— Nekem, sajnos, mindig papsajt. Szeretnék már egy kis változatosságot.

Akác:

— Itáliában, hogyha megpillantasz az uccákon, tereken, leülsz egy kőpadra és hazagondolsz. Most elmesélem neked, hogy én, aki mindig eszetekbe juttatom az édesanyjaitokat, az udvarházakat és a cigányzenét, idegenből származom s a tizennyolcadik században még nem is jártam itt.

Erika:

— No azért nem vetek meg egy kis erotikát sem.

Judáspénz:

— Köralaku leveleim olyanok, mintha valami ügyetlen kéz vágta volna ki átetsző ezüstpapírból, aztán körülszegte volna pezsgőszínű cérnával. Ugy emlékszem, hogy nem is élek. Ezzel szemben a többi virág mind elvirított, míg én cserjéről levágva hónapokig díszelgek a szobákban öntözetlenül, anélkül, hogy elhervadnék. Az árulásnak hervadhatatlan érdemei vannak. Örökkévaló vagyok, mint a gonoszság.

Nárcisz:

»Kertem nárciszokkal végig ültetted...« Mindig ezt a verset mondogatom magamban. Mindig Csokonai Vitéz Mihályra gondolok.

Orkidea:

Természetellenesnek látszom, de azért a természet termelt. Ajkam olyan színű, mint a nyershus, duzzadt, mint a gyuladásos torok s nyálkás és mézes. Néha azt hiszed, hogy nem is vagyok virág, hanem egy kis véres sárkány. A gyermati napfény bujasága árad belőlem, melyet nem tudok soha ellefelejteni. Fázékonyan, igazi arisztokrataként üvegházakba vonulok a plebejus virágok elől. Wilde Oszkár szeretett. Én is őt.

Gyöngyvirág:

— Első áldozás után, fehér ruhában ballagok haza egy májusi délelőttön, kezemen elefántesont kötöses imakönyvvel.

Viola:

— Négyen vagyunk nővérek, én, a fe-

hér, aztán a kék, aztán a rózsaszín, aztán a sárga. Ruháinkat egy varrónő varta. Édesanyánk gondos nevelésben részesített bennünket. Háziasak vagyunk, kedvesek, szelídek. Ki vesz el bennünket, uraim? Bármely aglegény rideg otthonát földeritenők. Mosolygunk jobbra-balra, kacérokodunk is, az illem keretén belül, ahogy efféle urilányokhoz illik azonnal odaugrunk ahhoz, aki táncra kér. Ekkor nevünket egy kis betűgra-

tással, franciásan ejtjük ki. Nyenformán: vollá!

Csalán:

— De most már, kedves Kosztolányi, zárja le ezt a rovatot, mert hosszúra nyúlt. Ne vegye rossz néven csipős megjegyzésemet. Távol a világtól a szatira műfaját művelem. Ezért senkise szeret. Csak a számár.

Kosztolányi Dezső.

Hajnal

Írta: Blazsek Ferenc

A haldokló éjszaka szemei: az ivámpák végelgyengülésben pislognak, majd egészen kialusznak; a vásárcsarnak előtti téren, a baromfiketrecékben megszólalnak a kakasok; a Körut kövezetén pedig végigdöcög az első szemeteskocsi, a pestieknek ébresztőórája.

Hajnalodik...

*

A kávéházban a székeket az asztalokra fordítják, fellocsolják a padlót és söpörni kezdenek. A kenyereslányok és a pincérek átöltöznek, az a bizonyos néni pedig megmossa a kezét és végérvényesen bezárja a boltját, amelynek ajtáira az a finom szó van írva, hogy: »Toilette.« Vendégek már nincsenek, csak egy elszánt csikligyűjtő bujik be a félig lehuzott redőny alatt, hogy a szeméthől kihallásza a szivarvégeket; de a pincérek hamarosan kidobják. (Mert a pincérek, amilyen udvariasak tudnak lenni azzal szemben, aki fizet, épp oly udvariatlanok tudnak lenni azzal szemben, aki nem fizet.)

A cigányok a sarokba állítják a bőgőt és a cimbalmot és tokba rakják a hegedűket. A primás ezalatt megolvassa a napi keresetét, a gyűrött-rongyos bankókat, amiket előbb kivasal a tenyerével. Nagyon kevésnek találja a bevételt és szomorúan felsóhajt:

— Hej, ma már nem tudnak mulatni az emberek. Hová lettek azok a régi, jó urak?

— Eltűntek azok a régi, jó cigányokkal együtt. Mert azelőtt másképp si muzsikáltunk.

Ezt a kontrás mondja, akinek, mint mindig, most is különvéleménye van.

A primás rámondul:

— Fogd be a szád. Nem szeretem, ha a bolhák köhögnek.

— Bolha az öregapád, te füstös...

A primás gyors, haragos mozdulatot tesz, amivel lesodor egy bankót az asztal alá. Nem veszi észre senki, csak a cimbalmos.

— Ez jó lesz nekem, ez a kis mellékereset — gondolja magában. Egyet köp a bankóra, hogy ragadjon, azután rászoritja a talpát és azzal óvatosan fölemeli a pénzt. Közben behunyja a szemét, ahogy a struccból tanulta. Ha ő nem látja a lopást, így okosodik, bizonyára a többiek sem látják.

A primás mégis észreveszi és a következő pillanatban már csattan is a pofon. A cimbalmos nekivágódik a nagybögőnek és orrán-száján ömlik a vér...

— Valaki kopog az ajtón.

A szerelmesek ijedten ugranak szét. Valaki kopog. A férfi. Korábban jött haza, mint várták. Ez is bai, ha egyszer egy korhely férfi szolidásra vetemedik...

A férfi hamar összeszedi a ruháját és beoson a fürdőszobába. Az asszony egy pillantást vet a tüköbe, rendbehozza összeköcölt haját és ajtót nyit a férjének. Ez bosszusan dörmög:

— Na végre. Csakhogy fölébredtél.

— Bocsáss meg, drágám, de olyan jól aludtam.

És átkarolja a férjét és megcsókolja, nagyon kedvesen, olyan kedvesen, ahogy csak akkor szokták az asszonyok megcsókolni a férjüket, amikor megcsalják. (Talán Judástól tanulták ezt az áruló csókot. De ez nem valószínű, sőt sokkal valószínűbb, hogy már Judás előtt is így csinálták.)

A férfi gyanútlanul vetközni kezd. Azután a fürdőszoba felé indul.

— Nagyon meleg van — mondja. — Veszek egy hideg tuszt.

Az asszony elsápad. Visszatartja.

— Minek az, szivem? Attól még me-

A férfi nem hallgat rá. Neki kell a hideg tuss.

De a fürdőszoba ajtaja be van zárva.

— Mért van ez bezárva?

— Nem tudom, kérlek... Gyere aludni.

— Hol van a kukus?

— Nem tudom, kérlek. Talán a cselédnél.

— Mi az, hogy talán a cselédnél? Ki nek tartok én fürdőszobát? A cselédnek?... Hol van az a cseléd? Csön-gess neki.

— Nincs itthon. Kimenőt adtam neki... Ne izgasd magad, kérlek. Gyere aludni, ha mondom.

— Majd utána. De előbb letussolom magam. Most már csak azért is. Meglátom, ki az ur ebben a házban...

Kimegy az előszobába és behozza a vadászfegyverét. Célbaveszi a fürdőszoba ajtáját.

— Ha nincs kulcs, majd kilövöm a zárat.

Az asszony felsikolt... A férfi kezd érteni a helyzetet... A lövés eldurran, a sörétek belefuródnak az asszony fehér husába és a hálószoba szőnyegét elborítja a vér...

A kórteremben eloltják a kék lámpát, a kórházi északáknak ezt a kísérteties holdvilágát. És a holdvilággal elmegy a Pravaz-fecskendő hatása is. A betegek fölébrednek.

Ez a legszomorúbb ébredés, a kórházakban.

Az éjszaka jó, a morfium Álomországba visz, ahol nem fáj semmi és ezerszínű virágok nyílnak. De az éjszaka elmúlik.

És az első napsugárja jönnek a fájdalmak, a köhögések, siránkozások, köpködések, nyöszörgések és káromkodások, ahogy odvas deszka alól előbujnak a férgek, ha a deszkát fölemeljük...

Az ápolónők loholnak ide-oda. Egyiknek lázmérő, a másiknak reggeli, a harmadiknak víz, a negyediknek hashajtó, az ötödiknek ágytál és így tovább, mindegyiknek kell valami. Ha nem is kell, akkor is kéri, mint a kisgyerek, a mikor látja, hogy a másik kap valamit. Szegény, nagy gyerekek...

Egy percre csönd lesz. Jön az orvos.

Végigsiet a termen, mindegyik ágyánál megáll egy pillanatra, megnézi az ágyfejnél lógó fekete táblát, megkérdezi a beteget: »Na, hogy van, öregem?« — és már megy is a következőhöz anélkül, hogy bevárná a választ. Ő úgy is tudja...

A sarokban, az utolsó ágyánál hosszabb ideig marad. Ez a legsúlyosabb beteg. Tüdővész, mellhártyagyulladás.

— Na, hogy van, öregem? — kérdi.

— Hogy aludt?

— Köszönöm, doktor ur, sehogysem... Adjanak morfiumot...

— Mutassa a pulzusát.

A tüdővész odanyújtja remegő, aszott kezét. Közben a meglibbent paplan alól kicsapódik egy gyöngye füstfelhő.

Az orvos ráförmed:

— Mi az, már megint cigarettázik? Nem megtiltottam magának? És a takaró alá rejti az égő cigarettát? Maga... maga vén számár...

A beteg védekezni akar, de a füst a torkába fojtja a szót. Fuldoklik, köhög, hápog, az erei kiadagadnak, az arca vérvörös lesz. Az orvos a hátát ütögeti, az ápolónő a szája elé tartja a köpöcsészt, amelybe belehullik egy darabka elszakadt tűnő, egy csomó vér...

A lecsuszott tözsdés a zózfürdő me-

dencéjében ül és társalog. Mivel még nagyon korán van és kivüle senki sincs még a fürdőben, kénytelen sajátmagával társalogni.

— Szervusz, világ! — azt mondja. — Én elmegyek. Nekem elég volt ebből... Az ember megszületik, tanul, dolgozik, sikkaszt és ezt századszor előről kezdi és századszor is kénytelen belátni, hogy hiába minden... Kicsit furcsa dolog ez, hogy az embernek a születésekor már eldőlt a sorsa. Szegény mamám, ő megjósolta, hogy a börtönben fogom végezni. És igaza volt. Ez viszont enyhítő körülmény számomra, mert ez azt jelenti, hogy ő már akkor, gyermekkoromban látta, hogy börtönvirág lesz belőlem. Szóval én nem tehetek róla, mert hiszen ilyenek születtem... Viszont minek is születtem? Ez is furcsa, hogy a szülők nászéjszakáját a gyermekeiknek kell megfizetni azzal, hogy a világra jönnek... Node minek szavalok én annyit? Én már nem fogom megváltoztatni ügysem a világot. Csinálja más. Én elmegyek... Így mégis jobb lesz, mint lecsukatni magam. Hogy fogok én röhögni egy óra múlva, ha értem jönnek a detektívek, hogy bekísérjenek és megtalálják a hullámat!... Befejezi a monológot és az életet. Zsebkésével felvágja a karján az ütőereket és... és a medence vizét vörösré festi a vér...

Mancika a kertben játszik. Labdázik. Jobban szeretne ugyan még aludni, mint a többi lányok, de nem szabad. Neki korán kell felkelnie, mert a papa szigorú és a papának elvei vannak a gyermeknevelés terén. És szegény Mancika — mit is tehetne mást? — dühösen pofozza a labdát.

Egyszer csak — hopp! — a labda átrepül a szomszéd kertbe. Mancika neki-támaszt egy létrát a kerítésnek és felmászik rajta. Keresi a labdát, de nem látja sehhol. Ellenben meglátja Jancsit a szomszéd kisfiát, akinek a nadrágja erősen duzzadt a zsebe tájékán.

Mancika rögtön tisztába jön a helyzettel és rákiált:

— Jancsi, add vissza a labdámat!

— Nincs nálam — hazudja Jancsi azzal az ugynevezett pléh pofával.

— De nálad van. Ott látom a zsebedben.

— Nincs nálam, ha mondom.

— Add vissza rögtön, mert megmondom a papának.

— Bánom én! Mondd meg. Én is megmondom az enyémnek.

— De az én apám erősebb, mint a tied.

— Az lehet. De az enyémnek kardja van és azzal levágja a papád fejét.

Ez a szörnyű lehetőség megrémít Mancikát. Pityeregni kezd...

Jancsi még nagyon fiatal, de annyira férfi már ő is, hogy ne tudjon ellenállni a síró nőknek. A könnyek meghatják.

— No, ne bögi — mondja kedvesen. — Szégyeld magad, sirni egy férfi előtt.

— Add vissza a labdámat.

Ez megint parancsolóan hangzott. Mert Mancika, a nők csodálatos ösztönével, rögtön észrevette, hogy most megint ő kerekedett felül.

— Visszaadom. De csak úgy, ha adsz érte egy rózsát.

— Minek az? Nektek több van, mint nekünk.

— Az lehet. De én tőled akarok egyet. Érted? Tőled. Egy vöröset, a milyent a nővéred adott a völegényeknek.

— Te nem vagy a völegényem.

— De lehetek még. Mit tudod te?

Ez igaz, semmit sem lehet tudni... Mancika beadja a derekát.

Leszáll a létráról, hogy letépjen egy rózsát. De jaj, a rózsának tövise van és Mancika megszurja a kis kezét. És a haramos füre leesik egy csepp piros vér...

*

Hajnalodik.

Kezdődik a munka, az izzadás, a tülekedés. Kezdődik az élet, az élet, a melyben a vér az erjesztő.

A cimbalmos, a hűtlen asszony, a tüdővész, az öngyilkos tözsdés és Mancika vére és sok-sok másnak a vére felszivódik a felkelő Nap sugarába, amelyben halványan és megtisztultan tükröződik vissza Talán ez a hajnal-pír...

A KÖLTŐ ÉS A SORSHARAG AVAGY ROMANTIKUS FILMMESE

amelyben a kecske is jóllakik és a káposzta is megmarad

Írta: Tamás István

1. A rohanó uccán egy fiatal ember bukdácsol. Időnkint szédült tekintettel kap el egy cégtáblát, toronyórát, siető női vándit.

2. Heine sirja a montmartrei temetőben. Gazdag amerikai társaság vizitel a sírnál, idegenvezető patetikusan nagyarázza Heinet, papa ásit, kislánya rajongva gusztálja a sirt.

3. Az amerikai, amint illik, leteszi a névjegyt a sírra.

4. Kóborgó fiatal ember betér egy kis kocsmába, ahol a pincér bizalmasan vállonveregeti és fülbeigónja a menüt, mint valami titkot.

5. Éhség. Fiatal ember szemmel mindent megenne. Aztán rendel egy tányér spenótot.

6. Pincér tisztában van a helyzettel, előbb az étel árát követeli; vendég kikaparja a zsebéből.

7. Egy tányér spenót mint változik át energiává. Lesz belőle: hang, indulat, mosoly, munka és egy csipetnyi szerelem. Erők sugároznak a tányér széléiről.

8. Vendéglői figurák. Ásitó száj, légy mészlik egy orron.

9. Házasságközvetítő odaül a fiatal ember mögé.

10. Diskurzusba elegyednek. Fényképfelvételeket vesz elő és a fiatal ember elé rakja a női fejeket.

11. Házasságközvetítő megállás nélkül beszél, a fiatal ember reflexmozdulata csak ennyi: *nem!* És eltolja a két kezével beszédes pózzal: távozz tőlem, sőtán. Házasságközvetítő nem távozik.

12. Fiatal ember félszemmel az egyik képre bandzsit. A közvetítő elfogja a pillantását és diadalmasan lecsap: *afinom párt!* Özvegy, huszonegyéves és megelevenedik a közvetítő viziója, ahogy ő képzelet a nő.

13. Kéz a kézben indulnak az özvegy keresésére. Fiatal ember bucsuzik az életől, mint a halálraítéltek.

14. Futballmeccs. Fiatal ember megáll nézni, hogy így is egy pár perc időt nyerjen.

15. A sarkon egy asszony püföli a férjét. Fiatal ember szemrehányóan néz a közvetítőre, aki erre el akarja a szemét, mint a gyermekét, ha valamit nem szabad látniok.

16. Csáládi tabló. Papa, mania és hat kisgyerek libasorban handukolnak, papa mint eszöz vigyáz a rajkókra egy pálcikával.

17. Temetés. A gvászkocsi mögött zokogó özvegy. Valaki megjegyzi a kíséret tagjai közül: *Már a negyedik térjén nyitotta el.*

18. Házhoz érnek. Özvegy nincs otthon. Lakók szerint ép most ment ki a temetőbe.

19. Közvetítő autóbusszra ül a fiatal emberrel és kirobognak a Pére Lachaisebe.

20. A krematórium. A meredek falban téglalap alakú sírok, felirattal, hogy itt nyugszik x. y. Keresik az özvegyet. Az egyik falnál egy molett nő mászik fel létrán a falra a megboldogulthoz. Közvetítő felkiált: *Ó az!*

21. Lerángatják a létráról. Idegen nő segítségért kiáltoz. Közvetítő és a fiatal ember elmenekülnek.

22. Uccán hirtelen eszébe jut: *A montmartrei temetőben fekszik az uram!*

23. A montmartrei temető. Az özvegyet megpillantani és megszökni tőle pillanat műve volt. Közvetítő átkozódva távozik, fiatal ember egyedül bolyong a sírok között.

24. Heine sirja. Fiatal ember fáradtan ledől. Azon spekulál, hogy milyen módon legyen öngyilkos, felakassza-e magát, vagy revolverrel? Amikor megtalálja az amerikai névjegyt.

25. Levelet ír az amerikaiak, elárulja, hogy ő egy szegény költő. *Ha már a halott költőn nem segíthet, mentse meg legalább az életét.* Érzelem.

26. Amerikai helyett a lány válaszol.

Praktikus lány lévén, előbb verseket kér mutatónba, aztán majd meglátja, hogy érdemes-e a támogatásra.

26. Fiatal ember ravaszul összeválogat rimes és rímtelen költeményeiből egy csokorra valót.

27. A nagy levelezésből távszerelm fejlődik ki. Az ifjú utköltöket küldenek.

28. Fiatal ember afeletti örömeiben, hogy a dolog ilyen jól sikerült, elmulatja az utköltöket.

29. Egy jóbarátja, amikor meghallja az esetet, így szól: *Kapsz tőlem ennyit és ennyit, ha diengeded a nőt. En majd kiutazom helyetted Amerikába, mint költő. Ha a parti sikerül, tíz százalék a tiéd.*

30. Költő néhány percig habozik, kalkulál, aztán lovagias felháborodásban mellberugja az ajánlattevőt.

31. A terminus, amikor Amerikába kellene őrní, veszedelmesen közeledik. Költő gondokba merülve tépelődik.

32. Uzsorás a fejét csóválja a fiatal ember előtt.

33. Jóbarátok kifordították előtte lyukas zsebeit.

34. Dolgozni próbál, aztán reménytelenül abbahagyja.

35. Az utolsó két nap. *Már késő,* gondolja.

36. Kitérőre a repülőterre. Nagy hárommotoros gép áll előtte. Egy pőta magyarázza: *X. óceánrepülő masinája, ma kellett volna startolnia, de a vezető hirtelen megbetegedett.*

37. Fiatal ember beleül a gépbe és el-

indítja. Mire észreveszik, már a fellegek között jár.

38. Az óceán fölött. Fiatal ember retentő rosszul érzi magát. Hányinger és ájulás lepi meg. Sút a nap.

39. Elalszik a nyeregben. A gép megy magától.

40. Az amerikai part. Repülőter, újlóngó tömeg.

41. Nem tudja megállítani a repülőgépet.

42. Bukdácsol a levegőben. Nép éljez, azt hiszik, hogy ezekkel a trükkökkel akarja magát produkálni.

43. Végre szerencsére kigyullad a motor, a gép felrobban és a költő földet ér.

44. A fiatal ember megkapja az Aero klub nagydíját, félvagon dollárt. A lányok zárt sorokban ostromolják.

45. Költő mégis felkeresi a millióslányt.

46. Milliomoslány nem is milliomos. Papája tönkrement a kalarabé koncerz bészű.

47. Kétfőnek személyesen is megtetszik a lány és a bész ellenére is házassági ajánlatokra ragadtatja magát.

48. Mondani se kell, hogy az ünnepeit óceánrepülő után két kézzel dobálják a kislányt.

49. Kiderül, hogy a bész nem is igaz, csak próbára akarták tenni a fiatal embert, mert a rendező bácsi ezt így kívánta.

50. Ujabb félvagon dollár.

51. Szerelmek, költő töpreng, mitévő legyen temérdek valutájával. Először arra gondol, hogy kiadja összes műveit borkötésben, aztán irodalmi lapot akar gründolni, segélyt küldeni poéta társainak... ekkor belép az apósa és amikor meghallja a terveit, ránéz: *Megörültél?* És az egész vagyont szálami részvényekbe fektetik.

52. Költő füle mögöl egy ceruzával pillig az íróasztala előtt, a néző azt hinni, hogy az illet perccel éli és költ, aztán meglátjuk az előtte fekvő papírost, amely számokkal és tőzsdei árfolyamokkal van teleírkálva.

53. Költő nem ír többé verset.

sül a »jobb oldali« Ház egy szocialisták (Fernand Buisson) választott meg titkos szavazással elnökül. A konzervatívok azonban ez esetben meg lettek enyhítők körülményeket. »Ez is szocialisták mondták vállvonogatva. És a folyosókon nagyban portáltak Buisson ismert kijelentését: »En technikai elnök vagyok!« Tény, hogy mikor megkérdezte tőle egy skrupulozus jobbpárti naiv: »Hogyha kormányválság idején a köztársasági elnök törvényszerűen az ön tanácsát fogja kikérni a deszignálandó kormányelnökre vonatkozólag, milyen párti miniszterelnököket fog tanácsolni neki?« — Buisson azt felelte nevetve: »Olyan semmiesetre sem fogok tanácsolni, amit nem lehetne megfogadnia!«

Hogy őt választották meg elnöknek — (nem mert, hanem *noha* szocialisták!) — annak Buisson személyi közkedveltsége mellett, talán az is oka egy kicsit, hogy ez a szocialista házelnök — felettebb vagyons családából való. A francia házelnökség ugyanis inkább honorabilis mint lukratív pozíció. Igaz, hogy a mindenkori házelnöknek külön fizetésen kívül az állam lakást is ad, még hozzá egész palotát. Csakhogy ennek a palotának pazar fogadótermei vannak és abban pazar fogadásokat rendezni szigorú hagyomány kötelezi a házelnöket. Évente két nagy recepció, egy a törvényhozóknak és egy a diplomáciai karnak; mindegyikük száz teritkes bankett kíséretében; továbbá a nem sokkal egyszerűbb elnöki déjeunék, melyekre tanácsos csoportonként mind a 611 kollégát meghívni és mindezek fölül az improvizált estélyek, valahányszor Párisnak illusztris vendége akad.

A házelnök a »köztársaság harmadik elnöke« tartja fenn a quai d'Orsay-i palotában a második császárság pompázó hagyományait. Az Elysée-palota a köztársasági elnök udvartartása, e szempontból nagyon is exclusiv és ünnepléses; a második palota, a luxemburgkerthi, a szenátus elnöké, viszont csaknem teljesen kimaradt minden fogadtatási hűhóból az idők folyamán. A szenátus elnöke a köztudat szerint érdemes aggyastán, távol a hírság vásárának lármájától; őt nem illik zavarni kontemplatív bölcsességében azzal az ezer színes nyugtósággal, melynek összefoglaló neve »vie parisienne«. Marad tehát a házelnök, ki Gambettától Paul Deschanel-ig és Fernand Buisson-ig elegáns finom gaviellér és az ország első vendéglátó gazdája. Holott meggondolandó, hogy a világháború óta az élelmi index a békoarak jó ötszörösére, a házelnök fizetése pedig allg a duplájára emelkedett. A minden elnöki címek páratlan gyűjtője, Paul Painlevé, nem kevésszer panaszkolta is házelnökségi idejében, hogy erre a dicső tisztségre mily súlyosan fizet rá; Raoul Péret borsos arany jogi és államtudományi tanácsokat osztogatott házelnök korában; és Edouard Herriot-t hosszú házelnöksége alatt valójában »normandiai erdeje« látta el étellel és itallal; t. i. ily című könyve (*La forêt normande*) egyike volt az utolsó évek legnagyobb könyvtársági sikereinek. Szóval: ha az elnök nem jöfifizetett államtudományi kapacitás, nem bankvezér és nem kereset író, akkor, hogy eleget tessen tisztségeinek, legalább — szocialistavézer legyen, mint Fernand Buisson, kinek a fentvázolt okokból kevés konkurrens akadt.

A jobboldali Ház balpárti vezérei

De ha a legmakacsabb konzervatívok ilyenfajta okoskodással vigasztalták is magukat Buisson megválasztása után, annál teljesebb lett kiábrándulásuk, mikor kihirdették előttük a titkos szavazás eredményét, mely az új Ház többi tisztségelőjét választotta meg. Be nem került egyetlenegy tagja sem a jobboldali Louis Marin-csoportnak, sem Maginot pártjának, ellenben három szocialista, négy radikális, egy Painlevé-párti köztársasági szocialista és egy pártunkívüli baloldali. A jobboldalnak mondott ház első ténykedésével baloldali vezetőséget választott!

Azóta meghatározódtak a szerepek. Poincaré kimondta, hogy inkább viszály, semhogy meglevő jobboldali többségével kormányozzon a radikálisok ellen; a radikálisok viszont, zugalódva bár, ismét beletörték nyakukat a nemzeti egyetértés igájába. A pártbírárok elmosódnak ma és egyetlen határvonalra izolálódnak ki mind élesebben: az egyesült polgárság képviselői viszik Franciaország ügyeit — a szocializmus ellenzékbe szorult, és ez Poincaré-nak nem legkisebb diadala.

Az új Ház pedig megfelel a hagyományos elvnek: a francia törvényhozást nem pártok irányítják, hanem egyéniségek.

Benedek Károly

Nyári szезón a Bourbonpalotában

— A stabilizált frank parlamentje —

A Bácsmegyei Napló külön tudóstitójától, Páris, július hó.

Ma kivételesen korán, nyolc óra reggelre volt kiírva az ülés kezdete. A szimpatikus öreg elnök, Fernand Buisson (kétségtelenül Franciaország legegységesebb szocialistája) néhány perccel nyolc óra után a mellette várakozó előadónak Chappedeláinnek mondta nevetve: »Ma alkalmasint édes-kettesben maradunk!« és mikor néhány perc múlva ünneplésesen megnyitotta az ülést, meleg elismeréssel szölt le a teremben üldögélő negyvenötven képviselőnek: »Igazán kedves, hogy nem hagytak egészen egyedül ebben a nagy ieremben az urak!« — Különben a stabilizációs törvényről folyt a csendes Házban a csendes beszélgetés. Az 1928 június 25-i stabilizációs törvény némely szakasza ellentétbe került egy a Nagy Forradalom XI. évének Germinal 8-án hozott törvényével, melyet tehát érvényen kívül kell most helyezni...

A frank stabilizációja igazán csak arra látszik hasznosnak, hogy a kánikulában ellássa anyaggal az izzadó újság-hasábot: gyakorlati szempontból minden marad a régiben; e de iure stabilizáció valójában a már amúgy is meglevő állapot szentesítése csak. S lassanként kiderül, hogy az (egyébként feltűnően apatikus) választásokból kikerült új parlament is méltán hasonlítható a megújuló pénzhez: a tiszteletlen spanyol közmondást igazolja, mely »los misos porros con diferentes collares«-ról beszél, ámbar hiszen ez esetben nemcsak az eb, hanem a pártfeliratos nyakörv is megváltozott javarészt. A választások számszerű eredménye látszólag jelentékeny jobbra való eltolódást mutatott.

A vörös Páris és a fehér

Nevezetesen avval voltak nagyra a különösen okos emberek, hogy Páris, mely pedig hagyományosan egész Franciaország politikáját szimbolizálja, megszűnt forradalmi lenni: túlnyomórészt jobbra szavazott. Minden újság-tömegével hozta az idevonatkozó diagramokat és nem hiányoztak a megszólaló következtetések e tény nyomán.

Franciaország túlnyomó többsége most is mint régóta: *baloldali*. Hiszen csak végig kell nézni ezen az új Házban, innen a sajtókarzat madártávtatából: új arcok mindenütt, de régi gesztusok és megszokott gondolatmenetek. Az új választások új ügyvédeket és tanárokat, új bankárokat és földbirtokosokat ültettek a régi helyébe. A 612 képviselő közül 143 a különböző jogász, 55 író és hírlapíró, 55 az orvos, gyógyszerész, 46 tanárfele ember és 29 köztisztviselő vagy diplomata. Ezzel szemben 99 a bankár, tőkés, iparos, kereskedő, 107 a kis-, és nagybirtokos és csak 36 az alkalmazott vagy munkás. A várható viták hangját, modorát és szempontjait ezek a számok determinálják előre. Tény, hogy az általános, titkos, listánélküli választás Franciaországnak hangsúlyozottan *polgári* republikánus parlamentet adott.

Hol jó ülni a Bourbonpalotában?

Az első benyomás ugyan az új Ház megnyitakor a jobboldal aránytalan megdagadása volt: szinte elnyelt mindent, az eltörpült bal csak a perifériákon húzódt meg nagyszerűen. Az új hónapok tízesen vitáztak egymással, s az ezüstláncos »huissier«-kel a »jó helyek«-ért. Igazat megvallva: »jó hely« a francia parlamentben egyetlenegy sincs. A képviselők száma egyre növekszik, a termet pedig nem lehet tetszés szerint nyújtóztatni: a nagytiszteletű törvényhozók már ugy szoronganak a padokon, mint szardellák a konzervskatulyában. (Még szerencse, hogy ritkán jelennek meg valamennyien). Az akusztika is förtelmes: a távolabbi padokban már semmit sem hallani. De jó helynek nem azt nevezik itt, ahol jól lehet beszélni vagy hallgatni, hanem azt, ahonnan könnyű a távozás: a pad végében, a kijáratához közel. De nem ám a voltaképeni ajtóhoz, mely előtt a hírlapírók hiánahada les, hanem a kis tabétaaiton, mely a büfé kellemes szomszédságában visz a rejtettebb Rue de Bourgogne felé.

Mit kóstál egy házelnökség?

Hanem a pártmatézis is elég ingatag tudomány a teremben. Első meelebedé-

Ez nem vicc, kérem!

Ezt magam hallottam

Kérem ne is méltóztassanak benne kételkedni. Magam hallottam ezt a párbeszédet. Ez így történt, szóról-szóra így és én el is határozom, hogy kitöröm a fiam derekát, ha ő is ilyen lesz.

— Önagysága, akiről itt szó van — írdd és mondd tizenhat esztendő. A fiatal ur pedig, akit emitt szerepel, két esztendővel idősebb.

Én kérem nem is mondok már semmit. Egyszerűen átadom a szót nekik:

*

Anya (kezét nyújtja): Isten hozta.
Pista (kezet csókol, azután Edith felé): Kisasszonyom!

Edith (remegő hangon): Isten hozta! (kezet nyújt.)

Pista: (meg akarja csókolni, de.)
Edith: (rémülten elkapja a kezét.)

Anya (helyet mutat, mind leülnek): A kislányom már beszélt magáról.

Pista (komolykodva): A közelmúltban részeselettem abban a kitüntető szerencsében, hogy kedves leánya önagyságával megismerkedhettem...

Anya (mosolyogva): Igen. Mondta önagysága.

Pista: Kedves leánya önagysága.

Anya: Kedves leányom önagyságát fiam nevezze egyszerűen Edithnek. Azt hiszem önagyságának sem lesz kifogása ellene? Ugy-e Edith?

Edith: Nem anyuka, nem, ha ugyan parancsolod...

Pista: Boldognak érzem magam, hogy a nevén szólíthatom (feláll, meghajítja magát) Edith! (leül.)

Anya: Iszik teát? Vagy inkább feketét?

Pista: Ha szabad kérnem kisasszonyom, inkább a feketét!

Anya (mosolyogva csenget): Gyujtson rá! Kitiűnő cigarettá!

Pista (feláll): Köszönöm asszonyom. Én nem cigarettázom.

Anya: Á! Nagyszerű fiatalember! Nem cigarettázik!

Pista: Én asszonyom — szivarozom! Az komolyabb. (leül.)

Szobalány: Parancsol asszonyom?

Anya: Két csésze teát s a nagyságos urnak feketekávéját. De előbb hozza be a szivarokat.

Szobalány: Igenis. (el.)

Pista: A cigaretta tapasztalataim szerint a komolytalanság legbiztosabb jele.

Anya (cigaretta gyujt): Igen magam is tapasztalom tiz esztendő óta, hiába igyekezem megkomolyodni.

Szobalány (közben bejön, leteszi a szivaros dobozt).

Anya: Tessék! Gyujtson rá.

Pista: Köszönöm asszonyom. (kivesz egy óriási szivart és körültekintő gondaldal rágyujt, miközben)

Edith (elragadtatással figyeli férfias magaviseletét): Milyen jól áll a szájában a szivar!

Pista (fölényesen egymásra rakja a lábait): Hát istenem, az természetes!

Anya (feláll mosollyal): Kedves fiam, nagyon örülök, hogy megismertem.

Pista (felugrik): Nagyságos asszonyom!

Anya (miközben indul): Szórakozzanak! Viszontlátásra! (el.)

Edith (zavartan): Üljön le, Pista.

Pista: Köszönöm. (leül.) Csend.

Edith (szünet után): Szép idő van.

Pista: Igen. Bár a közép-európai viszonyokhoz mérten túl meleg.

Edith: Igen? Ugy találja, hogy túlmeleg? Én azt hittem...

Pista: Mikor tényekről van szó, nem lehet hinni, vagy nem hinni. Az ember vagy tud, vagy nem tud. (nagyot fúj a szivarból.)

Edith (ijedten): Igen? Én... Én...

Pista: Azért nem kell megijednie. Nem magát okolom. A középiskolai leánynevelés rendszere a hibás. Kulturátlam! hagyja a fogékony gyermeki lelkeket.

Edith (még mindig ijedten): Igen azt gondolja?

Pista (fölénnyel): Nem gondolom. Tudom. Ennek a nevelési rendszernek a bűne a sok válás is. A férfi intelligenciája magas, a nőé sekélyes, a lelkek más-nívón mozogva, nem találkozhatnak. Én a feleségemnek az első esztendő-

dőkben nem férje, hanem nevelőapja leszek.

Edith: Nevelőapja?

Pista: Ugy van. Apropó! Mondja, mondja Edith a maga iskolai végzettsége milyen?

Edith: Tessék?

Pista: Ugy értem, milyen iskolákat járt?

Edith: Én? Én... négy elemi, négy polgári és azóta zenét, táncot és nyelvet tanultam...

Pista: No! Majd meglátjuk. Hát kedves Edith, ha megengedi, komolyan szeretnék beszélni magával.

Edith: Kérem... Pista...

Pista (füstöt fújva): Ifjabb koromban, mikor még a megfontoltságom nem vette át uralmát az ifjuság felett, bizonyára más szavakhoz folyamodtam volna ilyen esetben. Minden bizonnyal letérdeltem és színes szavakban ecseteltem volna érzelmeimet...

Edith (szégyenlősen): Ó Pista...

Pista: ...érzelmeimet, melyek, mint mondani szokták, eltöltik valomat. Ma azonban, átesve az ifjuság bohóságain, levetkezve a fiatalisággal velejáró ömlengéseket csupán néhány komoly és férfiaságomhoz méltó szóval fogom előadni mondanivalómat.

Edith: Ó én... én igazán...

Pista: Tapasztalataim szerint legrövidebb az egyenes út.

Edith: Csakugyan? Ó, ha maga mondja, biztosan úgy van...

Pista: Ezért közlöm minden kertelés nélkül, hogy egy elhatározás fogant meg bennem.

Edith: Csakugyan? Elhatározás?

Pista: Igen. (feláll.) Edith! Én önt nőmmé teszem.

Edith: Jaj! (hirtelen eltakarja az arcát.)

Pista: Ne takarja el az arcát Edith. Bár én belátom, hogy a szándéknak ez a nyers közlése szokatlan az ostoba romantika sajnos, még mindig uralkodó formái miatt, de a lényeg ugyanaz. És sokkal becsületesebb. Az az érzés, amely bennem ezt az elhatározást kiváltotta, kétségkívül azonos azzal a fogalommal, amit ma még, fájdalom, a romantikus szerelem szó fejez ki. Én azonban kerülni akarom ezt az édeskes rosszgényekbe való szót és egyszerűen közlöm magával Edith, hogy nőmmé teszem.

*

Minden kommentár nélkül. Az egyik tizenhatéves, a másik tizennyolc. Tessék gondolkozni rajta. Nekem nincs hozzá kedvem. Azt tudom, hogy ha mi tizennyolcéves korunkban így udvarolunk, hát szerelmünk tárgya ugy kidozott volna, hogy arra gondolni se jó.

Igaz, hogy akkor nem ezerkötvenháromhuszonhét volt, hanem tizennyégv. És ezen érdemes kicsit elszomorodni.

Vándor Kálmán

A FIZETSÉG

A már igaz, hogy hiábavalóbb dolgot nem is talált ki még Kolumbusz Kristóf sem a fizetségénél. Csak e ne vóna a világon. Ha az ember házat vezet, vagy földet, azér persze, hogy kell fizetni. Az ellen nincs is szó. Az is rendén van, hogy a Veress-kocsában a jófélék nem mérik ingyen. Az ember kap legalább egy gombostűnyi erőt, hát megfizeti, ami dukál érte, becsülettel. De ha az ügyvéd ur elveszti a pert s azon felül még fizetni is kell, az ilyen dolgot a felsőges Ur Isten akárhová tette volna, csak éppen Siró Máté István portájára ne. De hát éppeg, hogy oda tette. Kellett a per — most tessék fizetni!

Szeretett volna összeveszni valakivel, ha lett volna kivel. De hiszen ő akarta ezt a pert. Csak egy szóval biztatta volna az asszony, most kitölthetné rajta a bosszúját. De az még csendesíteteni igyekezett. — Most is olyan jámborul néz rá. (a világért sem mer szemrehányást tenni a dolog miá) hogy Isten ellen való véték lenne belékötni. Így aztán csak ráfordult keményen: — Végül magadhoz pénzt, fizess ki az ügyvédet, mer követeli a díját — itt a pecsét.

Az asszony tiszta zsebruhába csavarta az irást, a tulipános láda reteszéből pénzt vett elő, gondosan megszámlálta s kit az irás mellé tett a zsebruhába, kit a keblébe, kit a szájrancu alsószoknyák bizonyára ezt a célt szolgáló rejtekeibe. Az ajtóból valami vigasztaló gondolatot akarván visszahagyni maga után, a gazdája számára még visszazsárolt: — Hátha enged még valamit a doktor ur is! Én megpróbálom...

A gazda dünyögött valamit rá. Aztán kiment az udvarra, hogy verje magát. Egy hét óta, mióta az a levél megjött, nem találta helyét. Se étel, se ital, se dohány nem esett jól. A munka se fogta. Pedig lett volna tennivaló elég erdőn is, mezőn is. De csak egy ödöngött az udvaron élettelenül előre, hátra.

Az asszony pedig megindult dr. Perjános ügyvéd portája felé. Sietősen kezdte, de ahogy közeledett a célhoz, ugy lassította a lépteit. Mikor a büszke kuriához ért, akkor már szinte, többet ment hátrafelé, mint előre. De azért mégis csak odaért az iroda ajtaja elé.

A mesebeli Hamupöke nem dévankozott annyit a hétfejú sárkány barlangja előtt, mint Siró Máté Istvánné asszony-nénénk ott az ajtó előtt. Kezét a kilincsré tette, meg újra levette háromszor is egymásután. Mindig volt valami rendezni valója. Hol az idézést kereste elő, hol a pénzt tapogatta meg, ott van-e még mind a maga helyén, hol a kendő-

jét igazította meg, hol a gondolatait igyekezett egy kissé rendbe szedni. De végre mégis bekerült. Szerencsére az ügyvéd urat csak egyedül találta s hozzá jókedvű volt. Barátságosan fogadta: — Adjon Isten, Sára néni, mi jó dologban fáradsz?

Sára néni előkereste az irást s a zsebruhában szorongatta az összecsongolított, panaszos bankókat.

Pecsétet kaptunk, nagyságos doktor ur, hát ezért jöttem... Az öreg, meg én nem igen értjük az eféle irást.

Az ügyvéd meg se nézte a bátortalanul feléje lobogtatott irást. Kivülről is tudta, mi áll benne. Megvakarta a füle tövét.

— Hát bizony fizetni kell. A pert nem nyertük meg, de elég jól megsztuk. Rosszabbul is eshetett volna a sor. Tudom, hogy nem esik jól, de — hát nincs mit tenni. Fizetni kell.

Hát mi már fizettünk. Böngérelt ügyvéd urat is kifizettük. Veres Pál szomszéd álnok követelését is kicsináltuk. Az ember két szekér pitvókat adott el, a míg kellett.

— Jól tették. Sára néni. Előbb az ellenfelet kellett kiegyenliteni. Én szívesen vártam a magaméra. Várnék tovább is, de én is szegény ember vagyok. Ebből élek... Azért irtam, hogy hozzák be azt a kis pénzt...

— A gazdám azt mondta, hogy nem kell fizetni, hogy a doktor urnak nem kell fizetni. Azt mondta, hogy a doktor ur felibe váliatta.

— Vállaltam volna, de István gazda nem egyezett belé. Azt mondta, hogy majd eligazítódik pénzzel. Én igazán nem tehet róla.

— Ez az István, ez az István mennyi bajt szakít bu-fejemre... Hát aztán mennyi is volna az a költség?

— Hatszáz dinár, ahogy irtam. Csak annyi, amennyit a törvény is megítélt. Sára néni éppeg, hogy el nem ájult. 600 dinár, Istenem 600 dinár. Annak a törvénynek is hogy van lelke egy ilyen vesztett pernél ilyen rémitő költséget megítélni? Hiszen azért a pénztért egy házat adtak régen.

— Nem száz dinárt akart mondani, lelkem doktor ur? Ugy-e, hogy száz dinár lesz csak, lelkem doktor ur?

Az ügyvéd kezdte unni a dolgot. Keményebben szólott: — Hatszáz dinár mondtam, annyit is akartam mondani.

Az asszony elővette a zsebruhában szorongó bankókat, leolvasta az ügyvéd asztalára. Száz, kétszáz, háromszáz, hatszáz. Mikor egy nehéz sóhaj-tással a harmadik százast is letette, így szólt: — Nézze, édes jó, nagyságos

doktor ur, emberségesen lefizetjük a háromszáz dinárt. Engedtünk mi is, doktor ur is engedjen valamit.

— Nem lehet, néni, nem lehet. Nekem annyi költségem és járásom volt a maguk dolgával, nem engedhetek belőle.

Sára néni gondolkozott. Nem tudta eldönteni, keblébe dugta-e a nagyobb összeget, vagy a szoknyája zsebébe. Találomra a keblébe nyult.

— Nézze, doktor ur, van még egy kevés pénzem. Tojásból, miből csináltam össze. A gazda nem is tudja. Ezt még odaadom, de több igazán nincsen, doktor ur. Nagyböb nyomaték kedvéért el is sirta magát. Sirva számlálta le a háromszáz dinár mellé a további százat tiz dinárokból.

Az ügyvéd úgy tett, mintha meghatózott volna:

— Ne sirjon kegyelmed, Sára néni. Ha most nincs több pénzünk, várok még egy héttig, akár kettőig is. Addig a tyukok is tojogatnak, kitojogattják azt a kétszáz dinárt.

Az asszony most már nem sirt. Egy-két száz dinárt, azért már nem érdemes sirni. Szinte gúnyos hangon kezdte:

— Hát azt a rongyos két forintot sem engedi el a doktor ur? Hiszen az a kétszáz dinár csak annyi éppen, mint régen két forint volt. Azt a két forintot sem engedi el? Hiszen ez csak arra való volna, hogy a gazda megvigasztalódjék egy kicsit, mert még belebetegszik ebbe a nagy bubánatba. Legalább száz dinárt hagyjon el, doktor ur.

Féloldalt fordulva, illedelmesen egyenként emelgette a szoknyákat, hogy szakértő mozdulattal kiemelje az utolsó tartaléknak szánt pénzeszkét is.

Sára néni megadással szurkolta le az utolsó kétszáz dinárt is. Amig számolgatta, lassan, óvatosan, félszemmel az ügyvédet figyelte, mintha várta volna: A többit tartsa meg jó asszony magának. Vigye haza az emberének egy kis borocskára.

De az ügyvéd oda sem nézett. Beletemetkezett valami peres iratokba, csak amikor az utolsó garas is az asztalon volt, akkor tekintett fel. Sietve megszámlálta a pénzt s hanyag mozdulattal a zsebébe gyűrte.

— Itt az irás, Sára néni, most már rendbe vagynak.

— Isten áldja meg, doktor ur.

— Isten áldja meg, Sára néni.

Sára néni sokkal hamarabb kitalált az uccára, mint ahogy egy félórával előbb bekerült.

Odakint azonban újra megállott — gondolkozni. Gondolkozni csak állva tudott. Mit mondjon most az urának? Hogy álljon elébe azzal a hírrel, hogy nem tudott egy rongyos vasat sem lealkudni.

A csizmaszárba nyult és bonyolult művelés után előkotorászta belőle az Özönvíz gyönyörű szépen megírt verses történetét és hosszas fontolgatás után kivett belőle apránként (minden egyes tízdinárost külön bucsuzva) kereken száz dinárt. Menjen utána ez is.

Haza már vidám orcával érkezett.

Nehéz munka volt — felelte az ember arcáról lesíró kérdésre — de mégis sikerült nagy bajjal száz dinárt lealkudni. A doktor ur magának küldte, hogy felejtse egy kicsit a bánatát. Ugyis gazdakörbe készül: fizessen kigyelmed is egy liter bort, ahogy illik.

Siró Máté István elvette a pénzt, visszaadott belőle tiz dinárt, aztán még huszat. — Ez is elég lesz most. Még vissza is hozok belőle. Lehet, hogy enm is kerül rá sor. De nem árt, ha van az embernél ilyen alkalomkor egy-két megveszekedett felesleges garas.

Mikor kiment az ajtón, nyoma sem látszott az arcán az előbbi levertségnek. Mégis csak emberséges ember az a Perjános ügyvéd, nem nyuzza le az emberről az utolsó hőt is.

Azután arra gondolt, hogy holnap reggel korán felkel, az erdőbe megy kasszálót tisztogatni. Az udvaron ott állott a szekér, az istállóajtón keresztül két villásszarvu ökör nézett ki rá. Egy hete már rájuk sem nézett. Most oda ment hozzájuk, megveregette őket.

— Egyet se busuljatok többet. Holnap kimegyünk a földre s megkóstoljátok, hogy milyen ízű az idei fű.

Nikodemusz Kárcsy.

Jelenet a régi világból

Irta: Szász Márton

Konferánsz: Hölgyeim és uraim, az a jelenet, amely most következik, egy rövid, tízperces visszapillantás lesz a múltba. Régen volt, talán van már tíz hosszú esztendeje is, hogy ennek a jelenetnek meg volt az aktualitása. Azóta bizony, sok minden megváltozott, legfőképpen mi, emberek, változtunk meg. Legyen szabad azonnal hozzátennem, hogy az emberek közül a nők azok, akik a legjobban megváltoztak. Nem indokolom az állításomat. A férfiak ugyanis tudják, hogy igazam van. A nők is tudják, de ha nem akarnak tudni, kérdezzék meg a férfiakat. Érdekes volna feljegyezni, hogy mit felelnének rá. Meg vagyok róla győződve, hogy tíz férfi közül tizen, más és más formában látják a nő megváltozásának a tényét. És, — elárulom — ebben van a nők ereje. Hogy mindig mások és minden egyes férfi előtt másképpen mások! Nem konzervatívok, nem ragaszkodnak hagyományokhoz, mindig újak. S hogy ilyenek, köszönhetik ezt annak a még meg nem számozott, csak a nőknek megadatott érzéknek, hogy minden korban, minden időben, halálos pontossággal tudták, milyennek kell lenniük. Hiába teketóriáznak, hiába írják róla könyvtárakat, pár szóval ki lehet fejezni az egész nőproblémát: *mindig olyanok, amilyenek mi, férfiak, akarjuk őket.* — Indítványoznám még, hogy a huszonöt éven aluliakat zárjuk ki rövid tíz percre, de nem merem. Megtörténhet, hogy minden férfi bennmaradna, mert ők már mind vannak huszonöt évesek, viszont egy nő sem maradna a nézőtérén. — Nem kell megijedni. Örülni sem. A jelenetet mindenki pirulás nélkül végighallgathatja. Csupán azért óhajtottam a jelzett korhatárt kiküldeni, mert ők ugyanis unatkozni fognak. Nem fogják megérteni a darabot. Nem is lehet azt megérteni, nem is lehet azt elhinni, hogy például, volt idő, hogy a nők — nem dohányoztak! Hopp... ügyetlenül elszóltam magam. Elárultam a jelenet egész tartalmát. Akár el se kezdjük, nem lesz már érdekes. Vagy igen? Jó: Tessék!

CIGARETTAFÜST

SZEREPLŐK:

Az asszony:
A férfi:
A harmadik:

Az asszony: Telefűstölték a szobát. Diskurálnak egymással és füstkarikákat eregetnek. Ez a kisebb udvariatlanság. A nagyobb az, hogy eszükbe sem jut, hogy megkínuljanak egy könnyű cigarettával.

A férj: Néma feltségnek a férje sem érti a szavát. Különben is elvem: nőnek nem illik cigarettá.

A harmadik: Blankának tökéletesen igaza van, amikor — nevezzük ennek — gusztusa támad arra, amiben mi ketten teli szájjal dustakodhatunk. Én, a magam részéről, bocsánatot kérek a figyelmetlenségért és engedje meg, hogy pótoljam a hibát. (Cigarettafűstét nyújtja).

A férj (nyersen visszatartja): Ne homolj Oláh! Nem engedem, hogy Blanka dohányozzon.

Az asszony (Harmadikhoz): Látja: ez a férj. Erőszakos. Zsarnok. És — utálatos.

A férj: Blanka, igazságtalan vagy. Igyekeztem eddig minden kívánságodnak eleget tenni, ezt, ha most duzzogsz is, el kell ismerned.

Az asszony: Igenis, erőszakos. Durva. Kegyetlen. Utálatos. Egyszóval: férfi.

A férj: Biztosítalak, hogy Blanka elragadtatta magát. Ezt a kritikát én nem érdemeltem meg. Blanka igazságtalan.

A harmadik: Lehet. Neked nincs azonban igazad. Engedj meg neki egy cigarettát. Lásd be, hogy ez egy egészséges önzés, megkívánta, hát meg akarja kóstolni. Lehet, sőt valószínű, hogy a második szippantás után el fogja dobni.

A férj: Esztétikai érzékem...

A harmadik: Elég! Tudom, mit akarsz mondani. Megint nincs igazad. Mert a cigarettá egy női kézben, minden csak nem támadás a széperzés ellen. Sőt: szép. Azt a graciózus könnyedséget, hogy lassu ivben ajkához viszi a ciga-

rettát, férfi nem képes utána csinálni.

Az asszony: Hallgasson, most így beszél, de ha megnősül, maga is olyan lesz, mint a többi férfi.

A férj (teli tudóval nevet): Ugy kell neked. Véded, protezsáloed, hát — megkarmol. Kigyót melengetsz a kebieden. Nőt, testvér, nőt!

A harmadik (az asszonyhoz): Nem leszek olyan. Vannak kivételek is asszonyom. Az én feleségem ember maradhat tovább is. Ha dohányozni akar — dohányozzon. Mindent szabad neki, amit nekem szabad és ami nekem jól esik. Legyen önző, mert csak az él igazán, aki önző.

A férj: Szóval, te megengednéd?

A harmadik: Meg, sőt gyufával is szolgáljuk.

Az asszony: Oláh, tévedtem. Magából ideális férj lenne.

A férj (elgondolkozva): Zavarba hoztok... De mert gvenge vagyok ahhoz, hogy belássam azt, hogy nincs igazam, mást fogok tenni... (Többször végiglépi a szobát. Aztán megáll. Határozottan.) Én most ki fogok kapcsolódni a ti kettőtök életéből. Fogom a kalapom és elmegyek. Értsétek meg: megszüntem létezni a számotokra. Mondjuk, tíz percre. Elég?

Az asszony: Nem értelek.

A férj: Tíz percig azt tehetsz, amit akarsz. Azt mondtad: erőszakos, durva, kegyetlen. Sőt, ezt aláhúzott hangsúlyval egy szóban fejezted ki: férfi. Rendben van. Itt van egy másik férfi, aki azt mondja, hogy ő nem ilyen. Neked, — úgy látom — ilyen ember kellene. Le-

gyen. Bizonyítsa be. Nem nekem mert én ugysem hiszem el, hanem neked. Én most elmegyek. Gondoljátok azt, hogy beveszek az uccán annyi altatószert, amennyi tíz percre elég. Becsüljétek meg ezt a tíz percet, amit a magam életéből lopok el a számotokra. Tehettek amit akartok, ez a tíz perc egészen a tietek, sohasem fogom számon kérni tőletek. Csak az eredményt akarom megtudni. (Az ajtó előtt áll.) Szervuszatok. (Hirtelen el.)

Az asszony (ijedten az ajtóhoz fut): Károly! Károly! Jó isten! Az ajtót is ráukzárta az örült! (Visszamegy. Leül. Zavartan.) És most...

A harmadik: Parancsoljon Blanka egy cigarettát. Nem, ne azt vegye, majd én választok ki egy jót. Tessék. És mert én nem ijedtem meg úgy az együttléttől, mint magácska és maradt bennem egy kevés melegség, parancsoljon tüzet is asszonyom.

Az asszony: Ezt az ócska, nyirkos szellemességet csak azért merete használni kedves barátom, mert kihasználja azt, hogy teljesen ki vagyok magának szolgálható.

A harmadik: Teljesen?

Az asszony (kiesít ellenségesen): Igen. Hányszor könyörgött csak néhány percért, hogy velem egyedül lehessen, nos, most hozzájutott. Ha jól sejtem, nem az volt az ambíciója, hogy...

A harmadik... cigarettával kínáljam meg, hanem, hogy megmondjam magának, mennyire szeretem.

Az asszony: Ezt már eddig is tudtam. Én szeretem Károlyt. Beszéljünk másról. Tudja, hogy ez a cigarettá erős?

A harmadik: Ne szívja olyan mohón. Lassan, meggondolatlan bánjon vele. Nekünk csak ezzel a röpke pillanattal, ezzel a tíz perccel! kell szietnünk, ki kell

használnunk ezt az áldott alkalmat, mert soha vissza nem térő ajándékba kaptuk ezt az időt a sorstól. Nem érzi ezt Blanka?

Az asszony: Csipi a nyelvemet a füst, **A harmadik** (közledek): Blanka, édes, ne törődjön azzal a füsttel. Blanka, könyörgöm, figyeljen ide, nézzen rám, a szemembe, lángot akarok gyújtani a maga szemében a nézésemmel. Nyújtsa a kezét... (Az asszony keze után nyúl).

Az asszony (erélyesen): Ne nyuljon hozzám. Oláh, maga, úgy látszik, nem értette meg a férjemet. »Tehettek, amit akartok«. Amit akarunk. Kettőn áll a vásár. Nos, én nem akarom.

A harmadik (halkan, forrón): Nem mond igazat Blanka. Akarja, csak nem meri még önmagának sem bevallani, akarni fogja, csak engedje meg, hogy a kezéhez érjek. Ne említse Károlyt, ő most nincs, nem is volt, ketten vagyunk csak, ne érezze folyton az ő szemét önmagán, az most le van csukva, ő egy másnak ajándékozott bennünket, bünt követünk el, helyre nem hozhatót, ha futni hagyjuk az időt!

Az asszony: Nem ég a cigarettám, **A harmadik:** Blanka, tönkretesz, megőrjít, ha nem figyel rám. (Idegesen kirángatja a cigarettatárcáját.) Tessék, vegyen másikat, dobja el azt, hiszen az nem is jó, ezt szívja, ez könnyű. (Kikapja az asszony kezéből a cigarettát, idegességében a padlóra dobja.)

Az asszony: Tartsa meg, nem kell. Két percre vagyunk ebben a kényszerű együttléthe, de már hebizonítottá, hogy ideges, nyers, erőszakos.

A harmadik: Blanka, drága asszony, ne játszon velem! Értse meg és vallja be, hogy igazam van, most mindent szabad, mi vagyunk csak, mi ketten, két ifjú, pompás ember, akiket egymásnak ajándékozott a vak véletlen. Blanka, könyörgöm, az idő rohan...

Az asszony: Oláh, kérem, ne folytassa. Nem gondol arra, hogy a legjobb barátját akarja megrabolni?

A harmadik: Nem igaz! Ő maga akarta ezt a tíz percet! Nem fogja soha számonkérni tőlünk. Am jól van (egészen közel) csak egy csókot, csak egyetlenegyet...

Az asszony: Oláh!

A harmadik: Hogy lássa, hogy hebizonítsam, hogy van különbség ember és ember, csók és csók között. (Hirtelen átkarolja).

Az asszony (ki akar szabadulni): Ne... nem...

A harmadik: De igen... igen... (vadul csókolja.)

Az asszony (halkan sikolt): Örült! Engedjen!

A harmadik: Édes... hamvas... a szád... érzed?... érzel?...

Az asszony: Örült! Vad! Engedjen! (kitépi magát.)

A harmadik (kitárt karokkal): Blanka... édes... szeretem...

Az asszony (fölényvel): Levizsgázott uram. (Maró gunnyal.) Erőszakos, durva, éppen olyan közönséges férfi, mint a többi!

A harmadik: Blanka, megőrjít! Ne ki-nozzon!

Az asszony: Én? Maga téved, kedves barátom. Behajítja magát egy jelenetbe és most rám fogja, hogy én vagyok az üldöző. Kinozom? Hiszen öt percre mást sem teszek, mint csitítom, csendesítem. Oláh, maga azt sem tudja, hogy mit beszél.

A harmadik (fájdalmasan kitörve): Persze, hogy nem tudom! Megőrjít az a tudat, hogy az ajándékba kapott időnek a felét így elmúlni hagyjuk! (Lihegve rohan fel és alá).

(Kis szünet.)

Az asszony: Ugyan, ugyan. Nem érdemes megörülni, hiszen van még öt percünk.

A harmadik (lemondóan): Még öt percnyi kin... (Hirtelen más hangon.) Különben, — így is jó. Blanka kérem, mi tíz percnyi »cigarettaasztal«-ot kaptunk Károlytól és nem dohányozunk. Ez így nincs rendben. Parancsoljon egy cigarettát.

Az asszony: Köszönöm, nem gyujtok rá. Nincs jó dohánya.

A harmadik (leül. Nyugodt filozófiával): A dohánnyal úgy van az ember, mint a növel. Addig kóstolgat különféle »sortes«-kat, amíg végül egyre rámond-

Csuka Zoltán:

Az előreintő asszonyember

Az uccákon végigrohan most a nagy gyújtogató július eget és a csókok úgy lobognak, akár a láklyák réteken, házak hűvös öleiben, erdők reszkető mélyiben milliárd élet logan az esték teste lomha és felgazdagult virágok helyhén forró illattal tonódik egybe a napiény az éjszaka elhullámzik a házak föött akár a szerelmet álmodó asszony vérárama.

Asszonyember lépted nyomán dalokat csendít az aszfalt, összevonaglanak az ösvények mögötted tárt karokkal énekelnek a fák és minden reszkető him olyan akár a büszke, vágató mozdony. Asszonyember, szemedben most a verőfény bokázik patyolat bőröd hajnaid égbolt, simogató bársony földünk minden júliusában szent dalok születtek terőled tegnap és száz év előtt tízezer éve, vagy ősapánk korában ugyanaz a titkos szerelmi delez tutott a messzibe generációk vérén lüktetett idáig itt él benned és ahogy szívünk körülöti testünkben a vérünk, bennünk is.

Mégis más vagy, öntudat reflektória ég az agyadban, emberré érett asszony, asszonyember, csókunk a láklya, mely szdzadokba világít, mögöttünk sárbakanyatlott öreg testeid égnék csontjuk tehérlik és szétárad az anyaföldben de te előreintesz és vérünk kohójából új évek íriss acélja jön, új férfi és új asszony, nálunk is jobbak, csókjuk szabadabb, karjuk izmán az erő ujjong multból a jövőbe rajtuk át szalad az egyenes ut fut feléjük felhők és ködök gyémántteste világít izmod tesziül, lépésed előrelendül asszonyember, előreintesz és megyünk előre összevonódva és diadallal, évtizedek zengő boltozata alatt csillagok fehér záporverésén megint csak mi ott állunk, csókjaink tilze gyullad és ideint; öleljetek, jól és okosan öleljetek.

Ja, ez a jó, ez kell neki és megállapodik mellette. Néha-néha, esetleg, megpróbál egy-egy újabb dohányt, de a vége az, hogy visszatér a megszokott dohányhoz.

Az asszony: Nem tudom, mennyiben találó a hasonlata, csak azt tudom, hogy ismét elmúlt egy perc.

A harmadik: Nem baj. Én a vizsgán elbuktam, szégyenteljesen rövid idő alatt. Annál jobb, minél kevesebbet kell magáskának tűnni az én jelenlétemet.

Az asszony (kis zavarral): És... mondja Oláh, maga... maga most tényleg dohánnyal akarja kitölteni a még hátralevő négy percet?

A harmadik: Ez lesz a legokosabb. Csendesesen meghuzodom itt a borszéken, kérem, tűrjön meg és bocsásson meg előbbi durva viselkedésemért.

Az asszony: Ugyan, ne mentegetődjön. Itt, mi egyenrangú ellenfelek vagyunk. (egészen közel megy Oláh-hoz) Haragszik rám?

A harmadik: Nem volna értelme.

Az asszony: Maga most nagyon gyűlölhét engem. A ki nem elégitett, megalázzott férfi gyűlölete lobog most magában.

A harmadik: Szó sincs róla, Blanka.

Az asszony: De igen. Tudom. Természetes, hogy így van. És igaz van.

A harmadik: Nincs igazam. Maga szent, tiszta asszony.

Az asszony: Lehet. És könnyelmű voltam, mert nem voltam könnyelmű.

A harmadik: Hogy értsem ezt?

Az asszony: Elkönnyelműsködni egy váratlanul ajándékba kapott új percet.

A harmadik (felugrik): Blanka!

Az asszony (kissé elhuzódik. Halkan): Igen, buta voltam...

A harmadik (nagy keserőséggel): Játsszik velem. Csunya, kegyetlen játék ez asszonyom!

Az asszony: Kár volt...

A harmadik (egy hirtelen ugrással Blanka mellett terem, átöleli, vadul magához szorítja): Te... te... (csókolja).

Az asszony (viszonozza a csókokat): Vad... bus... férfi...

A harmadik: Az enyém vagy! Az enyém leszel!

Az asszony (erőtlen erőlködéssel): Ne... Késő...

A harmadik: Nem bánom

Az asszony (kiszabadítja magát): A tíz perc letelt. Károly minden pillanatban itt lehet. Üljön le, igyekezzen közömbös lenni.

(Kis szünet.)

Az asszony: Oláh, megtiltom magának, hogy valaha is felemlítse nekem ezt a jelenetet. Magának ajándékoztam magam egy fél percre, hálából azért a vad lobogásért, amit ebben a tíz percben irántam érzett.

A harmadik: Játék volt?

Az asszony: Játék? (Hirtelen ajkon csókolja a férfit.) Játék. (A tükör elé áll, rendbehozza magát.) Oláh, adjon egy cigarettát.

A harmadik: Tessék (Gyűlölettel.) Maga a legrosszabb asszony, akivel eddig találkoztam.

Az asszony (könnyedén): Minden asszony rossz. (rágyujt) csak hogy minden asszony másképpen rossz.

Csend. Dohányoznak.

A férj (lassan bejön. Végigméri a nyugodtan füstölő két embert. Az asszony-hoz): Különb?

Az asszony (egy pillanatig hallgat, aztán vállat von.)

A férj: Kérek határozott feleletet.

Az asszony: Olyan, mint minden férfi.

A harmadik (kérdés nélkül, lobogó gyűlölettel): Olyan, mint minden asszony!

Gál Ottó:

MORFIUM

*Szütlehér ezüstpor! Méreg vagy, azt mondják.
De belőled álom takad, s dlomban kéj,
mely köré vibráló kárpitot von az éj
örökkémozgó fekete bársonya.*

*Izzó lesz tőled a szív, mely már-már kihűl,
lángol az arc, melynek alig van mosolya,
és tűzbeboru s füllebt lesz a nyoszolya
a hűlő test alatt, melyet vágy sem fűt.*

*A vészes csók, mit adsz, édesnehéz és mély:
testelen, mint a hold képe a tó tükrén,
s a Való csak távolról int bágyadt-szürkén,
mint színtvesztett régi-fakó pasztell.*

*És ha a hajnal vérbe mártja ecsetjét,
az agy felett csipkés ködfelek lebegnek,
mint mezői felett messzi napkeletnek,
hol alélt mákjejekeket himbál a szél...*

A legszebb álom...

A Zrinyi-szálló nagytermében zúgott a taps...

Bakó — egykor a főváros ünnepeit drámai színésze, most: egy inci-fnci kis vidéki vándorszínész trupp egyetlen oszlopa — a császárt alakította... a szegény császárt, akit senki sem ért meg, akiről nem hiszik — hogy neki is szűz, jó meleg szive van, mint akár a Blumnak, aki a művészet iránti rajongását épen most fejezte ki egy rud szalámmal.

Báró Küfferle, a cingár ulánus hadnagy idegesen igazgatta monokliját, ami összevont homloka alatt most sehogy sem akart megállni... hirtelen felülmozdulattal hátat fordított a színpadnak és König Ella elő állt, hogy eltakarja előle azt a jelenetet, amiben Blum olyan kifejezően adott nagyrabecsülésének kifejezést — világosan megmutatván azaz a rud szalámmal, hogy a művészet, illetve a művészt, táplálni is kell! A báró Ellának, az ezredese leányának épen azt kezdte magyarázni, hogy: a civil, mindig csak civil marad — smarrn... aki még a császári jelmezben is megfelelkezik magáról és szóba áll avval a vegyeskereskedővel! Ezek a polgárok nem tudnak mást, mint tekintélyt rombolni... ita ezt a szindarabot egy katona írta volna — Blum már széthasított komponyával a földön fekdüne! Ki látott ilyen profanizálást?! — a császár, még a színpadi császár sem fogadhat el szalámit... milyen átköptokat szül az ilyen felfogás?!

De Ella, a csodálatos kis Ella a kis városkának, amely tulajdonképen az ő apjának a kaszárnyájából és egy tanítóképzőből állott — a kis városkának ez a szépséges hálványa csak mosolygott. Küfferle báró haragszik?... miért? Ó, ez a rharag nem egészen mai dolog! A báró már régóta rossz szemmel nézett Blumra... nem tetszett neki, hogy Ella elfogadta, sőt igen figyelmes volt Blum hódolatával szemben. Mert ez a hódolat nem volt más, mint egy végtelen finom lemondás, egy meleg emberi sóhaj, a mely azt mondta: imádlak! Imádlak — pedig tudom: soha sem leszel az enyém! Igen, Ella ezt mind tudta és azért szépen megkérte a bárót, hogy engedje csak nézni tovább, hogy mit csinál Blum és az a szegény beteg színész, aki azért került ebbe a kis városba, mert a hangja beteg lett. Az a bariton — amiről azt állították, hogy ilyen beszédhang nincs több a világon! És tényleg, még ma is ezer visszhangot ver beszédével... nézzen csak körül a báró és látni fogja, hogy az egész publikum könnyes szemmel néz a színpadra.

A fiuk a képzőből, akik minden este, sovány kis zsebpénzük boldog feláldozásával jöttek ellenállhatatlan vágygal a cseppet sem előkelő szálló kopott termébe, szerintük a művészet templomába — észrevették, hogy mi történt Ella és a báró között... hogy a báró meghajolt, félreállt és hogy Ella kitüntetett figyelemmel néz a színpadra... És az ifjuság szent ihlette megsugta nekik az okot is: Ella a nemesebb pártjára állt... oda: ahol egy szegény beteg pincé: egy nagy álmat sirat, s akit egy másik ember, a vegyeskereskedő felköszönt, hogy: Izé... nézze nemes művész — én igazán nem

tudom elmondani amit érzek, de fogadjá el ezt a rud szalámit és a művészet nyereségével fogyassza el egészségével!

Mindebben azonban kellett valami igen szépek lenni, mert a képző olyan ünneplést rendezett, amit csak szívből lehet adni szívnek!

Éljen Bakó... éljen Blum!

És aki ebben a pillanatban látta Blumot, az sohasem felejtje el őt. A kis kövér ember nem tudta, hogy melyik lábára álljon, mindig eltévesztette... a szeméből csak úgy patakzott a könny és vastag ujjal fűrgén zongorázta... ő, ez nagyon szép dal lehetett, mert egy olyan fájó, nagyvonalu legyintéssel fejezte be, hogy Bakó hozzája lépett, megölelte és megcsókolta... Egy olyan szenvedő ember, mint ez a nagy művész, aki itt játszott most elhaló hanggal egy tisztnek, három járásbíró-sági urnak, két fűszeresnek, néhány ifjunak és egy csodálatosan szép leánynak, ez a haladó művész megértette azt a dalt, amely körülbelül azt jelentette hogy: beteljesült az életem!

Igen, Blum maga volt a megtestesült, a beteljesedett álom — ami az élet mögött de mégis előtte áll csodálatosan szép, tiszta, fénylő arccal, aki néha meg simogat bennünket: jól van Blum... látod ez az... ugy-e szép?!

Ella lehunyta a szemét...

Báró Küfferle szeme villogott... érezte, hogy őt itt most valaki, vagy valami megverte. elvitte Ellát. És látszott: ölni tudna! Valami elvitte Ellát, a legszebbet, akiről vármegyék beszéltek, hogy olyan — mint a legszebb álom... ha a szemét lehunyta, akkor egy kis babának látszott, akit fel kell venni a szívre és hangtalan bánatokkal simogatni és nézni: messze... messze... ha meg a szemét felnyitotta, akkor végtelen nagynak látszott... kék szemében annyi fölény, olyan hideg uralkodni tudás fénylett, hogy az ember fázott a tekintete alatt.

Ó, hogyan hódított ez a leány!... volt aki a fölényét imádtá... ezek voltak azok, akiknek a királynő kellett — aki parancsolni tud... hogy rabszolgái lehessenek... És voltak, akiknek légies, gyermetes mosolya és féhérs, átszellemült nézése kellett... akiket ábrándozóvá tett a mosolya... fejedelmekké!

A teremben csend lett... mély, nagyot sejtető csend...

És Bakó beszélni kezdett... a harmadik felvonás elkezdődött... minden szó Ella lecsukott szemü arcára hullott... aki most aranyos kis baba volt: gyengéd, egyetlen, édes... a messzi, az el-tűnő, az elérhetetlen... az örök... akit előveszünk örök vigaszunk: akit szeretünk... mert őt szeretjük minden időben és ő érte halunk meg... akiknek ő nincs — azok szegények soha sem tudják meg mi az: szeretni?!

És a császár bucsuzott a kis erdész-lánytól: Kriszta, ó Kriszta — a császár jó eléd...

Ella csodálkozón, elmerengőn felnézett: jaj, ez a hang!... fáj!...

És mindenki fölfigyelt... bársonyos, üde, könnyes, szívemarkoló hang... ez nem a beteg, ez az élő hang... ezt a

csodálatosan élő ember mondja... A művész?... nem: az élő ember!

Bakó a színpadon reszket, amint a szavakat mondja: én meghalok... hogy a császárnak ne fájjon egy kis dal a kis erdészlányról... mert császárnak lenni olyan nehéz... olyan nehéz eltagadni, hogy élünk!... és Bakó hangja sir, dalol... s mikor ráeszmélt, hogy a hangja mindent elárulhat Ellának... hogy ő tőle bucsuzik így, ilyen fájón élő hanggal, ami most újra visszajött, hogy elmondhassa a legszebb álmat — hirtelen térdre esik és térdepelve mondja tovább a szókat: én meghalok...

A Zrinyi-szálló nagyterme nem volt hasonlatos önmagához... a rossz tapétták, a rozoga csillárok megsérültek... ez itt ezeregyéj tündérpalotája volt... sőt annál is szebb: a mese, az örök szép előtt könnyet hímő ember tempesma... Bakó szenvedett...

Ella valami különöset érzett, sirni szeretett volna ő is nagy, nagy, boldog, mindent felejtető sirással... szavai felverték valamit a lelkében... Ella talán életében először szenvedett, először érezte a szókban az életet...

Ó, a szók mélyén csodálatos zenék élnek!

Bakó kereste Ella tekintetét... Bakó kimondhatatlanul szerette Ellát az első színházi este óta, amikor először látta meg az első sor közepén különös, ki nem ismerhető széptegét: a királynőt s a kis félénk, megbuvó babát.

Ella most befelé figyelt — az életére. Ó, milyen nagy üreségek néztek vissza rá... hol volt?... mit csinált eddig? Nem éltem! — döbönt fel... milyen üresek voltak az uccák, a bálak, ezekkel a monoklis urakkal... ó, milyen üres volt a hódolatuk!...

A császár egy szál virágot szeretne kapni mégis Krisztától, hogy odategye valaki sírjára... Bakó hangja itt elcsuklott...

Ella felnézett erre a jajra... mit sirt ez az ember?... ezzel a letört, rekedt hanggal, ami mégis olyan szép... mit mondott? meghal?... jaj — nem!.. nem szabad meghalnia... És bent, mélyen felsirt ő is: mi lenne belőlem, ha te meghalnál?! Látod: Kriszta sir a színpadon, de én — Ella sírom a könnyeit, a szegény kis Ella, akinek még senki sem tudott adni könnyeket, csak te... és én adom neked a virágot azért — hogy élj!... mert a te szavaid nélkül nincs semmi csak Küfferle... jaj, ne hagyj itt vele! És Küfferle báró büszkeségét, egy csokor lángoló, égő, tűzvészű szegfűt a művészre szórta...

Küfferle virágai valahonnan a rivieráról valók voltak, mert itt tél volt, hideg, fagyos február.

A képezde felzokogott... tapsolt, ünnepelte — sirt... a lelkükben csodálatos ünnep volt... Bakó, a drága, fátyolos hangu Bakó virágot kapott Ellától — az egyetlentől: aki virágot tud adni... de ezt a virágot ő is Bakónak adják... minden virágot...

A művész szép, nagy barna szemé! Ella tekintetét keresték és amikor megtalálták, még egyszer feldalolt a hangja: Kriszta, a császár bucsuzik a legszebb álmatól... és majd mikor éj lesz, letédel egy kis virág elé... és emlékezik...

Szeret!... suhant át Ella testen egy könnyű és mégis olyan mély remegés... szeret!... és nem tudott mást csak ismételni végtelenül: szeret... szeret!

És Ella lehunyta a szemét... akiért hiába párbajoztak, akiért hiába hagyták el férjek a hitveseiket — most hosszú, sejtelmes, fekete szempillái alatt felragyog a megadás... a könny...

A királyné sirt — a baba álmodott...

Bakó látta ezt... közelebb hajolt, hogy kimondja a legszebbet, amit eddig csak álmodott... de hiába akart szólni a hangja végkép kialudt... a végszót már nem tudta elmondani...

Kristály István

Háromszáz dinár

értéket meghaladó könyvrendelést részletfizetésre

is szállít

A "MINERVA" KÖNYVOSZTALYA

— Csak értékes könyvet adunk el. —

Nóricz Zsigmond:

Uri Muri

Duhaj tréfái, sorsokba gázoló murijai, mögött emberi lelkek mélységes tragikuma vergődik; az író páratlan művészetével a magyar vidéki társadalom nagy éposza bontakozik ki.

A regény ára 84.— dinár.

Kapható

a Minerva r. t. könyvosztályában

Kánikula

Irta: Fodor László

Kánikula. Ebéd a teraszon. Két pohár sör. Két pohár jégbeültöt világos. És álomosság. Rettentő, tompa, kábult délutáni álomosság. A magasból szinte zuhan a forróság, odanyom a földhöz, mintha ólomgolyót láncoztak volna a lábához.

— Hé! Taxi!

Szinte belezuhanok az autóbába. Győrünk háza! Már a kocsiiban lecsukódik a szemem s a napban izzó város villanó foltokban rohan el előttem. Otthon vagyok. Egy pillanatra felüldít, a kapualj árnyékos hűse. Azután be a liftbe, lankadtan, élettelenül emelkedem a gép dallamos bugásában fölfelé.

Magános, halott nyári lakás, mindnyájan, akik éltek hangos vidámsággal most ott hevernek a tenger homokján, csak én vonzolódom itt magam egyedül át a titokzatosan figyelő szobán élettelen butorok között. Ó jóságos homály, a napsugár párhuzamos arany lécei a legerdült redőnyökön, nagy csönd és egy tévelygő légy dallamos dongása. Hideg fürdő. És most aludni. Mélyen önfeledten és holtan. Kint fortyog a város, rekedt túlkök a hóhullámban, lucskos lovak és emberek, hőség, zaj, fuldokló élet: én itt bent a hűsön önzően, közönyösen és gonoszul elnyulva. Kiszöktem az emberi közösségből. Elbocsájtom magamtól a világot, nem érdekel többé semmi. Torkonragad a délutáni álom.

Egy kövér, zsirosarcu embert látok hatalmas íróasztal előtt, telefonkészülékek, levélnehezítők, naptárak, jegyzőkönyvek és tintatartók koszorujában. Arcán csurog a lé, nedves inge testéhez tapad és átvillan rajta bőre rózsaszínje. Elnevetem magamat:

— Vezérigazgató ur, ön marha!

A kövér ember dülldet szömmel néz rám. Én hangosan kacagok.

— Ötven fok Celsius, vezérigazgató ur! Mit dolgozik! Miért nem mártja jégbe a fejét?

A vezérigazgató dühében szétroppant egy telefonkagylót. Körülötte a földön hatalmas töcsében a verejték. Most látom csak, hogy egy kendős takarítóasszony áll mögötte és állandóan fölri a padlóról a lecsurgó izzadságot.

A vezérigazgató ur esenget. Negyven titkár rohan be uszónadrágban, bőriük fényes, mint a szerecseneké. Azért jönnek, hogy kidobjanak. Én egy jéghideg tuss alatt állok és kajánul mulatok rajtuk.

— Ötven fok Celsius! Hát nem értitek, ostobák? Mit akartok tulajdonképpen? Munka, létfenntartás, fajfenntartás? Többtermelés, ipar, kereskedelem és tranzit? Filozófia, művészet, irodalom? Ötven fok Celsius! Feladni a céltalan harcot! Le a tenger fenekére! Aludni örökké, vibráló zöldék, hűvös angolnák és borzongató iszapok között.

Most bögni kezdtek a gyárak. Biciklisták rohantak át a szobán. Valahol egy teherautóban cementet hoztak. Az autóból lövelt a víz, mint az öntözőkocsiból, de én tudtam, hogy verejték volt. A vezérigazgató beleharapott egy oxigéngombába és úgy dolgozott tovább. Tízöltök irányították rá a Niagara fecskendőt, a víz minden iratot elsodort az íróasztalról és ő közben nyugodtan telefonált. Magamon kívül ordítottam:

— Ember! Még mindig nem hagyod abba! Honnan veszed ezt a vak elszántságot? Honnan merited ezt a féktelen ambíciót? Nem félsz a hűgütőtől? Ötven fok Celsius!

A titkárok kidebtek az uccára. Ott kint füstölő szurok fölött rohantak az emberek. Remegett a forró levegő, hullámoztak a körvonalak és ebben az égő káprázatban nyakig begombolkozva ott állott a forgalmi rendőr és integetett.

— Ötven fok Celsius! Örülj! Lefeküdni!
De senki sem halgatott rám. Rettentés! Ezek itt mind akarnak valamit az élettől. Villamosvezetők, fűszeresek, lovak és házirovosok. Sofförök, gyümölcsösköfők, pincérek és temetkezési vállalkozók. A forgalmi rendőr int és ők rohannak bele a lángba, hőrögvé, mint a hajógépészek. Ezek még nem tudják a titkot. Ezek még nem tudják, hogy nincs értelme semminek. Ötven fok Celsius! Még néhány fok, a fehér-

jék megalvadnak és megszűnik minden élet.

Fent a toronyban kötelet lóbál a hangzó. Ez sem engedi el a kötelet. Pedig ötven fok Celsius! Ahelyett, hogy felakasztaná rá magát,

Már ott ringatódtam a Dunán. Mialatt magával sodort a víz, nevettem:

Kowa'sky Lajos:

Mindenki trilogiája

(TUDOM!)

*Mind csuszndtok térden,
s csokolnátok léptem
és ha állnék háttal,
dobnátok vad vaddal!*

(ALOM)

*Ha lennék vad ének,
énekelnétek?
Ha lennék bős özön,
hagynék kőt kövön?
Ha lennék vörös rém,
csnétek élelem?*

(VÁGY)

*Ha lehetnék hatalom,
ha volna jó, erős karom,
széltűnék köztetek,
ti hitvány emberek!*

Történelem apró történetekben

Madame Dubarry
(1743—1793)

sokkal korlátlanabban uralkodott XV. Lajoson mint ez a király a népe fölött. Mikor Marie Antoinette férjhez ment a király unokájához, a trónörököshez, e fiatal gyermek, aki 15 éves korában lett asszony, ugyancsak nehéz helyzetbe került a kegyencnővel szemben. Mária-Terézia levelei tele voltak erre vonatkozó figyelmeztetésekkel. Azt írta neki többek között:

— Nem kívánom, hogy encanaille-irozd magad vele, nem kell nagyon kitüntetned, de brüsszkizni sem szabad. Mindenesetre járj kedvében a királynak és olykor intézz néhány szót hozzá.

Az első nagy-ebéden, amelyet a király az »új asszony« tiszteletére adott, egész Európa nagy meglepetésére megjelent — azaz betolakodott oda — Dubarry grófné is, akit ezen alkalommal bemutatnak a trónörökös nejeinek.

Egy anekdotikus jellegű följegyzés szerint a gyermek-asszony naivul azt kérdezte a kegyencnőtől:

— Mi az ön foglalkozása tulajdonképpen a király körül?

— Hogy mulattassam és szórakoztassam a felséges urat, — felelte a grófnő.

Mire Marie-Antoinette élénken kiáltott föl:

— Akkor hát én a riválisa leszek Önnek!

Ez a beszélgetés minden bizonnyal jellemző a leendő francia királynéra, de aligha történt meg, mert az édesanyjával, Mária-Teréziával folytatott levelezésből és az akkori osztrák követnek Mercy d'Argenteau grófnak a jelentéséből az tűnik ki, hogy a dauphine (a trónörökös neje) csak igen nehezen és meglehetősen későn határozta el magát arra, hogy Dubarry grófnővel szóra álljon. E kétségtelen okmányok szerint majdnem két évi versailles-i tartózkodás után győzte csak le az ellen-szenvét a királyi hölgy, s ekkor történt, hogy, amikor elhaladt előtte a grófnő, rátekintett s ezeket a »nagyjelentőségű« szavakat mondta:

— Ma igen sokan vannak Versailles-ban.

Nagy eset volt ez! A trónörökös neje végre megszólította a favoritot!

De Mária Teréziának és az osztrák politikának ez nem volt elég. Sok levél és tanácsadás után még egyszer megszólalt a dauphine-nak »tudomásul venni« a szép, de kellemetlen grófnőt. De ez újabb »kitüntetés«-ben se volt köszönet. Ezuttal Marie-Antoinette nem is nézett a kérdéses hölgyre s csak amikor az eldefillirozott mellette, jegyezte meg:

— Ebben a rossz időben nem lehet sétálni.

Ez volt az utolsó eset, hogy a Dubarry hallotta a főhercegnő hangját... Látszólag apró ügyek voltak ezek, de nem maradtak minden befolyás nélkül

— Milyen jó most nekem. Visszama-gával ez a hideg ár, messzire ragad tőletek, mert nem akarok semmit, mert feladtam a küzdelmet és boldog jéghideg halott leszek.

Meghaltam.

Azután egy légy az orromra szállt és felébredtem.

dennap, reggeltől estig kell fejedelm-nek lenni.

Sóhajva mondta a császár:

— Bizony nehéz az én szerepem, kedves Talma!

— Őszintén szólva, nem is cserélnék Önnel, Sire, — jegyezte meg a császár barátja.

Max von Pettenkofer
(1818—1901)

A tudós meg az esernyője ez utóbbinak a föltalálása óta állandó tárgya a vicckészítésnek nagyban és kicsinyben. Följegyeztek egy ilyet a tudományos higiénia megalapítójáról is.

Pettenkofer mint sok más nagy tudós rendkívül szórakozott volt s annyi esernyőt hagyott el, hogy ezen a téren is hatalmas rekordokat ért el. A családja és a barátai rendszeresen ezzel fogadták:

— Hát az esernyő?

Mert azt a legtöbbször valahol ott felejtette.

Egyszer azonban — mert csodák is történnek! — egy angolországi utjáról szerencsésen hazahozta a kontinensre az esernyőjét. És pedig, bármily valószínűleg hangzik, ugyanazt, amelyet oda magával vitt. Efelőtti örömeiben diadalmasan táviratozta haza Augsburgból: »Én és az esernyőm holnap délután otthon leszünk.«

De amikor a mondott nap délutánján hazaérkezett, a hozzátartozói megint csak azzal a kérdéssel fordultak feléje:

— Hát az esernyő?

Mert a jeles tudós azt Augsburgban a táviróhivatalban felejtette.

Az uralkodók és Rothschild

Mikor 1863-ban a német fejedelmek a Fürstenkongress-üket tartották Majna-Frankfurtban, e koronázó város környéke nagy gálaebédet rendezett a tiszteltükre, amelyre a legelőkelőbb patriciusok és dignitáriusok is megg voltak hivatalos. Kis asztaloknál fesztelenül társalognak a német fejedelmek, amikor egyszerre csak nagy mozgás támad köztük s mindannyian fölemelkednek a helyükről, hogy egy a terembe lépő nem éppen nagyon marciális külsejű s nem is nagytermetű urat köszöntsenek. Az összes koronás fejek közül csak egyetlen egy maradt a helyén, s nem is a legjelentékenyebb köztük, Schaumburg-Lippe Adolf herceg, aki nyugodtan ülve maradt. Egyik kuzénja ijedten sugta a fülébe:

— De kedves herceg! Mi lelt? Nem üdvözlöd ezt az urat?

— Mi közöm hozzá?

— Ugy látszik, nem tudod kicsoda... Kérlek, ez Rothschild báró!

— Eh, bánom is én! Bin dem Ker nichts schuldig! (Nem tartozom semmi vel a pasasnak!)

Ő volt ott az egyetlen, akinek Rothschild nem volt a hitelezője.

Napoleoni mondás

Napoleont, a »nagy«-ot kivétel nélkül bálványozta családjának minden tagja. A másikat, akit Victor Hugó »kis Napoleon«-nak nevezett el, már nem szerette mindegyik rokona. (Az igaz, hogy ő nem tehette meg a familiája tagjait királyoknak mint a kingmaker-nagybátyja.) Sőt volt az atyafiságában valaki, aki egyenesen ellenségesen viselkedett vele szemben. Ez az a családtag volt, akit per excellence Napoleon herceg-nek hívtak, — Jerôme-nak, a veszfáliai királynak a fia, de gúnyneve Plon-Plon (a Napoleon-név tréfás-gúnyos elferditése) és Craint-Plomb. (Ólomfélő, nem volt valami bátor és vitéz férfi.) Természetes, hogy III. Napoleon se kedvelte valami nagyon e kellemetlenkedő kuzénját, ami ebből az apróságból is kitűnik:

A császári herceg, az uralkodó fia, akit meg Loulou-nak hívtak (a Louis-név becézése), megkérdezte egyszer:

— Mondd meg, kérlek, papa, mi a különbség a baleset meg a szerencsétlenség közt?

A császár mosolyogva felelte:

— Bajos ezt neked így teoretikusan megmagyarázni, de majd egy példával fogom illusztrálni. Ha Plon-Plon bácsi belepottyan a Szajnába, az baleset. Ha kihúzzák belőle: szerencsétlenség.

Chevreul

(1786—1889)

a jövőre, amely már akkor fenyegető felhőkkel jelentkezett a politikai égbol-fozatján.

A két oly különböző életviteli és pályájú hölgy sorsa végre is egyforma befejezést nyert. Mindketten guillotine által haltak meg, ugyanabban az esztendőben. A királyné méltóságosan, a urimódon, királyi magatartással, — a kegyencnő az alacsony származását eláruló visítással, kapálódzással, kétségbeeséssel, még a vesztőhelyen is kegyelemért könyörögve.

Egy angol tudós beszélt, hogy híres francia kollégája már túl volt a századik esztendején, amikor találkozott vele egy előkelőségnek a szalonjában. Valami vitás kérdéstről volt szó, amelyet senki se tudott eldönteni, Chevreul ur se, aki így szólt:

— Az én fiatal barátom, a titkárom, talán tudni fogja.

Kíváncsi voltam — beszéli az angol tudós — vajon ki lehet az a fiatalember, akihez olyan nagy bizalma van az ősz tudósnak, s akiről föltételezi, hogy olyat tud, amivel ő sincs tisztában. Nemsokára megtudtam. Egy éppen olyan öreges külsejű bácsi szólalt meg mint maga Chevreul, s a kívánt fölvilágosítást csakugyan megadta. Mintegy nyolcvanéves agastyán volt ez, aki ötvenhat esztendő óta állott a nagy tudós szolgálatában. Kezdetben a husz évvel fiatalabb ifjút »fiatal barátom«-nak nevezte a már akkor se fiatal tudós, s ezt annyira megszokta, hogy akkor is így szólította, amikor az már éppen olyan öregnek látszott mint a principálisa.

Napoleon és Talma

Volt idő, mikor a »világ ura« (persze akkor még nem volt az) pénzt kért kölcsön barátjától, a már akkor is nagy színésztől. Visszafizette-e ezt a kölcsönt, nem lehessen tudni, nem is fontos, de bizonyos, hogy hálás volt érte, s mindig őszintén barátja maradt a kitűnő művésznek, akivel szívesen társalgott, ha a kormányzás gondjaiban kifáradt.

— Tudod-e, hogy irigyeltek téged? — így szólt egyszer a császár a barátjához.

— Vajjon miért, Sire? — kérdezte Talma.

— Mert jobban játszod meg az uralkodók szerepeit, akiket ábrázolsz, mint én.

Mosolyogva felelte a művész:

— Játszani én tudok jobban, de az uralkodóhoz meg Felsőged ért többet. Én csak néhány fölvonáson keresztül játszom a fejedelmeket. Pálségednek min-

Korunk csodái

Egy newyorki folyóirat nemrég az érdekes kérdést intézte az amerikai közönséghez, hogy véleménye szerint miket tart a modern emberiség életében az ó-kori hét világcsoadához hasonló technikai, tudományos vagy művészi alkotásoknak? A kérdésre a válaszok olyan óriási tömege érkezett, hogy a lap szerkesztői eleinte képtelenek voltak eligazodni a különböző adatok között, amelyek a modern technikai eszközöknek több mint ötven, valóban csodálatos alkotását sorolták föl. Végül is felkérték a newyorki technológiai intézet tudós elnökét, Samuel W. Stratton rektorát, a válaszok elbírálására, de a nagy hírű tanárnak sem sikerült a modern kor világcsodáinak számát a régiekkel azonos mennyiségre csökkenteni. Stratton az ókoriakkal szemben kilenc világcsodát állapított meg.

Ismeretes, hogy az ókor hét világcsodája kizáróan képzőművészeti és építészeti mesterművekkel ajándékozta meg az emberiséget. A régiek világcsodáinak tartották a piramisokat és a gizebi szifinszeit, Semiramis királynő függőkertjeit Babilonban, Mauzolosz káriai király síremlékét Kiszáziában, Diána efezosi templomát, a rhodoszi kolosszust, Zeus szobrát Olympiában és az alexandriai világítótoronyt. A régi világcsodák a piramisok és a szifinsz kivételével valamennyien elpusztultak.

Stratton megállapítása szerint a modern kor kilenc világcsodája a következő:

1. A baktériumok felfedezése és a bakteriológia tudományának felhasználása az emberiség érdekében.
2. A tudomány fejlődése, az anyag létezésének felismerésétől a kisugárzás elméletéig.
3. A villamosság felhasználása világításra, energiakifejtésre és közlekedésre.
4. A motor.
5. A modern házépítési technika. Az acél és a cement, mint építőanyag.
6. A modern metallurgia.
7. Az élelmiszerek konzerválása.
8. Az aviatika.
9. Az emberi munkát helyettesítő gépek feltalálása és alkalmazása.

Ezek a valóban csodálatos találmányok, amelyek az emberiség példátlan szellemi fejlődésének ragyogó bizonyítékai, jelentőségben természetesen aránytalanul felülmúlják az ókori világcsodákat. Stratton tanár érdekes elmefuttatással világította meg adatait és első sorban azt állapította meg, hogy Pasteur felfedezése a bakteriológia terén döntő jelentőségű volt a modern therápia kialakulására, megszüadította az emberiséget a pusztító járványok csapásától és számtalan kórokozó bacilust tett ártalmatlanná.

Hasonló mértékben fejlődött a tudomány is. Az anyag szerkezetének megismerése az atomelmélet feltalálása óta foglalkoztatja a tudósokat. A rádium felfedezése óta korlátlan lehetőségek nyíltak ezen a téren is és ugyszólván már holnapra új alapokra helyezték a modern kémiát, s a vegyipart. A Röntgen-sugaraknak, az ultraviola-napsugaraknak és a kisugárzási elmélet egyéb eszközeinek a gyakorlati életben felmérhetetlen jelentősége van.

A modern kor harmadik világcsodája a villamosság, már régi idő óta az emberiség szolgálatában állt, anélkül, hogy annak erejével és jelentőségével tisztában lettek volna. Faraday elboruló elmével kísérletezett egy villanygép megszerkesztésén és a kezdetleges tapogatózásokból egyszerre kialakult egy dinamó. A megkezdett uton Edison és a nagy feltalálók haladtak tovább.

A motorszerkezetek üzembehelyezése a XIX. század második felében óriási feltűnést keltett. Az automobil azóta meghódította a világot és a gépjárművek a szó szoros értelmében megváltoztatták a közlekedési rendszert a világon. Stratton adatai szerint huszonnyolcmillió automobil van üzemben a föld összes országaiban. Ez az óriási szám nem volna meglepő, de hihetetlennek hangzik az a tény, hogy a földkerekségen üzemben levő automobilon kívül nem kevesebb mint huszonhárom millió gépkocsi esik az Egyesült Államokra

és mindössze ötmillió a világ összes többi nemzetére. A motorok által vált egyébként lehetővé az aviatika mai értelemben vett fejlődése is.

Az ötödik modern világcsoda az egyszerű házépítési rendszer, amely az acélt és cementet használja fel építőanyagul. A modern épületóriások, a felhőkarcolók, hidak, földalatti vasutvonalak, csatornák, alagutak és gátak csak az egyszerű építkezési technika által épülhettek fel. Néhány hét alatt a XX. században hatalmasabb épületeket építettek, mint a piramisok, amelyeknek évtizedekig dolgozott egy egész birodalom lakossága.

Különös és a mindennapi életben ma már szinte észrevétlenné váló csoda az élelmiszerek konzerválása is. Ennek alapján egészen új iparág keletkezett, amely a XVIII. századbeli első konzerválási kísérletek óta a modern hűtőszerszereket, a légmentesen zárt konzervdobozok és egyéb technikai berendezések segítségével ezer és ezernyi kilométer távolságra szállítja el az élelmiszereket, hónapokig, sőt évekig frissen őrzi meg a legkönnyebben romló anyagokat, amelyek baktériummentes állapotban lesznek elraktározva.

Kétségtelen, hogy az aviatika nagy-szerű fellendülése bárki számára csodá-

latos eredményt jelent az emberiség fejlődésében. Dedalus és Icarus álma megvalósult, Montgolfier, Lillenthal Blériot és a Wright-testvérek kísérletei óta a repülőgép körülrepülte a földet, eljutott az északi sarkra, megdöntötte az összes létező és elképzelhető sebességi rekordokat, bebizonyította, hogy ötven óráig marad a levegőben és felállította azt az elméletet, amely szerint a földön ma már nincsenek távolságok. Stratton csak úgy mellékesen jegyzi meg, hogy tulajdonképpen világcsoda a kormányozható léghajó is, amelynek gigantikus méretei mellett a szó szoros értelmében eltörpül a rhodoszi kolosszus.

Mint kilencedik és utolsó világcsodát az emberi munkát teljesítő gépeket említi meg Stratton szerint a szövő, a fűzőgép és az összes mezőgazdasági gépek, az írógép és számológép, az automatikus esztergapadok és malmok, valamint a rotációs gép valóban hámulatos eszközei a modern technikának.

Végül még csak azt említi meg Stratton, rendkívül érdekes statisztikai kimutatásában, hogy a XX. század legnagyobb csodája bizonyára az, hogy mindezek az eszközök maradandó értékűek, nem pusztulnak el, mint az ókori világcsodák, további fejlődésük és tökéletesedésük beláthatatlan lehetőségek számára nyitja meg az utat.

Ennek a körülménynek a lehetősége pedig bizonyára felér egy tizedik világcsodával.

Molnár Sándor:

Vigasztalódj, ne buslakodj

Ne buslakodj, az élet ilyen nem vár rád, rohan, szalad, Vigasztalódj, ne buslakodj, veled vagyok, nem élsz magad.

A zordon élet elkiseríti, elszomorítja szívedet. Vigasztalódj, ne buslakodj, ha dobogni halad szívedet.

Fáj az élet, kietlen néma egyhangúsága szíveden. Vigasztalódj, ne buslakodj, én nem vagyok neked idegen.

Ne buslakodj, hisz éj után hajnal jön, ha nem is napos. Vigasztalódj, ne buslakodj, szívemmel én veled vagyok.

Hajnalszépségben él szívednek vad, zordon élet mit tehet? Vigasztalódj, ne buslakodj, míg itt lehetek én veled.

Elbír minden vihart a szív ha szerette van és szeret. Én az örökéletre esküdtem szerelmi hűséget neked.

A betű, amely mindennél drágább

A pesti kiadóhivatalok és könyvkereskedések kiadóhivatalaiban nyomtatott cédulák hívják fel néhány napja a járókelők figyelmét arra, hogy az ismert író a múlt héten elvesztette éppen befejezett regényének kéziratát és 300 pengő jutalmat ígér annak, aki megtalálja. Az író munkásságáról elterjedtek lehetnek a vélemények, azonban kétségtelen, hogy egy ilyen eset nemcsak kellemetlen, hanem egyenesen tragikus hatást gyakorolhat arra, akit éppen érint.

Tessék csak elképzelni: valaki hosszú hetek vagy hónapok munkájával befejezte egy művet. Villamosra ül, hogy elvigye a kiadóhoz. És amint leszáll, hogy belépjen a jól ismert és gyakorta látogatott épület kapuján: akkor veszi észre, hogy a kéziratot a villamosban felejtette. Autóba ül, hogy utolérje a szóban lévő kocsi. A csomag már nincs a helyén. Valaki megtalálta és magához vette. Most következik a reménykedés pillanatai: bizonyára az, aki megtalálta, látta, hogy miről van szó és valahol beszolgáltatja. Hiszen senki másra nézve nem jelent értéket. Mit érne tehát vele, ha megtartaná magának?...

És mulnak a napok. Minden újságban megjelenik a felhívás: Kerestetik a becsületes megtalálót. Erdemes is becsületes megtalálónak lenni: számára hasznavehetetlen paksamétáért kaphat háromszáz pengőt. Mégsem jelentkezik senki. Nem marad más hátra, mint újra odaülni az íróasztal mellé és előről kezdeni azt, ami egyszer már befejezést nyert. A munka újra kezdődhet, de ez már nem az a lázas, önmérsztő, nyugtalanító munka, amely minden író elfog, amikor alkot. Ez már nem teremtés, hanem másolás. Nem forró, izgalmas keresése a megfelelő szavaknak és találatoknak, hanem gyötrő, kellemet-

len megerőltetése az agynak: hogy is volt ez — mi is következett ezután? És bármilyen jól működik is a memória: ez a második kiadás soha nem érheti el azt, amely elveszett. Hiányzik az átélés közvetlensége, az »első élmény« magaradóbentő közelsége. Avagy pusztá képzelet segítségével, a már megtörtént eseménynek a gondolkodásban való újra-felidézésével vajon végül éheti-e egy anya azokat a fájdalmas, irtóztos szenvedésekkel járó, de mégis gyönyörűsége percekét, amelyekben gyermekének életet adott?

*

Teremtene mindig csak egyszer lehet. De hát miért nem került meg az elvesztett kézirat? Az anyag megmaradásának elve a fizika megdönthetetlennek látszó tételei közé tartozik és egészen kétségtelen, hogy nem tűnt el nyomtalanul és titokzatos módon a zsfolt villamoskosziból. Bizonyos, hogy valakinek a kezébe került, aki részvényt vagy más hasonlóan értékesíthető és készpénzzé váltható kincset sejtett a csomagolópapíros mögött. Amikor aztán csendesebb helyre érve észrevette, hogy olyasmilhez jutott a véletlen jóvoltából, aminek aligha veheti hasznát, csalódott mérgében összetépte, vagy a Dunába dobta a kéziratot. Avval pedig édeskeveset törődött, hogy ezáltal valakinek talán pótolhatatlan kárt okozott.

E sorok írója annál fokozottabb mértékben át tudja érezni az író helyzetének bántóan kellemetlen voltát, mert épp a közelmúltban hasonló esete volt. Nem regény veszett ugyan el, hanem egy csomó régi levél, amelyhez életének néhány felejtethetetlenül szép esztendeje kapcsolódott. Ekkor is hiába volt minden keresés és minden jutalom kitűzése: a régi irások, amelyek pedig

senki számára nem jelenthettek és nem is jelentettek semmit a világon, nem kerültek többé elő.

Nehéz elmondani, mit érez az ember, mikor valamilyen kedves, nagyon a szívéhez nőtt tárgyat el kell szakadnia. Emlékszem rá, hogy már gyerekkoromban képes voltam órákig buslakodni, ha egyik-másik könyvem nem találtam. Valahogyan más a viszony az ember és a nyomtatott vagy írott betű között, mint az ember és valamely halott tárgy között. A betű nem holt, érzéketlen anyag, a betű él, a betű érez és amikor tudatára ébredtem annak, hogy azokat a leveleket soha többé viszontlátni nem fogom, úgy éreztem, hogy azok a nagyon a szívemhez nőtt betűk is most sírnak valahol... Sírnak, mert elszakadtak gazdájuktól, aki nélkül jelentőségük, sőt egész életük egy csapásra megsemmisült. Sírnak, mint ahogy nekem is a szemembe szöktek a könyvek, mert úgy éreztem, hogy szívem egy darabja szakadt le szokban az anynyiszor végigolvasott régi irásokban. Ezalatt pedig valamilyen pesti csirkefogó talán káromkodott egyet, mikor meglátta a talált csomag tartalmát és nagy lendülettel kidobta az egészet a robozóvonat ablakából... Nem kívánom senkinek, hogy saját tapasztalatából tanulja meg: mennyire mindennél drágább tud lenni a betű.

*

Az író, aki most már alighanem kénytelen lesz belenyugodni a változathatatlanban, néhány nap mulva bizonyára már ismét abban a lelkiállapotban lesz, hogy újra leülhet az íróasztal mellé. Ha szabad tanáccsal szolgálnom: azt ajánlanám, hogy ne az elveszett kézirat pótlására gondoljon. Erre majd máskor is ráér. Most vegye kezébe a tollat és az átélte izgalmak közvetlen légkörében írjon hatalmas regényt az emberi léleknek néha megdöbbentő sötétségéről, az ember feneketlen gonoszságáról.

Mert minden gonosztettre lehet ha nem mentséget, de magyarázatot találni; a tolvaj talán nem tudott ellentálni a pénz kísértésének, a gyilkos pedig valamilyen egészen alantas ösztönének. Minden gonoszság mögött, amelyet az ember évezredek története felmutat, található valamiféle ellenszolgáltatást, amely a gonosztévő lelkiismeretét ideig-óráig elaltatni képes. De valamit elkövetni, anélkül, hogy abból hasznunk származnék, kizárólag azért, hogy másnak kárt vagy fájdalmat okozunk — azt hiszem, erre a vadállatok világában sem találunk példát. Egy igen neves magyar pedagógussal történt évek hosszú sorával ezelőtt, hogy egyik diákja, aki sehogysem tudott megbarátkozni a szerinte igazságtalan szigorúsággal, belopódzott a tanár dolgozószobájába és a könyvvállványokon felsorakozó negyven vagy ötven kötet régi kiadásu, igen értékes Voltaire-sorozatból kiemelt — egy kötetet. Azután, mint aki dolgát jól végezte, újra kiosont a szobából, a könyvet bizonyára sietett megsemmisíteni és közben úgy érezte, hogy méltó bosszút állott professzorán. Az embernek ököibe szorul a keze, mikor ilyen eseteket hall.

*

Világok bukása, új világok születése közben — bizony — kicsinek látszanak ezek az esetek. Pedig talán még sem azok. Lám, a kultúremler álcivilizációja mögöl is néha először a rombolásnak, pusztításnak velünk született, de önmagunk előtt is szégyelt és eltagadott ősi ösztöne.

Dr. Kemény István.

A francia versírás fejedelméről, a modern líra úttörőjéről,

Baudelaire-ről

most jelent meg *Csányi Endre* pompás tanulmánya:

Baudelaire élete és költészete címmel.

A kitűnő tanulmányban a szerző nagy hozzáértéssel boncolja Baudelaire rejtelmes lelkiéletét és költészetét.

A könyv ára 50 dinár. Megrendelhető a Minerva r.-t. könyvosztályában

Csevegés

A házasság válsága

Ez most egyszerre nagyon érdekes és aktuális probléma lett. Előkelő lapok anekdotákat rendeznek ezzel a címmel és jó nevű írók könyveket írnak a tárgyról.

Lindsey bíró, a pájtás házassággal próbálja megreformálni, Van de Velde orvos erotikáinak akarja és így menteni, ami még menthető.

De mért most egyszerre? Igazán olyan egyszerű könnyű dolog volt azelőtt a házasság és csak most kezd roskadozni, mint a dűledező épület?

Nem voltak-e azelőtt is csalfa Helenák, szorgalmas Penelopek éppen úgy, mint türelmes Grizeldiszek, vagy féltékeny Brunhildák?

A világirodalom Homerosztól Shakespeareig és a Niebelungoktól Byronig azt mutatja, hogy a házasság soha tartozott a könnyű társasjátékok közé.

Ez is úgy van, mint az a bizonyos vilányosjeggy bliccelő mondta: eddig mindig jó volt, most egyszerre rossz?

En meg vagyok róla győződve, hogy ha statisztikát csinálnának, kiszűné, hogy egy cseppet se rosszabbodott ez az intézmény.

Hogy több a válás? Ez csak javítja a statisztikát. Minél több a válás, annál kevesebb marad a rossz házasság.

Csak egy különbség van a régi és a mai házasságok közt: a mai emberek nem olyan diszkrétek, mint azelőtt voltak.

Azelőtt mindenki rejtgette, kötelességének tartotta titkolni házassága bajait. Az emberek végigszenvedtek egy életet, mert szégyeltek elválni.

Ma a szégyellőség mindenképen kezdi divatját mulni.

Az emberek sok mindent elolvassnak, megnéznék, kimondanak, felvesznek vagy levetnek, amit azelőtt szégyeltek volna.

Különösen a nők. A rövid fürdőtrikóval együtt megszokták, hogy lelki bajait se rejtgetessék. Egy-egy társaságban mindent tudnak egymástól, mint egy nagy család.

Csathó Kálmának van egy nagyon kedves novellája: *A nők elmondják*. Nem emlékszem már pontosan, hogy ez-e a címe, de ez a pontja.

Egy Amerikából jött férfi egyszerre két nővel próbál szerencsét. Egész magától értendően tartja ezt a szimultán játékot. De baj történik, mert a nők elmondják...

A nők felháborító indiszkrécióval elmesélik egymásnak és a vállalkozó szellemű ur két szék közt a pad alá esik. És nagyon fel van háborodva...

Igy van a rossz házasságokkal is. Mindig voltak rossz házasságok, mindig több volt a rossz házasság, mint a jó. De mostanában elmondják...

Fürdőélet Palicson

Az idén különösen élénk és tarka. Bizonyára, mert ilyen rettenetes meleg van.

A tavon regatták, motorosok és vitorlások láthatók, ami roppant impozáns dolog nekünk, régi palicsiaknak, akik csak amolyan evezős csónakon nevelkedtünk és azt is lehetőleg páratlan evezőskel.

Az idén az ugynevezett női fürdő megment divatba jött. Most az a *smartabb*, mint a strand.

Igaz, hogy nehezebben megközelíthető, de valahogy úgy van, mint az a két ut a mesében, amelyről az öregasszony — akit szerencsére öreganyámnak szólítottunk — azt mondta, hogy a hosszabb a rövidebb és a rövidebb a hosszabb.

Ugyanis a kabinok simák, tiszták és szálla tekintetében kevésbé életveszélyesek. És főképen egyedül, vagy családtagjaival vetkőzhet az ember bennük, míg a strandon direkt erre a célra ismeretsegeket kell kötni, mert tekintet nélkül korra és társadalmi állásra, hétköznapon 3-4 embernek adnak csak egy kabin.

Mint hogy ez a társulás csak a korra és társadalmi állásra nincs tekintettel, de a nemre igen, hát semmi érdekessége sincs ezeknek az ismerkedéseknek.

Legfeljebb egy elcserelt kombinét vagy felemás harisnyát eredményeznek, bár hallottam már ellopott táskáról és elröpült rántott csirkéről is panaszkodni. Így aztán villamossal is később jut az ember a vízbe, mint emitt gyalog.

No de azért, ha a fürdőigazgatóságnak nem jött volna az a nagyszerű ötlete, hogy lerontja azt a kínai falat, ami a férfi és női kabinokat elválasztja egymástól, akkor a *smart set* továbbra is a strandra járna, dacolva szállakkal, letört lépcsőkkel és a kabin hátába furt kémlelő lyukakkal, amiken át a Bezerédy-park serdülő ifjúsága folytat anatómiai tanulmányokat a vetkőzőkön.

Igy azonban a női fürdőben gyönyörködhetünk az összes attrakciókban.

Mindenki megtalálja azt, ami az izlésének megfelel. A legdivatosabb két arasznyi tarka fürdőtrikó mellett, hosszú fodros klott fürdőruha fürdik.

A deszkapihenőn tornaprodukciókban veteksznek a nők. Valamikor nem is olyan régen nagyon *shocking* lett volna tizedennyire felemelni a lábait!

Vajjon mit gondolhat erről az a fekete óriás szalmakalap, ami ijedten lapul meg egy sarokban, mint valami őskori állat és rémülten, mint két szem csillog benne egy anakronisztikus szerszám — óvatos nő ne árulja el, hogy ő még emlékszik rá, mi az és megismeri — két óriás kalaptú.

Statisztika

A házasság válsága és a palicsi fürdőélet — két egészen távol álló dolog. Merész gondolat egy cikk keretében csevegni mind a kettőről.

Megkísérlem elmondani, mi volt a kapcsolat, hogyan jutott nekem egyikről a másik az eszembe.

A strandon feküdtem. Vasárnap volt és így a nagy tömegben közelebb kerültem felebarátaimhoz, mint ahogy az tanácsos, amint az alábbiakból látható:

Két ifju nő feküdt mögöttem, háttal,

voltak és idegen nyelven beszéltek. Egyik kék volt, a másik zöld.

Emlékeket ujjhattak fel, mert neveket és évszámokat hallottam.

Egyszerre vitatkozni kezdtek valamin. Idegen nyelven, nehezen értettem, nem jöttem rá, min.

— Legfeljebb öt, mondta a kék.

— Ha nem tíz, mondta a zöld.

Egy darabig veszekedtek, aztán a kék:

— Hát számoljuk össze!

— Hát számoljuk — egyezett bele a zöld.

— És számoltak.

— Először a Pista, aztán a doktor, aztán a kis Kovács, aztán a kapitány.

— Hát az a pilóta? — szólt bele a zöld?

— Igaz — hagyta rá a kék — a pilóta is.

— Számoltak. Az ujjakon számoltak.

— Add kölcsön a lábad — mondta egyszerre a kék.

Tovább számoltak.

Aztán a zöld kezdett számolni, de akár-hogy erőltették a memóriájukat, bárom ujj a lábán kimaradt.

— Na! — mondta diadalmasan a kék — ugy-e mondtam!

A zöld még nem adta föl a harcot.

— Az a berlini, színész vagy mi volt — kiáltotta és diadalmasan megragadta a facéran maradt lábujjak legkisebbjét.

A kék sértődötten húzta vissza a lábát.

— Hogy is ne — mondta — akkor persze hogy nekem volna több! A színész még az első házasságom idejében volt. Azokat nem számítom!

*

Strandfürdő... a házasság válsága... a nők elmondják...! Lucia

AZ ÁLDOZAT

Irta: GOVORKOVICH JÁNOS

Csak pár óráig busult az anyja után. Mikor elszakították tőle, szívszagatóár bégetett. Vékony reszkető hangját hányatosan viszonzta az anyja erőteljesen csengő panasza. Amint a szél felkavarta a port és a jégterhes felhő ilesztő sötétséggel borult a nyáira, a juhász utánuk vezényelte a pulit. A megretent, a vihar előérzete által amugyis felizgatott állatok idegesen törtettek az akol felé, csak az elárvult anya maradt el, hangos siránkozással visszavárva elvesztett gyermekét.

De Barika nem jött vissza. A szíve odavonzotta volna, de a magasabb hatalom, az emberi akarat nem engedte. Kétségbeesetten gyámoltalanul rimánkodva állott a kocsi terített friss szénán ide-oda döntve, míg végre kimerült a szokatlan rázkódástól és végig terült a kocsiderékban. A széna illata elmámorosította, egyideig szomorúan bámult, aztán elszunnyadt.

Kedves gyermekhangok csengetyűje óbresztette fel. Irmuska szeretettel ölelte át a nyakát, piros arccsokáját gyengéden szoritotta a fejéhez és cirogatva becézgetve igyekezett meghódítani az új pájtás barátságát.

Barika bus szemében még ott csilllogott a visszakivánczolás, de mikor Anikó előhozta a szópöveget és édes tejjel csillapította szomját, a telt gyomor jóleső érzése elnyomta lelki kínját. Ettől kezdve boldog volt. Irmuska az öt éves gyermek intelligenciájával pótolta az anyja ügyetlen állati vonzalmát. A gyámoltalan kis állatcsecsemő rokonlélekre talált az emberek apró utódjában, aki több értelemmel gondozta, mint az anyja, ösztönszerű megérzéssel találva ki kívánságait. Ha nem érezte maga mellett kicsiny ápolóját, a kényeztetett gyermek csökönységével bégetett utána.

Ez a ragaszkodás teljesen kielégítette Irmuska igényeit. A báránka magához szelídítette a kis vadoncot, temperamentumát alacsonyabb fokra süllyesztette, a pajkosságát gyengédséggé varázsolta:

Anikó, a nagyobbik testvér volt a szövetségben a harmadik társ. Ő a pájtáskodás helyett egészen az anya szerepét vette át a másik kettő felett. A tizenéves éves kis anyajelölt a leánykák boldog előérzetével ápolta a két kisebbet. Ha Irmuskát megmosdatta és fe-

hér ruhába öltöztette, Barikát sem hanyagolta el. Hőfehérré szappanozta puha meleg gyapját és égő piros szallagot fűzve a kis leány göndör szőke hajába, Barika nyakába is jutott a piros selyemből. Erre akasztotta a kis csenget, mikor befogta az Irmuska babakocsijába, hogy aztán kedves egyetértésben, hármában induljanak a mezőre, nem is említve a negyedik cimborát, Irmuska babáját.

De jött a bucsuzás ideje. Anikónak intézetbe kellett mennie, volt sirás, rivás, bégetés. Most a két pájtás magára maradt, nem volt anyáskodóan korholó dajkájuk, nem volt a veszedelmek ellen megvédő jóbarátjuk. Mari néinek ritkán volt ideje, hogy elkísérje a kis társaságot a mezőre és az uccára senki igen lehetett menni, mert Floki a jegyzőék foksziája, amint megpillantotta Barikát, mindjárt csaholva iramodott utánna és Irmuska szidalmait nem imponáltak neki. Anikó egyetlen vesszőcsapással vissza tudta riasztani az ellenséget.

Ilyen módon veszedelemmel jártak a séták és Barikáké leginkább a nagy tornácra voltak utalva, ez volt az ő biztos várjuk. Itt szokta Irmuska az ölébe venni a kis pájtás fejcsékéjét és gyűgyögő dédelgető szavakkal közölni vele gondolatait. Ez megható butasággal hallgatta a kis leány meséit, tervezgetéseit, néha elbégte magát, mintha mondaná:

— Gyerünk inkább a mezőre kis gazdasszonyom.

— Látod csacsikám, nem lesz ez mindig így. Szüretre haza jön Anikó és hoz szép zöld pántlikát a nyakadra. Nekem ezüst karikagyűrűt, a babusnak meg új selyemruhát. Akkorára megérik a szőlő és mindnyájan felmegyünk a hegyre. Barika kap friss lóherét, aztán letelepedünk a nagy diófa alá. Ha kipihentünk, felszaladunk a bakhátra és vissza. Anyuka megígérte, hogy akkor mezitláb futkoshatunk egész nap, ez lesz a boldogság!

— De ez még messze van. És elpiatyeredett.

A kis buta Barika pedig csak hallgatta, nem értett az egészből egy szót sem. De mikor sirni látta a kislányt ösztöne megmondta neki, hogy most valami nincs rendben. Ilyenkor szorosabban hozzáfűződött, Irmuska meg leülve a tornácra terített szőnyegre rátámasz-

totta fejét puha gyapjúvánkósára és így merültek mindketten csendes szunynyadásba. Sokszor már rég elszállott a reggeli fuvallat, helyet adva a nyári napsugarak garázdálkodásának, amelyek kiméletlenül égették le a hajnalocska szirmait, hogy befurakodva a széles levelek között ott táncoljanak a kislány szőke fején meg a báránka fehér bundáján. Ott találta őket anyuka: kiizzadva barnára sülve a kislányt és a forróságtól lihegve a báránnyát.

Ilyenkor gyengéden bevitte őket a hűvös szobába és egymás mellé fektetve a dívánra elgondolkodva nézte a boldogan alvó kis csoportot. És anyuka gondolatait szomorú sejtelmek szőtékék át, a tragédia előrevetette árnyékát. Reszketett a pillanattól mikor ezt a két egymáshoz nőtt teremést majd szét kell választani.

— És ennek meg kell történnie, gondolta magában, azért vettük a báránnyat.

Csodálatos alkotmány az emberi szív. A szeretet, az önzés furcsa vegyülete. Sokszor megrázkódtatja a számalom a mások baja iránt, sokszor felháborítja a bosszúvágy a kiállott sérelem megtorlására, de mindig diadalra jut benne az érdekek. Az ellágyuló együttérzésnél értékesebb a bosszúálló bátorság, a könnyél drágább anyag a vér. A báránnyát azért vásárolták, hogy levágják: ez a pár durva szó világosan magyarázza meg a helyzetet. Hogy ennél a folyamatonál áldozatot kell hozni, az természetes. A magasabb célokat soha sem lehetett áldozat nélkül elérni. Ábrahám fiát Izsákot akarta feláldozni a kegyetlen Istennek és meg kellett halni a — báránynak. *Ez a báránny* is meg fog halni, nem Isten dicsőségére, hanem az emberek lakmározása végett.

De ennél a gondolatnál valami összeszorította az asszony szívét. Mi volt ez? Megbánás? nem, számalom. Számalom az elkényeztetett kedvenc állat iránt? Nem! Az állatnak az a rendeltetése, hogy életével váltsa meg az ember táplálkozását. Ennek a szívszorító számalomnak máshol rejtett a forrása, a legszentebb, de egyszersmind legönzőbb érzésben, az anyai szeretetben.

— Hogy bírja majd elviselni Irmuska ezt a csapást?

... És eljött a szüret. Anikó megérkezett, magával hozta a karikagyűrűt, a selyem babaruhát és a zöld pántlikát. Barikát szép fehérre mosták, felcicomázták a pántlikával, nem csak a nyakára kötötték, még a négy lábára is teltett egy-egy szallagcsokor. Irmuska boldogan táncolta körül.

— Jaj be szép vagy Barikám!

Igy diszítették fel valamikor a patriciusnak nevelt rabszolga leányt a bűnös nászéjszaka áldozatául.

És megindult a menet. Hintóban az uricsalád, parasztszekereken a szedőleányok. És felcsendült a dal a bíró szerelmes leányáról, a daruszörű paripáról, a hadiözvegyről. A vénasszonyok nyara verejtékcseppeket hintett a kipirult arcokra, a kocsidöcögés megrostálta a padon ülőket. Irmuska elaludt az anyja ölében, Barika hiába bégetett utána a másik kocsiból, nem hallotta...

Az anyja óvatosan helyezte a hűvös nyárilak kerevéteré.

— Jó hogy elaludt, csak most ne ébredjen fel...

— Barikám kis csacsikám, hol vagy? volt az első szava mikor felébredt.

De Barika nem volt sehol. Keservesen sirva, keresve futotta be a kis lány a szőlőhegyet — hiába.

— Biztosan eltévedt valahol, majd megkerül, ne sirj kislányom, vigasztalja az anyja.

De Barika nem került meg. Délre járt az idő és a szél paprikás illatot hozott az ágon függő bográcshól a szedők felé.

— Irmuskám gyere ebédelni.

De Irmuskának nem volt kedve az evéshez. Ott ült a diófa árnyékában és csendesen kesergett. A szedők körülülték a bográcst nagy karaj kenyérral, bicskával a kezükben. Az úri népnek a fa alatt terítették. Irmuska megint megindult a pájtása keresésére. Csendesen szepegve haladt a tenyérszerű levelek által árnyékolta, dagadó fűrtök terhétől hajló venyigék között, néha hívólag szólította Barikát.

Mikor a prészához ért, meggyökerezett a lába... Borzasztó volt, amit ott látott... Arca pirját halotthalványság váltotta fel, kék szeméit kidüllesztve bámult maga elé... A prészáz hátsó eresze alatt, három vesszővel kipecskelve lógott a Barika fehér bundája.

A kislány élelet sikoltva hanyatt vágódott. Az anyja ijedten futott oda, a többiek utána. Ott találták epileptikus görcsökhöz meredve.

Sokáig tartott, míg magához tért — a szüreti hangulatnak vége volt... .

És évek múlva, amikor Irmuska már nagylány volt, ha olykor leverte lábáról az epilepszia — mert ebből a betegségből sohasem gyógyult ki többé — ha görestől merevedett tagokkal feküdt tehetetlenül, egyedül csak a keze mozgott olyanformán, mintha Barikát akarná simogatni.

Lányi Viktor:

Dal

Halott virágot öntözgetni

Minék?

Tépett szerelmet kötözgetni

Minék?

Szemmel üresen kong a számban,

Szem, ha már benne tünt világ van,

Nem kell senkinek.

Emlékek taván ringatózni

Minék?

Emléktavasban illatozni

Minék?

Csók, amelynek már nincs varázsa,

Szív, mely nem tud már gyulni lángra

Nem kell senkinek.

Minék a multat földidézni?

Minék?

Fakult, törött tükörbe nézni

Minék?

A szívedet csak hagyj aludni,

Hogy belül fáj, hogy vérzik: — tudni

Nem kell senkinek.

Karlócai Etelka:

Kenyér

Égőn eget az égi tűz

Arnyaltan élőt perzselőn.

Dalol és bug a fekete gép

mely frissen áll a sík mezőn.

Fülgén torog a nagy kerék,

Sikonganak a szíj karok,

Préselt gőz démon erejét,

Fékezi gyenge kis marok.

A gép koporsó percén

Sülyed el a kéve kaldsz.

Kénytelen könnyit dus terhén

A szikkadt száraz szalma váz.

Ehesen tátong a gépszél,

Eteti a kerges tenger.

... S peregre hull a barna mag,

Élet mag... a fehér kenyér.

Ki ne szeretné

a fantázia merész birodalmát, ki ne kalandoznék szívesen a meglepő és izgalmas események birodalmában?

Ifj. Hegedüs Sándor:

Sir Douglas könyve

című regénye elvezet bennünket a Szahara végtelen pusztaságába, őserdők mélyére, furcsa emberek és különös állatok közé és végigéljük a legsodálatosabb történeteket exotikus és titokzatos világokban.

Ára 50.— dinár.

Megrendelhető

a Minerva r. t. könyvostályában

SZÍNHÁZI KISTÜKÖR

A hamis pénz (Gorkij új drámája) — Lujza szász hercegnő regénye színpadon — Elsorvadhat-e a színház?

Gorkijnak ez a négyfelvonásos drámája leginkább hasonlít ahhoz a művéhez, mellyel leghangosabb sikerét érte el, az *Éjleli menedékhelyhez*. Szereplői, hősei, szegény emberek. Annakidején nem hiába nevezte magát Keserű-nek, mindig szerette az *anyagi és erkölcsi nyomor fanyarságát*, ez volt kedves motívuma, mikor írt. A nyomorúságban az ember közelebb van ösztön életéhez, jobban kitetszik szándéka, mivelta, az író is jobban tanulmányozhatja a gépezetet, melyből kialakul az emberi sors.

Ezeknek az inségeseknek szemében az igaz és hamis körülbelül egyet ér, nem tudják megkülönböztetni őket egymástól. A hamis pénz hasonlít az igazhoz, a rossz ember a jóhoz. Ezt mondja ez a keserű dráma.

Jakoliev feleségül vette Paulát. A vádlottak padján pillantotta meg, ahol az azzal vádolták, hogy megölte újszülött csecsemőjét. Ez nem volt igaz. Gyermek holtan született. A gyermek apja faképnél hagyta szegény leányt. Jakoliev, a csunya, szutykos, kancsal ember megszánta a szegény áldozatot, annak rendje és módja szerint feleségül vette, lehet hogy irgalomból, lehet az is, hogy valami csalafinta tervet eszelt ki, melyhez a nő szükséges volt. Mindenesetre hazaviszi, egy ütött-kopott házba, melyben egy óras műhely volt, benn pedig egy lakás, melyet albérltetben lakik.

Házigazdája öreg mogorva bíró, Kemszkoj, aki Natasának, egy sápadt, szöke leánynak a voltaképeni apja, holott a lányról mindenki azt hiszi, hogy Jakolievnek, az órasnak a leánya. De az emberek nem igen törődnek az igazsággal. Ki fáradozik azon, hogy a hamis pénzt megkülönböztesse az igaztól.

Ebben a házban Paula csöndesen szenvedett. Miután az ucáról fölszedték, ott-hont lett, menedéket. Ugy tetszik azonban, hogy valami gond borul rá, egyre sápadtabb, betegesb lesz a durva, borzas férje oldalán, aki a galamb mellett kigyónak rémlik. Vajon mit forgathat a fejében? — találgatják a lakók. Vajon a züllött környezethez ő is hozzáromlott? Nem tudni. Hamis pénz, igazi pénz — mindegy.

Sztogov, egy balkörmű, gyanus alak szobát bérel az öreg Jakolievnél s egy napon közli vele, hogy óriási üzlete van, hamis pénzekkel kereskedik. Az óras, aki már lebonyolított egynehány kisebb jelentőségű üzletet, nem bír ellenállni az »üzlet« varázsának, hármennyire is reszket a gályarabságtól, belekerül Sztogov csapdájába. Ez voltaképen azért lopkodott ebbe a házba, hogy visszaszerezze Paulát, akit ő elhagyott s aki nélkül nem bír élni. Paula azonban tudni sem akar róla, nem hajl kérésére, az esetet haladóktalanul közli Jakolievvel. Csakhogy a férj ekkor már annyira belebenyolódott a hínárba, hogy nem bír kikászolódni belőle, tovább kergeti a hamis pénzt, ott hagyja az igazit, Paulát, akinek nem marad más menekvése, mint az öngyilkosság.

Paulieri és Corsi, a két olasz szindarabíró a tárgyát az élethöz vette kölcsön, egy olyan történetből, mely husz évvel ezelőtt az érdeklődés központjában állott: Szász Lujza hercegnő és Toselli zongoraművész regényes szerelmi történetéből. Vigjátékuknak ezt a címet adták: Keringőtémpő.

Az alakokat kissé eltorzították, de azért még *Olaszországban is mindenki* reájuk ismert. Maga a vigjáték nem a házassággal kezdődik, hanem az eljegyzéssel s a zongoraművészből hegedűművész lett.

Waiszenburgi Stefánia hercegnő elhagyta udvarát és férjét, aki utóbbi időben elhanyagolta őt és a Villa d' Estében találkozik egy ifjú, ábrándos olasz hegedűművésszel, Antonioval. Ez a sápadt művész azonnal megtetszik neki, a szemében lobogó tűz megbabonázza. Nyomban megkezdődik a regény és gyorsan pereg. Amikor Van der Blütz

gróf, aki a hercegnőt elkíséri földkörüli útján, bejelenti, hogy hercegi hitvese beadta ellene a válópórt, a hercegnő elhatározza magát s feleségül megy Antoniohoz.

A jegyesek Pesciába utaznak, Antonio szülőihöz. Fényes kíséret követi a hercegnőt, melyből nem hiányzik a négy: szobalány sem. De az előkelő személyiség megérkezése lázba hozza a nyugodt, idilli olasz városkát: a hercegnő különökösége megannyi bajt támaszt, szabaddossága fölháborítja az embereket, Antonio szüleit éppugy, mint a szomszédokat, a vidéki nagyságokat, a kisváros papját, aki csak akkor békül meg, mikor a hercegnő megígéri, hogy ki fogja tartoztatni a düledék templomot.

Amíg a többiek szigorúan, vagy ellenségesen ítélnek meg a hercegnő viselkedését, Antonio komolyan szenved. Féltekénykedni kezd rá, amire van is némi oka, mert a hercegnő szemet vetett egy közepes fiatalemberre. Akkor veszi észre a hegedűművész, milyen nagy hibát követett el, amikor ebbe az egyenlőtlen házasságba belement. Nemsokára megérkezik egy német kapitány is, aki jogot formált magának, hogy megvédelmezze a hercegnő becsületét, akit az újságok lépten-nyomon »sértegetnek kalandjai miatt. Ez a kapitány megverekedett érte, a hercegnő pedig hálásnak mutatkozik kedvességéért. Antonio nem bír magával. Izgatott jelenet játszódik le közöttük, a hercegnő örökre otthagyja jegy-sének házat.

A vigjáték, mely főképen kitünő környezetrájával tűnik föl, szíves fogadtatást talált a milánói közönség előtt. Főszerepét *Tatjana Pawlovna* játszotta.

*

Reinhardt, a nagy rendező, a színházi társaság gyűlésén jelentős, eszmékben gazdag vallomást tett a színésztől s a színház mai állásáról. Természetesen elsősorba állította a színészt, mint akié a színház. De kiemelte azt is, hogy a nézőnek is játszania kell a színésszel együtt, szerepe éppoly fontos, mint a színészé. Csak így születetik meg az igazi színház. Minden emberi lényben öntudatosan, vagy öntudatlanul él a vágy, hogy *átalakuljon, mássá legyen*.

Mindnyájan — mondotta — magunkba hordozzuk minden szenvedélyt, minden sors, minden életforma lehetőségét. Semmi emberi sem idegen tőlünk. Ha nem volna így, sem az életben, sem a művészetben nem érthetnők meg a többiek. De az átöröklés, a nevelés, az egyéni tapasztalat e sok ezer bennünk levő csira közül csak néhányat fejleszt ki és természetesen meg. A többiek elvesznek, lassanként elenyevnednek. *Mai életünk szűk és korlátolt, végtelen szegény érzelmi anyagban*. A közönséges ember rendszerint életében csak egyszer érzi a szerelem önkívületét, csak egyszer a szabadság tulusorduló örömet, csak egyszer gyűlöl szenvedélyesen. *Egyszer* temet mélységes fájdalommal valakit, akit szeretett és végre egyszer meghal ő maga is igazán.

Mindez kevés a szeretetünk, gyűlöletünk, boldogságunk, szenvedésünk mélységesen velünk született ösztöneinek. Mi naponta gyakoroljuk izmainkat, tagjainkat, hogy erősödjének és ne sorvadjanak el. *De lelki szerveink melyek szintén az életre teremtődtek, resten hevernek, holott föltétlen szükségünk van indulatokra, hogy azokat kifejezhessük*. Nevelésünk azonban az ellenkező irányban dolgozik. *Első parancsunk, melyet karunk, az, hogy rejtjük véka alá, ami bennünk történik*. Nem szabad mutatnunk az izgatottságot, éhséget, szomjat, el kell takarnunk minden örömeinket, minden fájdalomunkat, *minden dühünket, mindazt, ami ősi és kifejezésre tör*. A szenvedélynek, indulatnak, érzésnek *nincs kurzusa a mai korban*. Beletörődünk abba, hogy ezeket az érteket egy csomó megmerevedett, semmitmondó formával helyet-

tesítsük, mely a mai társadalmi élet kellékévé lett.

— Bemegyünk egy táncterembe, ahol állítólag a tulhabzó ujjongás van, az élet lármája. Fizetett zenészek muzsikálnak, az emberek pedig táncolnak, lábuk meglepő mutatványokat visznek véghez, *de lelkük nem táncol, szívük hideg marad*. Kitorászott testükön nincsen hár, *de lelkük zsiros és emekezdedt*. Érzelmi restségük döbbenetes. *A lelki dolgok titalma korszakunk egyik legnyugtalanítóbb jelensége*. Ez pedig megrontotta a színészt is, akinek a hivatása az érzelmek kifejezése. Az a komediás, aki mélyen be van gyökerezve a mai életbe, este nem teheti meg azt a merész ugrást, hogy ebből az érzékietlen lényből egy örült királlyá váljék. Mai színházunk másik jellemző vonása az, hogy *nincs szerelmes színész*. Mikor a színész a színen azt mondja: »szertelek«, *muzsikálni kell a szín mögött, hogy a lélek rezdülését legalább a zene pótolja* s a néző megkülönböztesse ezt a kijelentést egy hétköznapi beszédfoszlánytól. A nők általában ösztönösebbek, mert közelebb esnek a természethez, mint a férfiak.

— Természetesen kivételt alkot a zseni. De kevés zseni van és sok színház. Az igazi színészseni a gyermek, aki leül egy diványra, kinevezi azt vasutnak s máris zihál a mozdony, füttyül, szalad s ő lelkes szemekkel néz a vonat ablakából a hűvös tájakra, melyek elfutnak előtte. Mindez már színház, a legnagyobb drámai művészet. A dráma az emberiség *első gyermekkorában született meg, Shakespeare a színház legnagyobb csodája*. Ő egyszerre volt költő, színész és igazgató. Mindenhatósága végtelen, fölfoghatatlan. *A mai színház lassanként elsorvad, mert a mindennapi élet lármája és sietsége*, mely módot ad gazdasági érvényesülésre, megfosztja a kivételességtől, a drámai lendülettől és borzongástól. *Mégis hiszek a színház halhatatlanságában*. Ez a legnagyobb menedéke azoknak, akik titokban zsebükbe gyűrték gyermekkorukat s ezzel az elcsent holmival ide menekültek és életük végéig játszani akarnak.

Ady Endre

újságíró publicisztikai írásait gyűjtötte össze Fehér Dezső, kiváló nagyváradi újságíró „*Ha hív az acélhegyű ördög*” címmel. A kötetben megtaláljuk mindazokat a cikkeket, amelyeket a fiatal Ady Endre írt különféle lapokba és amelyek már teljes mértékben bizonyítják azt a nyugtalan, lázadó izzig-érig termelő szellemet, mely később versköltésében bontakozott ki.

A könyv ára ötven dinár. - Megrendelhető a Minerva r. t. könyvostályában

A legjobb hírdelesi orgánom:
A BÁCSMEGYEI NAPLO

Jókai Mór

a legnagyobb magyar mesélő írásai ifjúkorunk legszebb olvasmányai voltak. A felnőtt ember legszebb érzése az ifjúkorára való visszaemlékezés és Jókai regényeit olvasva belemerülhetünk ifjuságunk legszebb emlékeibe.

Ujból kaphatók:

Mire megvénülünk 66.— din.
Politikai divatok 60.— «
Szegény gazdagok 84.— «
Janicsárok végnapjai 100.— «
Köszívű ember fiai I.—II. 160.— «
Az új földesur 80.— «
Egy az Isten I.—II. 140.— «
Egy magyar nábob I.—II. 128.— «
Névtelen vár 120.— «

Megrendelhető

a Minerva r. t. Subotica
könyvostályában

Kutya-történetek

Megirtam már, hogy tudnék a kutyákról reggelig beszélni, olyan érdekes, olyan értékes társai ők az embernek.

— Rossz kutya, mondja a felületes gondolkodó valakire, ha megharagszik rá.

Miért volna rossz? Mert őrzí a házat, a tanyát és annak védelmében preventív ugraásokat, nekirohanásokat is végez?

Mennyivel igazabb öntudatlanságában is a »drága kutyusom« kifejezés, amit hálás, boldog szerelmesek mondanak egymásnak. Hiszen ebben benne van a hűség fogalma, tudata, vagy legalább kívánása is.

A kutya intelligenciája minden kétségen felül van, okos szeme csupa érzélem. Rengeteget tud, azért nem szabad tulzásba esni. Mert amikor számoló művészetéről zengedeznek komédiás reklámok, akkor nem mondanak igazat. A kutya nem tud számolni, a ló még kevésbé. Hangra, drresszurára, végezeképpen mozdulatokat, amikkel azt a látogatot szeretnék a produkálók kelteni, mintha tudná, hogy most egy számegegységig jutott el, azonban ez csak idomítás kérdése. Ezen a téren pedig a türelem sok meglepőt produkált. Az se igaz, hogy a kutya veressel idomítják. Igazi, hivatott vadász nem nyul a korbáchoz, ez csak a cirkuszosok módszere, akik gyorsabban szeretnének eredményt elérni.

Szó sincs róla, a kutya fél az emberből, a gazdájára mindig áhítatos tisztelettel tekint fel, de oda van a boldogságtól, ha megdicsérik valamiért, főleg ha megjutalmazzák. A jutalma pedig az étel.

Miért volna az különös, vagy pláne dehonesztáló, mikor a legtöbb emberhez is a gyomrán keresztül lehet hozzáférni? A nagy, társadalmi összeköttetések, a szíves barátságok, az ajakra fagyott konvencionális mosoly, nem az etetésen alapszanak?

— Tartsad jól a bestiát, mondja lányának a gondos anya.

Ami azt jelenti, hogy a szerelmen, meg a lelki diszpozíción kívül a konyhát sem szabad elhanyagolni, — a bestia fogalma alatt, természetesen, a vőt értve. (Mennyivel gyöngédebbek a vők, mennyire szelidebb kifejezést használnak ők az anyósokkal szemben!)

Gondosabb anyát kevesebbet, mint amilyen a kutya. Hogy később nem ismeri meg a kölykét, az nem tesz semmit. A természet ebben a tekintetben kurta memóriával látta el, — talán fajfentartó céljai is voltak vele. De fölnevelni, gondozni, védi addig, amíg szükség van rá s amíg megindul valamire, új gazda tulajdonában, a saját útján.

Láttam már kölykeit szoptató vizslát, hogy nem evett, szomorú volt.

— Mi bajod, kutyusom? — kérdezték tőle.

Csak nézett bánatosan, nyalta a szája szélét, aztán megindult. Nem ment tovább három-négy lépésnél, megfordult, nézett a gazdájára.

Nem értették meg mingyárt, nem is törődtek akkor sokat vele. Hamarosan visszajött magától.

— Éhes vagy?

Rakták elébe az enniavót, nem nyult hozzá, csak nézett szomorúan, megint elindult, aztán megfordult, mintha hívná a gazdáját. Hát ment az is utána, a kutya pedig vezette a vackához, ahol a kölykei nyüzsgöttek. Ott panaszosan kezdett szükkölni.

Mindössze az történt, hogy megdöglött az egyik kölyke. Nem nyult hozzá, de elment kérni az ember segítségét. Mikor aztán eltávolították kis halottját, visszament a kedve, az étvágya és olyan hangon szükkölt, mint aki sírva nevet.

Hogy milyen hihetetlen dologra képes a kutya, annak Szegeden magam láttam a példáját. Annak idején meg is irtam, Gárdonyi Géza pedig felhasználta valamelyik novellájában. Az történt, hogy elajándékoztak egy vizslát négy újszülött kölykével együtt egy kikindai embernek. Az új tulajdonos kocsiával, a még gyenge szukát és az apróságokat felrakta hát a szekérrre, úgy vitte haza.

Korán reggel indultak el, — tájékozásul annak, aki nem szeret adatok után keresgélgni, hogy Szegedtől Kikindáig körülbelül ötven kilométeres a távolság.

Van egy, hogy sok, van amikor egy újrás. Attól függ, hogy mire számítják.

Másnap hajnalban a régi szegedi udvaron ott találják a vizsla három kölykét. Semmi kétség, hogy ők azok, szép, nagy, barna foltos testüket nehéz volna összetéveszteni másokéval.

— Hogyan kerültek ezek vissza? Értelmetlen.

Keresik az anyjukat, kiáltják a nevét, füttyentenek utánuk, sehol semmi. A születési vacokban máskül egymás hegyin-hátán keresztül a három kis bolondos, még ingerkedik is egymással, az egyik a szájába veszi a másik lábát, erre ez beleharap a testvékéje fülébe. Akárcsak a gyerekek.

Összegyűl az egész ház, nézik a csodát és találgatják a titkát. De miért csak három a kölyök akkor is? Hol a negyedik?

Világos reggel volt, amikor megérkezett az is. Hozta az anyja a szájában.

El tudja képzelni, mi ez? A vizsla visszakiváncosított a régi helyére, nem smakkolt neki Kikinda, hát hazajött. Igen ám, könnyelmű ember úgy csinálná, hogy megy ő maga, a többivel pedig nem törődik. (Mikor a szeretetreméltó kismamákra rájön a bolond-óra és meglépnek, a porontyaikat nem vizsgál magukkal.) Ez a vizsla azonban teljes formájában akarta helyreállítani a régi fészket, ő csak az övével együtt érezte magát jól s ezért kétszer tette meg az ötven kilométeres utat. A kölykeket pedig a szájában hozta, a tüéles fogai között. Micsoda óvatosan, hogy kárt ne tegyen bennük!

Aki nem látta, az el se hiszi.

Egy másik esetről szabályos jegyzőkönyvet vettem fel, hat szemtanu igazolta, hogy úgy történt, ahogy elmondom.

Tanyán töltöttem egy nyarat s a rokonom hozzánk adta vendégségbe a foxiját, mivel nem vihette külföldre ma-

gával. Nagyon okos, fúrge állat volt, megbarátkoztam vele, azaz megbocsátottam, hogy nem vizsla. Hozta fogai között a sündisznókat, felrohant veszett iramában a három méteres fára a macska után, amíg megjuhászodott.

Egy reggel azt látom, hogy véres a tarkója, a pófájából pedig, épen a szemem alatt, hiányzik egy krajcáros nagyságu darab. Mintha körzővel vágták volna ki, olyan szabályos a hiány, eleven hus a helye, véres az is.

Pearynak hívták a kutyát, (részint mert szeretett csavarogni ő is, de meg szeretett minden sarkot, nem csak az északit, mint nagy névtársa), — próbáltam megállapítani, hogy mi történt. Éjszaka tanyai tanulmányutra indult, összeszeakadt egy nagy kutyával, az aztán ellátta a baját. Kétségtelen, hogy bekapta a fejét, így sértette meg a tarkóját. Viszont az alsó fogával a pófáját szakította ki.

A foxi nagyon csendes volt, nem mozdul ki a veranda alul, gyógyult. Igen ám, csak hogy a nyelve nem ért el a pófájához, már pedig a kutyanyelvnel jobb orvosság nincs.

Akkor néztük végig, hogy mit talál ki. Kezdte a fogahegyével kitépedni a szőrt a lába fejből, lassankint egy dinárnyi nagyságu nyílt sebet szerkesztett ott magának. Ezt ellátta bőségesen nyálal, úgy vitte a pófájához, azzal dörzsölte a sebet, amíg begyógyult. Mikor aztán elkészült vele — legalább egy hétig tartott, — ugyancsak a nyelvvel meggyógyította a lábsebet. Ez akkor már gyerekkjáték volt.

Peary gazdája egyébként dicstelen halt meg, üresen maradt lakása ajtaja elöl alig tudtuk elmozdítani a kutyát. Elvittük szép szerével, hamar visszaszökött. Magától legföljebb a Begára járt le alkonyatkor. Olyan időben szeretett vitorlázni a gazdája. A kutya most leült a partra és bámulta a vizet. Nem evett, nem ivott, egy hét mulva megdöglött, pedig előzőleg semmi baja nem volt.

Bob.

TERE-FERE

A halottak és az udvariatlan élők.

A *British Medical Journal* érdekes temetési statisztikát közöl, melyet az angol halotthamvasztó társaság adott ki. Ez a társaság kétséget kizáró módon megállapítja, hogy a halottak egyre több helyet foglalnak el az élőkötől, akik viszont állandóan szaporodnak.

Évente 600.000 halottat kell eltemetni, igaz, hogy időleges sirba, mert bizonyos idő múltán a halottakat is kilakoltatják, de a statisztikák azt mondják, hogy a halottak által elfoglalt területek is türethetetlenül növekednek.

Angliában a temetők körülbelül 8 ezer hektár földet foglalnak el s ez a föld kitünő, jófokvű, körülbelül félmillió adófizető polgárt eltarthatna, hogyha megművelnék és gabonát, egyéb veteményeket természetesenek rajta.

Ezt a körülményt — írja az orvosi lap — figyelembe kell venni olyan országban, melynek lakossága folytonosan gyarapodik s teljesen át kell majd térni a halotthamvasztásra. A hamvvedrek számára is kell hely, de azokat egymás fölött, emeletesen lehet elhelyezni.

Egyesek azt indítványozzák, hogy a halottak hamvait szórják el kertekben, melyek ilyen módon szent berkeké lennének, ahol kedveseink maradványa élne a fákban és virágokban, az élet és a halál pedig költői módon elegyülne egymással.

Mindenesetre az élők udvariatlanok és türelmetlenek, el akarják porolni a halottaktól azt a földet, melyben örök álmukat alusszák.

*

A francia forradalom kiállítás. Párizsban nagy érdeklődést kelt a francia forradalom adalékainak kiállítása. A kiállítás bejáratánál ez a furcsa (talán jelképes) fölírás olvasható:

— Bemenet balra, kijárat jobbra.

Az anyag időrendi sorban van fölso- rakoztatva. Nyomatványokkal, kéziratokkal kezdődik, melyek az előfutárok-

tól, bölcselőktől, enciklopedistáktól származnak. Itt látható J. J. Rousseau könyvének, a *Vallomások*-nak kézirata is.

Emitt az általános választójogot elhatározó akta, 1792 augusztus 10-ről. Az alkotmányozó gyűlés eltöröl a polgárok között mindenemű külömbiséget s elhatározta, hogy Franciaországban minden 25 évet betöltött egyén »választó és választható«.

A látogatók különös izgalommal szemlélik a király kivégzésére vonatkozó adalékokat. XVI. Lajost tudvalevőleg január 15-től 19-ig tartó ülésszakban itélték halálra, névszerinti szavazás alapján. Ezeket a szavazatokat gyakran latra vetették, bírálgták, osztályozták, azt is be akarták igazolni, hogy a szavazatokat rosszul olvasták össze. Kétségbe vonták az elítélés jogérvényességét is. Ha figyelembe vesszük a háttérben mozgó politikai erőket, megállapíthatjuk, hogy a többség tényleg nem akarta a király halálát, csak a csöcseléktől való félelmében szavazta meg s hogy a döntő szót Robespierre mondta ki.

A király kivégzése 21-én történt. Láttuk a hóhér sajátkezü levelét, melyben 20-án utasításokat kér az államügyésztől a kivégzésre vonatkozólag s XVI-ik Lajosnak ugyanezen a napon keltezt levelét is, melyben az elítelt király a konventhez fordulva, három napi haladékért esedezik, hogy előkészülhessen a halálra. Ehhez a levélhez a következő megjegyzés van csatolva:

— A konvent napirendre tér fölötté.

Sokan nézik azt a vérpecsétet ujságot is, melyet *Marat*, a nép barátja szorongatott kezében utolsó pillanatban, mikor a fürdőkádjában leszurta *Corday* Sarolta. A népevezér kínzó bőrvizsketése miatt naponta fürdött, fürdés közben ujságot olvasott.

Mellette *Corday* Sarolta bucsulevele, mielőtt a vérpadra lépné:

— Csak a bűn szégyen, a vérpad nem. Amikor Dantonnak meghal a felesége Robespierre részvételével intéz hozzá:

— Jobban szeretlek, mint bármikor s szerettelek mindaddig, amíg meg nem halok.

Ez a »sirig tartó« szeretet nem bizonyult valósnak, mert mellette látjuk a Danton letartóztatásáról szóló rendeletet — Robespierre aláírásával.

*

Lindbergh és a kínai ifju. Egy misszionárius *Bodertield* atya, aki a nyugati Shantungban lévő kínai éhínségeket gyámolítja, az alábbi történetet meséli el, melyből az tetszik ki, milyen gyermetegek a kínaiak.

Egy napon egy tizennyolc esztendő kínai ifju *Lindbergh*-ről beszélgetett vele s ezt a kérdést intézte hozzá:

— Igaz-e, hogy *Lindbergh* 33 óráig maradt a levegőben minden megállás nélkül.

A misszionárius igenlően válaszolt, mire a kínai ifju elámult.

— Hogyan? — kérdezte — 33 óráig volt a levegőben anélkül, hogy forró vizet ivott volna? (Az a kínai, aki becsüli valamire testi és lelki épségét, naponta többször iszik forróvizet). És az édesanyja sem volt veze?

Főképp azt nem értem, hogy maradhatott 33 óra hosszat a levegőben úgy, hogy folyton mozgatta a kezét-lábát.

Ezuttal a hittérítő képedt el.

— Miért a kezét-lábát?

— Hát mivel repült? — vetette oda a kínai ifju.

A kegyes atya most látta, hogy milyen naiv egy tizennyolc esztendő kínai ifju. (Az még nem a gépekre gondol, hanem a lélekre, a csodára).

Nem is oldotta föl előtte a rejtélyt, hanem a lélekről beszélt neki, a csodáról.

*

Japáni szállodák és a törülköző. Európai szállodások váltig panaszkodnak, hogy egyre növekszik a törülköző tolvajok száma. A vendég egy-két napi szállodai tartózkodás után jogot formál arra, hogy emlékül elvigye a szállodának monogramos törülközőjét, mely később fehéremű készletét gyarapítja.

Japánban, ahol a keleti bölcseséttel, a nyugati népek gyakorlati érzéke társul a kérdést ötletesen megoldották.

Itt az utast a legnagyobb nyájassággal, udvariassággal fogadják s mielőtt elutazik, a szálloda egy törülközőt ad neki emlékké.

Egy sendai-i szálloda minden vendégének egy oly törülközővel kedveskedik, melyre ez a bölcs mondás van hímelve: »Az eső akkor is megfürdet bennünket, ha csöndes«. Egy másik tawarai szálloda pedig, melynek cégérén egy rizseszák látható, egy rizseszákos törülközőt ad ajándékba távozó vendégeinek.

Ujabbban a Japánt járó turisták, főképp az amerikaiak úgy gyűjtik ezeket a szállodai törülközőket, mint a bélyegeket. A történelmi jeleneteket, legendákat, irodalmi nagyságokat ábrázoló hímzések takarosak, finomak s noha a törülközők csak másodrendűek, pamutból valók, értékük nem csekély. Emellett kitünő reklámmal szolgál a szállodáknak is.

Az európai szállodások körében felöltött a gondolat, vajjon nem ajándékozhatnának-e ők is törülközőket vendégeiknek, hogy legalább eképpen védekezzenek a törülköző tolvajok ellen. De az eszmét elvetették. Nálunk tudniillik »nyugati erkölcsök« uralkodnak s ha behoznák ezt az újítást, a törülköző tolvaj még mindig bőséges alkalmat lenne arra, hogy az ajándék mellé még egykét törülközőt, esetleg lepedőt is lopjon.

Ferdo Čulinović:

B U R A

című novelláskötete kapható a
Minerva rt. könyvosztályában

Ara 20 dinár

SANATORIUM TERAPIA

V R N J A Č K A B A N J A

TULAJDONOS ORVOS Dr. KUCHAR-DURLEN AGOST

Két magyarul beszélő orvos. — Telefon 2. — Prospektust készséggel küld az igazgatóság.

A sanatórium gyönyörű szép, kies erdős ligetben fekszik, saját gyógyforrással, úgy ivó mint, fürdő célokra a telep belterületén. Tudományos alagra fektetett dietikus konyha, szigorú orvosi felügyelet alatt. Legmodernebbül berendezett hydro- és elektro-terápia.

Egy boldog kis ország születése, élete és romlása

A Bounty angol hadinaszád lázadó legénységének kalandos története

Irtó: Orbók Attila

Hajónaplók és hivatalos okmányok mondják el:

A Bounty nevű tengeri naszád az angol kormány parancsára 1787-ben Tahiti szigetére ment, hogy kenyérfa-palántákkal rakodjon meg s azokat Nyugat-Indiába vigye, ahol meg akarták honosítani ezt a rendkívül hasznos növényt.

A hajó Bligh kapitány parancsnoksága alatt állott és negyven matróz teljesített szolgálatot rajta. Egyszerű, műveletlen emberek — de jóindulatúak, vallásosak, szorgalmasak. A javarészüket gyakorlott, régi tengerész. Az új kapitány azonban nem tetszett nekik. Durva, erőszakos ember, aki úgy bánik a matrózokkal, mintha gályarabok lennének, fegyverek, akik soha egy jó szót sem érdemelnek...

Bligh kapitányt meggyűlöli a legénység

1787 decemberben indult el a Bounty s a következő esztendő októberében érkezett meg Tahiti-ba. A hosszú és veszélyes út alatt a matrózok valóságosan meggyűlölték Bligh kapitányt. A tengeren élő ember nem kényes — de önzet. A derék matrózok becsületesen végezték kötelességüket, de Bligh sohasem volt megelégedve velük. Pár szóval megnyerhetette volna a szívüket, de ő csak káromkodott, szidalmazta, bosszantotta őket.

A hajó életében vannak olyan törvények, amelyeket a kapitány sem szeghet meg, aki különben élet-halál ura. Hosszu tengeri utnál meg van szabva előre a matrózok napi ételmiszer-adagja. Éppen úgy kerek-kijár nekik, mint a zsold, amivel adós maradhat az állam vagy a vállalkozó... De a napi ételmadag, az szent, azt nem rövidítheti meg még a kapitány sem...

Bligh az egész uton dözsölt, lakomázott, ivott, de ha valamelyik matróz valamit hibázott, az élelmét kockáztatta: Bligh kapitány bőjtre fogta. A matrózok zúgolódtak, de csak egymás között. Szenvedtek, de hallgattak a kapitány előtt. Tudták jól, hogy a haditengerészeti törvényei szerint a hajón mukanniok sem szabad, ott a kapitány a korlátlan ur. Majd ott-hon, Angliában panaszt tehetnek a flotta parancsnokánál...

Hat hónapot töltöttek Tahiti-ban, amely az *Oceán gyöngye*. Szabadon éltek, boldogan. A tahitaiak nemcsak vendégszeretők, hanem a gyönyörök mesterei, s az idegeneket úgy elszórakoztatják, dőlgetik, hogy az minden európai fantáziát fölülmul...

A Bounty-t jól megrakták kenyér-palántákkal s egyéb rakománnyal és 1788 április negyediken kibontotta a hajó a vitorláit, hogy az Indiai Óceán vizeire menjen.

Bligh kapitány mindjárt az első napokban kegyetlen szigorral bánt a legénységgel. Nem volt jó pszichológus, vagy nem birt az indulataival. A legénység már nem volt a régi, amely mindent eltűr, de ő ezt nem vette észre. A hathónapi pihenőt, a nyugodt, szabad élet, a tahiti örömei megváltoztatták a legénységet... Az a végtelen türelem és engedelmisség, amely jellemezte őket, szinte állati ösztönné vált már bennük, amíg Tahiti-ban meg nem tanulták megint, hogy ők is emberek, akiket hecsülni, méltányolni kell s akiknek az élet örömeiből is kijár valami.

A legénység két pártra szakad és fellázad

A hajó pár nap múlva kikötött Annamooka szigetére. A kapitány kiadja a parancsot, hogy néhány ember szálljon csónakba, menjen a partra és hozzon ivóvizet. Christian hadnagy, aki jóindulatú, szelíd fiú volt és szerette a legénységet, megjegyezte, hogy a matrózoknak puskát is kellene magukkal vinniük, mert nem tudni, hogy a benszülöttek hogyan fogadják őket. Bligh kapitány erre a megjegyzésre összeszidta a hadnagyot és gyávának nevezte. A hadnagy elsápadt és szó nélkül engedelmeskedett...

Pár nap múlva a kapitány azzal gyanúsította meg

a hadnagyot, hogy az élestárból kókuszdiót lopott. A hadnagy erre a sértésre nem felelt... Elhatározta, hogy tutajt csinál és megszökik a hajóról. Szelíd fiatalember volt, nem gondolt sem bosszura, sem lázadás szítására, de viszont nem akart továbbra is a hajón maradni. Tervét közölte néhány bajtársával. Pár óra múlva már a matrózok is tudták, hogy a hadnagy tutajon meg akar szökni. Sorba mentek a hadnagyhoz kérlelni, őket is vigye magával. Éjszaka, amikor a hadnagy a törékeny, életveszélyes kis hevenyészett tutajon vízre akart szállni, tizen is körül-fogták, matrózok, akik vele akartak menni a veszélyes utra. Christian egyedül akart elmenni.

Az elkéseredett matrózok szidták a kapitányt és dícsérték a hadnagyot, akit szerettek, mert mindig emberségesen bánt velük.

Különösen egy Adams nevű hatalmas szál szöke legény volt elkéseredve, hogy Bligh valósággal elűldözte a hajóról a hadnagyot.

Egyszer csak fölkiáltott, amikor Christian már busuzott az embereitől:

— Miért menjen el a hadnagy ur? Goddam! végre is mi az ő pártján vagyunk. Kerítsük hatalmunkba a hajót, Bligh-t intézzük el és minden rendben van!

Martin matróz boldogan kiáltott föl a terv halatára:

— Nem leszünk tovább a kapitány kutyái! Én vállalom a haditerv elkészítését! És mindjárt rendelkezett, ki hova álljon, mit csináljon.

Pár perc alatt kiktört a hirtelen szervezett lázadás, amelynek persze Christian lett a vezére, pedig ő akarta a legkevésbé. De miatta tört ki az elfojtott békéltenség és nem tehetett ellene.

Neki kellett öt matrózzal a meglepett kapitányt lefegyverezni. Bligh, amikor berontottak kabinjába, javában aludt. Pisztolya után kapott, amikor a láрма fölverte álmából, de meg kellett magát adnia sorsának, idejében lefoglta és összekötözték.

A lázadók — majdnem az egész legénység — vizrebocsátották a nagy mentőcsónakot, abba ültették a kapitányt és híveit, a hajóorvost, a botanikust és néhány altisztet, tiz matrózt — aztán ellátva őket élelmiszerekkel és ivóvízzel, utnak eresztették. Kegyetlen dolog volt a Csendes-Oceán vizein husz embert egy csónakkal magára hagyni, azonban itt a tenger tele volt kis szigetekkel és bizton számítani lehetett rá, hogy a száműzöttek a mentőcsónakkal egy-két nap alatt partot érnek.

Ebben a korban a lázadó matrózok másként szoktak elbánni ellenfeleikkel... De Christian hadnagy és hívei vallásos, derék emberek voltak, akik a zsarnok és kíméletlenül goromba Bligh kapitánytól menekülni akartak és véres bosszura nem is gondoltak.

Az első honfoglalás

Christian lett a hajó parancsnoka. Láta, hogy a legénység vissza szeretne térni Tahiti-ba, ahol olyan sok boldog és gondtalan órárt élt át. De nem akarta odavinni őket, tudta, hogy veszélyes vállalkozás lenne. Pár nap múlva a hajó Tubuae szigete előtt kötött ki. A partot nem közelíthette meg, mert csak olyan vezetővel lehet ezeken a vizeken kikerülni az álnok, vizalatti, rejtett korallszigeteket és sziklákat, aki évtizedek óta ismeri ezt a tengeri tájat. A Bounty horgonyt vetett s néhány matróz csónakon indult a part felé. A benszülöttek, mihelyt észrevették a hajót, a partra tódultak teljes fegyverzetben és lándzsáikat rázva, iktóztatós üvöltéssel adták a matrózok tudtára, hogy nem engedik őket partraszállni... Christian, amikor látta, hogy matrózai veszélyes helyzethe kerülhetnek, a benszülöttekre süttötte a hajó nagy ágyuját s a szigetlakók rémülten menekültek el. Másnap előkerültek az erdőkből újra, sokkal többen, de a puskával fölfegyverzett angolokat hiába akarták megtámadni — az első lövésekre megint szétszaladtak.

A matrózok bejárták a sziget nagy részét. Pompás, gazdag vidék volt, tele gyümölcsrel, vaddal, friss vízi forrásokkal, de a lakosság ellenséges hangulata

elvette a kedvüket attól, hogy itt telepedjenek le, annál is inkább, mert reményük sem lehetett, hogy a benszülöttek lányai közül élettársuk akadjon. Menynyire másként fogadták őket Tahiti-ban. Oda vágytak, oda akartak menni és könyörögtek Christiannak, hogy ott telepedjenek le. A hadnagy hiába magyarázta nekik, hogy milyen baj származhat abból, ha Tahiti-ban megtudják, hogy ők lázadók. A legénység egy része kijelentette, hogy ha Christian nem teljesíti kívánságukat, ők csónakon próbálnak eljutni a boldogság szigetére. A hadnagy végül ráállt, hogy visszamenjenek Tahiti-ba asszonyt szerezni s ha ez a kérdés meg van oldva, visszajönnek ide, Tubuae szigetére, amely nagy természeti kincseivel kiválóan alkalmas lesz végleges lakhelynek.

A legénység belement az alkuba. Megállapodtak abban, hogy Bligh és híveinek eltűnéséről azt fogják mondani, hogy a kapitány felfedezett egy lakatlan szigetet, ott kiszállt a legénység egyik részével, őket pedig a Bounty-val ezért küldte vissza Tahiti-ba, hogy háziállatokat vigyenek és lakosokat telepítsenek oda, akik majd gondtalanul élhetnek és meggazdagodhatnak az új paradicsomban...

A Noé bárkája

A tahitaiak gyanútlanul fogadták a matrózok meséjét, meg is telt a hajó háziállatokkal, banán-palántákkal, kis fekete disznókkal, tyukokkal, kakasokkal, mindennel, ami Tahiti-ban olyan jó — csa az emberekkel, különösen a nőekkel volt baj. Semmi kedvük sem volt az ismeretlen ígért földjére menni. Végül mégis sikerült a hajó személyzetét tizenkét tahiti asszonnal, kilenc férfival és tiz fiugyermekkel ki-egészíteni.

A Bounty nemsokára megint Tubuae szigete előtt kötött ki. Persze, az előző tapasztalatok után Christian óvatos volt, s mihelyt partraszállt legényeivel, azonnal kis erődítményt építtetett, ahova a benszülöttek orvtámadásai elől meghúzódhatnak.

Harcok az asszonyért

Eleinte vidáman teltek a napok. Elültették a termőfákat, ápolták a háziállatokat és békességben éltek. Nem sokáig tartott ez a paradicsomi állapot, hiszen asszonyok is voltak közöttük. Rossz volt a népesség aránya. Negyven férfi és tizenkét asszony... A férfiak többsége az európai morálnak hódolt, a tahiti nők a tahitainak, ők a többférjűséget egészen természetesen találták... Csakhamar kialakult két párt... De Christian erős kézzel s még inkább nagy szívvel tartott fegyelmet s a nőtlenség elhatározta, hogy a békesség érdekében a benszülöttek leányait, Tubuae asszonyait fogják feleségül venni, ha kell úgy, mint a rómaiak a szabin nőket, elrabolják őket. A benszülöttek nem akartak hallani az európai rokonságról, a matrózok megpróbálták nőket rabolni, rendezet csatározások fejlődtek ki Tubuae népe és a Bounty matrózai között. A véres összetűzésekben persze a nyilakkal és lándzsákkal védekező benszülöttek mindig alulmaradtak és hét tucat emberük elesett. Ha sikerült is egy-egy nőt elrabolniuk a matrózoknak, a félvad menyecske csakhamar megszökött...

Csak a házasság boldogít

A kis tábor népe pedig egyre jobban összeveszett egymással és Tahiti szigetének édes emlékei megint kísérteni kezdték. A nőtlenség mindenáron visszaza akartak térni az Óceán gyöngyére. Christian hiába magyarázta nekik, hogy a vesztükbe rohannak. Menni akartak asszonyt keresni. A parancsnoknak megint engednie kellett, mert attól félt, hogy emberei az egymás életére fognak törni vad féltékenységükben és egy szép napon kijelentette, aki Tahiti-ba akar menni, az elmehet, s aki maradni akar, az a hajó föl-szereléséből a reá eső részt megkapja, leszámítva az ágyukat és a municiót, amelyre azoknak lesz szükségük, akik a bizonytalan tengeri utnak nekivágnak.

(Polyt. köv.)

Befőttes és uborkás üveg lekötésére hólyag

1 és 2 dináros árban kapható

D. D. ZA IZRADU CREVA (BÉLIPAR R. T.) SUBOTICA, HALAŠKI PUT

A n. é. közönség tudomására adjuk, hogy Vojvodina részére átvettük a híres angol gyártmányu **"RALEIGH"** motorkerékpárok vezérképviselétét. Legújabb modellok raktárunkon Somborban megtekinthetők. Előnyös fizetési feltételek és kedvező árak. — Továbbá képviseljük a **"Rotal"** aussenbord motorokat 2, 5 HP. — 2 hengeres Raktárról rögtön szállítható **Vulkan-Garage** Karlo Zwirschitz i Dezider Roder, Sombor

Éjszakai gyomorbántalmak

A sokfajta gyomorfájás között bizonyára az éjszakai gyomorbántalmak a legkellemetlenebbek. De ezeknek megszüntetésére is van már egy szer és nincs arra szükség, hogy nappal szenvedjen a gyomrával és éjjel se tudjon aludni. Ha Magna-por-t vesz be, a bajokait gyorsan és biztosan megszünteti. A Magna-por semlegesíti a savakat, amelyek a táplálék erjedését és a gázok képződését előidézik, amelyek a gyomrot felfújják és sokféle más fájdalmat okoznak. A Magna-por nemcsak hogy citárolja a savakat, de megóvja a gyomor finom nyálkahártyáját is és elősegíti az emésztést. Vegyen még ma egy csomag Magna-por-t, vegyen be abból egy kis kanállal egy félpohár vizben és meglátja, hogy milyen kitűnően fog aludni és milyen frissen és könnyen fog holnap felébredni. Minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Csomagja használati utasítással együtt 4 dinár. Ha valahol még nem lenne kapható, rendelje meg postán a LABORATORIJ ALGA SUŠAK, Tvornička 91. című. Leveléhez mellékeljen 10 dinárt 2 csomagra.

Tegyen látogatást az **5. oszijekai nagyvásáron** 1928. augusztus 5-15.

Félarú utazás az összes vasutakon és gőzhajókon **Vásárigazolványok** 10 dinárért kaphatók a tiszteletbeli képviselőknek: **Első Horvát Takarékpénztár** Strosmajerova 1. Telefon: 4-50. **„Putnik“ utazási iroda** Aleksandrova 8. 7279 Telefon: 77.

NESTLE-féle GYERMEK-LISZT

ERŐSÍTI ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET

Sorsjegy-részletárusítók figyelmébe!

Fő- (vezér) képviselő szervező kerestetik

rendkívül kedvező, eddig még nem is hallott feltételek mellett! Részletes ajánlatok „Dauerposten Za 16878” jelíggel ellátva a PUBLICITAS D. D. ZAGREB, Gundulićeva ulica 11 címre küldendők

Acélrolló gyártás

a legjobb kivitelben, legolcsóbban **Vaszics Péter** utonnan berendezett rollógyártó telepén Subotica, Bene Sudarevićeva 41

UNION

szószópor a legjobb

Utazókat keresünk

kik szódavizgyárosoknál ismerettséggel bírnak. A szerb-horvát és német nyelven kívül a magyar nyelvtudás előny. — Ajánlatok „Dauerposten” jelige alatt a Publicitas d. d. Zagreb, Gundulićeva 11 címre küldendők

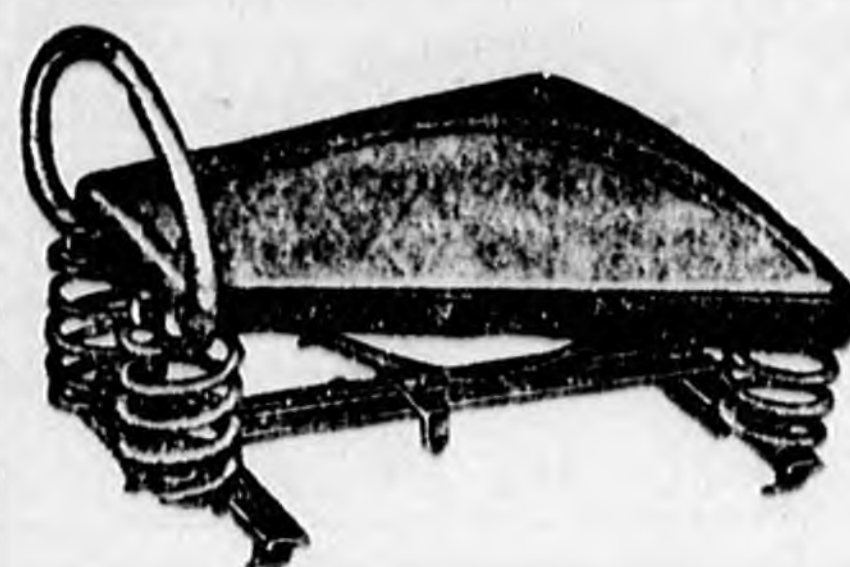

Pressburger Allandó nagy raktár a legmodernebb saját készítésű cipőkből Külön mértékosztály

Subotica, Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

KUGLI GÖLYÖK billiárdgolyó, mandinergümmi, Lignum sanctum golyók 70 dinártól 150 dinárig **Özv. Gerber Jakabnéval Subotica** B. Sudarevićeva ul. 32

Fellegi József mechanikai vállalkozás Novisad, Futaki ut 92

Ezideig a legjobb hátsó ülések motorkerékpárra Minden csomaglatóra könnyen felszerelhető

Gabonaraktárnok

több évi gyakorlattal, a gabonaszakma összes ágazataiban teljesen jártas **állást keres** lehetőleg export cégnél. Címe a Bacsmegyei Napló pancsevoi tudósítójánál Starčevački put 55.

Étterem-tulajdonosok és vendéglősök figyelmébe! Állandóan frissen szedett, Németországból importált vetőmagból, az idén először utántermelt, elsőrendű „Julius gyöngye”

étkező burgonyát

mely kitűnő ízű és nem fő széjjel 50 kg.-os tételekben is szállít **Diener Nándor gazdasága Crvenkán** Eszközöljön próbarendelést!

Eladó fűszer- és csemegeüzlet

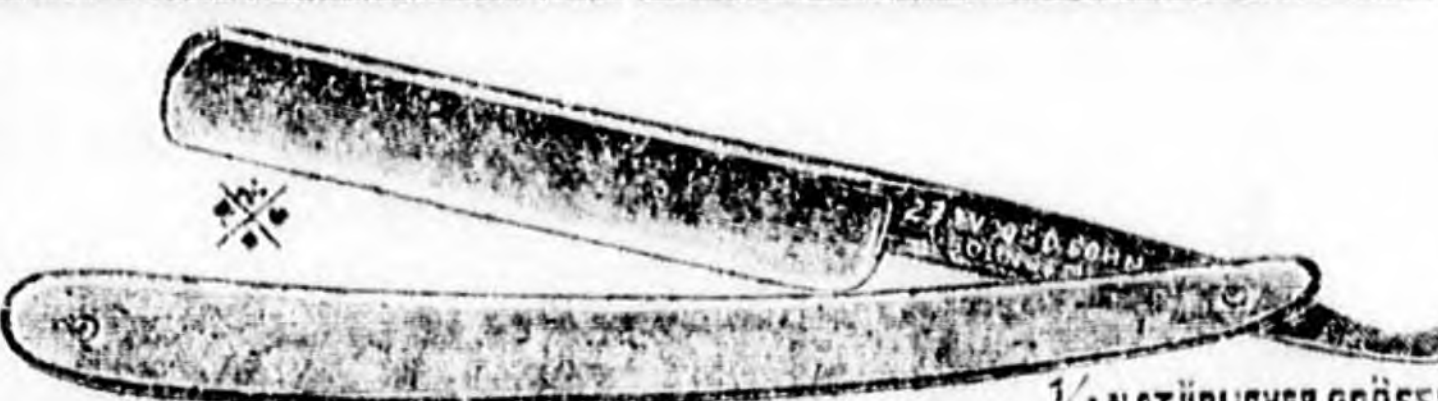
A Vajdaság legszebb járási székhelyén, mely a főtérén, közvetlenül a piac előtt, forgalmas helyen van. Az üzlet jól be van vezetve és **több mint ötven éve áll fenn**. Mésirányu vállalkozás miatt kedvező feltételek mellett az üzlet rögtön átvehető. Érdeklődni lehet „Gyarmatár” jelige alatt a kiadóhivatalban

Pyümölcs és főzelék befőzéséhez

a jó háziasszony csak eredeti **WECK-féle befőttesüveget** használ Kapható minden jobb üveg- és vasleveskedésben **Főlerakat: FRUCTUS - Ljubljana**

Zavod za vaspitavanje devojaka (Leánynevelőintézet)

Beograd, Simina ul. 10 - Alapítva 1890 Az elismert legnagyobb intézet felnőtt leányok részére. Hygienikus és a legmodernebbül berendezve. A legelőkeltebb tanfolyamok, nyelvoktatás, szabászat, kalapkészítés, főzés és a összes házi teendők elsajátítása céljából. — Prospektus a portó beküldése ellenében.

Borotvák, ollók különleges „Östri keca” gyártmányok **Molnár István** műköszörszénél kaphatók Subotica, B. Sudarevićeva 26

Most van alkalma az államnyelvet könnyen megtanulni

Megjelent a legmodernebb rendszerű szerb-magyar nyelvkönyv. Irta Vujković Marica. Ára 30 din. Portóra 2 dinárt küldjön. Szállítja: **MINERVA R. T. könyvosztály**

J. Andriska

műszaki üzlete, SUBOTICA, Jelencićeva ul. 9. Allandó raktár elsőrendű gyártmányu kerékpároknak, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat „PIRELLI” olaszlingó gumikból Minden e szakmába vágó javításokat szakszerűen végez

„ALEXA“ nyakkendőgyárban

kaphatók csak a legdivatosabb, legszebb nyakkendő olcsó gyári áron. Subotica, Korzó. — Fiókküzet: Novisad Jevrejska ulica 6 Fordítás 10 dinár

Dr. DUŠAN PUTNIK
volt stara-pazovai kir. közjegyző
ÜGYVÉDI IRODÁT NYITOTT
Beogradban, Jevremova ul. 54. (Saját ház.)

KIIRTJA GYORSAN
ÉS ALAPOSAN

A LEGYEKET, SZUNYOGOT, MOLYT, PO-
LOSKÁT, BOLHÁT, SVÁBBOGARAT, han-
gyát, tetüt és minden egyéb kártékony
rovar és petéiket

KAPHATÓ MINDEN JOBB KERESKEDÉSBEN
Anglo Jugoslavensko Petrolejsko A. D.
BEOGRAD ZAGREB SARAJEVO

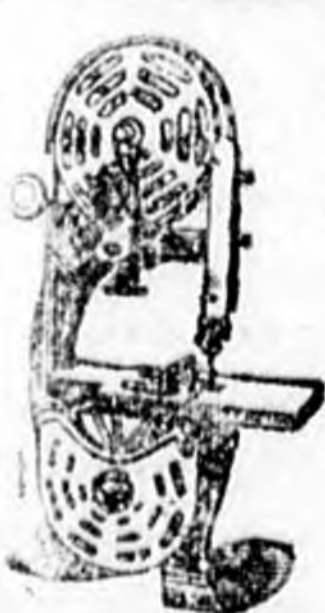
Malom- és géptulajdonosok figyelmébe!

24 órán át csak 3—4 dinár

üzemköltsége van lóerőnként
ha motorjait a legújabb találmányu, teljesen
kátránymentes

generátorral szereli fel

Méretezésekkel, rajzokkal és részletes ajánlatokkal szolgál
KLADEK KÁROLY
Subotica, Frankopanska ulica 24

2 ÉVI HITEL

Mindennemű egyes és univerzális

asztalos- és
bognárgépek

beépített motorral vagy anélkül

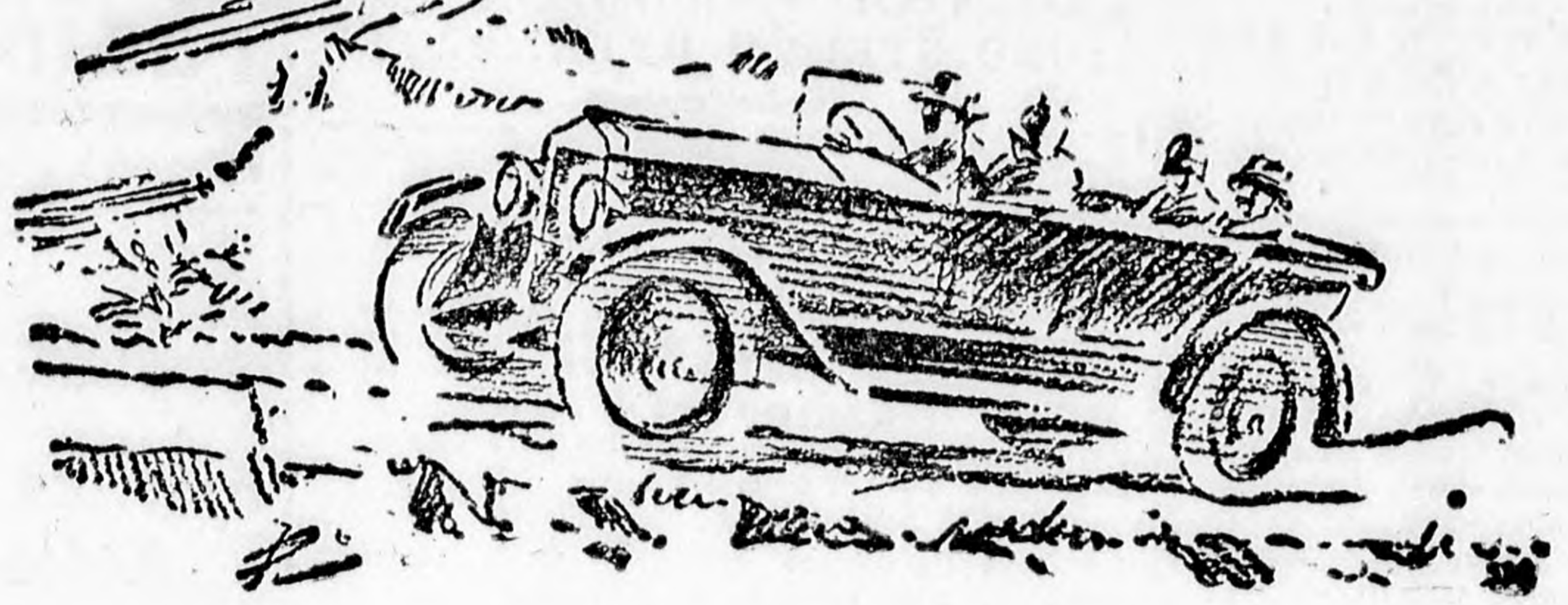
keretfűrészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jó karban levő komb.
egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu,
marógép fűrőgéppel és körfűrőésszel kombinálva.
11845

FIAT 509

JUGOSLAVENSKO
FIAT-AUTOMOBILNO PROMETNO D. D.
BEOGRAD

Autorizált elárusítók a Vajdaságban és Bácskában:

Subotica: AUTOMOBILIA, Skadarska ul. 7

Sombor: KARLO ZWIRSCHITZ, Pariška ulica 10

Novisad: AUTOCAR, műszaki vállalat automobilon és gépek eladására,
Trifkovićeveg trg 5

Vel. Bečkerek: HANS RAUBINGER, Gundulićeve ul. 25

A boldogulás és a siker legegyszerűbb receptje: *megvenni, olvasni, követni a Technika Világát!*
Mindenki könnyen megérti Mindenki gyönyörködik benne Mindenki hasznát veszi

A TECHNIKA VILÁGA

a könyvek könyve, mert benne van:

a fizika, az elektromosság, a világítás, a motorok, a gőzgépek, a vasutak, a gőzhajók, a rotor-hajók, az automobi-
lok, a léghajók, a repülőgépek, a távirás, a távbeszélés, a rádió, a távolbalátás, a hídépítés, a csatornázás, a gáz-
gyártás, a hűtőipar, a vegyészeti ipar, a gyógyszervegyészet, a festékgyártás, a műselyemgyártás, a cellulóze-
ipar, a szemétfeldolgozás, a bányászat, az építészet, a vasbeton, a faipar, a textilipar, a papíripar, a nyomdászat,
a litográfia, a könyvkötészet, a fényképezés, a filmtéchnika, az író- és számológépek, a mezőgazdasági ipar,
a gazdasági gépek, a modern ipar, tehát benne van a technika minden újítása, teljes ismerettára

A TECHNIKA VILÁGA

minden sorát, ezer meg ezer csodálatos fogalmát mindenki könnyen megérti, mert a gyakorlati
élet legkitűnőbb oktatómesterei irták.

Útravaló az egész életre A nagy emberi sikerek hatalmas könyve

Nagy lexikon-alak, finom papír, művészi félbörkötés, elsőrangú kiállítás, 866 oldal,
738 kép, 42, részben színes műmelléklet. A teljes mű ára 480 dinár.

Havi részletfizetésre szállítja a MINERVA R. T. könyvosztálya Suboticán

Itt levágandó

T. Minerva štamparija d. d., Subotica

A Bácsmegeyi Naplóban megjelent hirdetésre hivatkozva, kérem a TECHNIKA VILAGA című
műre vonatkozó fizetési feltételek közlését.

(Olvasható aláírás)

(Pontos cím)

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakarítással gyárt

Braća Goldner főbbszörösen kitüntetett jégszekrénygyára Szubotica. Jugovića ulica 20
Kérien árjegyzéket!

Szeptemberi összevont magánvizsgára és érettségire teljes garanciával elkészít
Galgóczy
 magániskola BUDAPEST, VIII., Mária Terézia tér 3. sz.

Fodrászüzlet megnagyobbítás!
 Értésitem t. vendégeimet, hogy üzletemet uri osztállyal kibővívte a Csirlov házból a közvetlen mellette levő Jovanovics házba (Ruh és Damjancsics szabó mellé) áthelyeztem, ahol vendégeimet továbbra is a legfigyelmesebb kiszolgálásról biztosítom. Kérem ezért az Urakat és Hölgyeket, hogy látogatásukkal továbbra is jóindulatilag támogathatni sziveskedjenek
SZABÓ LAJOS PANČEVO
 VOJVODA PUTNIKA ULICA
 Úgyanott képzett fodrászsegéd keresetlik

Trbovljei (Trifall) portlandcement és építési mész saját égetésű mész oltott mész kátránypapír elszigetelő, parafás Alabaster gipsz kőpor dunai homok Retorta faszén kovácsszén üzifa
Sipos Sándor
 SUBOTICA, I., Sokolska B. Telefon 868

ABLAKÜVEGET
 tükörüveget, esztrich üveget, sajtát gyártmányt ajánl
 Drag. Obradović, Beograd
 Kr. Milana 31 (Uroševa Pivnica)
 Telefon 81-96 4588

Nem mernénk a nyilvánosság elé lépni vele, ha nem tudnánk azt, hogy a jelenkor legtokéletesebb
arcápolója

Creme Agnes
 molynél jobb arckrém és arckenőcs nincs.

Üveg és porcellán városi és vidéki ára
 Csak viszonteladónak! Kereskedők legjobb beszerzési forrása
 Legolcsóbb napi árak
Karlo Kopp
 Vel. Bečkerek
 Raktár: II. külkerület 8/d, a Geyer-vendéglő közelében

LEGNAGYOBB KÁRPITOSÜZLET
 Klubgarnitúrák, patent-fotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása
 Állandó nagy raktár
Dj. Stanković
 kárpitos
 Beograd, Kralja Milana 77
 Telefon 48-46 4481

Hol vásárol a vidéki Suboticán
GYERMEK-KOCSI
 Az elismerten legjobb minőségű „BRAHA”-kocsi egyedüli árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZÁR
 (Gyümölcs piac)
 Sportkocsi 200 dinártól feljebb
 Viszontelárusítóknak árengedmény!
 Sátorokocsi 400 dinártól feljebb

PAPLAN
 Paplani **PAPLANI** Paplani
 Nem gyári árul
 Szubotica legrégibb paplankészítő üzeme
Buljovcsics Béláné (Német Margit)
 Pašičeva ul. 8. (Edénypiac)
 Ajánlja a legfinomabb anyagból készült paplanat, madracait, ezek kellekeit, u. m. paplananyagot, orós és tartós madrac és szalmazsák anyagot, paplan-vattát és szabó-vattát kicsinyben és nagyban, részletfizetésre is

BUTOR
ÉPÜLET MÉRTLAJOS
BUTOR asztalos
PORTÁL műhelyében művészi kivitelem és előnyös feltételek mellett kapható. Subotica, Jugovića ulica 13

RÁDIO
KONRATH D. D.
rádiókészülékei
 olcsók, jók, megbízhatók

CSEMEGE
 Különleges fűszer, csemege, déligyümölcs és nyári tea-sütemény
Kovács és Gelányinál
 Rudics-kitérő, pavillon

CSEPLÖGÉP
 Cséplőgép alkatrészek öntése, megmunkálása soronkívül azonnal készülnek
Csiszár József
 rézöntödéjében, Miloš Obilić ulica 9

Bevásárlás után sietek a BÁRÁNY KÁVÉHÁZBA
 mert a legjobban ott étkezhettek és hűtő italokkal csillapíthatom hőségemet

GAZDÁK!
 Miért van a szomszédjának gazdag és üszögmentes termése? Azért, mert ők a **vetőbuzamagot** a buza megüszkösödése ellen
PORZOL-Ial
 ezzel a nagyszerűen bevált szárazpáccal pácolták.
 Kiséreljék meg Önök is a búzával bevett terület egy részén a PORZOL alkalmazását és meggyőződnek ennek a pácolószernak kiváló hatásáról.
Rozs, árpa és zab pácolására a HIGOSAN
 (higanytartalmu szer) alkalmazandó, amely a gombát teljesen megöli és azonkívül az említett gabonafajok csira- és fejlődőképességét jelentékenyen emeli.
 Ezek a pácolószerek sokszorosan ki vannak már próbálva és azok kiváló hatásáról Franciaország, Hollandia, Dánia, Svájc, Ausztria, Románia és Csehszlovákia állami kísérleti állomásai is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak.
 Kérjen ingyenes árjegyzéket és használati utasítást a gyártól:
„KAŠTEL” D. D. ZAGREB, 3 — Kolodvor Sava — vagy „KAŠTEL” DEPOT, BEOGRAD, Kralja Milutina broj 44

A vajdasági magyar költészet egységes megnyilatkozása a
KÉVE
 Vajdasági költők antológiája, 1928
 amelyet minden magyar kulturembernek be kell szereznie könyvtára részére
Ara 40 dinár
 Rendelje meg a Bácsmegeyi Napló könyvosztályánál
 Subotica, Zmaj Jovin trg 3

Permetezők
 Pállakafőzőkazánok
 Réztüstök
 Rézedények és Rézárak
 készítése és szakszerű javítása
Hován László
 rézművesnél
 Subotica, Zrinjski trg 24

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy
uri divatszabóságomat
 Vilsonova ul. 11. szám alá, Miskó-bank épületébe helyeztem át. A t. közönség szives pártfogását kéri
HUSZÁR VILMOS
 uri divatszabó

Elsőrendű **meszet**, beocsini portland **cemen**, alab. **gipszet**, száraz, pormentes **BUKFFASZENET**, pécsi **kovács-szenet**, I-a aprított **bükkfát** ajánl
Révai Adolf, Subotica
 Sokolska ul. 2. Tel. 551

Billiárd
 dáko, golyó, mandiner-gumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők
Erich J.
 esztergályosnál, **SOMBOR**
 Páriška ulica 1

Paszományt
 butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, szinókat, hajtókat olcsón vállal
Nagy Lajos
 paszományos, Jugovića 31.
 Meghívásra mindannyal hához megyek

Naponta garantált friss **I-a teavaj**
 joghurt, lipitai turó és mindenféle sajt kapható
Trišić Todor
 tejesarnokában,
 Strosmajerova ulica 22.
 (Halpiac)

A gondos háziasszony nem használ ecetsavat, mert az ecetsav mérget tartalmaz. Használjunk **főzött esencet**
 Üzlemben **KEMÉNY**-féle ecetet tessék kérni. Gyár: I., Vojnovičeva ul. 5. sz.

Nea.Crem
 legmegbízhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR
 VÁROSHÁZA
 SUBOTICA

Gyenge férfiak-
 nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismerető könyvemet. — Cim **„Patent 608”**
 Csej (Köszvár) 1022
 I. sz. postafiókbérlél.

Hirdetéseket
 Sentán a Bácsmegeyi Napló részére
Molnár Sz. Vince
 könyvkereskedése vesz fel.

Nyári uri divat különlegességek **Vukovics Gerő Subotica** Habig, Borsalino és Panizza-kalapok. L. B. O. uri és női harisnyák egyedüli lerakata. Férfi fehémemeük mérték szerint is. Fürdőkosztümök, nyakkendők dus választékban. — Szolid árak

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

A vers válsága

Irta Debreczeni József

Az irodalom az utóbbi években gyorsan és sajnos a kilátástalanság minden külső jelével próbál rivalizálni az elevenebb, aktívabb és kisebb gondolatmunkával járó szellemi kielécek legkülönbözőbb módjaival. A film, a rádió, a tánc egyre nagyobb tömegeket csábít át a könyvszekrények sokszor fárastó magányából a hangszóróhoz, a danszngok tarka forgatagába vagy a moziszőlyék puha bársonyölebe, ahol annyi édeses, szirupos érzékeny históriát pergetnek le, amennyi éppen legendó a *happy end* fiktív igazságát szomjazó erkölcsi érzékünk kielégítésére. Ha az átlagfilmet az átlagregényhez vagy egyéb a középszerűség pehelysúlyát meg nem haladó írásműhöz hasonlítjuk, akkor okvetlen a mozinak kell adnunk a pálmát. Minden keserűség és rosszalló, aggodalmaskodó fejcsóválás nélkül jelenthetjük ki győztesnek a filmet, mert ez éppen úgy az ideális erkölcsi világrend szirupos esszenciáját csöpögteti a lelkekbe, mint egy válogatott Courts *Mahler* vagy *Echstruth* regény. Emellett azonban nem is a betű távolibb, közvetlenebb formájában teszi ezt, hanem legmohóbb és leghatékonyabb képzetünket a vizuális képzetet köti le és a recehártya legközelebbi utján lesz a sajátunkká.

Az irodalmi értékű alkotások és a komolyabb célkitűzésekkel készült film-darabok analógiája természetesen egyéb, komplikáltabb megállapításokat eredményezne, amelyek között talán a legkézenfekvőbb az, hogy a jó film és a jó könyv nem zavarják egymás köreit, inkább egymás populáriságát választás segíthetik elő. Ha egy jó regényből készített filmet láttam kíváncsiságom természetesen hatványozódik a regény iránt is és mindent elkövetek annak érdekében, hogy a könyvet megszerezhessem, elolvashassam és ilyenformán a betűn keresztül is rekonstruáljam a vásznon meglevenedett történetet. Ugyanez áll a fordított esetben is, ha egy régen ismert kedves regényemet látom a moziplakátokon, nyilvánvaló, hogy több kedvvel, felajzottabb kíváncsisággal váltom meg ide a jegyem.

Az irodalomnak ez a kényszerű rivalizációs jellege szükségszerűen mélyreható változásokat idézett elő a műfajok régi rangsorában is. Míg a regény, az elbeszélés és a dráma többé-kevésbé megtartották régi pozícióikat és meg tudták őrizni publikumuk kisebb-nagyobb hányadával együtt formájuk és kereteik addigi körvonalait is, addig a sokáig legerősebbnek kikialtított írásművészet: a líra elvesztette szuverénitását az olvasást kedvelő emberek egyre fogyatkozó ezrei előtt. A tisztára érzelmi rezonanciára felépített vers valahogyan lemaradt az idő rohanó tempója mögött és ezen ügylátszik nem tudnak segíteni a gyakran ismétlődő intern forradalmak se, a belső harcok és a forma, valamint tartalomvideáló törekvések, amelyek az új idők szeleinek sodrába akarják helyezni a lírát és ettől a gyorsult tempótól várják a reneszánszot.

A forma és tartalomrobbantó forradalmak az impresszionizmustól kezdve, amely az értelem logikájának helyébe a benyomások és a dolgok primár, csiszolatlan meglátásának közlést helyettesíti be, egészen a kassákai konstruktivizmus iskolájáig mindössze annyit eredményeztek, hogy a ve-

ezt a mindennekefelett szubjektív közlésformát idegen tartalommal töltötték ki, megfosztották az elvontság szuggesztivitásától és igen sokszor a brosúrák egyoldalúságáig rántották le. Egészen groteszk és különös áramlatok vették a hátukra a verset, egyesek osztálylírát próbáltak gründolni, agitációs iratokat gyömöszöltek a vers hangszórójába és csoda-e, hogy az egyetemesség létalapjából ekként kiráncigált műfaj nem tudott többé a régi potenciával hatni.

A versforma szétvágott kötelékei is, amelyek egyébként a legtöbb esetben szerencsére csak mélyebb, szabadabb lélekzethez juttatták a hivatott művelőket a régi standardnál jelentősen nagyobb számú dilettáns is a Pegazus bükörébe vonzottak. A technika lényegtelenül való degradálása és a gondolatadás absztrakt szépségének elhanyagolható volta természetesen nagyon sok ember számára tették lehetővé elfogadható versek alkotását. Olyan emberek számára is, akik csak szónokok voltak, de nem költők.

A vers belső meg- és áthasonulása az aktuális kézzelfoghatóságokhoz kapcsolódó líra, mint a tények világosan mutatják nem volt alkalmas arra, hogy szerető, gyönyörködő és impulzív publikumot neveljen ki. Azt kell látni, hogy a vers egy mindig kisebb rádiusu kör-

nek lesz a szellemi kenyere és verset írni egyre meddőbb, egyre hálátlanabb feladattá válik.

Tíz-husz évvel ezelőtt a magyar nyelvterületen is mai szemmel szinte elképzelhetetlen elterjedtségre és népszerűsége tehetett szert egy frappánsul kihozott, igaz érzést reveláló és jó-muzsikájú poéma. Esetleg egy kevésbé jól muzsikáló is. Gondoljunk csak Szabolcska »Grand Katéjára« vagy Farkas Imre cukrosvíz költészetére, amelyet annyi vidéki kislány párnáját szórta tele szépséggel és annyi férfilekben tudott visszhangozni.

Talán Ady versei voltak az utolsók, amelyek igazán sok embernek lettek a tulajdoniává. Ma — sajnos — írhat valaki Szabolcskánál is borulósabb, Farkas Imrénél is csengőbb-bongóbb és Adynál is döbbenetesebb profeciajú verseket. Nem fogják kívülről tudni, nem fogják szavalni és nem születnek majd szállóigék a soraiból.

És ebben az akuttá váló jelenségben magának a versnek széthuzó, erőtforgácsoló palotaforradalmainál sokkal nagyobb részük van külső tényezőknél. Az emberek érzelmi élete lett körülhatároltabb, a líra pihentető, elnyugtató és légnemű magasságok felé mutató nyílát egyre kevesebben hajlandók követni. Mint Szini Gyula állítja: egyre kevesebben tudják felfedezni lelkükben azt a zugot, ahol egy jó rim haszontalansága, egy kép plaszticitása, vagy egy gondolat velem az olvasóval közös kétségbe vissza tud csendülni.

A könyvvásárlás krízise

A könyvpiac nemcsak nálunk pang. Pang Németországban is, ahol egy nagy kiadó, a Kurt Wolff Verlag főnöke arról értekezik egyik legnagyobb német lap, a Frankfurter Zeitung hasábjain, hogy egy idő óta feltűnően kevesebb könyvet vásárol a német olvasóközönség, mint azelőtt...

Kurt Wolff a könyvvásárlás hanyatlásának okát korántsem abban látja, mint számosan a német könyvpiacra, hogy például a német regény drága. (Azért említjük a regényt, mert ez a fajta könyv az, amely a széles értelemben vett közönség érdeklődésére számíthat.) Kurt Wolff ezt a megdondolást mint egy igazi kereskedőhöz illik, siet visszautasítani. (Vajjon melyik kereskedővel hitethető az el, hogy drágán mérí portékáját?) Kurt Wolff mélyebb okokat lát és mélyebb körülmények után kutat. Kurt Wolff e mélyebb tényezők firtatása mellett még olyan megfigyelésnek sem tulajdonít fontosságot, amiről egy bécsi könyvkereskedő számol be. A bécsi könyvkereskedő hosszú ideig utazott a Balkánon, azokban az országokban, ahol az iskola s a nemzeti művelődések irányulása főleg francia. Itt figyelte meg, hogy a művelt rétegek, főleg a kereskedők s az ipari képviseltek tisztviselői mind, kivétel nélkül, olvasnak németül is: azaz olvasnának, ha a német könyv, speciálisan a regény, nem volna jelentéktelenül drágább a franciánál... Kurt Wolff ezt az érvet sem honorálja tulságosan. Nem is polemizál vele. Ő mélyebb okokat lát. Kurt Wolff úgy látja, hogy maga az olvasás megy ma heves krízisen keresztül...

Kurt Wolff kétségtelenül mélyről fogja meg a kérdést ezzel a megállapítással. Kétségtelen ugyanis, hogy az általános európai szellemi krízis visszaverő-

ziba menni. A könyvvásárló középosztálybeli háztartásban tényleg ma jelentősebb tételként szerepelhet a könyv ára, mint például a közelmúltban, amikor még csekélyebb mértékben vonzott a film...

Am kétségtelen ugyanakkor az is, hogy a Kurt Wolff által felsorolt könyvvásárlást gátló körülmények egyikét sem szabad tulbecsülni. Egy bizonyos fokig tényleg közrejátszhatnak ezek a Kurt Wolff által felhozott okok. De sohasem tulságosan. Az olyan jelenség okai, mint a könyvpiac élénkségének bizonyos hanyatlása, ugyanis sohasem ily átlátszóak és egyszerűek. A lelki amerikanizálódás oka kétségtelenül fenforoghat. De ugyan akkor, mivel az amerikanizálódás folyamata mellett van egy ugynevezett Durchgeistigung folyamat is Németországban, ugyanakkor feltelelezhető s fel is kell tételezni azt is, hogy a német könyvvásárlás csökkent az utóbbi időben azért is, mert a német szellemi termelés belső nivója is csökkent. A század elején rajokban kiteljesedő új és nagy, német tehetségek ma már kivételülöben vannak s ezzel párhuzamban kivételülöben van egy bizonyos könyvfigyasztoi réteg izlése is, mely inkább nem olvas, sem minthogy a más izlést reprezentáló fiatalabb generáció könyvveihez nyuljon. Az új izlés viszont nem hatotta meg át az egész olvasóközönséget. Ezért állhat meg például Kurt Wolff ama megfigyelése, hogy a könnyűfajta újdonságoknak van csak igazi kelendőse; s az amerikanizálódás ténye valójában ebben, nem pedig az autó és motorbiciklivásárlók könyvkerülésében jut kifejezésre. Az amerikanizálódás igazán abban mutatkozik, hogy az újdonság, a szenzáció, a máról holnapra blöffel és csinadrattával felbukkant könyv az »olvasmány«. Az amerikanizálódó lélek belső természete folytán nem is olvashat mást. Testes és elmélyedést kívánó könyveket semmi esetre sem. Az olvasás krízise az olvasmány-ideál elváltozásában is áll...

Persze mindez itt távoli zene és kuriózum, akkor, amikor a könyvpiac pangásáról beszélünk. Az olvasás ugyanis ugyanugy, mint a szerves kultura- és irodalomképződés: a történelem produktuma. S ebben a tekintetben ugyanugy, mint egyebekben is, még a »történelem-előtti« idők korát éljük, vagy legalább is az igen lassu szerveződés idejét; a házról-házra való könyvterjesztés ősi primitív korszakát, amelybe ugy regebe egy igazán szervezett könyvkultura pangási fázisának híre, mint a homokon ama futószél borjálma, mely egy távoli vihar fáradt lehellete... Sz. G.

A Nyugat július 16-iki száma megjelent. Gazdag tartalmából kiemeljük Kosztolányi Dezső elbeszélését (Alfa), Tersánszky J. Jenő meséjét (»A király bölcsessége«), Gellért Oszkár és Somlyó Zoltán verseit, Sinkó Ervin nagy tanulmányát (Téma és tartalom a költészetben), Ignotus cikkét (»Goethe és Börne«), Schöpllin Aladár emlékezését Bartóky Józsefről, Gyergyai Albert kritikáját Bernsteinről, stb., stb. A szám ára 60 lei, negyedévi előfizetés 300 lei. Minden új előfizető, aki egy évre rendelt meg a Nyugatot, még ha az előfizetési díjat negyedévi részletekben egyenlíti is ki, ingyen kapja a Nyugat Ady-plakettjét, amelynek 900 ley a bolti ára. Főbizománys: Literária Szubotica.

Az a bizonyos párbaj

Herczeg Ferencnek ifjúkori párbaját, amely ellenfele halálával végződött, időnként meg szokták írni hol itt, hol ott, azonban mindig rosszul. Messzemenő következtetéseket is fűznek hozzá tul-oksok, kimagyarázva, hogy az akkor támadt híresség lendítette fel Herczeg írói karrierjét.

Hát a dolog nincs egészen így. Egy párbaj még senkit sem avatott íróvá, ha az illetőnek nem volt az íráshoz tehetsége is. Ismertünk feltűnni vágyó fiatalembert, aki heteken, hónapokon át dolgozott vérben, mégsem tudott egy egészséges novellát megteremteni. Ő is félreértette Herczeg sikerét s azt hitte, hogy azt a verseci párbaj hozta meg.

Abban az időben népszerű lett volna Herczeg enélkül is. Új hanggal jött, akkor, amikor a »beszély«-ek végtelen hosszadalmas és unalmas korszaka járta, friss színek dobott oda, néha csak színtölköt, de eleven élet volt bennük. Na, meg aztán kifejezte azt a könnyed, sokban könnyelmű, kor hangulatát is. Mikszáthot még csak a férfinép szerette és olvasta, az ő nőtipusai akkoron alig mentek tovább a kövér vidéki asszony-ságokon, jól főző szakácsnőkön. Mikszáth idősebb korában lett költő, annyi feledhetetlenül bájos leánytípust formálva meg, mintha addig zsugorian rejtegette volna őket, hogy aztán példátlanul gazdag meglepetéssel szolgáljon. Herczeg azonban egyszerre megfogta az elmélyedni nem kívánó hölgyolvasók fantáziáját s volt idő, hogy mindenki Gyurkovics lányának, meg Szentirmaynének képzelte magát, nem beszélve a számtalan Horkay Feriről még a községi végrehajtói állásban is.

Hát itt volt a siker, nem a párbajban. A Lazarovics-fiu életét ismerte az egész Délvidék, de először Herczeg Ferenc írta meg a Fenn és lenn című regényében. (A párbaja után az államfogházban.)

Magát a párbajt most mesélte el nekem Görbe Samu nyugalmazott honvédelezredes, aki abban az időben hadnagy volt Versecen.

Majális volt, amelyen a honvédek közül csak ketten jelentek meg. Fodor hadnagy és Siposs hadapród-tiszthelyettes. Ott táncolt a mulatságon Gettmann Anna, egy tekintélyes borkereskedő szép lánya is, akit Siposs felkért, de kosarat kapott.

— Később, mondja Görbe Samu, sokat kerestük az okot és nem tudtunk másra vetni, mint hogy a jól nevelt urikisasszony nem ismerte a rangjelzést s azt hitte, hogy hadapród-tiszthelyettes stráfa örmesteri paroli.

A kadétot, — hosszú, szemüveges fiu, — bántotta a refü s elpanaszolta a dolgot Fodor hadnagnak, aki nyomban elhatározta, hogy elégtételt szerez. Most már ő kérte fel Gettmann Annát, kitanított vele a köröndből s ott magára hagyta.

Példátlan inzultus volt, kétségtelen, hogy nem maradt volna folytatás nélkül, egyelőre azonban csak annyi történt, hogy Herczeg Ferenc, aki a rendezők között szerepelt, azonnal beszüntette a zenét. Ugyanakkor kimondták a rendezők:

— Ez a két tiszt nem fog itt tovább táncolni.

Siposs kadét látta, hogy Herczeg inzultusodik a cigányokkal, ő tovább akart táncolni, azért odament Herczeghez érdeklődni. Ebből az érdeklődésből szóváltás keletkezett, másnap pedig a kaszárnnyában párbaj.

— Élénken emlékszem ma is az egészre, mondja Görbe alezredes. Siposs engem kért fel az egyik segédjének, de el kellett utaznom sorozásra. Csak a párbaj hírére tértem vissza. Az orvosokra is emlékszem. Sipossé Tóth dr. ezredorvos volt, Herczegé Lichtscheindl dr., aki később keresett, népszerű orvos lett a Délvidéken.

Az összecsapásnál Herczeg támadott, aki később egy fejtárgást kivéve eltálatta Siposs jobb hónaalján az ütőeret, amelyből vastagon bugyogott fel a vér. Nem is tudták elállítani, a szegény fiu ott halt meg a helyszínen.

— Volt Siposznak egy Deák nevű adó-tiszt rokona, annál laktam én. A kadétot

az én szobámban ravatalozták fel, mert abban az időben nem volt még szokásos a kórházból való temetés. Gyönyörű volt a temetése, megjelent azon az egész város.

— Az eddigi elbeszélők úgy szokták elmondani, hogy a szép lány ellen az inzultust Siposs követte el s ezért kért tőle Herczeg elégtételt. Pedig Fodor hadnagy volt a bajszerző.

— Természetesen nagy volt a felháborodás, nagyobb városban is csak ezzel

az esettel foglalkoztak volna, nem hogy a kis Versecen, ahol ritka a kisebb kalliberű társadalmi esemény is. Fodort mindenki elítélte, sőt Hild Gyula lugosi dandárparancsnok becsületügyi eljárást is indított ellene. Fodor azonban nem várta meg ennek a végét, hanem leköszönt a rangjáról s elhagyta a várost. Azóta se hallottam róla, nem tudom, mi lett belőle. A kis Siposs kadét halálának azonban voltaképpen ő volt az okozója.

(f—v.)

Kóborlás a Rimavölgyön

Gáspár János, a magyar nóták szerzője
Még cigány muzsikál Pósa Lajos patriájában

Szökök búzatáblák között rohan a vonatot a határ mentén. Kis fehér házak ijedten lapulnak meg a vonat mentén. Amerre a szem ellát, mindenütt hatalmas búzatáblák. Érik az élet... sűrű tömör sorokban hull a rend. Aratnak. Vig marokszedő lányok pajkosan integnek a vonat felé. Fent a dombon szép piros födeles vilák állanak hataimas fenőfák között. Csiz-füredő, a világ egyetlen jódrómos forrása. Máskor ilyen tájban már zsufolya van külföldi vendégekkel, most még — ugylátszik — nem kezdődött meg a szezon. Szép kis állomásán egyetlen fiakker dangubál. Harcsa bajszu vén magyar ül a bakon, sárga zsinóros libériát, struccollas karimátlan kalapját még valamelyik négylovas elpusztult gömőri gentritől hozta magával. A Fáyaktól, Hámosoktól, Kubinyiaktól...

Slad! — kiáltja a kalauz. Kiszálok az ősrégi kis rimaparti mezővárosban a Kóhártyák, Szécsyek ősrégi fészkeben. Itt lakott valaha a jó Gyöngyösy István peéta uram urnője: Szécsy Mária, a Murányi Vénus.

Van ennek a színmagyar falunak valami móriscsigmondi kisvárosias íze. Néhány intellektuelltől, papból, tanítóból, orvosból, patikusból áll az intelligencia, közéjük ékelve a sok száz fekete képű, földtúró paraszt. De nem oly komor, viaszatlan még sem a kép. Nem áll egymással szemben bizalmatlanul a két társadalmi osztály.

Termékeny vidéken járok. Ott a hegyek között, nem messze van Hamva. Tompa Mihály sírjával. Emitt pedig Nemesradnót, Pósa Lajos szülőhelye. Itt még sokan vannak, akik ismerték azt a nagy bajszu bácsit, akihez a boldog gyermekévek oly sok szép emléke fűződik. Pósa bácsi. Rokonai most is itt élnek Radnóton. Ide villog a kakasos templom teteje. Bizony a »Radnóti harang-láb« már régen kidőlt.

Bekopogtatok a református parókia mellett egy csinos külsejű házba.

Nyílt tekintetű, magyaros arcu, negyven év körüli ur fogad: Gáspár János sok szép vig ropogós magyar csárdás és gyönyörű bus hallgatók szerzője. Re-

formátus tanító ez a poétalelkű ember, akinek napi nehéz nevelő munkája után érzésteli lelkéből dal fakad. Magáról nem akar beszélni. Nincs benne semmi a művészek gögös öntudatából, egy szelíd szavú, méla tekintetű poéta.

Asztalán kották hevernek. Nézem őket. Kezembe akad egy csinos kis füzet. Gáspár János nótáskönyve. Lapozgatom és meglepetve látom benne azokat a nótákat, amiket a rimaparti kis falukban oly sokszor hallottam vig parasztlányok ajakán, amelyekről mindig azt hittem, hogy népdalok. Semmi sem dokumentálja jobban Gáspár népszerűségét, mint az, hogy dalait úgy fölszívta a nép, hogy sajátjának tekintti, érzi és vallja. Ennél többet nem érhet el művészember.

Az elsárgult falevelet... Oda van a szép kikelet... Édes a galambomnak... kezdetű nótát minden lány, legény danolja azon a vidéken s nincs olyan fonó, amelyben föl nem csendülne egykét szép Gáspár-dal.

— Ide még nem jutott el a modern zene, itt még a cigányok muzsikálnak. Ha valakinek a szíve csordultig van bánattal, akkor a primás rácsikkantja a bicskáját a hegedűre hangfogónak, a kontrás lábujjhegyen előre lép aztán ráhuzzák a nagyvendéglőben halkan, lágyan, hogy: Már a nap is lemenőben... mondja Gáspár János, a rimaszécsi tanító-költő, aki csak hosszas kérés után szükségzavuan mond magáról valamit.

Huszonegy éve lakik Rimaszécsen. Van számos népszimnűve és vigjátéka, amelyek közül az egyiket negyvenötödör adták elő különböző községek műkedvelői.

Kifelé ballagok a faluból, langyos nyári alkonyatban. A munkások vig ének-szóval tartanak hazafelé.

Nem messze a falutól az országot mellett szabályos, egyforma házak állnak. A fölöstött Kóburg-birtok telepe-seinek új faluja: Csobánka. Az alkonyi csöndben harangszót hoz a szelőlő. A vastagnyaku kálvinisták ősrégi fészkeben, Nemes Martonfalván harangoznak. Sötétedik...

Kalász József

Erzsébet királyné boldogtalan élete a bécsi Burgban

Szenzációs könyv Ferenc Józsefről

A bécsi Amalthea kiadásában most hagyta el a nyomdát Eugene Bagger amerikai író hatalmas Franz Joseph című kötet. Nem szigorúan vett életrajz, de nem is kortörténelmi tanulmány.

Bagger először vázlatos képét adja az osztrák viszonyoknak.

Végigkíséri Ferenc Józsefet a gyermekszobán át a serdülő korig és ismer-teti a politikai zürzavart, amelynek hullámai mindig magasabbra vetődtek.

Ferenc József ideálja, Julius Caesar volt s ő is cézár akart lenni. Az ő akaratára, — ez legyen tengelye, rugója mindennek. Senkiben sem bízott, minden ügyről tudni akart, ellenvéleményt nem tűrt. Az egyetlen, aki reá befolyást gyakorolt: Zsófia volt. De ahol anya és fiu akarata szembekerült egymással, a fiu győzött. A császár.

*

Zsófiának kedvenc terve volt, hogy a

császár Miksa bajor herceg leányát, Helenát vegye el. A császár beleegyezett. Mikor aztán leánynézőbe mentek, a császár meglátta Helena nővérét, Erzsébetet és azt vette feleségül. Minden ellentmondás megtört elhatározásán. Pedig Erzsébet nem akart nőül menni a csinos, karcsu, kellemes megjelenésű, hatalmas császárhoz. Ellenszenvet érzett iránta. Kétezer halálos itélet árnya riasztotta a gyengéd érzésű, szelíd, tizenhatéves leányt.

— Egy császárnak nem lehet »nem«-et mondani! — ismételtette az édesanyja.

— Inkább volna szabólegény! — sirt Erzsébet.

*

Zsófia főhercegnő tehát vereséget szenvedett. Sokáig duzzogott ezért, de azután elégtétellel tapasztalta, hogy a házasság nem boldog. A házastársak ha-

mar elhidegülték egymástól. A szigoru spanyol etikettel állandóan hadilábon álló, önálló gondolkodású császárnő szabad, közvetlen viselkedéséért állandóan gúnyos megjegyzések, csipkelődések központja volt.

Megtörtént, hogy egy diszhebéd alkal-mával a császárnő ie akarta huzni keztyűjét.

— Felség, — sugta fülébe az egyik palotahölgy, — ezt nem szabad tennie.

— Miért nem? — csodálkozott a császárné.

— Ausztria császárnője csak keztyűben étkezik. Ez a szabály.

— A mai naptól kezdve pedig ez lesz a szabály! — mondta nyugodtan és most már egészen lehozta a keztyűket.

*

Hangos jelenet volt egyszer, mikor a császárné egy pár cipőt követelt, amelyet előtte való nap viselt.

— Ausztria császárnője nem veheti lábára kétszer ugyanazt a cipőt, — felelte mély alázattal a komorna.

— A császárné addig hordja a cipőt, ameddig akarja! — pattant fel Erzsébet.

Hasonló jelenetek igen gyakoriak voltak. Hol gyalog indult neki a városnak, — erre felhorkant az udvar. Hol lóhátra ült, — szeretett lovagolni — és nem a spanyol etikette szerint lovagolt, — ez is baj volt. Azután fürdőszobát követelt. Hallatlan! És nem tágitott, míg két fürdőszobát be nem rendeztek neki. Micsoda »modern« gondolkodás! — gúnyolódtak titokban, hát a császári ház bármely tagja lehet olyan piszkos, hogy fürdőszobára legyen szüksége! Azután forradalmár költők műveit olvasta, mint Goethe, Byron és a zsidó Heinet.

A szovjetek irodalma

A bolsevik futuristák már olyan kitűnő verseket írnak, hogy egy szót sem lehet belőlük érteni

A bolsevizmus rányomta bélyegét az irodalomra is. Új írók jöttek, a régiéek egy része alkalmazkodott a viszonyokhoz, más része elhallgatott. A régiéek közül, akik nem tudták megalkudni, kivándoroltak, emigráltak mint Mereskovszki. A szovjet első éveiben az irodalmi produkció csaknem teljesen megszűnt, 1920-ban például csak 3260 kötet jelent meg Oroszországban összesen, tízezerrel kevesebb, mint az utolsó békeévekben. A könyvkiadás azonban a szovjet megerősödésével párhuzamosan egyre erősödő tendenciát mutat és ma már körülbelül ismét eléri a háború előtti méreteket.

A forradalom kitöréséig a szimbolizmus volt az uralkodó az orosz irodalomban, ennek a képviselőit azonban a nagy megrázkódtatás teljesen elhallgat-tatta, csak az egyetlen W. Ivanov adott ki »A viharos idők dalaí« címen egy szimbolikus verskötetet. A régi lírikusok közül tovább alkotnak F. Sologut, Kusmin és Anna Ahmatora, aki még ma is a boldogtalan szerelemről és a nő tragédiájáról pengeti kobzát. Egészen magányos és elszigetelt jelenség a nagy-szerű G. Mundelstamm, aki — forradalom ide, bolsevizmus oda — változatlanul klasszikus formájú versekre önti lírai megnyilatkozásait!

A szovjet kultur-szervei mindent elkövetnek, hogy megeremtsék az igazi, hamisítatlan, kiencpróbas »proletárodalmat«. Az irodalmi dumping eredményeképen a fiatal kommunista költők szorgalmasan alkotnak. Gastov áll az élükön, a »Munkásversek« szerzője, a munka és a gyár poétája. A fiatalon elhunyt Furmanov érdekes regényeket írt a turkesztáni és urali polgárháborúkról. Szerafimovics a kommunizmust dicsőíti ódáiban, Mataskin a polgárháboru hőstetteit éneklie meg, legkiemelkedőbb alakja azonban ennek a történelmi-költőcsoportnak Gladkov, a »Cement« írója, méltó utódja a régi, nagy orosz regény-íróknak.

Az irodalmi ifjumenek már 1921-ben úgy találták, hogy a proletárkultura kifejlődése nem történik eléggé gyors tempóban, viszont egy »poeta laureatus«-ra szükségük volt, kikialították te-

— Mi jut eszedbe? Hogy volnék én tündér? Ember vagyok, mint te; nevem Farha, királyleány vagyok, atyámat Mutaa királynak hívják, ő a korallvárosban uralkodik. A korallváros pedig a zöld tenger határában fekszik, a fekete tenger felől.

— Azt, mert mindenki nevet, — hi-hi-hi. — És te mért nevelsz, Evi? — Azt, mert Evi is nevet, — hu-hu-hu. — Mert mindenki nevet, hi-hi-hi, ha-ha-ha. — Mert muszáj? — En nem tudom, — hi-hi-hi, — de muszáj nevelni. — Mi van veletek, gyermekek, mért neveltek? — Hi-hi-hi, h-h-hu-hu, ha-ha-ha, — tört ki az egész osztály. Szerecsére a néni nem volt haragos kedvében s így szólt: — Mondjátok meg nekem is, hogy mért neveltek? A lányokból ismét kitört a nevetés, úgyhogy szólni sem tudott senki. — Erzsike, mond meg te, — szolt oda Szabó Erzsike-hez. Erzsike nagy nevetéssel felállt és csak ennyit tud kihozni. — Erzsike, mond meg te, — szolt oda Szabó Erzsike-hez. Erzsike nagy nevetéssel felállt és csak ennyit tud kihozni. — Erzsike, mond meg te, — szolt oda Szabó Erzsike-hez. Erzsike nagy nevetéssel felállt és csak ennyit tud kihozni.

— Az Ezeregyéj meséiből —

— Fenséges uram, hived s szolgád vagyok, szeretem lányodat, mit ő kíván, kívánom én is, ha te nem vagy ellenére!

A király megölelt, aztán elküldött a khadiért, ki megírta a házasslevelet. Aranyat, ezüstöt hintettek, drága füstölőkkel füstölték be a termeket, ajándékot osztottak szét, lakomára terítettek, akkor végre így szól a király:

— Most pedig jer velem, Zaher!

Hét folyosón vezetett keresztül, hét ragyogó termen: a hetedikben végre megálltunk. Szökőkút csobogott közepében, teteje gyöngyökkel, drágakövekkel kirakott, végében elfántcsonttrón emelkedett bíbor mennyezet alatt. Jobbról, balról felpattant az jót, száz, száz rabnő lépdelt elő, nehéz aranyba öltözve, illatos fáklyákat vittek, míg a levegő oly hódító lett, mintha a paradicsomban lettem volna. A királyi trónhoz vezetett, leültetett maga mellé, úgy vártuk, míg a rabnők sora ellépkedett halk selyemsuhogással. Akkor kinyílt egy függönyös ajtó s belépett rajta egy leány, kiről emberi szóval beszélni nem lehet; vakító szépsége a sugárzó napot is elhomályosította volna, köntöse egy országgal felért. Megismertem, mert ő volt a leány, ki álomban megjelent. Boldogságtól szinte eszem vesztettem, elfelejtettem minden veszélyt, minden rémületet, amit kiálltam az uton, leszálltam a trónról s eléje siettem:

A király észrevette elragadtatásomat s így szólt:

— Itt jó leányom! Legyetek boldogok?

Aldását adta ránk, aztán magunkra hagyott. A rabnők újra beléptek s Farhát magukkal vitték, nemsokára visszavezették új, még pompásabb ruhába öltöztetve, így mentek, jöttek vele hetvenhét egymás után mind új meg új menyasszonyi köntösökben mutava őt, míg arca kipirult, szemében láng gyulladt. Akkor megöleltem, megcsókoltam s így kiáltottam:

— Ó szemem fénye, lelkem gyönyörűsége, ha százannyi veszély állta volna utamat, nem bánám térted! Nem sajnálom hazámat, sem családomat, mindennél drágább vagy nekem!

Gyűrűmet ujjára huztam, ő pedig karperecét csatolta rám és így beszélt:

— Felejts most minden szenvedést; légy boldog velem! Ölébe hajtottam fejem, míg elnyomott az álom.

Magasan állt a nap már, mikor felébredtem; de mekkora

— Nem tudjuk! — kiáltják a lányok. De ott az ablak felől sarokban negy-öt lány összedugja a fejét és szó nélkül nevet tovább.

— Hat azt mondjátok meg, ki kezdte el a nevetést? — Azt, mert mindenki nevet, — hi-hi-hi. — És te mért nevelsz, Evi? — Azt, mert Evi is nevet, — hu-hu-hu. — Mert mindenki nevet, hi-hi-hi, ha-ha-ha. — Mert muszáj? — En nem tudom, — hi-hi-hi, — de muszáj nevelni. — Mi van veletek, gyermekek, mért neveltek? — Hi-hi-hi, h-h-hu-hu, ha-ha-ha, — tört ki az egész osztály. Szerecsére a néni nem volt haragos kedvében s így szólt: — Mondjátok meg nekem is, hogy mért neveltek? A lányokból ismét kitört a nevetés, úgyhogy szólni sem tudott senki. — Erzsike, mond meg te, — szolt oda Szabó Erzsike-hez. Erzsike nagy nevetéssel felállt és csak ennyit tud kihozni. — Erzsike, mond meg te, — szolt oda Szabó Erzsike-hez. Erzsike nagy nevetéssel felállt és csak ennyit tud kihozni. — Erzsike, mond meg te, — szolt oda Szabó Erzsike-hez. Erzsike nagy nevetéssel felállt és csak ennyit tud kihozni.

Nevet az osztály

Mikor a vizsgavers elmondásával végeztem, újra meghajtottam magamat és a helyemre mentem. Az egész vendégcsereg pedig azt kiabálta:

— Éljen! Éljen!

A tanító ur azután kiszólitotta Méznyaló Mátét, aki olyan verset mondott, amelyben a vendégeket köszöntötte fel. Ez a vers így kezdődött:

*Ma van a nagy vizsga napja,
itt van minden bocsnak apja,
itt van bizony, hogy meglássa,
mit tud drága fiacskája,
üdvözlöm a vendégeket,
az urakat és hölgyeket,
ők az erdő nagy bölcsei,
oszlopai és díszei,
isten hozta őket nálunk,
amikor ma itt vizsgázunk,
lássák, hogy lusták nem voltunk,
hanem serényen tanultunk,
lássák, hogy mi tudunk írni,
kérdésre nem fogunk sirni,
lássák, hogy tudunk olvasni,
mert nem nehéz az olyasmi,
tudunk bizony egyszeregyet,
nemcsak padon fogni legyet,
tudunk összeadást, szorzást,
tudunk kivonást és osztást,
a földrajz és történelem,
és még számtan bölcs elem,
mind benne van a kobakunkban,
mint az ebéd a hasunkban,
szeretettel látjuk őket,
vizsgánkon a jó szülőket,
azért Isten hozta nálunk
őket, mikor itt vizsgázunk.*

Méznyaló Máté is meghajtotta magát a vers végeztével, az egész osztály pedig, amint előre meg volt mondva a tanító urtól, harsány hangon kiáltotta:

— Éljenek a vendégek!

Aztán sorra következett minden bocs és mindegyik mondott egy verset. Senki nem sült föl. Csak akkor támadt egy kis zavar, amikor Tallérosi Töhötömre került a versmondás sora. Tallérosi Töhötöm volt ugyanis a leggyengébb tanuló

Beköszöntött a meleg nyár,
Éget, forrón a napsugár,
S a munkádnak ad kenyeret,
Mégaddja a dolgos kezét,
S a munkádnak ad kenyeret,
Adj Istennek, ember háját,
De az égből langy eső hull,
S a hervadt réti megint virul,
S köszönd meg a nyár dídsájt.

A nyár

(Folyt. köv.)

— Eppen olyan számat, mint az apja!
Táposó Lebediásnak, a Táposó Tivadart apjának:
Tés elült, Nyafogó Nabukodonozor odasugta a melléte illó
ban még annál is nagyobb volt a baj, hogy amikor a neve-
Erre még nagyobb nevetés támadt, mint az előbb. Azon-
— Négyezer kettő kilenc.
két kiverie a verejték, aztán kimondta:
Ditőró Dófi olyan erősen gondolkozott, hogy a homlo-
fosan, hogy mennyi négyezer kettő?
— Gondolkozzál csak jobban, Dófi és mondd meg pon-
A tanító ur újból kérdezte:
di, gunyosan mosolygott Ditőró Dófi.
apjával, Ditőró Dófi, mint a két boc, a Dófi és a Nan-
nozor, aki éppen olyan ellenséges labon állott Ditőró Dófi
Erre a feleletre mindenki nevetett. Nyafogó Nebukodo-
— Négyezer kettő hét.
nagynehezen kinyögte:
Ditőró Dófi gondolkozott, erőlködött, izzadt, aztán
— Mennyi négyezer kettő?
Ditőró Dófi volt éppen a táblánál és a tanító ur azt
kérdezte tőle:
A baj a számtannál tört ki,
mégis csak tudtak.
gében felelték egyik-másik tárgyból, azonban valamicskét
sem volt semmi különös. Voltak ugyan bocok, akik gyen-
le. A medvenyelvétel, a földrajzzal és a történelemmel
az olvasás következtét, amely ugyancsak baj nélkül pergett
lami irnivaló lekért. Ez teljesen rendben ment. Az írás után
más után kellett a tábla elé menni és mindenki felkapott va-
A versmondás után sora rátértünk a tantárgyakra. Egy-
bátannul elmondta.
pedig újból elkezdte mondani a vizsgaverset és most már hi-
dett Tallérosi Demeter és ott maradt. Tallérosi Töhötöm

az osztályban. Füzfási Fridolin, aki verseket szokott írni,
egyszer egy csufolódo verset csinált róla, amely így szólt:

*Én vagyok a Töhötöm,
a betűt nem szörötöm,
csak az i-át tudom még,
egy számárnak ez elég.*

Ezt a csuf verset bizony sokszor gajdoltuk a Töhötöm
fülébe. A tanító ur nem akart a Tallérosi Töhötömnek nehéz
verset feladni a vizsgára, azért csinált neki egy rövidet, a
mely így szólt:

*Én vagyok a Töhötöm,
az iskolát szörötöm,
az iskola nagyon jó,
ott tanít a tanító.*

Ezt a négy sort a Tallérosi Töhötöm szépen megtanulta
és már a vizsga előtt egy héttel is pompásan tudta. Most is
bátran kiállott a középre és büszkén kezdte:

Én vagyok a Töhötöm...

Ebben a pillanatban azonban egy légy szállott az orrára
és Töhötöm olyan zavarba jött, hogy egy pillanatra meg-
akadt. Az osztálynak sem kellett több. Sugni akartak neki,
azonban valami érthetetlen módon nem a vizsgaverset sug-
ták neki, hanem azt a csufolódo verset, amelyet Füzfási Fri-
dolin fabrikált:

A betűt nem szörötöm...

Mikor a többiek ezt hallották, akkor aztán valameny-
nyien nagy hangon folytatták a gunyverset:

*Csak az i-át tudom még,
egy számárnak ez elég.*

Lett erre az osztályban óriási nevetés. De nemcsak a
bocok, hanem a felnőtt medvék is nevettek. Csak éppen Tal-
lérosi Demeter, a Töhötöm apja nem nevetett. Haragosan
felugrott és el akart távozni a vizsgáról. Azonban Zenebona
Zebulon odament hozzá, kérlelte, hogy ne haragudjon a bo-
csok miatt, hanem maradjon ott. Nagy nehezen lecsendesé-

— Honnan tudad, hogy merre járok? Honnan hallotad

En ámulva kérdeztem:

élve megkerít!

után! Királyunk tizezer arany jutalmat tűzött ki annak, ki
dötte érted. Istennek hála, rád találunk, de mennyi fáradság
kilenc hajó keres a tengeren, valamennyit Mutaa király kül-
— Légy nyugodt Zaher, jó helyen vagy. Tudd meg, hogy

szemem, de ő nyájasan megszölytött:

zében smaragd királyi pálcá villogott. Zavartan sítöttem le
ifjuült, aranyhínes selyembe öltözött, óven drágakövek, ke-
Drága szölyvegek borítottak mindent; a szoba közepén egy
ahánysszor a lang odaért, bűbájos illat szállt szét a szobában.
tízve, a gyertyák árnyával és aloetával valának tűzköde,
tem két szál embermagas gyertya lobogott aranytartókba
kor magamhoz tértem, vankosokon találtam magam, mellet-
elajultam s eszméletlenül fekiidtem, míg a nap leszállt. Mi-
kötlet dobta s a fedélzetre húztak, de én a nagy örömtől
kára ható tünt fel, mely dagadó vitorlakkal tartott felem.
mokon. Negyednap elült a vihar, a tenger elismult s nemsó-
akadtam egy gerendára, három napig hanykóidtam a hullá-
szútták a hajót. Mindenkit elnyelt a mélység, egyedül én
négy toronymagas hullám közepébe négyfelől, pozdorjával
zokogásban tört ki, imádkozni kezdett, de egyszerre csak
s minden oldalról szaggatta a vitorlákat. A legényesség hangos
vetettek ide-oda, a tenger habzott, örvénylett, bömöbölt a szél
az ég, míg oly fekte lelt, mint az éj. Hegy magas hullámok
nyíl három álló hónapig. Akkor elállt a szél, borulni kezdett
India felé indult. Kedvező szél röpített, úgy mentünk, mint a
ban új árukat vásároltam és felszálltam az első hajóra, mely
barátaimra, magam pedig utnak eredtem Bagdad felé. Bagdad-
gyonóm nagy részét Damaszkusban hagytam, rábiztam jó-
felmügyelték tevéimet. Pillanatot sem akartam veszteni. Va-
gáimnak parancsot adtam, kik összecsomagolták az árukat,
tudtam többé elaludni. Alig virradt, már talpon voltam, szol-
szigeten! — felelt ő és elünn. Felriadtam álomból s nem is
— Atyám palotájában, Mutaa király városában, a korall-
— Hol találhattak fel téged? — kérdeztem boldogan.

lenni!

egyenlen, téged választottalak, csak a te feleséged akarok
keljek, keresni azt, ki végre megtetszik nekem. Te vagy az
sem volt elég szép nekem. Atyám megengedte, hogy utra
zer szigeten. Kértem között nem tudtam választani, senki

Az ifju így felelt:

— Királyom küldött érted. Szíriában hallottam, hogy
utnak indultál Bagdadból India felé. Hallottam azt is, hogy
hajód elmerült.

Asztalkát hozatott, tele izletesebbnél izletesebb ételekkel,
gyümölcsökkel, csemegékkel; alig laktam jól, máris nagy
fényt vette mészre a tengeren.

— Királyunk hajója jó élénk! — szólt az ifju, ki Mutaa
király egyik vezére volt.

Fényesen kivilágított hajó siklott felénk a sima habo-
kon. Fedélzetén ott állt a király, nyájasan intett nekem. Ha-
jónk megindult hajója után, nemsokára partot értünk. A ki-
rály kegyesen fogadott, gazdag paripára ültetett, úgy vonul-
tunk a királyi palotába a nép örömujjongása között. Palotá-
jába vezetett, sok fényes termen át, milyent soha se láttam
életemben, végre a trónterembe értünk; ott baljára ültetett,
lakomára terítettett és saját kezével válogatta, tette tányé-
romra a legfinomabb falatokat. Lakoma után aranymeden-
céket hoztak a szolgák, megmostuk kezünket, akkor aztán
így szólt:

— Tudod e Zaher, miért küldöttem érted, miért fogadlak
királyt megillető tisztelettel? Megmondom neked! Tudd meg,
hogy van egy leányom, kinél gyönyörűbbet nem látott a vi-
lág, bűbájos mesterséghez is ért, egyetlen éjszakán bejárja a
világot, kelettől nyugatig röpül s nincs előtte rejtve semmi
sem. Ámde ahánysszor kérők jöttek udvaromba, királyok,
hercegek, ő csak végigpillantot rajtuk s valamennyinek ko-
sarat adott, ám ha követet küldött hozzá a kérő, úgy ő aznap
éjjel eltűnt a palotából, elröpent annak udvarába s miután
megnézte kérőjét, reggelre visszarepült s mindannyiszor azt
mondta:

— Nem tetszik nekem!

A követet hazaküldtük, mert megfogadtam én, hogy nem
adom feleségül máshoz, csak ahhoz, akit szeret. Damaskus-
ban járt minap, mert Damaskus hercege kérte meg, ámde
nem tetszett neki ez a herceg sem: kíváncsiságból járta be
Damaskus többi házait, bűbájos módra osont be minden zárt
kapun, úgy jutott be tehozzád. Te vagy az egyetlen, ki meg-
ejtetted szívét, feleséged akar lenni, hiszen még az órát is ki-
számította, mikor te megérkezel. Istennek hála épen érkezted!
ide!

Én így válaszoltam:

hát Majakovszkit a szovjet legnagyobb írójának. Majakovszki kezdettől fogva tagja a kommunista pártnak és az irodalom tradícióját, mint elavult-burzsua rekvizitumokat rég a sarokba hajította. A költeményei: »Buff-minisztérium« és a »150.000.000« tisztára politikai irányversek, utilitarista művészet, ha ugyan egyáltalán művészetnek lehet nevezni ezeket a prózai rapszódákat, amelyekbe diadalmasan vonult be az ucca zsargonja és az újságok tolvajnyelve. Majakovszki nagy vetélytársa Demjan Bjednny, akit a szélső politikai irányzatok favorizálnak. Az ezerevű futurizmus-legextravagánsabb képviselői Marienhof és Sersenevics, akik már olyan kitűnő ver-

seket írnak, hogy egy szót sem lehet belőlük megérteni.

A szép próza már sokkal értékesebb. Isaak Babel a jelenkor legtehetségesebb novellistái közé tartozik, Leonid Leonov a kritikusok szerint a legszebb orosz prózát írja. Veszeli hatalmas regényeket ad ki, amelyeknek nem egyes emberek a hősei, hanem mindig a tömeg.

Érdekes, hogy a szovjet alatt támadt fel újból az orosz irodalomban a romantikus regény, amelynek legjelentősebb képviselője A. N. Tolsztoj. A romantikusok erősen Gorkij befolyása alatt állanak és a romantizmust pszichológiai megalapozással akarják ismét életképesé tenni. (—)

Apróságok írókról-könyvekről

Kínai író a népéről és az európai-król. Ku-Hung-Ming, a jeles kínai író, aki pompás megfigyelő, világosan látó szellem, könyvet jelentetett meg angolul a kínai nép szelleméről.

Ebben a rendkívül vonzó, lélekkel teljes munkában finoman elemzi azt a különbséget, mely a kínai embert a fehértől elválasztja. Azt mondja, hogy minálunk, nem az Agy, hanem a Kéz tisztelte él. *Lindberghet*, az egyszerű soffört diadalmenetben vitték végig az európai városokban, de egyetlen szót sem írtak repülőgépeinek szerkesztőjéről, holott a mérnök munkája győzelmeskedett. A hőrsényeken a lovat ünneplik és nem annak nevelőjét, a zsokét is alig említik meg. Kínában huszonöt évszázada az értelmi és erkölcsi képességeket fejlesztik az emberekben, nem pedig a vad testi erőt, mely a harchoz és kegyetlenkedéshez vezet.

— Nálunk — írja — nincs szükség testi erőre, hogy megoltalmazzuk magunkat, mert a törvény védelmez meg mindenkit, annak engedelmességre tartozunk. A gonosztevők ivadékait évszázadokon át kiirtották, hogy megtisztítsák a fajt, sőt a gonosztevők szüleit is megölték, mert rosszul nevelték gyermekeiket. A martalócot, a zsoldoskatonát gyilkosnak, megvetendő sehonnainak tekintették.

A kínai udvarias. Micsoda az igazi udvariaság mivolta? Az, hogy számba vegye mások érzéseit. Ennélfogva a kínai azért udvarias, mert érzelmi életet él és ismeri mások érzéseit. Épp ezért nem is kedveli az elvont tudományokat, a számtant, logikát és metafizikát, hiszen ezekben nincs a szívnek semmiféle száva. Inkább a becsület, a kötelesség erkölcsi követelményeivel foglalkozik, de ezeket a francia forradalom óta Európa a háttérbe szorította s minden népnek kezébe nyomta az érdekek kodexét.

Ku szerint a világháború és mai nyomorúság igazi oka a kölcsönös bizalom hiánya van, abban, hogy mélységesen megvetjük az emberben lakozó egyéni értékeket s bálványozzuk a csöcselket. A mennyiséget tiszteljük, nem a milyenséget.

Diplomáciai védelem Strindberg számára. Londonban az Apolló-színházban Strindberg Haláltáncát játsszák, melyben a főszerepet Robert Loraine adja. A közönség esténként zsufolásig tölti meg a színházat, a siker óriási, de ezen a héten kellemetlen zökkenő támadt. *Tiltakozott az előadás ellen a svéd követ, Palmstierna báró.*

Mi az oka a diplomáciai beavatkozásnak?

A svéd követ fölháborodott hangu levélben lobbantja szemére a színháznak, hogy *Strindberg művét meghamisították*, a fordítás egyáltalában nem hasonlít az eredetihez s a színész hatásvadászathoz az egész drámát a maga szájaize szerint íratta át.

A diplomata és a színész között izgatott levélváltás volt, melyet a sajtó is nyilvánosságra hozott. Loraine kijelenti, hogy a svéd követ *alig tud valamit angolul*, ennélfogva nem érthette meg az előadás szövegét, csak azt sajnálja a maga részéről, hogy Palmstierna báró a diplomáciai sértetlenség oltalmazza. Különben bíróság elé állítaná kiméletlen

hangu orvátmadása miatt. Közben a követet meg is hívták egy Strindberg estére, hogy fejtse ki ott ellenvetéseit, de a báró nem ment el.

Mindenesetre különös dolog, hogy a színházi ügyekbe egy diplomata avatkozik, de hozzáértők szerint a svéd követnek igaza van, kitűnően beszél angolul és Strindberg egynemely munkáját ő maga ültette Shakespeare nyelvére.

Miért számították Wagner? Monaco-ban híres emberek kéziratát árverezték el. Ezek között voltak azok az okmányok és levelek, melyek arról tanuskodnak, **miért számították Wagner 1865-ben Bajorországból.**

II. Lajos udvarában sok drámaírókat folyt ellene. Báró Porthen, az akkori miniszterelnök föltérjesztést adott be, melyben kifejti, hogy a **zeneszerző ötlete nem kívánatos.**

Mi volt Wagner bűne? Az, hogy a király személyes pénztárából nagyon nagy összeget kapott, szász ember léte, a bajor király személyes pénztárából. (1)

II. Lajos nem állhatott ellent a fondorkodóknak, számítani volt kénytelen a *Nibelungok gyűrűjének szerzőjét*. Wagner tíz esztendő múltán diadalmasan tért vissza s a királytól annyi támogatást kapott, hogy fölépíthette bayreuthi színházát.

Duse és a rendező. Most jelentették meg Isadora Duncan-nak, a különös táncosnőnek emlékiratait, akit gépkocsijában a fátyla fojtott meg.

Többek közt leírja Duncan, hogy találkozott **Duse és Gordon Craig** a nagy rendező, aki Firenzébe utazott, hogy Ibsen *Rosmersholm-ját* személyesen rendezze.

A színésznek meg a rendező nem érintkezhetett egymással, mert Craig nem beszélt sem olaszul, sem franciául, Duse pedig nem tudott angolul. Duncan volt a tolmács s egyben az ellentétek tapintatos elsimitója is Duse és Craig sokszor indulatos szavait akképen tolmácsolta, hogy mindakettőn meg voltak elégedve egymással. Egyikük sem tűrte tudni, hogy valaki is beavatkozzék hatáskörükbe.

A rendező, amíg a színpadon a díszleteket állította föl, Duccannel elcsalatta Duset sétálni.

— Sohasem felejttem el — írja — amint Duseval a firenzei kertekben sétáltam. Nem földi nőnek tetszett, hanem **Dante**, vagy **Petrarca** valami ábrándjának, aki tévedésből vetődött erre a világra...

Mikor Gordon Craig munkája elkészült s a függöny föllebbent, Duse egy délelőtti próbán **rajongva ölelte át Duncant, sirt a megindultságtól, lángsznek nevezte a rendezőt.**

Ezt mondta színészeinek: — Hálás vagyok a sorsnak, hogy találkoztam vele. **Ő szabaddított meg bennünket attól a szörnyűségtől, mely ma napság a színpad.**

Alfréd Kerr és... Kempner. Az irodalmi és színházi Németország nagy pompával innepelte meg Alfréd Kerrnek, a világhíres drámai kritikusnak hatvanadik születésnapját. Ez az ünnep a jelentőségéhez mért keretekben zajlott le. Nyilvánvaló, hogy **Lessing óta nem**

volt olyan német kritikus, aki ilyen egyetemes hatást gyakorolt volna nemcsak hazájában, hanem külföldön is. Harminc esztendő óta olvassák írásait az irodalmárok, a fiatal írók, a közönség s mindig lennek benne mély szempontokat, ragyogóan tiszta stílusban kifejezve.

Az ünnepi alkalomra egyik jó ismerője és híve Joseph Capiro könyvet adott ki róla, melyben többek közt közli a kritikus önéletrajzát is. Ebből megtudjuk, hogy Alfred Kerr Breslauban született, Sziléziában, mely kivül még két kitűnő író adott Németországnak, Gerhardt **Hauptmann** és Emil **Ludwigot**. Apja, aki horkereskedő volt, kitűnően neveltette őt, már gyermekkorában folyékonyan beszélt franciául. Kempnernek hívták, de **akkoriban Németországban volt egy Frederiko Kempner nevű költő is, kit eléggé ismertek, ezért az ifjú író megváltoztatta családját nevével.** Miután elvégzte a breslaui és berlini egyetemet, végkép Berlinben telepedett meg. Gyorsan érvényesült, bírálatai azonnal föltűnést keltek.

Hogy miért nyilvánvaló. Előtte a német kritika **tételes volt és tanáros.** Kerr mint forradalmár az impresszionista, az egyéni kritika mellett tört lándzsát. Ebben a könnyed formában finom és biztos ízlést, megföllebbezhetetlen ítéletet rejtett el és noha mindig nyíltan hirdette rokonszenvét s ellenszenvét, noha sohasem hivatkozott elvekre, hogy megindokolja véleményét, azt amit írt az irodalom és a közönség mindig elfogadta. Írókat emelt és buktatott. Ibsen és Hauptmann dicsősége részint az ő dicsősége is.

Ami stílusát illeti, úgy ír, amint beszél: sohasem hanyag, vagy hétköznapi, mindig tömör, gazdag, meglepő, festői, családi. Nem veti meg a csibésznyelvet, sem a meghitt ismétléseket, sem az elkalandozásokat. Verset kever prózával, beszélget az olvasóval, akihez ír. Egyesek szemére lobbantják, hogy keresett és kényeskedő. De a családiasság elmentéte a kényeskedésnek. A pockos, művészieskedő stílus után, melyet a múlt században használtak, **példáját szolgáltatott annak, hogy lehet föleleveníteni a stílust, melynek kulcsa a beszélt nyelv trissességében van.**

Uj könyvek

Zilahy Lajos: Szépapám szerelme. Egy hosszabb novellánál alig nagyobb terjedelmű Zilahy Lajos könyve, amely most új kiadásban jelent meg, de mégis megvan benne mindaz, amit a jó regényben keresünk. Érdekes mese, jó megrajzolt alakok, az előadó epikus nyugalma, amely mögött azonban mint Zilahy Lajos minden munkájában megjelenik érezni a szerető szívet, amellyel alakjait megkonstruálja, a történetet elmeséli. A regény nagy része ott játszódik Zilahy patriájában, Várad és Nagyszalonta környékén. A hőse az író szép apja, aki egyedül, magára hagyottan él egyetlen öreg szolgálóval egy falusi kúriában, abban, ami a régi jó módból már csak egyedül maradt meg. Szívében szerelem virágzik ki a gazdag Koos Terézia iránt. A váradai szüreten, amelynek mesteri leírása dicséri leginkább Zilahy Lajos írásművészetét, eljut az első csókig. A gazdag, öreg Koos azonban nem akar tudni a léha, tönkrement katonáról. Terézia talán soha nem olvassa el azt a szerelmes levelet, amelyet a váradai szüreten akartak neki átadni, de ír egy másikat, az apja kívánságára, hideget, józant, kiábrándított. A széppapa bevonul ezredébe, háboruba megy a török ellen, verekszik s a hadsereg kikap. Sebesülten, fáradtan jön haza a háborúból, ahol egyetlen öreg szolgálója is ott veszett. Mikor megérkezik, épen akkor temetik az öreg Koost. Halálával szétfoszlott a gazdaság legendája, szétszéledtek Terézia udvarlói is, aki követi szíve szavát s hozzámegy a kvietált katonához.

Ez volna a meséje Zilahy kis regényének, amelynek az írás zamatán kívül az alakok megrajzolása ad különös becsét.

A könyvet az Athaneum adta ki.

Fifi kisasszony. A világirodalom kétségtelenül legjobb novelláirója Maupassant. A gyémántnyakéké, Gömböc kisasszony olyan novellák, amikhez fogható nem igen írtak még. A világ majdnem minden irodalma számára lefordították a teljes Maupassantot. A magyar irodalom szempontjából eléggé nem dicsérhető az Athenem kiadóvállalatnak az az elhatározása, hogy a teljes Maupassant-ot kladja művészi fordításban. A teljes Maupassantnak eddig 17 kötete jelent meg s a közönség érdeklődését a vállalkozás iránt legjobban bizonyítja, hogy a Fifi kisasszony című kötet már második kiadásban jelenik meg, még mielőtt a teljes Maupassant elkészült volna. Tizenhét novellát, a novelláirás tizenhét remekét tartalmazza ez a kötet, köztük a Fifi kisasszony, amelyben annyi a drámai lüktetés, annyi elevenesség, hogy bár a német-francia háború alatt játszik s bár mi azóta megszoktuk az újabb háborús történeteket, ez a novella még ma is frissen hat.

A Fifi kisasszony s a kötetben lévő többi klasszikus szépségű novellát Lányi Viktor fordította magyarra. A fordítás legnagyobb dicsőrete, hogy a kötet-olvasásakor soha nem érezzük, hogy nem az eredetit olvassuk.

FILM

Dolores Del Rio hollywoodi filmsztár elvált spanyol férjétől, akit Mister Dolores Del Rionak gúnyoltak

Különös házasság, amelyet feldal a művészet, a siker és a szerelem

Dolores Del Rio-t, a »Feltámadás«, a »Carmen« és »What Price Glory« című filmek Európában is ismert sztárját a mexikói Nogales város bírósága június 7-én törvényesen elváltította gazdag férjétől: **James Martinez del Rio** mexikói földbirtokostól, aki Spanyolországból származik.

A házassági bonyodalmak hivatalosan már egy év előtt kezdődtek, amikor a férjnek filmről törekvései nem jártak a várt eredménnyel és a hollywoodi közvélemény, mely őt csak mint egy filmsztár férjét ismerte, gúnyosán elnevezte: **Mister Dolores Del Rio-nak**. Tavaly decemberig azért a házastársak együtt maradtak, hogy megőrizzék a boldog házasság látszatát. Karácsony előtt azonban a férj már tarthatatlannak érezte férji szerepkörének ezt a degradálását és valami művészi alkotás kísérletezésére határozta el magát, hogy a világ őt ne csak felesége népszerűségén keresztül, hanem saját érdemeinek elismerése alapján becsülje meg. **Szindarabot** írt, amivel Newyorkba ment, hogy ott a darab színterhozatala ügyében tárgyalásokat kezdjen. Eddig a newyorki lapok még semmiféle konkrét eredményről nem számoltak be, ami azt jelenti, hogy Dolores férjének nem sikerült elhelyezni a darabját. Ellenben a lapok most részleteket hoznak a december óta különváltan élő Rioék házassági kötelékének törvényes felbontásáról.

Dolores Del Rio, aki **Senor Asunsulo** Mexikói City-ben lakó bankár leánya, a mozi számára Edwin Carewe hollywoodi rendező **fedezte fel** két év előtt, amikor második feleségével **Mary Akin** volt színésznővel nászuton volt Mexikóban. Carewe leszerződött Dolores, aki férjével Hollywoodba költözött és itt nagy sikereket aratott. Időközben gyakran volt együtt Dolores Del Rio, valamint Carewe, ami baráti körökben különféle találgatásra adott okot, míg a két családban félreértésekre vezetett. Nyilvános botrányra azonban nem került sor, mert úgy a filmsztár, mint a rendező feltette jóhírnevét és karrierjét látta kockán. Miután a hivatásai szerelem kihűlt mindkét félnél és a családi béke menthetetlennek látszott, **barátságos uton abban állapodtak meg, hogy elváljanak.** Mary Akin, akinek Carewetől két év alatt két gyermeke született, néhány hónap előtt vált el, míg Dolores Del Rio most sza-

badult meg férjétől. Dolores és Edwin állandóan együtt vannak és a lapok közelebb házasságukról írnak. sőt az »Universal Service« már azt is megírta, hogy Európában fogják tölteni a nászutat.

Amikor James Del Rio Newyorkban értesült, hogy a mexikói törvény kimondta a törvényes válást, a kellemetlen publicitás következményei elől Spanyolországba utazott, édesanyja »melegítőtárgására«, akinek Madrid mellett nagy kiterjedésű birtokai vannak.

*

Pola Negri visszavonul a filmtől. Pola Negri, a világhírű filmszínésznő legközelebb Párisba érkezik, hogy beadjon a válokeresetét Midvani lett herceg ellen. A művésznő két évvel ezelőtt ment férjhez, házasságában azonban rendkívül

csalódott. Párisban úgy tudják, hogy a művésznő nem tér vissza többet Hollywoodba, ahol különben szerződését is felbontotta és végleg Páris melletti birtokán fog megtelepedni. Arról is tudni vélnek, hogy egyáltalában nem lép fel többet filmen.

*

A mozik hazája. Az amerikaiaknak és az angoloknak — mint egy statisztikából értesülünk — a leg több szórakozásuk a mozi, erre adnak ki legtöbbször. Utána következik a tánc, aztán — a harmadik helyen — szerepel a lövészeny. Estente husz millió amerikai megy moziba s a mozik bevétele egy évben négy milliárd dollárra rug. Angliában a mozik évi bevétele egy millió font sterling. Az angol mozik száma a háború óta megduplázódott; a háború előtt 60.000 volt, most 120.000.

A hét rádióműsora

A műsorban szereplő adóállomások hullámhosszai

Bécs 577.5, 517.2, Berlin 483.9, Budapest 557.5, Breslau 322.6 (Gleiwitz 250), Brünn 441.2, Frankfurt 428.6, (Cassel 272.5), Hamburg 394.7 (Bremen 252.1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329.7 (Danzig 272.7), Langenberg 468.8 (Dortmund 283), (Münster 241.9), Leipzig 365.8, Dresden 252.7, München 549 (Nürnberg 300), Prága 448.9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

Radiowelt

a nagyközönség illusztrált hetilapja a legjobb rádiószaklap
Az összes európai és amerikai leadóállomások programját tartalmazza
Rádióriportok. Kimerítő műszaki rész

Funkmagazin

a rádióamatörök havi folyóirata
Szerkeszti: Dr. Nesper Jenő
Népszerűtlen amatőröknek és szakembereknek egyaránt. Rövid hullámhossz és fonorádió melléklettel 594
Ennek a folyóiratnak nincs párja
WIENER RADIOVERLAG G. M. B. H.
Wien I. Pestalozzigasse 6 szám

Vasárnap, július 22.

ZAGREB 11.30: Katonazene. 20.35: Könnyű esti zene.
WIEN 10: Schubert-émlékünnep. 11: Szimfonikus koncert. 16: Délutáni koncert. 18: Dal-est. 19: Kamarazene. 20.05: »Der grosse Name« (vigjáték.)
KÖNIGSBERG (DANZIG) 13.30: Délutáni koncert. 20: Klasszikus operett-est. Utána tánczene.
BRESLAU (GLEIWITZ) 16.30: Délutáni koncert. 20.30: Tarka-est. 22.30: Tánczene.
PRÁGA 12: Déli koncert. 16: Koncert. 19: Operett zene. 20: Tarka-est. 22.20: Koncert a kiállításról.
LEIPZIG (DRESDEN) 17: Délutáni koncert. 19.30: Esti koncert. 22.30: Tánczene.
STUTTGART (FREIBURG) 16: Szórakoztató zene. 20: Esti koncert. Utána kávéházi zene.
KATTOWITZ 17: Szórakoztató zene. 20.15: Esti koncert. 22.30: Tánczene.
FRANKFURT a/M. 16: Szórakoztató zene. 19.30: Orgonakoncert. 20.30: Koncert. Utána tánczene.
BRÜNN 11 és 12: Koncert. 16: Szórakoztató zene. 18: Németnyelvű koncert. 19: Népszerű koncert. 20: »Intim zene.« (Koncert.) 21: Koncert a kiállításról.
RÓMA 18: Tánczene. 21: Nagy esti zenekari hangverseny.
LANGENBERG (KÖLN) 16.30: Vesper koncert. 17: Koncert. 20: »Tanz im freien« (koncert.) 21: »Alte und neue Chor musik.« 22: Folytatása a 20 órai programnak. Utána szórakoztató és tánczene.
BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20.30: Kerti zene. 22.30—0.30: Tánczene.
MÜNCHEN 18.50: Jazzband. 20: A házizenekar hangversenye. 22.30: Magyar szórakoztató zene.
MILANO 16: Koncert. 17.30: Jazzband. 21: Operaelőadás közvetítése.
BUDAPEST 10: Református istentisztelet. 12: Déli harangszó. 12.15: Kamarazenei koncert. 16.15: Gyermekme-

sék. 17: Könnyűzene. 18.35: Sportelőadás. 19.45: »A hónapos szoba« (énekes vigjáték: Farkas.) Utána cigányzene.

Hétfő, július 23.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 20.30: Varsói átvitel.
WIEN 11: Délutáni zene. 16.15: Délutáni koncert. 20.05: Szimfonikus koncert.
KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.30: Délutáni koncert. 20.05: Irodalmi est. 21.10: Dales. 22.15: Tánczene.
BRESLAU (GLEIWITZ) 16.30: Délutáni koncert. 20: Templomi esti koncert. 21: Esti koncert.
PRÁGA 12.05: Déli koncert. 17: Délutáni koncert. 18: Koncert. 19.30: Könnyű zene. 20.30: Tarka est. 22.20: Gramofon.
LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Koncert. 20.15: Virtuoz zene. 21.15: Koncert.
STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Koncert. 20.15: »Scampolo« (Komedia: Nico-demi).
KATTOWITZ 18: Tánczene. 20.30: Esti koncert.
FRANKFURT a/M 16.30: A házizenekar hangversenye. 20.15: Szinielőadás. Utána gramofon.
BRÜNN 12.15: Gramofon. 17: Délutáni koncert. 19: Szórakoztató zene. 20.30: Tarka est. 22.15: Koncert a kiállításról.
RÓMA 17.30: Délutáni koncert. 21: Esti koncert.
LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesper koncert. 20.15: Esti koncert. 21.30: Kamarazene. Utána tánczene.
BERLIN 17: Dal koncert. 20: Koncert.
MÜNCHEN 16.45: Koncert. 19.30: Gramofon koncert. 20.15: »Liliencron-Szundea.« 21.20: Harmonium koncert.
MILANO 16.30: Jazzband. 20.50: Operett előadás közvetítése. 23: Jazzband.
BUDAPEST 9.30, 11.45, 15, 21.30: Hírek. 13, 16.45, 21.30: Pontos idő. időjárás jelentés. 12: Déli harangszó. 12.05: Kamarazene. 17.45: Cigányzene. 20: Az opera házizenekar hangversenye az Állatkertből. 20: Gramofon.

Kedd, július 24.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 18: Délutáni koncert.
WIEN 11: Délutáni koncert. 16.15: Délutáni koncert. 20.05: Willy Weiss ének-estje. 20.30: Operamelódia.
KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.30: Délutáni koncert. 20.05: Irodalmi est. 21: Katonazene. 22.30: Tánczene.
BRESLAU (GLEIWITZ) 16: Gyermekelőadás. 20.30: Katonazene a Lunaparkból.
PRÁGA 12.05: Déli koncert. 17: Délutáni koncert. 19.30: Szórakoztató zene. 20: Koniert. 21: Koncert a brünni kiállításról. 22.20: Kávéházi zene.
LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Koncert. 20.15: Jelenetek klasszikus drámákból. 22.15: Koncert.
STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20.15: Nagy zenekari hangverseny.
KATTOWITZ 18: Délutáni koncert. 20.15: Esti koncert. 22.30: Tánczene.
FRANKFURT a/M 16.30: A házi zenekar hangversenye. 20.15: Ének koncert. 21.15: Koncert.
BRÜNN 12.15: Gramofon. 17: Délutáni koncert. 19.40: Esti koncert. 21 és 22.15: Koncert a kiállításról.
RÓMA 17.30: Délutáni koncert. 21: Opera est.
LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesper koncert. 20.15: Koncert.
BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 20.30: Tarka est.

MÜNCHEN 16: Szórakoztató zene. 20: A házi zenekar hangversenye. 22.30: Tarka óra.

MILANO 16.30: Délutáni koncert. 20.50: Esti koncert. 23: Jazzband.
BUDAPEST 9.30, 11.45, 15, 15: Hírek. 13, 16.45, 22.30: pontos idő. 12 Déli harangszó. Utána gramofon. 15.30: Gyermekmesék. 17.45: Zenekari hangverseny. 19.15: Ének est. 20: »A jégcsap« (Komedia: Zilahy). Utána tánczene.

Szerda, július 25.

ZAGREB 20.35: Hangverseny. 12: Gramofonzene.
BÉCS 11: Délutáni hangverseny. 16.15: Délutáni hangverseny. 18: Gyermekmesék. 20.05: Orosz novellák és humoreszkek. Utána Tschechow »Der Bär« c. színjátékának közvetítése. Ezt követően est hangverseny.
BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 20.30: Kerti hangverseny. 21.30: Szavallatok. 22.30: Szórakoztató zene.
BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Molnár Ferenc: »O Theater« c. színjátékának közvetítése.
BRÜNN 17: A házizenekar hangversenye. 19: Esti hangverseny. 20: Hangversenyátvitel a kiállításból.
FRANKFURT 16.35: A házizenekar hangversenye.
KATTOWITZ 15: Tánczene. 20.30: Esti hangverseny.
LANGENBERG 18.30: Kerti hangverseny. 20.15: Esti hangverseny. 21: Szinielőadás. 22.10: Humoreszkek.
LEIPZIG 20.15: Ballada-est. 22.15: Kabaré.
MILANO 12.45: Rádió-kvartett. 16.30: Tánczene. 20.30: Könnyű zene. 21.45: Zenekari hangverseny. Utána Jazz-band.
MÜNCHEN 16: Quartett. 20.10: Vidámest. 22.10: Tánczene.
PRÁGA 17: Délutáni hangverseny. 19.15: Fuvózenekari hangverseny. 20.10: Vidámest. 21.40: Tamburica-hangverseny.
RÓMA 13.30: Rádió-trió. 17.50: Szimfonikus zene. 21: Olaszzene, zenekari hangverseny.
STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20: Quartett-hangverseny. 21.15: Szórakoztató zene.
BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. 13: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 17: Kalotaszegi népmesék. 17.45: A »Kansz« zenekar hangversenye. 20: »A Népszínház aranykora«. Szirmai Imre a volt Népszínház művészeinek előadása.

Csütörtök, július 26.

ZAGREB 20.15: Könnyű esti zene.
BÉCS 11: Délutáni zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 18.50: A nyár Ausztriában. Felolvasás, utitervek megjelölésével. 19.50: Ambroise Thomas »Mignon« c. operájának közvetítése.
BERLIN 17: Délutáni hangverseny. 20: Európai filmproblémák. 21: Különböző nemzetek népdaljai. 21.50: Szórakoztató zene. 22.50: Tánczene.
BRESLAU 16.50: Szórakoztató zene. 20.30: Kamarazene.
BRÜNN 17: Délutáni hangverseny. 18.10: Énekhangverseny. 19: Tarka-est. 20: Szinielőadás. 20.30: Kamarazene. 21: Hangversenyátvitel a kiállításból.
FRANKFURT 20.15: Oscar Strauss a »Der tapfere Soldat« c. operettjének közvetítése.
KATTOWITZ 18: Szinielőadásátvitel Vilnából. 20.30: Esti hangverseny. 22.50: Tánczene.
LANGENBERG 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Szinielőadás: »Improvisation im Juni«. 22: Kamarazene.
LEIPZIG 16.30: A lipcei házizenekar hangversenye. 20.15: Sláger-est.
MILANO 12.45: Rádió-kvartett. 16.35: Délutáni hangverseny. 17.15: Gyermekkarének. 20.50: Wolf Ferrari »I Quattro Rusthigi« c. operájának közvetítése.
MÜNCHEN 16: Szinielőadás: »A nürnbergi mesterdalnokok«. Opera, R. Wagner. 21.50: Morse-tanfolyam.
RÓMA 13.30: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Lehár Ferenc: »La Vedova allegra« c. operettjének közvetítése.
STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Szinielőadás: »Gésák« operett 3 felv.
BUDAPEST 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: Zongorahangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 17.45: Uray Margit magyar nótákat zongorázik. 19.45: Lugosy István tárogatóművész hangversenye. Teleky Sándor és Kazacsay Tibor zongoraművész közreműködésével. 21: Pontos időjelzés, hírek. 21.30: 12-ig Rádió

Anna-bál, dr. Bewilaques Béla bevezetőjét előadja Matány Antal. A m. kir. I. honvédegyalozzred zenekarának, Suky Tóni és cigányzenekarának tánczenéje, továbbá His Mastera Voice tánclemezek.

Péntek, július 27.

ZAGREB 20.35: Operette-est. 22: Közvetítés a »Jägerhorn« étteremből.
BÉCS 11: Délutáni zene. 16.15: Délutáni hangverseny.
BERLIN 16: Részletek híres emberek életéből. 17: Hangversenyátvitel Heringsdorfból. 20.30: Énekrészletek: »Julius Cesar«, »Heroldas és Onegin Eugen« operákból.
BRESLAU 16.30: Szimfonikus zene. 21.20: Rajnai népdalok: Ernst Stanke (tenor) közreműködésével.
BRÜNN 17: Délutáni hangverseny. 19: Orosz hangversenyest. 20: Vidám est. 20.20: Népszerű zenekari hangverseny. 21: Hangversenyátvitel a kiállításból.
FRANKFURT 20.15: Népies hangverseny. Utána hangverseny közvetítés Kasselből.
KATTOWITZ 18: Mandolin-hangverseny. 20.15: Szimfonikus hangverseny. LANGENBERG 18: Kamarazene. 20.15: Zenekari hangverseny, utána szórakoztató zene.
LEIPZIG 16.30: A házizenekar hangversenye. 20.15: Operett 3 felvonásban. 22.30: Tánczene.
MILANO 12.45: Rádió-kvartett. 16.25: Jazz-band. 20.50: Szimfonikus hangverseny.
MÜNCHEN 16: Quartett. 19: Szórakoztató zene. 20: A beszéd fejlődése. 20.35: Dalok. 21.20: Szinielőadás: »Ball«. Verese és énekes visszaemlékezés.
PRÁGA 17: Délutáni hangverseny. 19.30: Szinielőadás. 21: Hangversenyátvitel a brünni kiállításból.
RÓMA 13.30: Rádió-trió. 17.30: Délutáni zene. 21: Nagy zenekari hangverseny.
BUDAPEST 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: Kamarazene. 13: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 17.45: Vargha Imre, a Városi Színház művésze magyar nótákat énekel. 20: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult szimfonikus zenekar hangversenye. Utána: A Duna-palota nagyszálló-ból Bachmann jazz-band.

Szombat, július 28.

ZAGREB 20.30: Rádiópropaganda. 20.35: Hangverseny.
BÉCS 11: Délutáni zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.05: Léon Jessel: »Schwarzwaldmadel« c. operettjének közvetítése. Utána tánczene.
BERLIN 17: Sporthumoreszkek. 17.30: Szórakoztató zene. 20.30: Szinielőadás. »A zsonglőr« bohózat. 22.30: Tánczene.
BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 19.25: Előadás az irodalomról. 20.30: Vidám-est. Utána: tánczene.
BRÜNN 16: Kabaré. 18.10: Német nyelvű énekhangverseny. 19: Népszerű hangverseny. 20: Szinielőadás. 20.30: A házizenekar hangversenye. 21: Hangversenyátvitel a kiállításból.
FRANKFURT 16.30: Délutáni hangverseny. 19.15: Előadás a német drámáról. 20.15: Tarka-est. Utána tánczene közvetítése Berlinből.
LANGENBERG 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Vidám est, utána tánczene.
LEIPZIG 15: A házizenekar hangversenye. 16.30: A drezdi házizenekar hangversenye. 20.15: Részletek német operákból. 22.15: Szórakoztató zene.
MILANO 12.45: Rádió-kvartett. 16.30: Zenekari hangverseny. 17.30: Gyermekkarének. 20.50: Nagy zenekari hangverseny. 23: Tánczene.
MÜNCHEN 16: Szórakoztató zene. 17.30: Bajor dalok. 19.35: Citera-hangverseny. 20.05: Szinielőadás »Das Stiftungsfest« vigjáték 3 felvonásban. 22.30: Tánczene.
PRÁGA 17: Gramofonzene. 19.15: Népszerű zenekari hangverseny, átvitel Brünnből.
RÓMA 13.30: Rádió-trió. 17.30: Szimfonikus zene. 21: San Saens: »Samson et Delila« című operájának közvetítése.
STUTTGART 15: Szórakoztató zene. 20.15: Kamarazene. Utána kabaré és tánczene.
BUDAPEST 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: His Masters Voice művész- és tánclemez. 15: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 18: A honvédegyalozzred zenekarának hangversenye az Angolparkból. 19.45: Előadás a Studióból. »Cigánykirály«. Nagy operett, három felvonásban. Irta: Uray D. Zs. Zenejét: Nagypál Béla. 22.50: Károlyi Árpád és cigányzenekarának hangversenye.